

วารสาร SPU ศรีปทุม ปริทัศน์

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564
Vol. 21 No. 1 January - June 2021

ISSN 1513 - 7287

SRIPATUM REVIEW

SRIPATUM REVIEW
OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

SPURHS

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ SRIPATUM REVIEW OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่บุคคลทั่วไป ทั้งแวดวงวิชาการและสังคม ส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย (1) บริหารธุรกิจ (2) ศิลปศาสตร์ (3) นิเทศศาสตร์ (4) นิติศาสตร์ (5) รัฐศาสตร์ และ (6) ศึกษาศาสตร์ โดยจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ในเดือนมกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม โดยจัดส่งให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) หน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ

กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/spurhs>

กองบรรณาธิการ วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ : 0-2579-1111 ต่อ 1331, 1155

โทรสาร : 0-2579-1111 ต่อ 2187

Email : research@spu.ac.th

- กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร
- บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ข้อความและเนื้อหาในบทความที่ตีพิมพ์เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยศรีปทุม
- การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในหมู่นักวิชาการโดยทั่วไป และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บทบรรณาธิการ

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Sripatum Review of Humanities and Social Sciences) เป็นวารสารระดับชาติที่ออกปีละ 2 ฉบับ สำหรับฉบับนี้เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2564 ซึ่งปัจจุบันอยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่ 1 โดยวารสารศรีปทุมปริทัศน์เกิดมาจากปณิธานของมหาวิทยาลัยศรีปทุม คือ “ปัญญา เชี่ยวชาญ เบิกบาน คุณธรรม” และปรัชญาที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” โดยมุ่งหวังว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลทางการวิจัยและทางวิชาการระดับชาติทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำหรับคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนนิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาเอก

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ฉบับนี้ ยังคงเข้มข้นไปด้วยเนื้อหาสาระทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาและคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพมาลงตีพิมพ์ โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ตรงสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนลงตีพิมพ์ โดยผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมินบทความ (Double-blind peer review) สำหรับวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วย บทความวิจัยจำนวน 13 เรื่อง เช่น “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” “การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้” “การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล หรือกลุ่มเจ็นเอ็ม ในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” เป็นต้น บทความวิชาการจำนวน 1 เรื่อง คือ “การคัดเลือกโฆษกเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤต” เป็นต้น

กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพสูงขึ้นจนถึงระดับนานาชาติในอนาคต ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทุกท่านที่กรุณาเป็นผู้ประเมินบทความอย่างมีคุณภาพให้กับกองบรรณาธิการ และขอเชิญชวนคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาเอกเสนอบทความเข้ารับการพิจารณากลั่นกรองตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะและอาจนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไปโดยท่านสามารถส่งบทความต้นฉบับได้ที่กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ (ดังรายละเอียดท้ายเล่ม) และหากท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะประการใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการยินดีรับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะนั้นด้วยความขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยुरะรัช)

บรรณาธิการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แก่อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ทั้งแวดวงวิชาการและสังคมทั่วไป
2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย (1) บริหารธุรกิจ (2) ศิลปศาสตร์ (3) นิเทศศาสตร์ (4) นิติศาสตร์ (5) รัฐศาสตร์ และ (6) ศึกษาศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรรณนิจนริยา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา วงศ์ภินันท์วัฒนา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหาพร	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ ชัยกิจอุราใจ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ รุ่งฤดี แผลงศรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตติ อินทมาโน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ฝ่ายจัดการ และเลขานุการกองบรรณาธิการ

นางสาวอรกัญญา สุขแก้ว

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จัดจำหน่าย และสมาชิก

นางสาวอรกัญญา สุขแก้ว

ฝ่ายศิลปกรรมและจัดทำรูปเล่ม

นางฉวีวรรณ สภาพ

นายสุรตนต์ชัย ชื่นตา

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

รองศาสตราจารย์สมทรง สิตาลัย

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม

สถานที่จัดพิมพ์

บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด (มหาชน) โทร. 0 2508 8000

CONTENTS

SRIPATUM REVIEW OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

บทความวิจัย

- 07 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
: **ปิยะนุช สัมฤทธิ์, สักกรินทร์ อยู่ผ่อง, อัครรัตน์ พูลกระจำง**
- 24 การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้
: **อาภาวรัตน์ ณะมนี**
- 37 การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของกลุ่มพนักงานโรงแรมในประเทศไทย
: **อภิรติ เนติรังษีวัชร, วิษญานัน รัตนวิบูลย์สม, เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค**
- 51 นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว
: **ณัฐชัย อำทอง, วศิน ปัญญาวุธตระกูล**
- 64 ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจ: กรณีศึกษานักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
: **สันทนี ผาสุข, พีรภัทร์ เกียรติบุญโญ, ตฤชณา โสรังจ, อรุมา นาทสีทา**
- 77 การเมืองของการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ: กรณีศึกษาการควบคุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
: **ธนศักดิ์ สายจำปา**
- 89 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล หรือกลุ่มเงินเอ็ม ในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
: **พัฒนธีรา พันธราธร, กิรติ พลดอน**
- 105 การเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยและต่างประเทศ
: **ธัญวรัช จุฬญภัทรพงษ์, อภิรดา นามแสง, นวทัศน์ ก้องสมุทร**
- 122 The Influence of Innovation Usage on Small and Medium Enterprises' Performance in Sanuk Provincial Group (Sakonkakhon, Nakhonphanom, Mukdahan)
: **Tanin Tirasawasdichai, Korakot Pookayaporn, Pattama Suriyakul Na Ayudhya**
- 137 การปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน: ปัญหาและอุปสรรค แนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสม
: **ธนวิศ สุวรรณวงศ์**
- 152 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
: **จรินทร สุทธานรักษ์, ไชยา ยิ้มวิไล**
- 164 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
: **เกติษฐ์ จันทร์ขจร, ณัฐ สิทธิกร**
- 177 การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด
: **ศักดิ์ศรี สิบสิงห์**

บทความวิชาการ

- 189 การคัดเลือกโฆษกเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤต
: **ธนสิน ชุตินธรานนท์**

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

Reviewers

ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ
ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี
ศาสตราจารย์ พล.ต.ทันตแพทย์ รังษิต บุญแต้ม
ศาสตราจารย์ นพ.วันชัย วัฒนศัพท์
ศาสตราจารย์ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จำเนียร จวงตระกูล
ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารังลักษณ์
ศาสตราจารย์พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญภัทรี นิธิโรจน์นันท
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญาณทน อินทวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ครรชิต ทะกอง
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัสดาว อินทรทัศน์
รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.หญิง ดร.ทิพย์ฉมพร เกษโกลม
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์
รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ชันทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา จิตตฤทธะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พวงสมจิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ พิพัฒน์ดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพบูลย์ศิริธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.เชาว์ ไรจนแสง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิทย์ ชัยวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลภรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทองฟู ศิริวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เทียน ทองแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา วสุศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธาริณี พงษ์สุพัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหาพร
รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิต หาว์ตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจริญกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประจันปัจฉนิก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช อภิบุญโยภาส
รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุยงฤทธิ์ แฉล้มวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี
รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนิภา ภิบาลญาณวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งระวี บุญดาว
รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา กิติวิภาต
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ลดา วิวัฒน์พนาชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรรณจรรย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Far East University, South Korea
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ราชบัณฑิตสถาน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชนก ภาสกรจรัส
รองศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ จักรระไท
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภมาส อังศุโชติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล วิจิตรวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ อัญชลินกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิน เกษาคุปต์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ นิเมสังคนันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ มุ่งวัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.อรณพ จินะวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ตีระวิวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศม์เดช วานิชชินชัย
รองศาสตราจารย์ จรินทร์ เทศวานิช
รองศาสตราจารย์ จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย
รองศาสตราจารย์ ไฉไล ศักดิ์วิรพงศ์
รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี
รองศาสตราจารย์ ชื่นจิตต์ แจ้งเจนกิจ
รองศาสตราจารย์ ชีรศักดิ์ หากาผิน
รองศาสตราจารย์ นิตยา เงินประเสริฐศรี
รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีโพธิ์โรจน์
รองศาสตราจารย์ ประทุมวรรณ อุดมสุวรรณกุล
รองศาสตราจารย์ ปราชญา กล้าผจญ
รองศาสตราจารย์ รุ่งฤดี ผลงศร
รองศาสตราจารย์ วิรัช ธนศวร
รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์ชัย
รองศาสตราจารย์ สุธรรม พงษ์สำราญ
รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์
รองศาสตราจารย์ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ
รองศาสตราจารย์ อภิญญา เวชยชัย
รองศาสตราจารย์ อลิตา จันผิงเพ็ชร

รองศาสตราจารย์ เอกธิดา เสริมทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ต.ดร.ธวัช สุดสาคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล จิราพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี จงเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎานันท์ โคโนะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพงศ์ ตั้งมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณคุณ ธณินิติญาณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภูมิ เปரியนต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภูมิ อัครโกวิทวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ ขำวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพรัตน์ พงศ์ธนาพานิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธินี มณีศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธารทัศน์ โมกขมรรคกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภา แก้วศรีงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยี่หะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยอัลสัมชัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประณต บุญไชยอภิสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เย็นจะบก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรวรรณ นันทแพทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งกัสสรณ์ ศรีธาธนพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ไทยมหา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ สุตินญามณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนี บงเสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีไล ลิมถาวรานันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ พวงแสงสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร บัวทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สาระพัด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพักตรา สุทธสุภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ดิเรศวินันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพงศ์ อวิรุทธา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรเดช ไชยเพิ่ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชียง เกาซิด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉาณัญญ์ธัญ วงศ์บ้านดู่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนภณ สมหวัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชัย บุญวาต
ดร.กฤษ เอี่ยมฐานนท์
ดร.เกวลิณ ศิลพิพัฒน์
ดร.คณพล จันทร์หอม
ดร.คมศร วงษ์รักษา

ดร.จันทนา สุทธิจารี
ดร.จิตมา กตัญญู
ดร.โฉมยง โต๊ะทอง
ดร.ณัฐชานนท์ โกมุตพุดพิงศ์
ดร.ทวี จันทชัยชนะ
ดร.ธงชัย จิระดิษฐ์
ดร.นาวัน มีนกระรณ
ดร.นิธมน รัตนะรัต
ดร.นันทนา นันทวโรภาส
ดร.นันทวุฒิ ลือมรสิริ
ดร.มณฑิชา เครือสุวรรณ
ดร.มรกต ไมยเออร์
ดร.วรพงษ์ ลีวัฒนกิจ
ดร.วิจิตรบุษบา มารมย์
ดร.วิชชุกร ทองหล่อ
ดร.วิโรจน์ วาทีนพงศ์พันธ์
ดร.ศุภกร ปุณญฤทธิ์
ดร.สุทิน ลีปิยะชาติ

ดร.สุรีย์ฉาย พลวัน
ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ
ดร.อรนันท์ กลั่นทุระ
พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสยาม
บริษัท การบินไทย จำกัด
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกริก
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถาบันพระปกเกล้า

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ปิยนุช ลัมฤทธิ์^{1,*}, สักรินทร์ อยู่ผ่อง², อัศรัตน์ พูลกระจำง³

^{1, 2}คณะพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Received: 30 March 2020

Revised: 18 August 2020

Accepted: 19 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ (2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าจำนวน 13 คน ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากแบบสอบถามจากตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถแบ่งออกเป็น 7 มิติ ได้แก่ (1) กลยุทธ์การวางแผน (2) โครงสร้างองค์การ (3) การบริหารการตลาด (4) การบริหารความสัมพันธ์ (5) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ (6) การบริหารการขนส่ง และ (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ ธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า ขีดความสามารถในการแข่งขัน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: piyanoot.s@nimlogistics.com

The Development of a Management Model for Transportation and Distribution Businesses to Enhance Competitiveness

Piyanoot Sumrith^{1,*}, Sakarin Yuphong², Akkarat Poolkrajang³

^{1, 2}Faculty of Business and Industrial Development, King Mongkut's University
of Technology North Bangkok

³Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Received: 30 March 2020

Revised: 18 August 2020

Accepted: 19 August 2020

Abstract

This research had two following objectives: (1) to study the components of the business management for transportation and distribution businesses to enhance competitive capability; and (2) to develop a management model for transportation and distribution businesses to enhance competitive capability. This study was a mixed-method research involving qualitative and quantitative research methodologies. Qualitative data was obtained from in-depth interviews of 13 experts on transportation and distribution businesses. Quantitative data was gathered from a survey of 400 samples. The employed research instruments in the qualitative study were a structured in-depth interview form and a focus group discussion recording form. The employed research instrument in the quantitative study was a questionnaire. A computer program was applied for analysis of quantitative data using descriptive statistics of arithmetic mean, standard deviation, and factor analysis. The results revealed that a management model for transportation and distribution businesses to enhance competitive capability could be classified into seven dimensions which were (1) Planning Strategy, (2) Organizational Structure, (3) Marketing Management, (4) Relationship Management, (5) Information Technology Management, (6) Transportation Management, and (7) Human Resource Management.

Key words: Management model, Transportation and distribution businesses,
Competitive capability

* Corresponding Author; E-mail: piyanoot.s@nimlogistics.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้ระบบการค้าเสรีที่มีการแข่งขันในตลาดสูง ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงกันอย่างกว้างขวางในการจัดการห่วงโซ่อุปสงค์และอุปทาน ธุรกิจจึงไม่สามารถดำเนินอยู่ได้เพียงผู้เดียว ในการดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรม จึงจำเป็นที่จะต้องหันมาจับมือกับธุรกิจรอบตัว ธุรกิจรอบตัวที่กล่าวถึงนี้รวมทั้งรอบตัวในแนวดิ่งและแนวราบ ความร่วมมือระหว่างธุรกิจแนวดิ่งนั้นจะรวมถึงธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลผลิตจริงในสายการผลิตของตน ตั้งแต่ผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้จัดส่งผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้า และลูกค้า ส่วนความร่วมมือในแนวราบนั้นจะรวมถึงธุรกิจที่มีลักษณะส่งเสริมหรือเป็นคู่ค้าที่มีประโยชน์ จนก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตหรือยกระดับความสามารถของตนได้ ซึ่งอาจเป็นธุรกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แนวคิดการหันมาจับมือกับธุรกิจรอบตัวนี้เป็นแนวคิดที่เรียกว่า โซ่อุปทาน (Supply Chain) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่มีโลจิสติกส์เป็นกลไกในการบริหารภาคอุตสาหกรรม สำหรับในประเทศไทยได้เริ่มมีการยอมรับแนวความคิดของการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน และก่อให้เกิดการปรับปรุงแนวปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นในบางอุตสาหกรรม (Department of Industrial Promotion, 2018)

โลจิสติกส์เป็นกุญแจสำคัญในระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือโลจิสติกส์เป็นรายจ่ายที่สำคัญสำหรับธุรกิจ ซึ่งส่งผลกระทบและได้รับผลกระทบจากกิจกรรมอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจ การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการด้านโลจิสติกส์จะส่งผลโดยตรงต่อการปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมให้ดีขึ้น โลจิสติกส์จึงได้กลายเป็นกิจกรรมสำคัญในด้านการสนับสนุนการขายเสมือนหนึ่งเป็นสินค้าและบริการ โลจิสติกส์ถือเป็นการเพิ่มอรรถประโยชน์ทางด้านการเวลาและสถานที่โดยมีการนำสินค้าที่ลูกค้าต้องการเพื่อบริโภค หรือเพื่อการผลิตไปยังสถานที่ที่ต้องการ ในเวลาที่ต้องการ ในสภาพที่ต้องการ และในต้นทุนที่ต้องการ จากการที่อัตราดอกเบี้ยและต้นทุนพลังงานด้านการขนส่งที่สูงขึ้น โลจิสติกส์จึงได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นต้นทุนในการดำเนินงานที่สำคัญ และเป็นสิ่งที่กำหนดความอยู่รอดของหลายองค์กร (Maorapong, 2019)

การขนส่งนั้นถือเป็นกิจกรรมหลักในการจัดการโลจิสติกส์ (Key Logistics Activities) และต้นทุนในการขนส่งนั้นมักเป็นต้นทุนหลักของกระบวนการโลจิสติกส์ทั้งหมด โดยอยู่ที่ประมาณ 4 ใน 10 ส่วนของต้นทุนด้านโลจิสติกส์ทั้งหมด นอกจากนี้การขนส่งยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการด้านโลจิสติกส์ เพราะการขนส่งนั้นทำให้เกิดการไหลของสินค้าและทรัพยากรสำหรับการบริการต่างๆ ภายในโซ่อุปทาน ดังนั้นการบริหารจัดการงานขนส่งที่ดีจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการโลจิสติกส์ ยิ่งไปกว่านั้นการบริหารการขนส่งอย่างมีคุณภาพ ทั้งในด้านการจัดส่งที่ตรงต่อเวลา การจัดส่งสินค้าได้อย่างครบถ้วน ไม่สูญหาย และสภาพของสินค้าที่ไม่บุบสลายจะทำให้เกิดการบริการลูกค้าที่ดีขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาของธุรกิจที่ดียิ่งขึ้น ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกิจกรรมการขนส่งนั้นแม้จะเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้าในกระบวนการผลิตโดยตรง แต่ก็เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมสนับสนุนที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจที่จะต้องทำการส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้า (Department of Industrial Promotion, 2018)

การขนส่งทางถนนมีความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการขนส่งที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการขนส่งภายในประเทศ เนื่องจากเป็นรูปแบบการขนส่งที่มีความได้เปรียบเกี่ยวกับขนาดและรูปแบบของยานพาหนะที่ให้บริการ ผู้ให้บริการขนส่งทางถนนนั้นสามารถเลือกใช้ยานพาหนะให้มีความเหมาะสมกับขนาดและประเภทของสินค้าที่หลากหลายได้มากกว่าการขนส่งรูปแบบอื่นๆ มีความยืดหยุ่นในด้านระยะเวลาและจำนวนเที่ยวของการให้บริการ ส่งผลให้ได้เปรียบทางเศรษฐศาสตร์ในการให้บริการระยะทางขนส่งสั้น แต่มีข้อจำกัดคือจำเป็นต้องจัดหาสถานที่เพื่อ

เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมสินค้าและต้องวางแผนการขนส่งไปยังปลายทาง ซึ่งในการวางแผนนั้นต้องคำนึงถึงประเภทของสินค้า และระยะเวลาที่จะต้องจัดส่งให้ถึงปลายทาง รวมถึงการจัดเส้นทางในการเดินทางเพื่อให้สามารถนำส่งสินค้าไปยังปลายทางทั้งในด้านจำนวน สถานที่ และปริมาณสินค้าให้ได้มากที่สุด (Boonlar and Nimitphuwadol, 2012)

ที่ผ่านมากรมการขนส่งทางบกได้มีโครงการยกระดับมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุก (Q Mark) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการขนส่งให้มีมาตรฐาน ยกระดับคุณภาพด้านการให้บริการสามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้าเสรีด้านการขนส่ง โดยนำระบบมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุกมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการขนส่ง ซึ่งมาตรฐาน Q Mark มีข้อกำหนดครอบคลุมการดำเนินการใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านปฏิบัติการขนส่ง ด้านพนักงาน ด้านยานพาหนะ และด้านลูกค้าและภายนอก ในปัจจุบันกรมการขนส่งทางบกได้มีการให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุกแก่ผู้ประกอบการขนส่ง จำนวนทั้งสิ้น 541 ราย ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 77 จังหวัด มีจำนวนรถบรรทุกที่ได้รับการรับรองรวมกว่า 70,756 คัน อีกทั้งได้มีแผนขยายฐานการให้การรับรองมาตรฐาน Q Mark ไปยังผู้ประกอบการขนส่งด้วยรถบรรทุกส่วนบุคคล และผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งไทยก้าวสู่ตลาดการแข่งขันในระดับสากล นอกจากมาตรฐานด้านคุณภาพบริการขนส่งแล้ว กรมการขนส่งทางบกยังได้ออกกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งอย่างกฎหมายเกี่ยวกับการติดตั้งเครื่องบันทึกข้อมูลการเดินทาง (GPS) ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสนับสนุนและควบคุมการขนส่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการและกรมขนส่งทางบกสามารถควบคุมการเดินทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการมีเกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ อาจยังไม่สามารถช่วยยกระดับธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจหรือแนวทางในการพัฒนาธุรกิจ (Department of Land Transport, 2019)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นเป็นเหตุผลให้เกิดเป็นงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการขนส่งที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาข้อจำกัดด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการดำเนินงาน ปัญหาข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการหรือบริหารงานที่เป็นระบบ เนื่องจากใช้ประสบการณ์เป็นหลัก ปัญหาด้านแรงงานที่มีปัญหาในการเข้าออกสูง ซึ่งทำให้คุณภาพแรงงานไม่สม่ำเสมอและมีการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง ปัญหาขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาการที่ทันสมัย จากการผลิตที่มีใช้เทคนิคที่ไม่ซับซ้อนมากนัก เนื่องจากมีการลงทุนต่ำ และปัญหาอื่นอีกมากมาย จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบการขนส่งไม่สามารถพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่มาตรฐานที่ดีได้ และกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งปัจจุบันมีปัญหาการเข้ามาของบริษัทข้ามชาติที่นำสินค้าและบริการเข้ามาแข่งขันมากขึ้น จึงควรมีแนวทางที่ช่วยพัฒนาผู้ประกอบการขนส่งให้สามารถประกอบต่อไปได้ในอนาคตที่มีการแข่งขันสูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ สถานประกอบการในธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้า จำนวน 2,190 แห่ง ซึ่งมาจาก 10 สมาคม ประกอบด้วย สมาคมขนส่งทางบกแห่งประเทศไทย สมาคมขนส่งสินค้าภาคอีสาน สมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย สมาคมผู้ประกอบการขนส่งแหลมฉบังชลบุรี สมาคมผู้ประกอบการขนส่งทั่วประเทศ สมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก สมาคมผู้ประกอบการรถบรรทุก สมาคมรถบรรทุกภาคตะวันตก สมาคมโลจิสติกส์และขนส่งภาคใต้ และสมาคมขนส่งสินค้าจังหวัดตาก

ตัวอย่าง คือ สถานประกอบการในธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้า จำนวน 480 แห่ง ซึ่งมาจาก สมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย 240 แห่ง สมาคมผู้ประกอบการขนส่งแหลมฉบังชลบุรี 100 แห่ง สมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก 80 แห่ง และสมาคมรถบรรทุกภาคตะวันตก 60 แห่ง โดยใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 339 แห่ง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) การสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้า และนักวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้ามากกว่า 10 ปี

(2) การสนทนากลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้ามากกว่า 10 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 13 คน โดยไม่ซ้ำกับตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการหาค่าประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า ซึ่งแบ่งข้อคำถามออกเป็นออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างและนโยบาย บุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์ การเงิน การบริหารจัดการ และการตลาด และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผลการวิเคราะห์ได้ค่า IOC ในภาพรวมเท่ากับ 0.86 และหาความเที่ยงของเครื่องมือโดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างใช้เป็นข้อคำถามสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการหาค่าประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถใน

การแข่งขันโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สืบค้นจากเอกสารและตำราทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อการจัดสนทนากลุ่ม

4. แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการประสานงานกับสถานประกอบการในธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้รับทราบพร้อมแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ร่วมกับการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ และการส่งอีเมลไปยังสถานประกอบการ จำนวน 480 ชุด ได้รับการตอบกลับจำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 จำแนกออกเป็นโดยเป็นการตอบกลับจากสมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย จำนวน 215 ชุด สมาคมผู้ประกอบการขนส่งแหลมฉบังชลบุรี จำนวน 80 ชุด สมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก จำนวน 65 ชุด และสมาคมรถบรรทุกภาคตะวันตก จำนวน 40 ชุด

2. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อบันทึกหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพนิ่งเพื่อเก็บเป็นหลักฐานการวิจัย

3. การรวบรวมข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม เป็นการปฏิบัติการประชุมโดยให้สมาชิกกลุ่มได้สนทนาและซักถามอย่างสร้างสรรค์ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการในเวลาที่กำหนด และประเมินเพื่อฉันทานุมัติเป็นมติเห็นชอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักร่วมกับการหมุนแกนแบบตั้งฉากด้วยวิธีแวนแมกซ์

ขั้นตอนการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ โดยการวิจัยเอกสารจากข้อมูลทุติยภูมิ เช่น บทความงานวิจัยและตำราต่าง ๆ จากนั้นจึงทำการศึกษาแนวคิดและประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ใช้การสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าด้วยแบบสอบถามความคิดเห็น

3. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สำหรับสกัดองค์ประกอบของรูปแบบ จากนั้นจัดการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

1.1 การตรวจสอบความเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วย KMO และ Bartlett's Test ได้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จากข้อมูลตัวแปรทั้งหมด 56 ตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ

KMO and Bartlett's TEST		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.96
Bartlett's TEST of Sphericity	Approx. Chi-Square	19022.72
	Df	1540
	Sig.	.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่า KMO เท่ากับ 0.96 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ตัวแปรทั้ง 56 ข้อ มีความเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบสำหรับรูปแบบฯ ค่า Bartlett's Test มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square = 19022.72 ได้ค่า Significance = 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

1.2 การดูการเกาะกลุ่มของตัวแปร มีเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบนั้นต้องมีค่า Eigen ตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป และแต่ละตัวแปรในองค์ประกอบต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งสามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้ดังตารางที่ 2 ถึง 8

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
20	การฝึกอบรมความรู้ที่จำเป็นเฉพาะด้าน (0.71)
12	กลยุทธ์การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน (0.68)
16	กำหนดสายการบังคับบัญชาและการประสานงานอย่างชัดเจน (0.64)
17	กำหนดขอบเขต หน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน (0.64)
15	สร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าและพันธมิตรทางธุรกิจ (0.64)
19	ระบบการสรรหาสามารถรวบรวมบุคคลที่มีพฤติกรรมองค์กรในทางเดียวกัน (0.63)
13	กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (0.62)
14	พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (0.61)
11	กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ที่นำเสนอคุณค่าของบริการและสร้างการรับรู้ที่ดีให้แก่ลูกค้า (0.60)
21	สนับสนุนพนักงานให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน (0.59)
5	ผู้นำองค์กรมีความรู้ ความสามารถ เป็นแรงผลักดันหลักในการพัฒนา (0.59)
9	กลยุทธ์เพื่อความเติบโตขององค์กรและการขยายตลาด (0.58)
18	พิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยคำนึงถึงการจ้างงานในระยะยาว (0.56)
8	จัดกลยุทธ์เพื่อความเป็นผู้นำด้านต้นทุน (0.54)
6	มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและชัดเจน (0.53)
23	มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (0.51)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านกลยุทธ์สามารถอธิบายได้ด้วย 16 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.71-0.51

ตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 2 การบริหารการขนส่ง

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
36	มีการพิจารณาอัตราค่าระวางการขนส่งและค่าบริการคืน ติดตาม (0.71)
33	มีการพยากรณ์และวางแผนทางการเงิน (0.69)
39	มีการบริหารความเสี่ยง (0.66)
30	กำหนดวิธีการและช่องทางการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอก (0.66)
35	มีการพิจารณาต้นทุนค่าขนส่งและต้นทุนสินค้าคงคลัง (0.64)
37	มีหลักการตัดสินใจลงทุนและจัดหาเงินทุน (0.63)
34	มีการบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ (0.60)
31	กระตุ้นและจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน (0.59)
29	จัดโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผน (0.55)
32	มีการประเมิน ติดตาม วัดผลและปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง (0.54)
40	มีการจับคู่ธุรกิจเพื่อเสริมความแข็งแกร่งทางการเงิน (0.53)
28	มีการวางแผนจัดเส้นทางและตารางการขนส่ง การจัดเตรียม และตรวจสอบเอกสารการขนส่ง (0.51)

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการบริหารการขนส่งสามารถอธิบายได้ด้วย 12 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.71-0.51

ตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 3 การบริหารความสัมพันธ์

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
55	มีการจับคู่ธุรกิจหรือสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (0.70)
51	มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลายตามความต้องการของลูกค้า (0.66)
50	ตั้งราคาค่าบริการเหมาะสมตามฤดูกาลและตามสถานะเศรษฐกิจ (0.64)
53	มีการจัดโครงสร้างการทำงานเพื่อให้เพียงพอต่อการบริการลูกค้า (0.62)
54	มีการรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี (0.59)
56	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า (0.55)
48	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการแบ่งปันทรัพยากรกับคู่ธุรกิจหรือพันธมิตรทางการค้า (0.52)

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการบริหารความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ด้วย 7 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70-0.52

ตารางที่ 5 องค์ประกอบที่ 4 การบริหารเทคโนโลยี

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
44	ใช้ระบบกำหนดพิกัดที่ตั้งดาวเทียม (GPS) (0.73)
43	ใช้ระบบการจัดการการขนส่ง (TMS) (0.67)
42	ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) (0.66)
45	ใช้ระบบบาร์โค้ด (Barcode System) หรือ รหัสบาร์โค้ดที่ใช้ความถี่ของคลื่นวิทยุ (RFID) (0.61)
47	บำรุงรักษาพาหนะ เครื่องมือ และอุปกรณ์ตามมาตรฐานความปลอดภัย (0.61)
46	ใช้ระบบการจัดการคลังสินค้า (WMS) (0.55)
41	ใช้การวางแผนทรัพยากรองค์กรโดยรวม (ERP) (0.51)

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการบริหารเทคโนโลยีสามารถอธิบายได้ด้วย 7 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.73-0.51

ตารางที่ 6 องค์ประกอบที่ 5 การบริหารทรัพยากรมนุษย์

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
26	มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรกับคู่ธุรกิจและเครือข่ายธุรกิจ (0.64)
25	มีการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลแก่บุคลากรที่สร้างสรรคผลงานได้ดีเกินมาตรฐานที่กำหนด (0.64)
24	กำหนดความก้าวหน้าในสายอาชีพของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน (0.57)

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์สามารถอธิบายได้ด้วย 3 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.64-0.57

ตารางที่ 7 องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้าง

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
2	กำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้พร้อมและเหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินงานแบบเครือข่ายหรือการจับคู่ธุรกิจ (0.68)
3	มีการปรับปรุงโครงสร้างงานและหมุนเวียนสายงาน (0.53)

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านโครงสร้างสามารถอธิบายได้ด้วย 2 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.68-0.53

ตารางที่ 8 องค์ประกอบที่ 7 การบริหารการตลาด

ตัวแปรที่	รายการตัวแปร (น้ำหนัก)
38	มีการติดต่อตลาดการเงินเพื่อการระดมทุน (0.68)
52	ส่งเสริมการตลาดโดยการส่งเสริมการขาย (0.55)

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการบริหารการตลาดสามารถอธิบายได้ด้วย 2 ตัวแปร ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.68-0.55

จากข้อมูลทางสถิติในการวิเคราะห์องค์ประกอบผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นร่างรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่มี 7 องค์ประกอบ 49 ตัวบ่งชี้ ซึ่งจะถูกนำไปพัฒนาต่อในขั้นตอนของการสนทนากลุ่ม

จากกระบวนการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของร่างรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งจัดเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่จะช่วยในการประเมินร่างรูปแบบฯ ทั้งนี้การสนทนากลุ่มจะเน้นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า และนักวิชาการ รวมจำนวน 13 ท่าน โดยกระบวนการดังกล่าวจะช่วย ในการประเมินร่างรูปแบบฯ เพื่อที่จะนำไปใช้งานจริง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างรูปแบบฯ ทำให้ได้ผลงานการวิจัยที่มีประสิทธิภาพหรือทราบข้อจำกัดของการวิจัยต่อไป โดยมีผลการประเมินดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

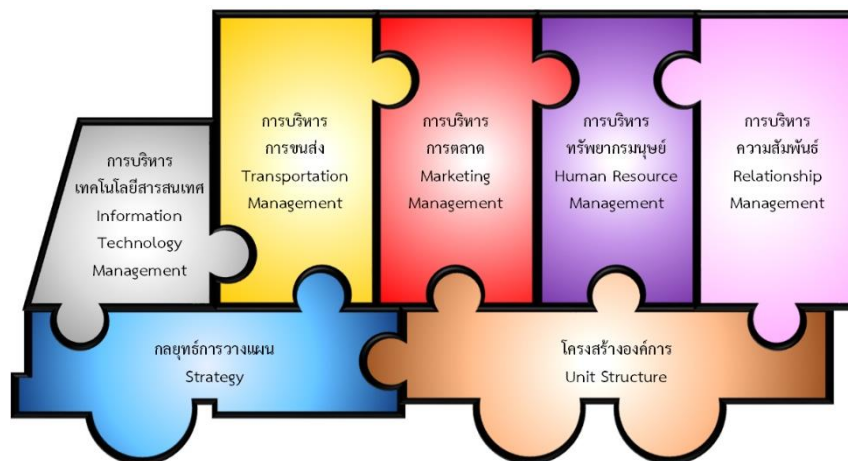
ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล*
(1) รูปแบบฯ มีความจำเป็นต่อการบริหาร	4.85	0.38	มากที่สุด
(2) รูปแบบฯ มีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้าในปัจจุบัน	4.77	0.44	มากที่สุด
(3) รูปแบบฯ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า	4.54	0.66	มากที่สุด
(4) รูปแบบฯ มีความถูกต้องครบถ้วนตรงตามหลักวิชาการ	4.23	0.73	มากที่สุด
(5) รูปแบบฯ มีประโยชน์ต่อธุรกิจ	4.69	0.48	มากที่สุด
(6) รูปแบบฯ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าได้จริง	4.62	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบ	4.62	0.34	มากที่สุด

*เกณฑ์การแปลความหมาย (Buasudta & Vatjanasaregagul, 2019): คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.80 เห็นด้วยน้อยที่สุด, 1.81–2.60 เห็นด้วยน้อย, 2.61–3.40 เห็นด้วยปานกลาง, 3.41–4.20 เห็นด้วยมาก, 4.21–5.00 เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 ท่าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าความคิดเห็น ในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.62) เมื่อพิจารณารายการข้อการประเมิน พบว่า รูปแบบฯมีความจำเป็นต่อการบริหารสูงสุด (4.85) รองลงมาคือ รูปแบบฯมีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้าในปัจจุบัน (4.77) รูปแบบฯมีประโยชน์ต่อธุรกิจ (4.69) และรูปแบบฯสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าได้จริง (4.62)

2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

จากข้อมูลทางสถิติในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และฉันทามติจากผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการสนทนากลุ่มร่างรูปแบบฯ สามารถนำมาพัฒนามาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่ประกอบด้วย 7 มิติ 52 ตัวบ่งชี้ ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

1. มิติด้านกลยุทธ์การวางแผน (Strategy) การศึกษาและวางแผนแนวทางการเจริญเติบโตของบริษัท ประกอบด้วย (1) การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน (2) การสร้างความแตกต่าง (3) การสร้างผู้นำ (4) กลยุทธ์เพื่อความเติบโตขององค์การและการขยายตลาด (5) กลยุทธ์เพื่อความเป็นผู้นำด้านต้นทุน (6) วัฒนธรรมองค์การที่เข้มแข็งและชัดเจน (7) การพยากรณ์และวางแผนทางการเงิน (8) การตัดสินใจลงทุนและจัดหาเงินทุน (9) การประเมินติดตาม วัดผล และปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง (10) การกำหนดราคา และ (11) การติดต่อตลาดการเงินเพื่อการระดมทุน

2. มิติด้านโครงสร้างองค์การ (Unit Structure) การทำงานที่สอดคล้องและเป็นระบบเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย (1) การกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน (2) การปรับปรุงโครงสร้างงานและหมุนเวียนสายงาน (3) การกำหนดสายการบังคับบัญชาและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน (4) การกำหนดขอบเขต หน้าที่และความรับผิดชอบ และ (5) การจัดโครงสร้างองค์การให้รองรับการดำเนินงานตามแผน

3. มิติด้านการบริหารการตลาด (Marketing Management) แสวงหาหนทางในการทำกำไรให้บริษัทตามกลยุทธ์ที่ได้ทำการวางแผนไว้ ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมการตลาด (2) การทำกลยุทธ์การตลาดดิจิทัล (3) จรรยาบรรณในการทำการตลาด และ (4) การสร้างแบรนด์

4. มิติด้านการบริหารความสัมพันธ์ (Relationship Management) การร่วมมือกับองค์การต่างๆ เพื่อสร้างอำนาจถ่วงดุลทางการค้า ตามกลยุทธ์ที่ได้ทำการวางแผนไว้ ประกอบด้วย (1) การจับคู่ธุรกิจหรือสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (2) ช่องทางการติดต่อที่หลากหลาย (3) การมีเทคนิคให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ (4) การรับผิดชอบต่อสังคม (5) สร้างความสะดวกสบายให้แก่ลูกค้า (6) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการแบ่งปันทรัพยากรกับคู่ธุรกิจหรือพันธมิตรทางการค้า (7) การสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น (8) กำหนดวิธีการและช่องทางการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอก (9) การจับคู่ธุรกิจ และ (10) การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรขององค์การกับคู่ธุรกิจและเครือข่ายธุรกิจ

5. มิติด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Management) การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้วยเทคโนโลยี ประกอบด้วย (1) ระบบกำหนดพิกัดที่ตั้งดาวเทียม (GPS) (2) ระบบการจัดการการขนส่ง (TMS) (3) ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) (4) ระบบบาร์โค้ด (Barcode)

System) หรือ รหัสบาร์โค้ดที่ใช้ความถี่ของคลื่นวิทยุ (RFID) (5) ระบบการจัดการคลังสินค้า (WMS) (6) การวางแผนทรัพยากรองค์การโดยรวม (ERP) (7) การเชื่อมโยงผู้ประกอบการขนส่งด้วยระบบไอที (8) การใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในงานขนส่ง และ (9) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยเน้นการใช้และการสร้างนวัตกรรม

6. มิติด้านการบริหารการขนส่ง (Transport Management) ให้บริการขนส่งอย่างมีคุณภาพประกอบด้วย (1) การพิจารณาอัตราค่าระวางการขนส่งและค่าบริการสินค้านำกลับ (2) การบริหารความเสี่ยง (3) การพิจารณาต้นทุนค่าขนส่งและต้นทุนสินค้าคงคลัง (4) การบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ (5) การวางแผนจัดเส้นทางและตารางการขนส่ง การจัดเตรียม และตรวจสอบเอกสารการขนส่ง และ (6) บำรุงรักษาพาหนะ เครื่องมือ และอุปกรณ์ตามมาตรฐานความปลอดภัย

7. มิติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) บุคลากรเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ แก่องค์การ ประกอบด้วย (1) การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัล (2) การกำหนดความก้าวหน้าในสายอาชีพ (3) การส่งเสริมให้พนักงานมีการเรียนรู้และเติบโตไปกับการ (4) ระบบการสรรหาที่สามารถรวบรวมบุคคลที่มีวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมองค์การที่เป็นไปในทางเดียวกัน (5) การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยคำนึงถึงการจ้างงานในระยะยาว (6) ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ (7) การกระตุ้นและจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดย พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 7 มิติ ดังนี้

1.1 มิติด้านกลยุทธ์การวางแผน (Strategy) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuemahawan (2017) เรื่องการพัฒนาเกณฑ์เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพธุรกิจโลจิสติกส์ไทยประเภทผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ที่ระบุว่า มาตรฐานคุณภาพธุรกิจโลจิสติกส์ไทยประเภทผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ประกอบด้วยมาตรฐาน 9 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์และการวางแผนการจัดการธุรกิจเชิงกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการจัดการและพัฒนาทุนมนุษย์ ลูกค้า การร่วมมือกับคู่ค้าในโซ่อุปทาน นวัตกรรมและเทคโนโลยี ความปลอดภัยและความมั่นคง การประเมินผล และ ผลการปฏิบัติงาน

1.2 มิติด้านโครงสร้างองค์การ (Unit Structure) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Di-E-Meng (2016) เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการสร้างรายได้ของสโมสรฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก ที่ระบุว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการสร้างรายได้ของสโมสรฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกตามกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุมและการตรวจสอบ

1.3 มิติด้านการบริหารการตลาด (Marketing Management) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Apichatwongchai (2019) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกใช้บริการการขนส่งทางบกของบริษัท เอ็น.พี.เอ็ม. ทรัค แอนด์ ทรานสปอร์ต จำกัด ที่ระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกใช้บริการการขนส่งทางบกของบริษัท

เอ็น.พี.เอ็ม. ทรีค แอนด์ ทรานสปอร์ต จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านราคา รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ปัจจัยด้านพนักงาน ปัจจัยด้านกระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ

1.4 มิติด้านการบริหารความสัมพันธ์ (Relationship Management) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Roek-Arunrung (2010) เรื่องการศึกษาโอกาสของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกในจังหวัดเชียงรายต่อการประสานความร่วมมือทางธุรกิจเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ที่ระบุว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประสานความร่วมมือกันทางธุรกิจคือการสร้างความสามัคคีกันในองค์กรเป็นอันดับแรก รองลงมาการสร้าง ความเชื่อถือและความไว้วางใจกันระหว่างธุรกิจ และการบริหารที่มีต้นทุนต่ำ

1.5 มิติด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Management) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nguanheangseng and Kanthong (2018) เรื่องกลยุทธ์การพัฒนารoadได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่ระบุว่า กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ในการพัฒนารoadได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อยู่ในระดับสูง

1.6 มิติด้านการบริหารการขนส่ง (Transport Management) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thipsri and Reokarn (2015) เรื่องกลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์กับความได้เปรียบทางการแข่งขันในเศรษฐกิจยุคใหม่ของธุรกิจ OTOP ในจังหวัดเชียงราย ที่ระบุว่า กลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์ ด้านการจัดการสินค้าคงคลังและคลังสินค้า ด้านการขนส่ง ด้านการกระจายสินค้า และด้านการบริการลูกค้ามีผลกระทบทางบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ OTOP ในจังหวัดเชียงรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.7 มิติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jarutirasarn (2017) ที่พบว่า กลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์และการพัฒนาบุคลากร มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน กลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์มีเป้าหมายหลักเพื่อการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ส่วนการพัฒนาบุคลากรมีเป้าหมายหลักเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้บุคลากรมีศักยภาพในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายตามกลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์ที่กำหนดไว้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 7 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านกลยุทธ์การวางแผน (2) มิติด้านโครงสร้างองค์กร (3) มิติด้านการจัดการการตลาด (4) มิติด้านการสร้างความสัมพันธ์ (5) มิติด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ (6) มิติด้านการจัดการการขนส่ง และ (7) มิติด้านการจัดการบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanasottigulanun (2019) เรื่องตัวแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจการขนส่งทางแม่น้ำในประเทศไทย ที่ระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งทางแม่น้ำในภาคกลางของประเทศไทย มี 5 ด้าน คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจ การบริหารจัดการลูกค้าสัมพันธ์ และการสื่อสารองค์การ งานวิจัยของ Ditkaew and Syers (2014) เรื่องผลกระทบของการบริหารคุณภาพที่มีต่อความสำเร็จในการบริหารโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศไทย ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากร การบริหารเชิงกระบวนการ การบริหารที่เป็นระบบ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และการตัดสินใจบนพื้นฐานความจริง ส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จในการบริหารโลจิสติกส์ งานวิจัยของ Wannarak et al. (2018) เรื่องแบบจำลองความได้เปรียบใน

การแข่งขันของธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ ในประเทศไทย ที่ระบุว่า (1) ปัจจัยเหตุ ประกอบด้วย ระบบการทำงาน ทุนมนุษย์ เครือข่ายทางธุรกิจ ความสามารถทางเทคโนโลยี และองค์กรแห่งนวัตกรรม และ (2) ปัจจัยเหตุ ทั้ง 5 มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ และงานวิจัยของ Khayankasikorn and Vongmanee (2016) เรื่องการศึกษากลยุทธ์และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ธุรกิจตัวแทนขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มยอดขายให้กับบริษัท กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด ที่ระบุว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทตัวแทนขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในระดับมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านการบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำรูปแบบที่ได้ไปใช้จริงกับกลุ่มธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้า รวมถึงการติดตามผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเป็นการต่อยอดให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 ควรพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าใจได้ง่ายและนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับบุคลากรในธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้าทั้งผู้บริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการ

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่บูรณาการการขนส่งหลายรูปแบบทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

เอกสารอ้างอิง

- Apichatwongchai, S. (2019). *Factors Affecting the Selection of Transport Services of N.P.M. Company Truck and Transportation Co.Ltd.* Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Pathumthani: Bangkok University. (in Thai)
- Boonlar, T. and Nimitphuwadol, N. (2012). *Logistics Management: A Supply Chain Perspective.* Bangkok: SE-EDUCATION. (in Thai)
- Buasudta, N. and Vatjanasaregagul, L. (2019). The Relationship between Service Quality and Student Loyalty to Public Universities in the Northeast Region of Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences, Nakhon Phanom University*, 9(1), 1-8. (in Thai)
- Chuemahawan, G. (2018). *The Development of Logistics Quality Standard for International Freight Forwarders in Thailand.* Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Business Administration. Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)

- Department of Industrial Promotion. (2018). *Best Practices & Lesson Learned: Promotion of SME capacity enhancement with Software and Hardware for Logistics*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- _____. (2018). *Logistics and Supply Chain Management*. Bangkok: A-Print and Pack. (in Thai)
- Department of Land Transport. (2019). *The Department of Land Transport moves forward to increase the potential and business competitiveness of truck transport operators*. [Online]. Retrieved August 19, 2019, from: https://www.dlt.go.th/th/public-news/view.php?_did=2442 (in Thai)
- Di-E-Meng, P. (2016). *Strategies Management Model for Building an Income of Thailand Premiere League Football Club*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Exercise and Sport Science. Chonburi: Burapha University. (in Thai)
- Ditkaew, K. and Syers, K. (2014). The Effect of Total Quality Management on Successful Logistics Management in the Thai Manufacturing Industry. *Journal of Graduated School of Commerce Burapha Review*, 9(1), 33-44. (in Thai)
- Jarutirasarn, P. (2017). Strategies for Logistics Management and Human Development. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 12(1), 89-98. (in Thai)
- Khayankasikorn, M. and Vongmanee, V. (2016). A Study of Strategies and Factors Influencing for The Exporter's Decisions Selecting The Sea Freight Shipping Provider to Enhancing Profitability: A Case study of XYZ Co.,Ltd. *The Proceedings of the 16th Thai Value Chain Management and Logistics Conference (Thai VCML 2016)*, 25 August 2016 at Century Park Hotel (Bangkok), 1-12. (in Thai)
- Maorapong, V. (2019). *Logistics*. [Online]. Retrieved August 19, 2019, from: <http://library.dip.go.th/multim6/edoc/2556/21700.pdf>. (in Thai)
- Nguanheangseng, J. and Kanthong, J. (2018). Strategies to Improve Competitiveness on Road Transportation in the Lower Northeastern Region. *Journal of Nakhonratchasima College*, 12(2), 126-137. (in Thai)
- Roek-Arunrung, P. (2010). *The Study of Truck Carriers' Collaboration Opportunity in Chiang Rai for Competitive Advantage*. Thesis of the Degree of Master of Business Administration. Chiang Rai: Mae Fah Luang University. (in Thai)
- Thanasottigulanun, S. (2019). *An Efficiency Model of River Transportation Management in Thailand*. Thesis of Degree of Doctor of Philosophy Program in Management. Bangkok: Siam University. (in Thai)
- Thipsri, N. and Reokarn, T. (2015). Logistics Management Strategy with Competitive Advantage in New Economy Era of OTOP Business in Chiang Rai Province. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 15(2), 17-25. (in Thai)

Wannarak, J., Uon, V. and Teerathanachaiyakun, K. (2018). The Competitive Advantage Model of Transportation and Logistics Business. *Journal of MCU Social Science Review*, 7(4), 264-276.
(in Thai)

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introduction Analysis*. New York: Harper & Row.

การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้

อาภรณ์ ณะมนี*

ฝ่ายวิจัย สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Received: 9 March 2020

Revised: 8 September 2020

Accepted: 9 September 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาของนโยบายภาครัฐ นโยบายภาคเอกชน นโยบายของภาคประชาสังคมและบทบาทของนักออกแบบด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ เพื่อศึกษาวิธีการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติและเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทย งานวิจัยนี้ใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร แหล่งข้อมูลมาจากเอกสาร ภาพ เว็บไซต์ รายงานวิจัย สถิติ หนังสือพิมพ์ กิจกรรมต่างๆ ด้านแฟชั่น เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐมีนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่น ภาคเอกชนมีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่น “Samsung” มีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้โดยการจัดตั้งกองทุน “The Samsung Fashion and Design Fund” (SFDF) ในปี 2005 เพื่อสนับสนุนนักออกแบบรุ่นใหม่ ภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ “Korea Fashion Association” (KFA) ก่อตั้งในปี 1985 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ และบทบาทของนักออกแบบสินค้าแฟชั่นของเกาหลีใต้มีความโดดเด่น การวิเคราะห์ของนักวิจัยให้หลักฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้

คำสำคัญ: แฟชั่น นวัตกรรม วัฒนธรรม

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: arpharatsami@hotmail.com

South Korea's Fashion Industry Development

Arpharatsami Namanee*

Department of Research, Institute of East Asian Studies, Thammasat University

Received: 9 March 2020

Revised: 8 September 2020

Accepted: 9 September 2020

Abstract

The objectives of this research were to study the contents of the state sector policy, private sector policy, civil society sector policy, and the roles of designers of fashion industry development of South Korea; to study the methods of implementation of those policies into practice; and to propose the development strategy for the Thai fashion industry. This research employed the documentary research method. The data sources were relevant documents, photos, websites, research reports, newspapers and fashion event activities. The results reveal that the South Korean government has formulated a number of creative economic policies in support of fashion industry development. The private sector likewise has policies in support of the fashion industry development; for example, "Samsung" established its "Samsung Fashion and Design Fund (SFDF)" in 2005 with the aim of supporting young designers. As for South Korea's civil society sector, the "Korea Fashion Association" (KFA) established in 1985, has the main objective to develop South Korea's fashion industry. It is also found that the roles of South Korea's fashion industry designers are outstanding. The researcher's analysis provides strong evidence of how a multi-faceted approach can yield promising results for the development of South Korea's fashion industry.

Keywords: Fashion, Innovation, Culture

* Corresponding Author; E-mail: arpharatsami@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เสื้อผ้า แฟชั่นนอกจากเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องแต่งกายแล้วยังเป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงออกซึ่งตัวตนและบุคลิกอื่นรับรู้ด้วย เสื้อผ้าสื่อถึงสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การสังกัดกลุ่ม ในสังคมที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เสื้อผ้าที่คนสวมใส่มีสื่อถึงอุดมการณ์ของระบอบประชาธิปไตย เช่น สิทธิ เสรีภาพ การกระจายอำนาจ ความเท่าเทียมกัน ความสามัคคี สถานภาพ ความร่ำรวย เป็นต้น (Miller, 2005) ชาวเกาหลีมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งการแต่งกายอันสะท้อนถึงการตั้งถิ่นฐานบนคาบสมุทรเกาหลีที่ภูมิประเทศปกคลุมด้วยภูเขา มีสี่ฤดูที่แตกต่าง ชาวเกาหลีเรียนรู้ที่จะใช้วัสดุจากธรรมชาติมาทำเครื่องนุ่งห่มมาตั้งแต่ยุคอดีต เช่น ใช้ใยกัญชง (hemp) ไยป่าน (ramie) สำหรับเสื้อผ้าในฤดูร้อน ใช้ฝ้าย (cotton) และใยไหมสำหรับฤดูหนาว ผสานกับใช้รูปแบบและการตัดเย็บที่งดงาม เป็นชุดประจำชาติของชาวเกาหลีที่เรียกว่า Hanbok

ยุคปัจจุบันเสื้อผ้าของชาวเกาหลีได้รับการออกแบบที่หลากหลายอันได้รับแรงบันดาลใจจากทั้งวัฒนธรรมของชาวเกาหลีและวัฒนธรรมของชาวตะวันตกและส่วนหนึ่งได้ก้าวเข้าสู่เวทีโลกแล้ว (Department of Global Communication and Content Division, 2018) ความก้าวหน้าเป็นผลมาจากความพยายามของหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม นับตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990-ปัจจุบัน รัฐบาลเกาหลีได้มีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ชัดเจน ปี 1999 นาย Park Jie-won ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในเวลานั้นได้ประกาศว่าวัฒนธรรมคือยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคมในอนาคตที่อยู่บนฐานความรู้ ในปีเดียวกันรัฐสภาเกาหลีใต้ได้ผ่านกฎหมาย “the Cultural Industry Promotion Act” เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เช่น อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ดนตรี การพิมพ์ การกระจายเสียง ศิลปะการแสดง การออกแบบ งานฝีมือ งานจิตรศิลป์ ฯลฯ ต่อมาในปี 2000 มีแผน 5 ปีสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม มี “Korea Vision 2000” ปี 2004 มี “Korea Vision 2004” พร้อมกับการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐชื่อว่า “the Korea Culture and Content Agency” (KOCCA) สิ่งที่ได้โดดเด่นอีกอย่างหนึ่งตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา คือ “Korean Wave” หมายถึงวัฒนธรรมสมัยนิยม (pop culture) ของเกาหลีใต้ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นโดยเฉพาะในเอเชีย (Kong et al., 2006) นับตั้งแต่หลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี 1997 อุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ได้รับการพัฒนามากขึ้น เป็นที่น่าสนใจว่าสามารถทำได้อย่างไร

ปี 2010 กระทรวงการค้า อุตสาหกรรมและพลังงานของเกาหลีใต้ได้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้กระทรวงดังกล่าวชื่อว่า “Korea Research Institute for Fashion Industry” (KRIF) โดยรวมกับหน่วยงานที่มีอยู่ก่อนคือ “the Korea Research Institute for Sewing Technology” (KSTI) KRIF ทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมด้านแฟชั่นทุกอย่างของเกาหลีใต้ (Korea Research Institute for Fashion Industry, 2018)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาของนโยบายของภาครัฐ นโยบายของภาคเอกชน นโยบายของภาคประชาสังคมและบทบาทของนักออกแบบด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำนโยบายด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ไปสู่การปฏิบัติ
3. เพื่อหาข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทย

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ใช้ทฤษฎี “Four Ps of a Marketing Mix” ของ E. Jerome McCarthy เป็นแนวทางในการศึกษา McCarthy ได้เสนอทฤษฎีนี้ไว้เมื่อปี 1960 กล่าวว่าองค์ประกอบพื้นฐานของหลักการตลาด เพื่อให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้รับความพึงพอใจและตัดสินใจซื้อสินค้ามี 4 องค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลร่วมกันและมีความเท่าเทียมกันต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า คือ (1) ผลิตภัณฑ์ (Product): คือ สินค้าหรือบริการที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ (2) สถานที่ (Place): คือช่องทางต่างๆ ในการส่งสินค้าให้กลุ่มเป้าหมาย เช่น การติดต่อกับลูกค้าโดยตรงหรือส่งผ่านคนกลางก็ได้ (3) การโฆษณา (Promotion): คือ ช่องทางต่างๆ ในการบอกกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มอื่นๆ ต่อสินค้าว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดี รวมถึงการบริการลูกค้าด้วย และ (4) ราคา (Price): คือ การตั้งราคาสินค้าที่ถูกต้องโดยพิจารณาถึงการแข่งขันในตลาดและต้นทุนทุกอย่างใน Four Ps ถ้ากลุ่มเป้าหมายไม่ยอมรับราคาที่ตั้งไว้ การวางแผนทุกอย่างก็สูญเปล่า (Cannon et al., 2008)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Encyclopedia of Clothing and Fashion เสนอบทความเรื่อง “Korean Dress and Adornment” กล่าวว่า เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของชาวเกาหลีสะท้อนถึงประสบการณ์ ประเพณีของชาวเกาหลีรวมทั้งลักษณะที่รับมาจากชนชาติอื่น ในศตวรรษที่ 20 ในยุคที่อยู่ภายใต้จักรวรรดิของญี่ปุ่น (1940-1945) ชาวญี่ปุ่นพยายามผสมกลมกลืนชาวเกาหลีให้อยู่ภายใต้วัฒนธรรมญี่ปุ่น ชาวเกาหลีได้รับเอาวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นไว้ด้วย ต่อมาเกิดสงครามเกาหลี (1950-1953) ยุค 1970 ชาวเกาหลีพยายามรื้อฟื้นวัฒนธรรมดั้งเดิมโดยเชื่อว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน กรณีเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายยุคปัจจุบันชาวเกาหลีได้ผสมผสานการแต่งกายแบบดั้งเดิมกับการแต่งกายแบบชาวตะวันตกและคนแต่ละรุ่นมีเอกลักษณ์ในการสร้างสรรค์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ทั้งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของชาวเกาหลีและเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของชาวตะวันตกมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ชุด Hanbok ของชาวเกาหลีที่ใช้ผ้าลินินหรือผ้าฝ้ายใช้สำหรับการแต่งกายในชีวิตประจำวัน ส่วนผ้าไหมหรือผ้าที่คล้ายผ้าไหมใช้สวมใส่ในงานพิธีหรือโอกาสพิเศษต่างๆ ชุด Hanbok ของผู้ชายและผู้หญิงดูคล้ายกัน (Encyclopedia of Clothing and Fashion, 2005) ในขณะที่ Min (2015) เสนอบทความวิจัยเรื่อง “Korean Fashion Designers’ Use of Cultural Expression and Its Influence on Their Design” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาว่า นักออกแบบเสื้อผ้าชาวเกาหลีใช้พื้นฐานของวัฒนธรรมเกาหลีในการออกแบบอย่างไรเพื่อส่งออกสู่ตลาดโลกได้ Min (2015) ได้คัดเลือกนักออกแบบชาวเกาหลี 3 คนที่ออกแบบและผลิตเสื้อผ้าส่งออกสู่ตลาดโลก Min (2015) ใช้วิธีการวิเคราะห์จากรูปเสื้อผ้าที่นักออกแบบเสื้อผ้าทั้ง 3 คนออกแบบจำนวน 1003 รูป พบว่ามี ร้อยละ 68.69 ที่ใช้พื้นฐานทางวัฒนธรรมเกาหลีในการออกแบบ ร้อยละ 83.16 มีการใช้สีแบบดั้งเดิมของชาวเกาหลี ร้อยละ 26.12 พบว่าใช้รูปแบบวัฒนธรรมเกาหลี ร้อยละ 12.48 ใช้ผ้าของชาวเกาหลีและร้อยละ 5.23 มีการใช้เส้นสายแบบชุดเกาหลี Min (2015) สรุปผลการวิจัยว่าผลผลิตของนักออกแบบชาวเกาหลีทั้ง 3 คนมีการสื่อถึงวัฒนธรรมเกาหลี วัฒนธรรมเกาหลีมีอิทธิพลต่อการออกแบบของนักออกแบบชาวเกาหลี (Min, 2015)

จะเห็นว่่านักออกแบบชาวเกาหลีใช้พื้นฐานของวัฒนธรรมเกาหลีในการออกแบบเสื้อผ้า Jung and Lee (2010) เสนอบทความวิจัยเรื่อง “Korean Apparel Manufacturing Industry: Exploration from the Industry Life Cycle Perspective” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษากิจการของ บริษัทที่ผลิตเสื้อผ้าเกาหลีกระทำทั้ง

วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์กับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้รับ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ทางสถิติ “canonical correlation” และ “correspondence analysis” มีแหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัทผู้ผลิตเสื้อผ้าเกาหลีจำนวน 200 บริษัทพบว่าวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าเกาหลีพัฒนาเต็มที่แล้ว กิจกรรมหลักของบริษัทต่างๆ ที่ศึกษาพบว่า ร้อยละ 78.50 ทำกิจกรรมค้าปลีกภายในประเทศ ร้อยละ 57.00 ทำกิจกรรมส่งออก ร้อยละ 52.50 ทำกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 47.50 ทำกิจกรรมการผลิตภายในประเทศ ร้อยละ 38.50 ทำกิจกรรมการผลิตในต่างประเทศ ร้อยละ 35.50 ทำกิจกรรมการออกแบบและร้อยละ 6.50 ทำกิจกรรมขายส่ง บริษัทเหล่านั้นหันมาให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ เช่น การส่งเสริมการค้าปลีก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เน้นความมีเอกลักษณ์และการบริการลูกค้า และบริษัทต่างๆ ที่ทำการศึกษาได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน (Jung and Lee, 2010) จากงานวิจัยของ Jung and Lee พบว่าอุตสาหกรรมแฟชั่นเกาหลีได้รับการพัฒนามาเต็มที่แล้ว การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ได้รับความสนใจมากขึ้นจากผู้ผลิต Young and Dong (2015) เสนอบทความวิจัย เรื่อง “Investigating the Sustainability of the Korean Textile and Fashion Industry” มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาว่าบริษัทผู้ผลิต เสื้อผ้า สินค้าแฟชั่นที่ผลิตในเกาหลีได้มีความยั่งยืนเพียงใดและค้นหาว่าบริษัทเหล่านั้นมีข้อจำกัดอย่างไรในกระบวนการผลิต

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์จากเอกสาร เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ของบริษัทที่ผลิตเสื้อผ้า สินค้าแฟชั่นในเกาหลีได้จำนวน 396 บริษัท พบว่า บริษัทเหล่านั้นมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับความยั่งยืนแบ่งได้ 3 ประเภท คือ (1) บริษัทที่ใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เส้นใยธรรมชาติ วัสดุที่ย่อยสลายได้ คิดเป็นร้อยละ 36.90 (2) บริษัทที่ใช้วัสดุที่นำมาใช้ใหม่คิดเป็นร้อยละ 4.50 (3) บริษัทที่ใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดเชิงเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 58.60 (Na and Na, 2015) ผู้ผลิตเสื้อผ้าชาวเกาหลีให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่มาก คือ ร้อยละ 36.90 แต่ให้ความสำคัญกับการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดเชิงเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ร้อยละ 58.60 แต่การส่งเสริมเรื่องการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ในขณะที่ Jitgeugul et al. (2017) เสนอบทความวิจัยเรื่อง “บทบาทของความน่าเชื่อถือของตราสินค้าในการเป็นตัวแปรแทรกซ้อนระหว่างความคุ้นเคยต่อตราสินค้าและทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า เพื่อสิ่งแวดล้อม” กล่าวว่ามีความสำคัญเพื่อศึกษาผลของการเป็นตัวแปรแทรกซ้อนของความน่าเชื่อถือต่อตราสินค้าที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่าง ความคุ้นเคยต่อตราสินค้า และทัศนคติของลูกค้าต่อตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาผลของความคุ้นเคยต่อตราสินค้า และความน่าเชื่อถือของตราสินค้าที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ผลของการวิจัยในครั้งนี้ช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ ระหว่าง ความคุ้นเคย ความน่าเชื่อถือ และทัศนคติต่อการสินค้า ซึ่งเป็นส่วนเติมเต็มในทฤษฎีตราสินค้า (Jitgeugul et al., 2017)

สมมติฐานการวิจัย

การมีนโยบายด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของภาครัฐและภาคเอกชนและมีการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้ประสบผลสำเร็จนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีได้ ถึงแม้ภายหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจก็ตาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเนื้อหาของนโยบายของภาครัฐ นโยบายของภาคเอกชน นโยบายของภาคประชาสังคม บทบาทของนักออกแบบ ยุทธศาสตร์ แผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นเกาหลีใต้และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติตั้งแต่ปี 2010-ปัจจุบัน ปี 2010 กระทรวงการค้า อุตสาหกรรมและพลังงานของเกาหลีใต้มีนโยบายยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นเกาหลีใต้ ได้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้กระทรวงดังกล่าวชื่อว่า “Korea Research Institute for Fashion Industry” (KRIF) KRIF ทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมด้านแฟชั่นทุกอย่างของเกาหลีใต้

2. เน้นเฉพาะเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ศึกษาการสร้างสรค์นวัตกรรม การตลาด

3. ขอบเขตทางด้านพื้นที่ที่ศึกษา คือ ประเทศเกาหลีใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

แบบแผนของการวิจัยใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) รวมทั้งวิเคราะห์จากภาพโดยศึกษาจาก เนื้อหาของนโยบายภาครัฐ นโยบายภาคเอกชน นโยบายของภาคประชาสังคมและบทบาทของนักออกแบบด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ วิธีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผลสำเร็จของการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักออกแบบชาวเกาหลีใต้ที่มีบทบาทโดดเด่น

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ข้อมูลมาจาก เว็บไซต์ของภาครัฐ เว็บไซต์ของภาคเอกชน เว็บไซต์ของภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง รายงานวิจัย สถิติที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมต่างๆด้านแฟชั่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

1. นโยบายของภาครัฐ นโยบายของภาคเอกชน นโยบายของภาคประชาสังคมและบทบาทของนักออกแบบด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้

การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้เกิดขึ้นได้เนื่องจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมให้ความสำคัญ โดยภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมแฟชั่นที่ชัดเจนและสนับสนุนซึ่งกันและกันรวมทั้งมีนักออกแบบที่มีความสามารถกล่าวคือ

1.1 นโยบายของภาครัฐ

1.1.1 ยุคประธานาธิบดี Park Geun-Hye เสนอนโยบายด้านเศรษฐกิจแนวทุนนิยมเสรี ส่งเสริมการค้าต่อกัน ในระดับประเทศนั้นใช้นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) (Park, 2013) รัฐบาลโดยกระทรวงวัฒนธรรมร่วมมือกับ “Korea Creative Content Agency” ตั้งในปี 2010 เป็นต้นมาหน่วยงานดังกล่าวส่งเสริมให้นักออกแบบชาวเกาหลีได้เข้าสู่เวทีโลกได้

1.1.2 รัฐบาลจัดตั้งสถาบันวิจัย “Korea Research Institute for Fashion Industry” (KRIFI) ที่เมือง Daegu เมื่อปี 2010 อยู่ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเกาหลีใต้ หน่วยงานดังกล่าวมีความเชี่ยวชาญในการวิจัยแบบมีอาชีพและให้การสนับสนุนบริษัทผู้ผลิตสินค้าแฟชั่น KRIFI ได้ผลักดันกิจกรรมต่างๆ มากมายในทุกมิติของอุตสาหกรรมแฟชั่น กล่าวคือ (1) ให้ข้อมูลด้านแฟชั่น เช่น แนวโน้มแฟชั่น แนวโน้มแฟชั่นของโลก ทั้งวัสดุที่ใช้ สี เนื้อผ้าและรูปแบบ (2) ให้ข้อมูลด้านการตลาดและรูปแบบเสื้อผ้า สถาบันแห่งนี้มีข้อมูล เทรนด์ล่าสุด การจัดวางสินค้าในเวทีแฟชั่นภายในประเทศและการจัดวางสินค้าในเวทีแฟชั่นระหว่างประเทศ (3) ให้ข้อมูลด้านเครือข่ายแฟชั่นนานาชาติ เทรนด์ การแลกเปลี่ยนบุคลากรในระดับประเทศและระดับนานาชาติ (Korea Research Institute for Fashion Industry, 2018)

1.1.3 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล (Digital Content) เกาหลีใต้ได้สร้างธุรกิจสารสนเทศที่มีรูปแบบเป็นดิจิทัลที่แข็งแกร่งจากความพยายามพัฒนาเทคโนโลยี Software ที่รวมเอาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ platforms ที่อยู่บนฐานของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เร็วที่สุดในโลก มีระบบเครือข่ายไร้สาย (wireless LAN) ที่กว้างขวางและมีศักยภาพสูง (Ministry of Science, ICT and Future Planning, 2017) สารสนเทศที่มีรูปแบบเป็นดิจิทัลที่แข็งแกร่งมีส่วนช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมแฟชั่นด้วย

1.1.4 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมสมัยนิยม (Pop Culture) ตั้งในปี 2000 เป็นต้นมาวัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลีใต้ (K-Pop) มีความเคลื่อนไหวและได้รับการยอมรับมากขึ้นโดยเฉพาะในเอเชีย มีปัจจัยต่างๆสนับสนุนการเติบโตของวัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลีใต้กล่าวคือ การสนับสนุนโดยรัฐบาล ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990-ปัจจุบัน K-Pop ช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมแฟชั่นด้วย (Kong et al., 2006)

การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รัฐบาลเกาหลีใต้ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมามีนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมแฟชั่น จากการที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 1997 นักออกแบบเสื้อผ้าที่มีอยู่ได้ลดจำนวนลง รัฐบาลจึงส่งเสริมนักออกแบบรุ่นใหม่ผ่านโครงการต่างๆ เช่น “10 Seoul” “Han Design” “Concept Korea” เพื่อให้ให้นักออกแบบได้นำเสนอผลงานของตนทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวนนักออกแบบจึงเพิ่มขึ้นและมีความสามารถเข้าสู่เวทีโลกได้ เช่น นักออกแบบรุ่นใหม่ได้เข้าไปประกวดผลงานในงานระดับนานาชาติ เช่นงาน “New Designer Fashion Grand Prix” ที่ญี่ปุ่น “Moda Domani” ที่ฝรั่งเศส Yoon Kyung-Lee ซึ่งเป็นนักออกแบบรุ่นใหม่และเพิ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจาก Seoul National University และเริ่มต้นทำธุรกิจของตนเองกล่าวว่า “ในปี 2009 รัฐบาลได้ริเริ่ม “Seoul Fashion Creative Studio” (SFCS) ที่ Dongdaemun ปัจจุบันนี้ SFCS มีนักออกแบบจำนวน 50 คน มีสำนักงานที่พวกเขาทำงานอยู่ SFCS ได้สนับสนุนด้านการตลาดและส่งเสริมนักออกแบบรุ่นใหม่มาหลายโครงการแล้ว นักออกแบบรุ่นใหม่ต้องเข้าถึงกลุ่มลูกค้าด้วยสินค้าที่มีคุณภาพ ในราคาที่สมเหตุสมผล ใช้เนื้อผ้าที่มีคุณภาพสูงโดยดูตัวอย่างจากเสื้อผ้าของชาวยุโรป แหล่งผลิตผ้าที่มีคุณภาพสูงนั้น อยู่ที่ Seoul Busan และ Daegu”

1.2 นโยบายของภาคเอกชน

Samsung เป็นผู้ผลิตเสื้อผ้ารายใหญ่ของเกาหลีใต้ มีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ โดยการจัดตั้ง “Samsung Fashion Institute” (SFI) ขึ้นในปี 1993 โดยเชื่อว่าปัจจัยหนึ่งที่จะนำความเข้มแข็งมาสู่ธุรกิจแฟชั่นของ Samsung คือการออกแบบ ดังนั้น SFI จึงทำหน้าที่วิเคราะห์เทรนด์แฟชั่นล่าสุด วิจัยด้านการตลาด และยุทธศาสตร์ของแบรนด์ ยังมีฐานข้อมูลด้านแฟชั่นในเชิงลึกและกว้างขวางและมีผู้เชี่ยวชาญด้านแฟชั่นทำงานอยู่ (Samsung Fashion Institute, 2020) นอกจากนี้ยังตั้งกองทุน “The Samsung Fashion and Design Fund” (SFDF) ในปี 2005 เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกและนักออกแบบรุ่นใหม่ให้สร้างความฝันที่เป็นจริงได้ มีโครงการประกวดการออกแบบเสื้อผ้า (Samsungdesign.net, 2018)

1.3 นโยบายของภาคประชาสังคม

Korea Fashion Association (KFA) ก่อตั้งในเดือนเมษายนปี 1985 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของประเทศ ปัจจุบัน KFA มีสมาชิกในกลุ่มอุตสาหกรรมแฟชั่น เช่น บริษัทต่างๆ แบรนด์ต่างๆ จำนวน 320 องค์กรทั่วประเทศ KFA ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิประโยชน์ของสมาชิกและสนับสนุนสมาชิกให้มีความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้เพื่อสนับสนุนผู้ผลิต พัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านแฟชั่น ให้การศึกษาแก่นักออกแบบรุ่นใหม่ ให้ข้อมูลใหม่ๆ ด้านธุรกิจแฟชั่น จัดการสัมมนาแฟชั่น เป็นต้น เนื่องจากเอเชียรวมทั้งเกาหลีใต้มีบทบาทด้านแฟชั่นในระดับโลกมากขึ้นและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น (Han, 2019)

2. วิธีการนำนโยบายด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ไปสู่การปฏิบัติ

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้นมีภาครัฐแสดงบทบาทนำภาคเอกชนและภาคประชาสังคมก็มีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้วย จากการวิเคราะห์บทบาทและผลงานของนักออกแบบชาวเกาหลีที่มีบทบาทโดดเด่นจำนวน 7 คน เป็นชายจำนวน 4 คน หญิง 3 คน พบว่า มีศักยภาพเพียงพอที่จะอยู่บนเวทีโลกได้

กรณีตัวอย่างที่ 1 Lee Young-Hee เป็นนักออกแบบชาวเกาหลีที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง (เสียชีวิตแล้วในวัย 82 ปี) ที่ทำงานในวงการแฟชั่นมานานหลายทศวรรษ เป็นนักออกแบบรุ่นแรกๆ ที่ออกแบบชุด Hanbok ให้ทันสมัยและถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไปได้ Lee ได้นำเสื้อผ้าที่เธอออกแบบไปแสดงบนเวทีโลกมาแล้วจำนวน 400 ครั้ง เช่นที่ Carnegie Hall ในนคร New York ในปี 2000 ที่ Smithsonian Institution in Washington, D.C. เมื่อปี 2007 ฯลฯ เมื่อปี 2005 Lee เป็นผู้ออกแบบชุด Hanbok ให้ผู้นำกลุ่มประเทศ APEC ได้สวมใส่ในการประชุม APEC ที่เมือง Busan นอกจากนั้นในปี 2018 Lee เป็นผู้ออกแบบชุดให้ผู้นำได้สวมใส่ในงานโอลิมปิกฤดูหนาวที่เมือง PyeongChang ด้วย (Kangand Sohn, 2019) จากภาพที่ 1 จะเห็นว่า Lee Young-Hee ออกแบบชุด Hanbok ได้งดงาม หรูหรา มีลักษณะของความร่วมสมัยและใช้เนื้อผ้าอย่างดี

ภาพที่ 1 ผลงานการออกแบบของ Lee Young-Hee
ที่มา: dluxurymagazine.com

กรณีตัวอย่างที่ 2 André Kim เป็นนักออกแบบชาวเกาหลีที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง (เสียชีวิตแล้วในวัย 74 ปี) André Kim ทำงานในวงการแฟชั่นมานานหลายทศวรรษ เป็นผู้ก่อตั้งห้องเสื้อ “Salon André” ในปี 1962 เขาเป็นนักออกแบบผู้ชายคนแรกที่ผสมผสานการออกแบบแบบดั้งเดิมกับองค์ประกอบสมัยใหม่ เขาได้รับรางวัล “Golden Crown Cultural Medal” ของเกาหลีใต้จากผลงานการออกแบบที่ช่วยส่งเสริมแฟชั่นเกาหลีให้อยู่บนเวทีโลกได้ (Valle, 2018) จากภาพที่ 2 จะเห็นว่า André Kim ออกแบบชุดราตรีที่หรูหราสง่างาม มีสีสันสดใสและใช้เนื้อผ้าอย่างดี

ภาพที่ 2 ผลงานการออกแบบของ André_Kim
ที่มา: www.mutazine.me/features/remind-andre-kim-fashion-show-2018

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทย

3.1 ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทยให้สามารถอยู่บนเวทีระดับประเทศและเวทีโลกได้ โดยมีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม

แฟชั่น กรณีเกาหลีใต้รัฐมนตรีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมแฟชั่นที่ชัดเจนคือ มีนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รัฐบาลจัดตั้งสถาบันวิจัย “Korea Research Institute for Fashion Industry” (KRIFI) เกาหลีใต้ได้สร้างธุรกิจสารสนเทศที่มีรูปแบบเป็นดิจิทัลที่เข้มแข็ง รัฐบาลสนับสนุนการเติบโตของวัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลีใต้ การสนับสนุนโดยรัฐบาล ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990-ปัจจุบัน กรณีตัวอย่างภาคเอกชน Samsung เป็นผู้ผลิตเสื้อผ้ารายใหญ่ของเกาหลีใต้ มีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้โดยการจัดตั้ง “Samsung Fashion Institute” (SFI) นอกจากนี้ยังจัดตั้งกองทุน “The Samsung Fashion and Design Fund” (SFDF) เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ในระดับประเทศและระดับโลกและนักออกแบบรุ่นใหม่ให้สร้างความฝันที่เป็นจริงได้ (Samsung fashion and design fund, 2020) และภาคประชาสังคม “Korea Fashion Association” (KFA) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของประเทศด้วย

3.2 ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและนักออกแบบควรให้ความสำคัญกับการนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของไทยมีโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมแฟชั่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้กำหนดจัดกิจกรรมเพื่อช่วยสร้างการรับรู้ถึงศักยภาพความพร้อมของ อุตสาหกรรมแฟชั่นไทยในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนานักออกแบบไทยรุ่นใหม่ ให้มีความพร้อมและโอกาสในการนำเสนอผลงานในระดับอินเตอร์ การจัดสัมมนาให้ความรู้แนวทางการทำธุรกิจแฟชั่นที่ประสบผลสำเร็จ จัดกิจกรรมผู้ซื้อและสื่อสัญจรจากต่างประเทศ รวมถึงกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการรับรู้ถึงศักยภาพของยานการค่าแฟชั่นต่างๆ ของไทย อันจะช่วยสร้างความเข้าใจถึงความสามารถของอุตสาหกรรมแฟชั่นไทยทั้งในด้าน การเป็นแหล่งวัตถุดิบ แหล่งซื้อขายสินค้าแฟชั่น และมีนักออกแบบที่พร้อมพัฒนางานให้สอดคล้องกับ ความต้องการของลูกค้ากลุ่มประเทศต่างๆ (Department of Industrial Promotion, 2020) รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กล่าวว่า อุตสาหกรรมแฟชั่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนังและรองเท้า อัญมณีและเครื่องประดับ เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยมีมูลค่าส่งออกรวม 603,000 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงานมากกว่า 2.5 ล้านคน และนำรายได้เข้าสู่ประเทศจำนวนมหาศาลต่อปี แต่จากสถานะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวและการแข่งขันทางตลาดที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ผู้ประกอบการจะต้องพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง เพื่อสามารถเติบโตและแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Department of Industrial Promotion, 2016)

3.3 การสร้างสรรค์นวัตกรรม กรณีเกาหลีใต้มีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการวิจัยด้านแฟชั่น ไทยควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นเช่นกัน

3.4 ไทยควรพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน จากผลการสำรวจของ IMD World Competitiveness Yearbook (2020) ไทยถูกจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 29 ในขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1 มาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 27

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นจริง เกาหลีใต้มีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของทั้งภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งมีนักออกแบบที่มีความสามารถ มีการนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จ ทำให้อุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้มีการพัฒนา ถึงแม้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 1997 แต่รัฐเล็งเห็นว่าต้องพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและนักออกแบบก็ตอบรับนโยบายนั้น หลังวิกฤติ

เศรษฐกิจในปี 1997 เกาหลีใต้มีจำนวนนักออกแบบเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้มีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและนักออกแบบ ภาครัฐมีนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จัดตั้งสถาบันวิจัย “Korea Research Institute for Fashion Industry” ให้ข้อมูลด้านเครือข่ายแฟชั่นนานาชาติ นโยบายส่งเสริมสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลและนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมสมัยนิยม ส่วนภาคเอกชน Samsung เป็นผู้ผลิตเสื้อผ้ารายใหญ่ของเกาหลีใต้ มีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้โดยการจัดตั้ง “Samsung Fashion Institute” (SFI) ขึ้นในปี 1993 ส่วนนโยบายของภาคประชาสังคม Korea Fashion Association (KFA) ก่อตั้งในเดือนเมษายนปี 1985 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของประเทศ ส่วนนักออกแบบมีนักออกแบบที่มีความสามารถช่วยกันส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้ได้อีก ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล อาจจะมีนโยบายใหม่ๆ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนวิจัยสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2562

เอกสารอ้างอิง

- Cannon, P.J. Perreault, D.W., Jr. and McCarthy, E. J. (2008). *Basic Marketing*. New York: McGraw-Hill Press.
- Department of Global Communication and Content Division. (2018). *Clothing and Fashion*. [Online]. Retrieved June 18, 2018, from: <http://www.korea.net/AboutKorea/Korean-Life/clothing>.
- Department of Industrial Promotion. (2016). *Thai Fashion Industry SMEs. Promotion*. [Online]. Retrieved May 7, 2020, from: <http://www.brandbuffet.in.th/2016/09/fashion-next-2017/>. (in Thai)
- _____. (2020). *Thai Fashion Potential Development Project* [Online]. Retrieved May 7, 2020, from: <http://www.dip.go.th/files/article/attachments/dip/da9eec0e7f39486e90be70c37ac71df9.pdf>. (in Thai)
- Encyclopedia of Clothing and Fashion. (2005). *Korean Dress and Adornment*. [Online]. Retrieved February 18, 2019, from: <http://www.encyclopedia.com/fashion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/korean-dress-and-adornment>.
- Han, J. S. (2019). *Korea Fashion News*. [Online]. Retrieved February 5, 2019, from: http://www.koreafashion.org/english/intro/intro_greet.asp.

- IMD World Competitiveness Yearbook. (2020). *IMD World Competitiveness Ranking 2020*. [Online]. Retrieved September 1, 2020, from: <file:///C:/Users/User/Downloads/one-year-change-vertical.pdf>.
- Jitgeugul, P. Tuntiprapa, P. Tunsuhut, P. and Winit, V. (2017). The Mediating Role of Brand Credibility on the Relationship between Brand Familiarity and Brand Attitude of Green Product. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 17(1), 72-82. (in Thai)
- Jung, E.H. and Lee, Y. (2010). Korean Apparel Manufacturing Industry: Exploration from the Industry Life Cycle Perspective. *Clothing and Textiles Research Journal*, 28(4), 279-294.
- Kang, G. and Sohn, J. (2019). *Lee Young-hee Brings Modern Touches to Globalized Hanbok* [Online]. Retrieved January 28, 2019, from: <http://www.korea.net/NewsFocus/Culture/view?articleId=159174>.
- Kong, L. G., Khoo, L.M. and Semple, A.L. (2006). *Knowledge of the Creative Economy: Towards a Relational Geography of Diffusion and Adaptation in Asia*. [Online]. Retrieved March 15, 2017, from: http://ink.library.smu.edu.sg/cgi/viewcontent.cgi?article=3048&context=soss_research.
- Korea Research Institute for Fashion Industry. (2018). *History*. [Online]. Retrieved June 15, 2018, from: <http://krifi.re.kr/eng/company/history.asp>.
- _____. (2018). *RandD Support*. [Online]. Retrieved December 20, 2018, from: <http://www.krifi.re.kr/eng/research/fulfill.asp>.
- Miller, I.J. (2005). Fashion and Democratic Relationships. *Polity*, 37(1), 3-23.
- Ministry of Science, ICT and Future Planning. (2017). *Policies*. [Online]. Retrieved December 20, 2018, from: <http://english.msip.go.kr/english/main/main.do>.
- Min, S. (2015). Korean Fashion Designers' Use of Cultural Expression and Its Influence on Their Design. *The Journal of Design, Creative Process and the Fashion Industry*, 7(2), 219-239.
- Na, Y. and Na, D. K. (2015). Investigating the Sustainability of the Korean Textile and Fashion Industry. *International Journal of Clothing Science and Technology*, 27(1), 23-33.
- Park, G.H. (2013). *Creative Economy*. [Online]. Retrieved December 15, 2018, from: <http://www.saenuriparty.kr/>.
- Samsungdesign.net. (2018). *Fashion*. [Online]. Retrieved June 15, 2018, from: <http://www.samsungdesign.net/Index.asp>.
- Samsung fashion and design fund. (2020). *About*. [Online]. Retrieved August 6, 2020, from: <http://www.sfdf.co.kr/small/about>.
- Samsung Fashion Institute. (2020). *Research and Development*. [Online]. Retrieved July 22, 2020, from: http://www.samsungfashion.com/contents_eng/vision.jsp.

Valle, G.R. (2018). *Remind André Kim*. [Online]. Retrieved January 28, 2018, from:

<http://www.mutzine.me/features/remind-andre-kim-fashion-show-2018>.

Young, N. and Dong, N. (2015). Investigating the Sustainability of the Korean Textile and Fashion Industry. *International Journal of Clothing Science and Technology*, 27(1), 23-33.

การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้าน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของ กลุ่มพนักงานโรงแรมในประเทศไทย

อภิรดี เนติรังษิวัชร^{1,*}, วิษญานัน รัตนวิบูลย์สม², เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Received: 3 April 2020

Revised: 16 September 2020

Accepted: 18 September 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม จำแนกตามเพศและตำแหน่งงาน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในประเทศไทย จำนวน 406 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และใช้การวิเคราะห์กลุ่มพหุในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า (1) ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม โดยมีค่าสถิติ $\chi^2/df = 2.54$, SRMR = 0.06, GFI = 0.87, CFI = 0.96, RMSEA = 0.06 และปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 ด้านที่ทำการศึกษสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมได้ร้อยละ 84.1 และ 86.2 (2) รูปแบบโมเดล น้ำหนักองค์ประกอบ และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้มีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างพนักงานเพศชายและเพศหญิง และระหว่างพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้สามารถนำไปใช้ได้ทั้งพนักงานชายและหญิง และพนักงานในทุกระดับทั้งระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความภักดีต่อองค์กร ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: yingapiradee@gmail.com

A Study of the Invariance of the Causal Relationship Model between Human Resources Management, Job Satisfaction and Organizational Loyalty of Thai Hotel Employees

Apiradee Netirangsriwatchara^{1,*}, Vichayanan Rattanawiboonsom², Krirkiat Srisempoke³

^{1,2,3}Faculty of Business Economics and Communications, Naresuan University

Received: 3 April 2020

Revised: 16 September 2020

Accepted: 18 September 2020

Abstract

The objective of this research was to examine the invariance of the causal relationship model between factors of human resource management (HRM), job satisfaction, and organization loyalty of Thai hotel employees as classified by gender and work position. A total of 406 samples were selected from 5-star hotel employees in Thailand using the multi-stage sampling method. Multi-group analysis was used to analyze the data. The results of this research showed that (1) the developed model was valid and had goodness-of-fit with empirical data, as shown by the statistics of $\chi^2/df = 2.54$, SRMR = 0.06, GFI = 0.87, CFI = 0.96, and RMSEA = 0.06; moreover, the six factors of HRM under study could explain the variances of job satisfaction and organization loyalty of Thai hotel employees by 84.1% and 86.2%, respectively; and (2) the model form, factor loadings, and influence effects between factors of this causal relationship model had invariance between male and female employees, and between practitioner and supervisor level employees. These results mean that this causal model could be applied for both male and female employees and for employees at all levels including practitioner and supervisor level employees.

Keywords: Human resources management, Job satisfaction, Organization loyalty, Invariance of the causal relationship model

* Corresponding Author; E-mail: yingapiradee@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันธุรกิจโรงแรมหลายๆ แห่งได้ให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรม (Cheng and Krumwiede, 2012) และเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ดังเช่นงานวิจัยหลายๆ ชิ้นที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และ/หรือ ความภักดีต่อองค์กรของพนักงาน (Turkyilmaz et al., 2011; Mokaya et al., 2013) ในขณะที่ความพึงพอใจในการทำงานก็เป็นประเด็นสำคัญที่ช่วยลดอัตราการออกจากงาน (Punsritum and Sakulku, 2017) ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ธุรกิจโรงแรมให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์จะมีความสำคัญ และ ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และ/หรือ ความภักดีต่อองค์กร ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้น การนำนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไปใช้ก็ยังมีข้อบกพร่องที่สำคัญบางประการ Marescaux et al. (2015) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า วิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่นำมาใช้มักเป็นไปตามมาตรฐานโดยทั่วไปที่ใช้กับพนักงานทุกคนเหมือนกัน มักจะไม่ก่อให้เกิดประสิทธิผล การนำปัจจัยส่วนบุคคลมาพิจารณาด้วยจึงเป็นสิ่งสำคัญ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กร ซึ่งเป็นทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออกของพนักงานก็จะมีแตกต่างกันตามสถานะในด้านต่างๆ เช่น บทบาท ประสบการณ์ สภาพการทำงาน โอกาส และผลประโยชน์ (Saraç et al., 2017) แต่การศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมที่ผ่านมามักจะมองในภาพรวมหรือเป็นการทั่วไป กล่าวคือ ไม่ได้นำความแตกต่างด้านบุคคลมาพิจารณา (Hofmans et al., 2013) ซึ่งอาจจะส่งผลต่อผลการวิจัย ดังนั้นจากที่กล่าวมาในข้างต้น ปัจจุบันงานวิจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงได้ให้ความสนใจในกระบวนการและผลลัพธ์ของระดับกลุ่มมากขึ้น รวมถึงความพึงพอใจในการทำงานในระดับกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากการที่นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้สนใจทำการศึกษาถึงความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ตลอดจนทัศนคติที่มีต่องาน และพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความแตกต่างด้านเพศ (Kara et al., 2012) ความแตกต่างของตำแหน่งงาน (Wongsuntorn et al., 2012) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ผ่านมามักเป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุยังมีอยู่น้อย (เช่น งานวิจัยของ Gieter et al., 2011; Saraç et al., 2017 เป็นต้น) โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ในธุรกิจโรงแรมของประเทศไทย

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสำคัญกับอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล โดยทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมระหว่างพนักงานเพศชายและเพศหญิง และระหว่างพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ และใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ ผลการวิจัยที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับพนักงานโรงแรมในแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิผล และส่งผลให้พนักงานโรงแรมในทุกๆ กลุ่ม เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เกิดความภักดีต่อองค์กร และลดอัตราการลาออกจากงานได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

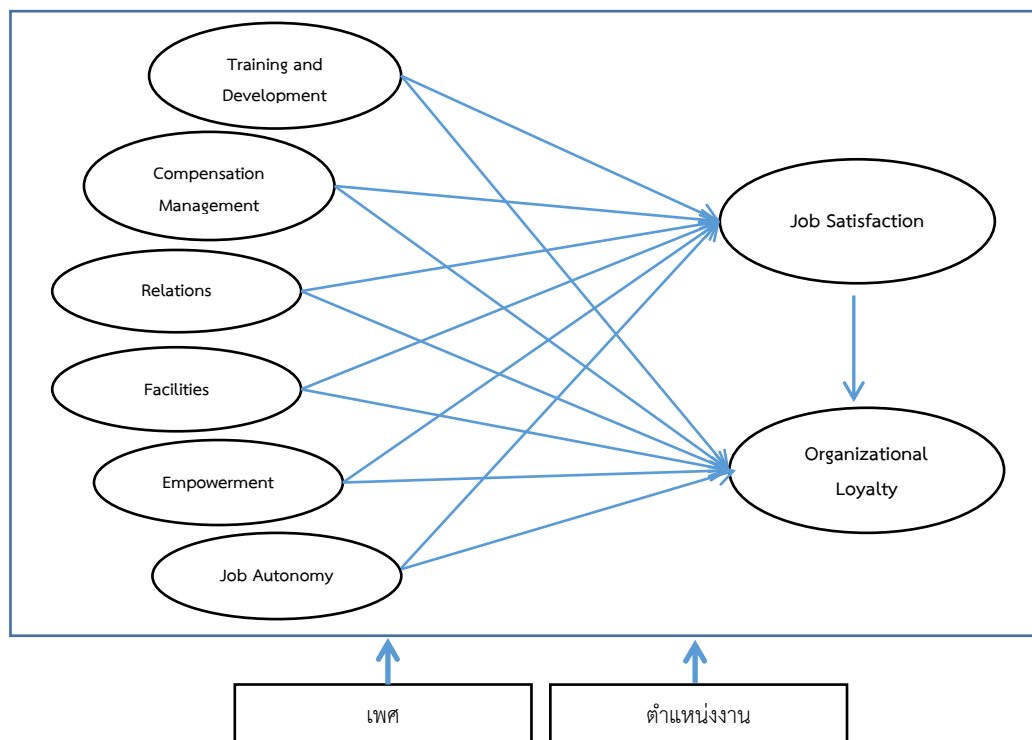
1. เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม จำแนกตามเพศ
2. เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม จำแนกตามตำแหน่งงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม มีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างเพศ
2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม มีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างตำแหน่งงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม จำแนกตามเพศ และตามตำแหน่งงานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อันประกอบด้วย แผนการพัฒนาและการประเมินบุคลากร (Training and Development) ความเป็นธรรมในการบริหารค่าตอบแทน (Compensation Management) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน (Relations) ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Facilities) ชีตความสามารถในการทำงาน (Empowerment) และ ความเป็นอิสระในการทำงาน (Job Autonomy) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร เช่น งานวิจัยของ Turkyilmaz et al. (2011) Mokaya et al. (2013) Lee et al. (2014) เป็นต้น นอกจากนี้ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ และตำแหน่งงานของพนักงาน อาจมีอิทธิพลต่อโมเดลเชิงสาเหตุดังกล่าว ดังเช่นงานวิจัยของ Kara et al. (2012) Akova et al. (2015) และ Emiroğlu et al. (2015) เป็นต้น ดังนั้นเพื่อศึกษาถึงความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรม ระดับ 5 ดาว ระหว่างเพศชายและเพศหญิง และระหว่างพนักงานที่มีระดับผู้นำ ประกอบด้วย ผู้จัดการฝ่ายผู้อำนวยการฝ่าย และหัวหน้าพ่อครัว และระดับพนักงานปฏิบัติการ ประกอบด้วย นายช่างหรือวิศวกร และพนักงานปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร

ปัจจุบันธุรกิจโรงแรมได้ให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรม (Cheng and Krumwiede, 2012) และเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ดังเช่นงานวิจัยหลายๆ ชิ้นที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต่างๆ ที่มีต่อความพึงพอใจในการทำงาน และ/หรือ ความภักดีต่อองค์กรของพนักงาน เช่น ชีตความสามารถในการทำงาน (Turkyilmaz et al., 2011) การบริหารค่าตอบแทน (Turkyilmaz et al., 2011; Lee et al., 2014) สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Turkyilmaz et al., 2011; Mokaya et al., 2013) การอบรมและพัฒนาบุคลากร (Lee et al., 2014) ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน (Jeon and Choi, 2012) และ ความเป็นอิสระในการทำงาน (Yang, 2010) ดังนั้นจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่แสดงถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อความพึงพอใจในการทำงาน และ/หรือ ความภักดีต่อองค์กร ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แผนการพัฒนาและการประเมินบุคลากร ความเป็นธรรมในการบริหารค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ชีตความสามารถในการทำงาน และความเป็นอิสระในการทำงาน

2. ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจในการทำงาน ความภักดีต่อองค์กร และทัศนคติที่มีต่องาน

ปัจจุบันการนำปัจจัยส่วนบุคคลมาร่วมพิจารณาเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้วิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพมากที่สุด และองค์กรสามารถกำหนดนโยบายได้เหมาะสมกับพนักงานกลุ่มต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ดังนั้นงานวิจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงได้ให้ความสนใจในกระบวนการและผลลัพธ์ของระดับกลุ่มมากขึ้น รวมถึงความพึงพอใจในการทำงานในระดับกลุ่ม โดยทำการศึกษาผลของปัจจัยส่วนบุคคลและพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ตลอดจนทัศนคติที่มีต่องาน เช่น งานวิจัยของ Akova et al. (2015) และ Emiroğlu et al. (2015) ที่พบว่า เพศมีผลต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนงานของพนักงานโรงแรม เช่นเดียวกับ Kara et al. (2012) ที่พบว่า เพศมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในประเทศตุรกี สำหรับปัจจัยด้านอายุและการศึกษา Emiroğlu et al. (2015) พบว่า ปัจจัยด้านอายุและการศึกษามีผลต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเมืองอิสตันบูล นอกจากนี้สำหรับปัจจัยด้านตำแหน่งงาน งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ตำแหน่งงานมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ความมุ่งมั่นต่อองค์กร เช่น Saraç et al. (2017) ที่พบว่า ตำแหน่งงานมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างบุคคลและองค์กร (Perceive POF) และทัศนคติที่มีต่องานของพนักงานบริษัทในเมืองบูร์ซาร์ ประเทศตุรกี และ Kittiakkaraphokin (2018) ที่พบว่า ตำแหน่งงานมีผลต่อความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสุขในการทำงานพนักงานบริษัท ซูมิโตโม อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด

จากการทบทวนวรรณกรรม การศึกษาถึงผลของปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยในต่างประเทศ ในขณะที่งานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทย เป็นเพียงแค่การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจหรือความผูกพันต่อองค์กรที่ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น งานวิจัยของ Wongsuntorn et al. (2012) ที่พบว่า ความแตกต่างของตำแหน่งงานส่งผลให้ระดับความสุขในการทำงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อโมเดลความสัมพันธ์ของพฤติกรรมพนักงาน ก็เป็นงานวิจัยในภาคเอกชนที่ไม่ใช่ธุรกิจโรงแรม และไม่ได้เน้นผลของนโยบายด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น งานวิจัยของ Kittiakkaraphokin (2018) ที่ทำการศึกษาผลของตำแหน่งงานที่มีต่อความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสุขในการทำงานพนักงาน บริษัท ซูมิโตโม อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านเพศ และตำแหน่งงาน ซึ่งเป็นงานวิจัยชิ้นแรกๆ ที่ได้มีการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ซึ่งต้องอาศัยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ โดยปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อโมเดลเชิงสาเหตุหรือโมเดลความสัมพันธ์จะมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ ด้วยมีจุดเด่นที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ มีการประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลแต่ละกลุ่มประชากร และ มีการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน (Invariance) ของค่าพารามิเตอร์ในโมเดลระหว่างกลุ่มประชากรต่างกันได้ (Kaemkate et al., 1997) โดยความไม่แปรเปลี่ยนดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 มิติ คือ ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล (Model Form) และความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ (Parameter Values) (Bollen, 1989) โดยงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบทั้ง 2 มิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงแรมระดับ 5 ดาว ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย สำหรับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงแรมระดับ 5 ดาว ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 29 ตัวแปร จึงต้องการจำนวนตัวอย่างประมาณ 600 ชุด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ ซึ่งอาจทำให้ได้จำนวนข้อมูลไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดจำนวนตัวอย่างเป็น 800 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามแบบให้พนักงานประเมินตนเอง (Self-Assessment) เกี่ยวกับตัวแปรแฝงภายนอก และภายใน มีทั้งสิ้น 29 ข้อคำถาม โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบบ 7 ระดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องให้น้ำหนักตามระดับความพึงพอใจหรือระดับความคิดเห็นต่อข้อคำถามแต่ละข้อตามเกณฑ์ดังนี้ ตั้งแต่ 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ / เห็นด้วยน้อยที่สุด จนถึง 7 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ / เห็นด้วยมากที่สุด โดยข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตได้ของแต่ละตัวแปรแฝงจะมาจากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ เช่น Turkyilmaz et al. (2011) และ Mokaya et al. (2013) เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กล่าวคือ ขั้นแรก ทำการสุ่มตัวอย่างโรงแรมแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่กระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาค หลังจากนั้นจะทำการคัดเลือกตัวอย่างโรงแรมโดยพิจารณาจากโรงแรมที่มีคุณลักษณะตรงตามที่คุณลักษณะที่กำหนด และโรงแรมที่ยินยอมให้ความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล จากกระบวนการดังกล่าวทำให้ได้จำนวนกลุ่มโรงแรมตัวอย่างที่กระจายอยู่ตามภูมิภาครวมทั้งสิ้น 40 โรงแรม ขั้นที่สอง ทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โรงแรมละ 20 ชุด และดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 420 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 52.5 และตัดแบบสอบถามชุดที่ไม่สมบูรณ์ออก ทำให้เหลือชุดแบบสอบถามที่จะใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุทั้งสิ้น 406 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัด (Measurement Model) โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่งควรมากกว่า 0.70 ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct reliability: CR) ซึ่งควรมากกว่า 0.70 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยของตัวแปรแฝงที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ซึ่งควรมากกว่า 0.50 ตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2014)

2. ตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติและดัชนีตามเกณฑ์ ดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.00 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล (Goodness of Fit Index: GFI) มากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มากกว่า 0.90 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) น้อยกว่า 0.08 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standard Root Means Square Residual: SRMR) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.08 (Hair et al., 2014)

3. วิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยการคำนวณผลต่างของค่าไค-สแควร์ (χ^2) และผลต่างของค่าองศาอิสระ (df) ถ้าผลต่างของค่าไค-สแควร์ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าไม่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของโมเดลระหว่างกลุ่มประชากร (Kaemkate et al., 1997)

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความจงรักภักดีต่อองค์กรในระหว่างกลุ่มเพศ และตำแหน่งงาน โดยผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพรวม พบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 860.71 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.54 ค่า SRMR เท่ากับ 0.06 ค่า GFI เท่ากับ 0.87 ค่า CFI เท่ากับ 0.96 และ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.06 จากผลการวิเคราะห์ แม้ว่าค่าสถิติทดสอบ χ^2 จะมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และค่า GFI ที่ใกล้เคียง 0.90 แต่ดัชนีอื่นๆ ก็เป็นไปตามเกณฑ์ จึงยอมรับได้ว่า ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 ด้านที่ทำการศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 ด้านที่ทำการศึกษามีความแปรปรวนของความพึงพอใจในการทำงาน และ ความภักดีต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมได้ร้อยละ 84.1 และ 86.2

สำหรับการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ งานวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานที่จะใช้ในการทดสอบไว้ตามขั้นตอนดังนี้ (1) การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล (Configural Model) (2) การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loadings) กับ สมมติฐานข้อ 1 (3) การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกกับตัวแปรแฝงภายใน และ ระหว่างตัวแปรแฝงภายใน กับ สมมติฐานข้อ 2 และ (4) การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบ (Factor Variances and Covariances) กับ สมมติฐานข้อ 3 โดยผลการวิจัยได้แบ่งตามตัวแปรส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และตำแหน่งงาน ดังนี้

1. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มพนักงานชายและหญิง ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กรในระหว่างกลุ่มพนักงานชายและหญิง พบว่า ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.16 ค่า CFI เท่ากับ 0.95 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 จึงสรุปได้ว่า รูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบโมเดลมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานชายและพนักงานหญิง และเมื่อทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกและภายใน พบว่า ค่า χ^2/df

เท่ากับ 2.13 ค่า CFI เท่ากับ 0.94 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบ χ^2 ของสมมติฐานที่ 1 และที่ 2 พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ผลต่างของ χ^2 เท่ากับ 27.52 และผลต่างของ df เท่ากับ 21) จึงสรุปได้ว่า โมเดลที่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ของน้ำหนักร่องประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกและภายใน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานขายและพนักงานหญิง ต่อมาได้ทำการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของขนาดอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอก (ได้แก่ ปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์) กับตัวแปรแฝงภายใน (ความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กร) และตัวแปรแฝงภายใน (ความพึงพอใจในการทำงาน) กับตัวแปรแฝงภายใน (ความภักดีต่อองค์กร) กับสมมติฐานข้อ 2 โดยมีการกำหนดค่าอิทธิพลให้เท่ากันระหว่างกลุ่มพนักงานขายและพนักงานหญิง พบว่าค่า χ^2/df เท่ากับ 2.11 ค่า CFI เท่ากับ 0.94 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบ χ^2 ของสมมติฐานที่ 2 และที่ 3 พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ผลต่างของ χ^2 เท่ากับ 9.50 และผลต่างของ df เท่ากับ 13) จึงสรุปได้ว่า โมเดลที่มีการกำหนดค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน และอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายใน กับตัวแปรแฝงภายใน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานขายและพนักงานหญิง และต่อมาทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบกับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยมีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ให้เท่ากันระหว่างกลุ่มพนักงานขายและพนักงานหญิง พบว่าค่า χ^2/df เท่ากับ 2.08 ค่า CFI เท่ากับ 0.94 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบค่า χ^2 ของสมมติฐานที่ 3 และที่ 4 พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ผลต่างของ χ^2 เท่ากับ 25.92 และผลต่างของ df เท่ากับ 21) จึงสรุปได้ว่า โมเดลที่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานขายและพนักงานหญิง ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มพนักงานขายและหญิง

สมมติฐาน	เงื่อนไข	χ^2	df	p	χ^2/df	CFI	RMSEA	ผลต่าง χ^2	ผลต่าง df	ค่า χ^2 จากตาราง	
										0.01*	0.05**
1	รูปแบบไม่แปรเปลี่ยน	1464.01	678	0.0	2.16	0.95	0.05	-	-	-	-
2	น้ำหนักร่องประกอบไม่แปรเปลี่ยนและข้อ 1	1491.53	699	0.0	2.13	0.94	0.05	27.52	21	38.93	32.67
3	อิทธิพลไม่แปรเปลี่ยนและข้อ 2	1501.03	712	0.0	2.11	0.94	0.05	9.50	13	27.69	22.36
4	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมไม่แปรเปลี่ยน และข้อ 3	1526.95	733	0.0	2.08	0.94	0.05	25.92	21	38.93	32.67

หมายเหตุ (1) ค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2014) ดังนี้ $\chi^2/df \leq 3.00$, CFI > 0.90, RMSEA < 0.08,

(2) * $p < 0.01$ และ ** $p < 0.05$

2. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรตามตัวแปรตำแหน่งงาน ในงานวิจัยนี้ได้แบ่งพนักงานออกเป็น 2 กลุ่มตามระดับของตำแหน่งงาน ได้แก่ พนักงานระดับผู้นำ ประกอบด้วย ผู้จัดการฝ่ายผู้อำนวยการฝ่าย และหัวหน้าพ่อครัว และพนักงานระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย นายช่างหรือวิศวกร และพนักงานปฏิบัติงาน สำหรับผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กรในระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ พบว่า ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.12 ค่า CFI เท่ากับ 0.95 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 จึงสรุปได้ว่า รูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบโมเดลมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ และเมื่อทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกและภายใน พบว่า ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.10 ค่า CFI เท่ากับ 0.95 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบค่า χ^2 ของสมมติฐานที่ 1 และที่ 2 พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ผลต่างของ χ^2 เท่ากับ 33.77 และผลต่างของ df เท่ากับ 21) จึงสรุปได้ว่า โมเดลที่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกและภายในมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ ต่อมาได้ทำการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของขนาดอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอก (ได้แก่ ปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์) กับตัวแปรแฝงภายใน (ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร) และตัวแปรแฝงภายใน (ความพึงพอใจในการทำงาน) กับตัวแปรแฝงภายใน (ความภักดีต่อองค์กร) กับสมมติฐานข้อ 2 โดยมีการกำหนดค่าอิทธิพลให้เท่ากันระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ พบว่า ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.09 ค่า CFI เท่ากับ 0.95 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบค่า χ^2 ของสมมติฐานที่ 2 และที่ 3 พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ผลต่างของ χ^2 เท่ากับ 16.31 และผลต่างของ df เท่ากับ 13) จึงสรุปได้ว่า โมเดลที่มีการกำหนดค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน และอิทธิพลของตัวแปรแฝงภายใน กับตัวแปรแฝงภายใน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานที่มีตำแหน่งระดับผู้นำและระดับปฏิบัติงาน และต่อมาทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบกับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยมีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ให้เท่ากันระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ พบว่า ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.10 ค่า CFI เท่ากับ 0.94 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบค่า χ^2 ของสมมติฐานที่ 3 และที่ 4 พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ผลต่างของ χ^2 เท่ากับ 51.45 และผลต่างของ df เท่ากับ 21) จึงสรุปได้ว่า โมเดลที่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน มีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มพนักงานที่มีตำแหน่งระดับผู้นำและระดับปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ดังแสดงในตารางที่ 2

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และตำแหน่งงาน ที่มีผลต่อโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร โดยองค์ประกอบของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย แผนการพัฒนาและการประเมินบุคลากร ความเป็นธรรมในการบริหารค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ชีตความสามารถในการทำงาน และความเป็นอิสระในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์กลุ่มพหุเพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพอที่จะสรุปได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล น้ำหนักองค์ประกอบ และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรไม่แปรเปลี่ยนตามเพศ นั้นก็หมายความว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้สามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ

สมมติฐาน	เงื่อนไข	χ^2	df	p	χ^2/df	CFI	RMSEA	ผลต่าง χ^2	ผลต่าง df	ค่า χ^2 จากตาราง	
										0.01*	0.05**
1	รูปแบบไม่แปรเปลี่ยน	1436.67	678	0	2.12	0.95	0.05	-	-	-	-
2	น้ำหนักองค์ประกอบไม่แปรเปลี่ยนและข้อ 1	1470.44	699	0	2.10	0.95	0.05	33.77	21	38.93	32.67
3	อิทธิพลไม่แปรเปลี่ยนและข้อ 2	1486.74	712	0	2.09	0.95	0.05	16.31	13	27.69	22.36
4	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมไม่แปรเปลี่ยน และข้อ 3	1538.19	733	0	2.10	0.94	0.05	51.45	21	38.93	32.67

หมายเหตุ (1) ค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2014) ดังนี้ $\chi^2/df \leq 3.00$, CFI > 0.90, RMSEA < 0.08,

(2) * $p < 0.01$ และ ** $p < 0.05$

ทั้งพนักงานชายและหญิง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ องค์ประกอบทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 องค์ประกอบ จะมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ทั้งในกลุ่มพนักงานชายและหญิงเหมือนกัน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kara et al. (2012) ที่พบว่า เพศมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในประเทศตุรกี และ ผลการวิจัยของ Akova et al. (2015) ที่พบว่า เพศมีผลต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเมืองอิสตันบูล ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 องค์ประกอบที่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่พนักงานชายและพนักงานหญิงมีความต้องการเหมือนกัน จึงส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและความภักดีต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

2. ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล น้ำหนักองค์ประกอบ และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรไม่แปรเปลี่ยนตามตำแหน่งงาน นั้นก็หมายความว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้สามารถนำไปใช้ได้กับ

พนักงานทุกระดับทั้งระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ องค์ประกอบทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 องค์ประกอบ จะมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ทั้งในกลุ่มพนักงานระดับผู้นำ และระดับปฏิบัติการเหมือนกัน ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Akova et al. (2015) ที่พบว่า ปัจจัยด้านตำแหน่งงานไม่มีผลต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเมืองอิสตันบูล อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Saraç et al. (2017) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การที่รับรู้ได้ (Perceive POF) กับความผูกพันต่อองค์กรและความพึงพอใจในการทำงานมีความแตกต่างกันระหว่างพนักงาน blue collar และ white collar ซึ่งอาจเป็นเพราะการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรในธุรกิจโรงแรม ซึ่งส่วนใหญ่พนักงานโรงแรมในประเทศไทยมีพื้นฐานการศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน การเลื่อนตำแหน่งของพนักงานระดับปฏิบัติการเพื่อขึ้นเป็นระดับผู้นำมักอาศัยประสบการณ์ ซึ่งทำให้พนักงานระดับผู้นำมีความเข้าใจความต้องการของพนักงานระดับปฏิบัติการเป็นอย่างดี ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร จึงไม่แตกต่างกันระหว่างพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้นโยบายทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แผนการพัฒนาและการประเมินบุคลากร ความเป็นธรรมในการบริหารค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ชีตความสามารถในการทำงาน และความเป็นอิสระในการทำงาน ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร สามารถนำมาใช้ได้ในทุกกลุ่มพนักงานทั้งพนักงานขายและหญิง หรือพนักงานระดับผู้นำและระดับปฏิบัติการ ดังนั้นผู้บริหารโรงแรมจึงควรกำหนดนโยบายทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรในพนักงานโรงแรม ให้มีทิศทางเดียวกันสำหรับพนักงานทุกกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ เช่น อายุงาน แผนงาน เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลต่อความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ น้ำหนักองค์ประกอบ และค่าอิทธิพลที่แตกต่างกัน เนื่องจากพนักงานโรงแรมที่มีอายุงาน หรือทำงานในแผนกที่แตกต่างกัน อาจมีความต้องการในปัจจัยทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรมีความต่างกัน

2.2 ควรทำการวิจัยถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กร ในกลุ่มธุรกิจบริการอื่นๆ เช่น ธุรกิจสปา เนื่องจากงานวิจัยในลักษณะนี้ยังมีอยู่น้อย โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจที่แรงงานเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนองค์กร เพื่อที่การกำหนดนโยบายทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์จะได้ตรงกับพนักงานแต่ละกลุ่มและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- Akova, O., Cetin, G. and Cifci, I. (2015). The Relation between Demographic Factors and the Turnover Intention in Pre-Opening Hotel Businesses. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 207, 377–384.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: John Wiley Sons.
- Cheng, C. C. and Krumwiede, D. (2012). The role of service innovation in the market orientation-new service performance linkage. *Technovation*, 32, 487–497.
- Emiroğlu, B. D., Akova, O. and Tanriverdi, H. (2015). The relationship between turnover intention and demographic factors in hotel businesses: A study at five-star hotels in Istanbul. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 207, 385–397.
- Gieter, S. D., Hofmans, J. and Pepermans, R. (2011). Revisiting the impact of job satisfaction and organizational commitment on nurse turnover intention: An individual differences analysis. *International Journal of Nursing Studies*, 48, 1562–1569.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. Harlow: Pearson Education Limited.
- Hofmans, J., Gieter, S. D. and Pepermans, R. (2013). Individual differences in the relationship between satisfaction with job rewards and job satisfaction. *Journal of Vocational Behavior*, 82, 1–9.
- Jeon, H. and Choi, B. (2012). The relationship between employee satisfaction and customer satisfaction. *Journal of Services Marketing*, 26(5), 332–341.
- Kara, D., Uysal, M. and Magnini, V. P. (2012). Gender differences on job satisfaction of the five-star hotel employees: The case of the Turkish hotel industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 24(7), 1047–1065.
- Kaemkate, W., Wiratchai, N. and Pitiyanuwat, S. (1997). A Development of Teacher Utilization Efficiency Indicators and an Invariance Testing of Teacher Utilization Efficiency Models Using the Analysis of Multiple Group Structural Equation Model. *Journal of Research Methodology*, 10(2), 19–45. (in Thai)
- Kittiakkaraphokin, C. (2018). Validation and Invariance Analysis of Causal Relationship Model of Work Happiness among Employees of Sumitomo Electric Wiring Systems (Thailand) Limited. *Journal of Yala Rajabhat University*, 13(1), 73–85. (in Thai)
- Lee, Y. K., Kim, S. and Kim, S. Y. (2014). The Impact of Internal Branding on Employee Engagement and Outcome Variables in the Hotel Industry. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 19(12), 1359–1380.

- Marescaux, E., De Winne, S., Brebels, L. and Sels, L. (2015). Managing Differences between Employees: Different Perspectives on HR Differentiation. *The Proceedings of Academy of Management Annual Meeting*, 7–11 August 2015 at Vancouver, 1-6.
- Mokaya, S. O., Musau, J. L., Wagoki, J. and Karanja, K. (2013). Effects of Organizational Work Conditions on Employee Job Satisfaction in the Hotel Industry in Kenya. *International Journal of Arts and Commerce*, 2(2), 79-90.
- Punsritum, K. and Sakulku, J. (2017). Effects of Job Engagement, Organizational Commitment, Job Satisfaction on Turnover Intentions in Employees of a State Enterprise. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 17(1), 16–22. (in Thai)
- Saraç, M., Meydan, B. and Efil, I. (2017). Does the relationship between person–organization fit and work attitudes differ for blue-collar and white-collar employees?. *Management Research Review*, 40 (10), 1081-1099.
- Turkyilmaz, A., Akman, G., Ozkan, C. and Pastuszak, Z. (2011). Empirical study of public sector employee loyalty and satisfaction. *Industrial Management and Data Systems*, 111(5), 675–696.
- Wongsuntorn, P., Naressenie, K. and Homying, W. (2012). *Factors Contributing to Happiness at Work of Employees in The Magnetics Head Operation Section, Western Digital (Thailand) Company Limited*. Independent Study of the Degree of Master of Public Administration. Pathum Thani: Valaya Alongkorn Rajabhat University. (in Thai)
- Yang, J. T. (2010). Antecedents and consequences of job satisfaction in the hotel industry. *International Journal of Hospitality Management*, 29, 609–619.

นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว

ณัฐชัย อ่ำทอง^{1,*}, วศิน ปัญญาวัตรตระกูล²

^{1,2}คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Received: 16 May 2020

Revised: 17 September 2020

Accepted: 22 September 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษานโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาวก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่ (2) ศึกษาบทบาทของสหพันธ์แม่หญิงลาวในการสนับสนุนบทบาทผู้หญิงตามนโยบายรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่านโยบายรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว แบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ (1) ก่อนการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ โดยมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่สำคัญในการเปลี่ยนนโยบายเพื่อส่งเสริมบทบาทผู้หญิงของรัฐบาลลาวผ่านตัวองค์กรจัดตั้งแม่หญิงลาวทั้งในนามของ “สมาคมแม่หญิงลาวอักษาดิ” และ “สหพันธ์แม่หญิงลาว” (2) หลังการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ในปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงของสหพันธ์แม่หญิงลาวมีความเข้มข้นและหลากหลายมากขึ้น และสามารถที่จะสร้างแนวทางการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงเป็นของตนเองโดยการผสมผสานระหว่างแนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและกองประชุมผู้หญิงสากลในแต่ละช่วงเวลาต่างๆ เพื่อให้การส่งเสริมบทบาทผู้หญิง และบทบาทหญิง-ชายในสังคมลาวให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยและทันต่อสถานการณ์โลก

คำสำคัญ: บทบาทหญิงชายหรือบทบาทเพศ บทบาททางสังคมของแม่หญิงลาว สหพันธ์แม่หญิงลาว

* ผู้ประสานงานหลัก ; อีเมล: nat_thachai88@outlook.com

Lao PDR Government's Policies in Promoting Women Roles Through Lao Women's Union

Natthachai Umthong^{1*}, Wasin Panyawuttrakun²

^{1,2}Faculty of Social Sciences, Naresuan University

Received: 16 May 2020

Revised: 17 September 2020

Accepted: 22 September 2020

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the policies of the government of Laos PDR in promoting the roles of women through the Lao Women's Union before and after the announcement of the “New Thinking Policy” (jintanakarn mai); and (2) to investigate the roles of the Lao Women's Union in supporting the roles of women in accordance with the government policy before and after the announcement of the New Thinking Policy. This descriptive research adopted the historical approach. The research findings revealed that the policies of Lao PDR government in promoting the roles of women through the Lao Women's Union could be categorized into 2 phases: (1) Before the announcement of the New Thinking Policy, there were significant internal and external factors contributing to changing the government policy in promoting the roles of Lao women through the establishment of the Lao women's organizations, i.e. “Lao Women's Association” and “Lao Women's Union”. (2) After the announcement of the New Thinking Policy in 1986, the promotion of the roles of women of the Lao Women's Union became more prominent and more diversified. This movement clearly created the guidelines for promoting women's roles by combining the policies of the Lao People's Revolutionary Party and the Conference of the Group of International Women at various time intervals in order to enable the promotion of the roles of women and the roles of males/females in Laos society to be appropriate for modern time and the current global situation.

Keywords: Gender roles, Social role of Lao women, Lao Women's Union

* Corresponding Author; E-mail: nat_thachai88@outlook.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเริ่มปรากฏให้เห็นในช่วงท้ายศตวรรษที่ 19 จนถึงต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยไม่ได้ให้ความสำคัญในการปกครองและพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจฝรั่งเศสไม่มีแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแต่อย่างใด เพียงแค่เข้ามาครอบงำเอาทรัพยากรต่างๆ ที่มีค่าจากประเทศลาว พร้อมทั้งยังกำหนดให้บรรดาชายฉกรรจ์ลาวต้องถูกเกณฑ์แรงงานโดยไม่ได้รับเงินหรือสิ่งของมีค่าเป็นค่าจ้างตอบแทน ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในการที่ลาวถูกปกครองโดยฝรั่งเศส คือ ผู้ที่อยู่ในระดับล่างของสังคมและระดับล่างของการจัดลำดับชั้นของชนเผ่าชาติพันธุ์ในประเทศลาว ได้แก่ ผู้หญิงในชนเผ่าต่างๆ (Kittithornsakun, 2008) สภาวะการถูกกดขี่จากชาวต่างชาตินี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้แม่หญิงลาวในชนเผ่าต่างๆ ได้เริ่มเข้าร่วมในกระบวนการลุกฮือขึ้นต่อสู้ของประชาชนทั้งชาติ แต่ยังไม่ได้เคลื่อนไหวในรูปแบบกลุ่มจัดตั้งหรือองค์กรเป็นเพียงการเข้าร่วมเพื่อเป็นกำลังแนวหลังให้แก่ผู้ชายที่เป็นกองกำลังรบแนวหน้า เช่น การส่งเสบียงอาหาร ช่วยให้ที่หลบภัย ช่วยสืบข่าวหรือปิดบังขบวนการเคลื่อนไหว เป็นต้น จนในปี ค.ศ. 1930 โยจินินห์ผู้นำของขบวนการคอมมิวนิสต์สากลได้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนขึ้น เป็นพรรคของชนชั้นกรรมาชีพในเวลานั้น พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งองค์กร “คณะพรรคแคว้นลาว” อยู่ในประเทศลาว (Chaiyachak, 2016) Mettarikanon (2012) ได้ให้ความเห็นว่าการก่อตั้งคณะพรรคแคว้นลาวในรูปแบบของพรรคคอมมิวนิสต์ดังกล่าวถือเป็นหมุดหมายทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในสังคมลาว เป็นการสร้างพื้นฐานทางความคิดและแนวทางปฏิบัติให้กับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของแม่หญิงลาวในช่วงเวลาต่อมา ดังเห็นได้จากการให้ความสำคัญต่อผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส อเมริกา และรัฐบาลฝ่ายขวาเวียงจันทน์ ที่เริ่มมีการขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในด้านการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกผู้หญิงที่เข้าร่วมกับกลุ่มทั้งทางตรงที่เข้าร่วมอย่างเป็นทางการ และทางอ้อมที่ไม่ได้เป็นสมาชิกแต่ให้ความร่วมมือเคลื่อนไหวทางการเมือง

ในปี ค.ศ. 1975 ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญขึ้น คือ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบการปกครองแบบราชาอาณาจักรโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองสูงสุดมาเป็นการปกครองในรูปแบบสาธารณรัฐสังคมนิยม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกโครงสร้างสำคัญในสังคมลาวเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม จารีต ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (Tularak, 2007) เนื่องจากคำว่าสังคมนิยมในระบอบใหม่นี้ได้เน้นหลักการเท่าเทียม โดยมีชนชั้นกรรมาชีพเป็นตัวขับเคลื่อนทางสังคม และการถือกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดินซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ลาว ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวสภาพเศรษฐกิจ และสังคมได้รับความเสียหายจากสงครามที่ผ่านพ้นไปเพียงไม่นาน ส่งผลให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการสร้างอุดมการณ์และจิตสำนึกร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนในโครงสร้างสังคมใหม่ของชาติลาวโดยมีเป้าหมายรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองที่เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลลาวได้ดำเนินการผ่านกระบวนการถ่ายทอดอุดมการณ์เพื่อสร้างความร่วมมืออันดีในการพัฒนาประเทศ คือ การให้ความสำคัญกับการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม โดยการปฏิวัติทางด้านวัฒนธรรมอย่างจริงจัง ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ยกย่องคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น พัฒนาการอนามัย 3 สะอาด การสร้างแบบแผนการดำรงชีวิตใหม่ ลบล้างจารีตประเพณีที่ส่งผลกระทบในทางที่ไม่ดีต่อวิถีชีวิตและสุขภาพของประชาชน

จากการดำเนินการดังกล่าวของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในครั้งนี้ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายครั้งสำคัญ โดยกำหนดให้สหพันธ์แม่หญิงลาวเป็นองค์กรกลางในการส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงลาว

แต่ในช่วง 10 ปีแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากการปกครองระบอบราชาอาณาจักรมาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ ค.ศ. 1975-1986 ผู้หญิงลาวยังคงเผชิญหน้ากับอุปสรรคหลายประการและความรับรู้เข้าใจต่อบทบาทผู้หญิงต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาประเทศชาติ สิทธิ และความเสมอภาคของสังคมยังไม่กว้างขวางลึกซึ้งเท่าที่ควร (Klangsiwat, 1993) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ตั้งแต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ. 1975 ถึงช่วงกลางทศวรรษ 1980 สหพันธ์แม่หญิงลาวซึ่งในขณะนั้นใช้ชื่อว่าสมาคมแม่หญิงลาวแห่งชาติยังมิได้มีโอกาสในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในการพัฒนาประเทศในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเนื่องจากหน้าที่หลักที่ได้รับจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวคือส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในด้านความเท่าเทียมและสิทธิของประชาชนภายในชาติเป็นหลัก ทำให้บทบาทของผู้หญิงลาวที่อยู่ในสังคมยังคงไม่ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นจากเดิมเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากเอกสารของศูนย์กลางสหพันธ์แม่หญิงลาว เรื่อง ประวัติมูลเชื้อสหพันธ์แม่หญิงลาว ปรากฏว่าอัตราส่วนของผู้หญิงลาวในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1986 (หรือก่อนการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่) ที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาล ได้รับการศึกษา ได้รับการบริการด้านสาธารณสุข และสวัสดิการต่างๆ ตลอดจนสถานภาพทางสังคมของผู้หญิงยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำเมื่อเทียบกับผู้ชาย

ในปี ค.ศ. 1986 เกิด “นโยบายจินตนาการใหม่” (New Thinking) หรือ กลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism – NEM) ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวคือการเกิดระบบเศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) ที่เน้นความสำคัญในเรื่องของระบบกลไกตลาดและการบริหารประเทศในรูปแบบธุรกิจมากขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี และบุคลากรกับบรรดาประเทศต่างๆ จนทำให้ได้รับอิทธิพลจากโลกภายนอกที่เป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยมากขึ้น และพยายามส่งเสริมให้เอกชนดำเนินธุรกิจด้วยตนเองหรือร่วมกับรัฐในลักษณะของรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้าไปลงทุนในลาว เกิดการแข่งขันทางธุรกิจ โดยอาศัยการโฆษณาสินค้าในสื่อต่างๆ มากขึ้น (Chairat, 2008) ทำให้หลังปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา รัฐบาลลาวได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้สังคมลาวมีความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชายอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเนื่องจากความต้องการแรงงานผู้หญิงให้เข้ามาทำงานในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่มากขึ้น ความต้องการแรงงานผู้หญิงให้เข้ามาทำงานในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ของรัฐบาลลาวยังเห็นได้จากการที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลลาวได้อำนวยความสะดวกเพื่อปลดปล่อยแม่หญิงลาวตามที่สหพันธ์แม่หญิงลาวเคยเสนอไว้ในมติการประชุมครั้งต่างๆ (Sribunhong, 2011) โดยการส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงในช่วงหลังปี ค.ศ. 1986 นั้นพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลลาวได้มอบหมายให้สหพันธ์แม่หญิงลาวเป็นผู้นำในการจัดตั้งรวบรวมแม่หญิงในทุกกลุ่มภายใต้คำขวัญ 3 ดี 2 หน้าที่ โดยความหมายของ 3 ดี คือ เป็นพลเมืองดี เป็นภรรยาที่ดี และเป็นแม่ที่ดี ส่วน 2 หน้าที่ คือ ปกป้องรักษาและก่อสร้างสังคมนิยม และหน้าที่ปลดปล่อย แม่หญิง (Panyawuttrakun, 2016)

ดังนั้น “สหพันธ์แม่หญิงลาว” ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับคำสั่งจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยตรงจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดูแลและหาหนโยบายเพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ผู้หญิงลาวมีบทบาท ภาระหน้าที่ และภาพลักษณ์ที่ควรจะเป็นตามที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวต้องการ รวมถึงเป็นองค์กรหลักในการสร้างความเป็น “แม่หญิงลาวแบบใหม่” หรือผู้หญิงสังคมนิยมในช่วงหลังปี ค.ศ. 1986 และการส่งเสริมบทบาทหญิง-ชายเพื่อการพัฒนาประเทศภายหลังปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาวก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสหพันธ์แม่หญิงลาวในการสนับสนุนบทบาทผู้หญิงและผลงานของสหพันธ์แม่หญิงลาวตามนโยบายรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดองค์การและการจัดการองค์การ (Organization and Management Theory) คือ การศึกษาการประมวลผลขององค์การที่มีระดับการวิเคราะห์ที่มีขนาดใหญ่ โดยเป้าหมายของทฤษฎีองค์การ คือ การเข้าใจองค์การจากการมองในวงกว้าง หรือเป็นการวิเคราะห์องค์การในภาพใหญ่ เนื่องจากต้องศึกษาองค์การทั้งหมดเป็นหนึ่งหน่วยโดยมีจุดเน้นการวิเคราะห์องค์การที่ไม่ใช่แค่ตัวบุคคลแต่เป็นตัวขององค์การเอง

Tosi (2009) ได้อธิบายความหมายของทฤษฎีองค์การไว้ว่า “เป็นชุดของข้อความและแนวคิดซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน” ซึ่งแสดงถึงภาพรวมของพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มย่อยและกลุ่มต่างๆ ภายในองค์การอย่างเป็นระบบ แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของกิจกรรมในองค์การ ดังนั้นโดยเนื้อหาที่แท้จริงแล้ว ทฤษฎีองค์การ คือ กรอบของแนวความคิดทฤษฎีต่างๆ ที่ศึกษาเฉพาะเรื่องโครงสร้างขององค์การ (Organization Design) กล่าวคือ เป็นการศึกษาเพื่ออธิบายถึงการจัดโครงสร้างขององค์การ การออกแบบองค์การ รวมทั้งการเสนอทางเลือกในการบริหารองค์การเพื่อให้องค์การบรรลุถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีองค์การที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่องานวิจัยนี้คือทฤษฎีองค์การตามวิธีการสมัยดั้งเดิม (Classical Theory) โดยมีแนวคิดทางการจัดองค์การระบบราชการเป็นแนวคิดหลักสำคัญ ดังนี้ (1) ด้านการกำหนดหน้าที่ (2) ด้านการกำหนดสายการบังคับบัญชา (3) สิทธิของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ (4) ด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน (5) ด้านการกำหนดกฎระเบียบ และ (6) ด้านความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงาน ทฤษฎีองค์การตามวิธีการสมัยดั้งเดิมของเวเบอร์นี้เป็นการเน้นหนักในส่วนที่เกี่ยวกับการออกแบบโครงสร้างขององค์การโดยได้เสนอองค์การที่เป็นอุดมคติซึ่งเขาคิดว่าเป็นองค์การที่ให้ประสิทธิภาพมากกว่าองค์การที่กำหนดโครงสร้างมาจากหลักเกณฑ์ที่ไม่ได้คำนึงถึงความสมเหตุสมผล

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหญิง-ชายในการพัฒนา (Gender and Development) คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหญิง-ชาย สถานภาพและบทบาทหญิง-ชายในครอบครัวและสังคม และองค์ความรู้เกี่ยวกับหญิง-ชาย และประเด็นหญิง-ชายในมิติต่างๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มเกี่ยวกับบทบาทหญิง-ชายในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างหญิง-ชาย ที่ปรากฏในครอบครัวและสังคมโดยทั่วไปนั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power Relation) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีความเหลื่อมล้ำกัน เนื่องจากบทบาทภาระหน้าที่ความรับผิดชอบการควบคุม การเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนอำนาจในการตัดสินใจที่แตกต่างกันระหว่างหญิง-ชาย ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาผ่านไปและอาจมีปัจจัยบางประการเข้ามามีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจนั้น ปัจจัยดังกล่าวอาจเป็นด้านทางสังคมเศรษฐกิจการเมือง การศึกษา ศาสนา และสภาวะแวดล้อมต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้หญิงในการพัฒนา (Women in Development) คือ ภาระหน้าที่ของผู้หญิงที่ต้องรับผิดชอบในหลายๆ อย่างทั้งในและนอกบ้าน โดยภาระบทบาทผู้หญิงดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นในรูปแบบเดียวกันใน

ทุกที่ แต่ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมหนึ่งที่คาดหวังอยากให้ผู้หญิงเป็นแบบไหน เช่น ในบางสังคมคาดหวังว่าผู้หญิงจะต้องทำงานได้เป็นอย่างดีทั้งพื้นที่ในบ้าน คือ การรับผิดชอบในระดับครัวเรือน และในระดับชุมชนหรือสังคมที่เป็นพื้นที่นอกบ้านหรือพื้นที่สาธารณะ หรือในบางสังคมคาดหวังเพียงแค่ว่าผู้หญิงจะต้องทำงานได้เป็นอย่างดีในพื้นที่ระดับครัวเรือน เช่น การทำงานในบ้านเท่านั้น

ดังเห็นได้จากงานวรรณกรรมลาวที่สะท้อนภาพผู้หญิงในสังคมลาว ถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทและความคาดหวังจากสังคมลาวในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันไป โดยในแต่ละช่วงเวลาจะมีบริบททางสังคมในช่วงนั้นๆ เป็นตัวกำหนดบทบาทให้แก่ผู้หญิง และเป็นเสมือนแนวทางที่กำหนดวิถีปฏิบัติของผู้หญิงเอาไว้ เช่น ในอดีตบทบาทผู้หญิงส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่เพียงในระดับครัวเรือนหรือครอบครัว แต่ช่วงหลังปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจโลกอันมีสาเหตุมาจากการล่มสลายตัวของระบบเศรษฐกิจในโลกสังคมนิยมและความสำเร็จของระบบเศรษฐกิจในโลกทุนนิยม จึงทำให้ผู้หญิงได้ก้าวออกจากบทบาทในระดับครัวเรือนสู่บทบาทภายนอกมากขึ้น เช่น ออกมาทำงานในระบบโรงงานอุตสาหกรรม หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวมากขึ้น จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทผู้หญิงในสังคมลาว เช่น บทบาทผู้หญิงในด้านเศรษฐกิจ บทบาทผู้หญิงด้านสังคม และบทบาทผู้หญิงทางด้านการเมือง เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) เป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องราวในอดีตเพื่อนำความรู้มาทำความเข้าใจและอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างในการวิจัย คือ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธ์แม่หญิงลาวจำนวน 1 องค์กร โดยศึกษาผ่านข้อมูลเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นเอกสารปฐมภูมิหรือเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองต่างๆ ของหน่วยงาน จำนวน 120 ชุด เป็นข้อมูลหลักในการศึกษา โดยเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงที่เกี่ยวกับผู้หญิงลาว เช่น รายงานการประชุมสหพันธ์แม่หญิงลาว เป็นต้น

เครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยผู้วิจัยทำการจำแนกข้อมูลที่เป็นเอกสารปฐมภูมิหรือเอกสารชั้นต้น ได้แก่ เอกสารที่ผู้อยู่ในเหตุการณ์เขียนขึ้นและสะท้อนเรื่องราวข้อเท็จจริงต่างๆ เป็นการศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ในอดีต โดยทำการรวบรวมเอกสารของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธ์แม่หญิงลาว เช่น ร่างประกาศนโยบาย วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นภาพโฆษณา จากนั้นทำการวิเคราะห์พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสหพันธ์แม่หญิงลาวก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่ที่มีผลต่อบทบาทผู้หญิงลาว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเน้นการเก็บข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงลาวทั้งเอกสารโดยตรงจากสถานที่ทำการของ สหพันธ์แม่หญิงลาว ร้านหนังสือ หน่วยงานราชการในแขวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเอกสาร

ต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้หญิงลาว โดยสามารถจัดแบ่งตามประเภทได้ดังนี้ (1) เอกสารจาก รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น เอกสารจากกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กองประชุม สัมมนาโครงการศูนย์การศึกษาแม่หญิง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น (2) เอกสารจากสหพันธ์ แม่หญิงลาว เช่น หนังสือพิมพ์แม่หญิงลาว วารสารสาวลาว เอกสารประวัติมูลเชื้อสหพันธ์แม่หญิงลาว คู่มือฝึกอบรม การถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับแม่หญิงชนบท เป็นต้น และ (3) เอกสารจากองค์กรผู้หญิงสากล และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงระดับสากลอยู่ใน สปป.ลาว เช่น เอกสารจากสถาบันค้นคว้าและอบรมสากลของสหประชาชาติ เพื่อความก้าวหน้าของแม่หญิง (INSTRAW) กองทุนพัฒนาของสหประชาชาติสำหรับผู้หญิง (UNIFEM) เอกสารจาก กองประชุมใหญ่ผู้หญิงโลก เอกสารแผนการพัฒนาแม่หญิงระหว่างองค์กร UNICEF – ส.ป.ป.ลาว เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนววิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) มุ่งเน้นการศึกษาเอกสาร และหลักฐานปฐมภูมิต่างๆ เพื่อศึกษาเรื่องราวในอดีตโดยจำแนกองค์ประกอบต่างๆ เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล โดยมีกระบวนการคิด วิเคราะห์เชิงลึกอย่างละเอียด จากเหตุไปสู่ผล โดยผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร จากที่ต่างๆ มาวิเคราะห์ตามกระบวนการและนำมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่มีผลต่อการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิง ลาว ตลอดจนการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินการปรับเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของ สหพันธ์แม่หญิงลาว เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของสหพันธ์แม่หญิงลาวในแต่ละช่วงเวลาว่าดำเนิน กิจกรรมภายใต้นโยบายแบบใด และภายใต้นโยบายนั้นๆ สหพันธ์แม่หญิงลาวมีผลงานที่เด่นชัดและบทบาทใน การสนับสนุนผู้หญิงลาว ด้วยวิธีการใดบ้าง และนำเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผ่านสหพันธ์ แม่หญิงลาวก่อนนโยบายจินตนาการใหม่

การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงก่อนนโยบายจินตนาการใหม่ ทางสมาคมแม่หญิงลาวยังขาดหรือคณะสหพันธ์แม่ หญิงลาว ยังไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจเป็นของตนเอง การเคลื่อนไหว วรรณคดี และคำสั่งปฏิบัติงานต่างๆ ในทุก ขั้นตอนจะต้องผ่านการตัดสินใจและเห็นชอบจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งตัวองค์กรแม่หญิงลาวเป็นเพียงแค่หน่วยเชื่อมการทำงานระหว่างมติพรรคและรัฐบาลกับท้องถิ่น ต่างๆ ที่มีหน่วยขององค์กรจัดตั้งแม่หญิงลาวปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งยังไม่ได้มีอำนาจในการวางแผน หรือติดต่อกับองค์กร สากลต่างๆ ได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นในบางคำสั่งจากพรรคและรัฐบาล ที่เกี่ยวกับผู้หญิงสามารถสั่งการลงมาสู่ ท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งไม่ต้องผ่านองค์กรจัดตั้งแม่หญิง เช่น คำสั่งการจัดตั้งกองลำเลียงแบกหาม 368 (กองร้อย 368) และกองกำลังไฟเพชหญิง 769 (กองร้อย 769) เพื่อจัดตั้งเป็นหน่วยสนับสนุนในภาคสนามรบในช่วงปี ค.ศ. 1968- 1969 ดังนั้นการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในช่วงนี้ ยังคงเป็นไปตามแนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเพียง อย่างเดียว ซึ่งไม่มีความหลากหลาย ขาดประสิทธิภาพ และไม่ตอบกระแสการพัฒนาของโลก จึงทำให้สหพันธ์แม่หญิง

ลาว หรือสมาคมแม่หญิงลาวฮักชาติ ยังคงไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานส่งเสริมการยกระดับบทบาทความเป็นอยู่ของ
ผู้หญิงลาวได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายขององค์กร

2. รูปแบบการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผ่านสหพันธ์ แม่หญิงลาวหลังนโยบายจินตนาการใหม่

การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงหลังนโยบายจินตนาการใหม่นั้น มีความแตกต่างจากช่วงก่อนนโยบายจินตนาการ
ใหม่ค่อนข้างมาก และได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและการมีตัวตนขององค์กรสหพันธ์แม่หญิงลาวทั้งในระดับชั้น
ศูนย์กลาง และระดับรากฐานท้องถิ่น (ระดับแขวง เมือง และหมู่บ้าน) มากขึ้น เนื่องจากภายหลังการประกาศใช้
นโยบายจินตนาการใหม่ ส่งผลทำให้ทางพรรคและรัฐบาลลาวเริ่มที่จะให้อิสระในการวางแผนงานในระดับปฏิบัติการได้
โดยตัวองค์กรสหพันธ์แม่หญิงลาวเอง ในขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับแนวทางการส่งเสริม
บทบาทผู้หญิงของพรรคและรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถที่จะมุ่งหาเงินทุนและโครงการส่งเสริมการพัฒนา
ผู้หญิงจากองค์กรสากลต่างๆ หรือจากประเทศเพื่อนมิตรได้ด้วยการประสานงานติดต่อระหว่างตัวองค์กรสหพันธ์
แม่หญิงลาวกับองค์กรสากลต่างๆ โดยไม่ต้องผ่านการตัดสินใจของคณะพรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาวดังเช่นช่วงก่อนนโยบายจินตนาการใหม่ ดังนั้นจึงส่งผลให้แนวทางและการปฏิบัติงานต่างๆ ของสหพันธ์
แม่หญิงลาว มีระบบและประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในช่วงเวลานี้มีความหลากหลาย
มีประสิทธิภาพ และตอบกระแสการพัฒนาของโลกที่มากขึ้น และภายหลังปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ปรากฏว่าองค์กร
สหพันธ์แม่หญิงลาวทั้งในระดับรากฐานท้องถิ่น เช่น ระดับแขวง สามารถที่จะประสานงานกับองค์กรช่วยเหลือสากล
ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อหาเงินทุนและการช่วยเหลือด้านบุคลากรและเครื่องมือเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนา
ท้องถิ่นรากฐานของตนเอง โดยไม่ต้องผ่านการประสานงานจากชั้นศูนย์กลางอย่างเช่นเคย

ด้วยการที่พรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เปิดรับระบบทุนนิยมมากขึ้นภายหลังปี
ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา จึงทำให้สหพันธ์แม่หญิงลาวสามารถจัดตั้งหน่วยธุรกิจตามการจัดตั้งท้องถิ่นต่างๆ เพื่อหารายได้
เป็นของตนเอง เช่น กลุ่มออมเงิน กลุ่มแม่หญิงนักธุรกิจขนาดย่อม กลุ่มธุรกิจหัตถกรรม กลุ่มฝ่ายลาว กลุ่มแม่หญิง
เกษตรกรต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากทางพรรคและรัฐบาลอย่างเดียวยกต่อไปในการนำเงินทุนมาพัฒนา
แม่หญิงลาว

ในส่วนของการสนับสนุนบทบาทผู้หญิงและผลงานของสหพันธ์แม่หญิงลาวตามนโยบายรัฐบาลสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงเวลาหลักๆ คือ

1. บทบาทและผลงานของสหพันธ์แม่หญิงลาวในการสนับสนุนบทบาทผู้หญิงลาวก่อนนโยบายจินตนาการ
ใหม่ มีลักษณะเป็นการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในด้านการเมือง การทหาร และการปกป้องประเทศตามแนวทางของ
พรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยปรากฏให้เห็นในลักษณะของการจัดตั้งกลุ่มกองกำลัง
พิเศษ คือ กลุ่มจัดตั้งแม่หญิงที่เคลื่อนไหวตามพื้นที่ต่างๆ ในลักษณะของหน่วย เช่น (1) หน่วยยุวณารี (2) หน่วยแม่
นักรบ และ (3) หน่วยเอื้อนักรบ ซึ่งได้กระจายตัวอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ และได้ปฏิบัติการอย่างปิดลับตามคำสั่งเฉพาะ
ของแนวลาต่อต้าน (หรือพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในเวลาต่อมา) จากนั้นจึงเกิดการรวมกลุ่มแม่หญิงลาวทั้ง 3 หน่วย
มาเป็น “หน่วยคันท้าเวียงงานแม่หญิงลาว” ในปี ค.ศ. 1955 เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นการจัดตั้งหน่วย
แม่หญิงทั้ง 3 หน่วยให้มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จนในปีถัดมาคือ ปี ค.ศ. 1956 ทางคณะพรรค
ประชาชนลาวจึงสามารถจัดตั้งองค์กรแม่หญิงลาวขึ้นมาได้อย่างเป็นทางการในนามของ “สมาคมแม่หญิงลาวฮักชาติ”
และต่อมาเป็น “สหพันธ์แม่หญิงลาว” โดยเริ่มให้กลุ่มผู้นำที่เป็นผู้หญิงเข้ามาจัดระบบองค์กรเพื่อบริหารงานกันเอง

ภายใต้การชี้นำของพรรคประชาชนลาว และเมื่อภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ค.ศ. 1975 จึงได้มีการมุ่งเน้นในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ และชนชั้นทางสังคมตามแนวทางสังคมนิยมมากขึ้น แต่สุดท้ายด้วยการที่เน้นในเรื่องของความเท่าเทียมทางเพศมากเกินไป จึงส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมาอย่างมาก โดยเฉพาะในกรณีของความล้มเหลวของระบบสหกรณ์การเกษตรหรือระบบนารวม จึงส่งผลให้ทางพรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต้องทำการปรับนโยบายทางเศรษฐกิจใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ. 1986 หรือที่เรียกว่านโยบายจินตนาการใหม่

2. บทบาทและผลงานของสหพันธ์แม่หญิงลาวในการสนับสนุนบทบาทผู้หญิงลาวหลังนโยบายจินตนาการใหม่ สามารถแบ่งออกได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

2.1 การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในการพัฒนา (Women in Development) ในช่วงหลัง ปี ค.ศ. 1986 – 1993 อันเป็นแนวทางของคำขวัญ 3 ดี 2 หน้าที่ ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาและส่งเสริมบทบาทผู้หญิงของสหพันธ์แม่หญิงลาวในทุกๆ ด้าน โดยในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเศรษฐกิจมาสู่นโยบายจินตนาการใหม่นี้ ถึงแม้ว่าทางสหพันธ์แม่หญิงลาวจะลดในเรื่องของความเป็นสตรีนิยมที่เน้นหนักในเรื่องของความเท่าเทียมทางเพศลงมาบ้าง แต่ก็ยังคงเน้นความสำคัญในส่วนของการพัฒนาประเทศที่เน้นบทบาทผู้หญิงในการพัฒนาเป็นหลัก ดังเห็นได้จากแนวทางของคำขวัญ 3 ดี ที่เน้นเรื่องของการเป็นพลเมืองที่ดี แม่ที่ดี และเมียที่ดี ซึ่งยังคงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทหญิง-ชาย ในครอบครัวและสังคม เพื่อพัฒนาประเทศชาติมากเท่าไร

2.2 การส่งเสริมบทบาทหญิง-ชาย ในการพัฒนา (Gender and Development) ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา เนื่องด้วยการที่รัฐบาลลาวและคณะสหพันธ์แม่หญิงลาว ได้เริ่มตระหนักถึงบทบาททางเพศที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงทำให้มีการเริ่มที่จะหันมาให้ความสำคัญในบทบาทเพศ หรือบทบาทหญิง-ชาย เพื่อการพัฒนาประเทศมากกว่าที่จะเน้นไปที่บทบาทผู้หญิงเพื่อการพัฒนาเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้สะท้อนออกมาให้เห็นในการปรับเปลี่ยนคำขวัญ 3 ดี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 และเริ่มให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา ในด้านของบทบาทหญิง-ชาย เพื่อการพัฒนา ดังเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงคำขวัญ 3 ดี จากการเป็นแม่ที่ดี และเมียที่ดี มาสู่การสร้างครอบครัวใหม่ที่ดี และครอบครัวที่มีความผาสุก ให้ความสำคัญสอดคล้องกับการส่งเสริมบทบาทหญิง-ชายมากกว่าการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงเพียงอย่างเดียว ดังนั้นเมื่อต้องการให้ครอบครัวดี จึงไม่สามารถใช้บทบาทผู้หญิงในการพัฒนาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องใช้บทบาทหญิง-ชาย ที่รู้หน้าที่ของตนเองในครอบครัวตามแนวทางของคนสังคมนิยมใหม่ที่พรรคและรัฐบาลลาวกำหนดให้เป็นแบบอย่างในการสร้างครอบครัว โดยผ่านการส่งเสริมจากสหพันธ์แม่หญิงลาว

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาวทั้งช่วงก่อนนโยบายจินตนาการใหม่และหลังนโยบายจินตนาการใหม่ เมื่อวิเคราะห์ด้วยแนวคิดทางการจัดการองค์การจะเห็นได้ว่าสหพันธ์แม่หญิงลาวซึ่งเป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมบทบาทผู้หญิงทั้งในช่วงก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่นั้น มีลักษณะการดำเนินงานแบบองค์การตามวิธีการสมัยดั้งเดิม (Classical Theory) ในรูปแบบการจัดตั้งองค์การราชการ คือ (1) ด้านการกำหนดหน้าที่ การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว มีการกำหนดขอบเขตของ

งานแต่ละงานอย่างชัดเจนและกำหนดอำนาจหน้าที่เพื่อที่จะปฏิบัติงานนั้นให้ลุล่วงตามความชำนาญเฉพาะด้าน (2) ด้านการกำหนดสายการบังคับบัญชา การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาอย่างเป็นทางการ (3) สิทธิของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรสหพันธ์แม่หญิงลาว จะถือเป็นพนักงานคนหนึ่งขององค์กรเท่านั้น กล่าวคือสิทธิในการที่จะบริหารหรือปฏิบัติหน้าที่จะถูกกำหนดไว้ตามตำแหน่ง โดยผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ในองค์กรสหพันธ์แม่หญิงลาวทุกคนจะต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (4) ด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นในองค์กรสหพันธ์แม่หญิงลาวใช้หลักของความสามารถซึ่งวัดได้จากผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งหรือจากการได้รับการฝึกอบรมเป็นตัวชี้วัดสำคัญ และวัดจากผลงานการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการเบื้องต้น และ (5) ด้านการกำหนดกฎระเบียบ การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว มีการกำหนดกฎและระเบียบต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น คุณสมบัติในด้านระดับการศึกษาของบุคคลที่มีสิทธิในการเข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์แม่หญิงลาวในระดับชั้นต่างๆ ซึ่งกฎและระเบียบนี้จะทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เกิดความเป็นธรรมและทำให้สมาชิกขององค์กรอยู่ในระเบียบวินัยและการดำเนินการขององค์กรเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง

ในส่วนบทบาทของสหพันธ์แม่หญิงลาวในการสนับสนุนบทบาทผู้หญิงและผลงานของสหพันธ์แม่หญิงลาวตามนโยบายรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในช่วงก่อนนโยบายจินตนาการใหม่และหลังนโยบายจินตนาการใหม่ เมื่อทำการศึกษาลแล้วพบว่าบทบาทของผู้หญิงลาวที่ได้รับการสนับสนุนจากสหพันธ์แม่หญิงลาวในช่วงก่อนนโยบายจินตนาการใหม่มีบทบาทเดียวคือผู้หญิงในการพัฒนา (Women in Development) ในขณะที่บทบาทของผู้หญิงที่ได้รับการสนับสนุนจากสหพันธ์แม่หญิงลาวในช่วงหลังนโยบายจินตนาการใหม่มี 2 บทบาท คือ ในช่วงแรกยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทผู้หญิงในการพัฒนา (Women in Development) ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1993 จึงเริ่มต้นให้ความสำคัญกับบทบาทอีกบทบาทหนึ่งเพิ่มขึ้นมานั้นก็คือบทบาทหญิง-ชายในการพัฒนา (Gender and Development) ดังนี้

1. บทบาทผู้หญิงในการพัฒนา (Women in Development)

ผลการศึกษาปรากฏว่าบทบาทผู้หญิงในการพัฒนาเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ และถูกให้ความสำคัญจากพรรครัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสหพันธ์แม่หญิงลาว ทั้งในช่วงก่อนและหลังการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ ซึ่งได้สอดคล้องกับงานศึกษาของสมหมาย ศรีบุญเรือง (Sribunhong, 2011) ในวิทยานิพนธ์เรื่องการสร้างอัตลักษณ์ผู้หญิงลาวโดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ถึงปัจจุบัน ได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการความเป็นผู้หญิงลาวหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ค.ศ. 1975 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ

1.1 การสร้างอัตลักษณ์ผู้หญิงลาวภายใต้ระบอบการนำของรัฐบาลประชาธิปไตยประชาชนลาวในลักษณะของ “ผู้หญิงสังคมนิยมใหม่” เป็นกระบวนการสร้างและผลิตซ้ำทางความหมายให้กับผู้หญิงลาวที่สอดคล้องอยู่กับบริบททางสังคมที่หล่อหลอมความเป็นผู้หญิงลาว ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ และอัตลักษณ์ของผู้หญิงลาว

1.2 ยุคจินตนาการใหม่และผู้หญิงลาวแบบใหม่ ภายหลังจากปฏิวัตินโยบายจินตนาการใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้านตามมา พร้อมทั้งมีการเกิดขึ้นของสื่อประเภทต่างๆ อย่างมากมายทั้งสื่อภายในและสื่อจากต่างประเทศที่เข้ามาพร้อมกับวาทกรรมหลากหลายชุดที่ขัดแย้งกับวิถีคิดของรัฐบาลลาว จนส่งผลต่อวัฒนธรรมอันดั้งเดิมของชาติลาว

จากข้อมูลการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในการพัฒนาประเทศลาว ภายหลังการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ผู้วิจัยพบว่า การส่งเสริมบทบาทผู้หญิงของพรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผ่านคณะสหพันธ์แม่หญิงลาวนั้น ไม่ได้ราบรื่นและเป็นไปอย่างที่ต้องการ ด้วยเหตุผลจากปัจจัยภายนอกในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของโลก และปัจจัยภายในของประเทศลาวเอง ที่เป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในการพัฒนามาสู่การส่งเสริมบทบาทหญิง-ชายในการพัฒนา ซึ่งได้สอดคล้องกับงานศึกษาของ ลัดสะหมี จันทะบันทง (Janthabanjoong, 2011) เรื่องบทบาทของแม่หญิงในการสร้างเศรษฐกิจครอบครัวด้วยการทำหูกของชาวบ้านภูเขาคำ เมืองแก้วอุดม แขวงเวียงจันทน์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนิยามความบทบาทหญิง-ชาย ของสหพันธ์แม่หญิงลาวว่า บทบาทหญิงชาย หมายถึงการเคลื่อนไหวประจำวันของหญิงชายในสถานภาพที่แตกต่างกันซึ่งอาจรวมทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบอีกด้วย ซึ่งบทบาทสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม จิตสำนึก และความต้องการของคนได้ผ่านกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าบทบาทหญิง-ชาย ได้มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ หญิง-ชายมีบทบาทแตกต่างกันและมีบางอย่างที่คล้ายคลึงกันซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายแสดงออกใน 3 บทบาท คือ (1) บทบาทการดูแลสมาชิกในครอบครัว (2) บทบาทการผลิต (3) บทบาทเพื่อชุมชน แทนการเน้นบทบาทผู้หญิงเพียงอย่างเดียวเหมือนในช่วงแรก

2. บทบาทหญิง-ชายในการพัฒนา (Gender and Development)

การส่งเสริมบทบาทหญิง-ชายในการพัฒนา พบว่าได้สอดคล้องกับงานของวิจัยของ มณีวอน หลวงสมบัติ (Luangsombat, 2011) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลกระทบของโครงการกองทุนพัฒนาที่มีต่อความสัมพันธ์หญิง-ชาย : กรณีศึกษากองทุนพัฒนาบ้านนาคุณเหนือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในโครงการกองทุนพัฒนาใน 3 ระดับด้วยกัน คือ

2.1 ระดับนโยบายรัฐและผู้บริหาร นโยบายหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐที่เป็นการพัฒนาอยู่ในกรอบโครงสร้างสังคมเดิมคือโครงสร้างชายเป็นใหญ่ มากกว่าการที่จะได้มาซึ่งความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชาย โดยรัฐบาลลาวเน้นไปที่การใช้กฎหมายระเบียบข้อบังคับมากกว่าจิตสำนึกทางสังคม

2.2 ในระดับชุมชน ที่ให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการจัดตั้งกองทุนพัฒนาและการกำหนดเป็นนโยบายจากทางภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องในแต่ละท้องถิ่น เฉพาะ แม้ว่าเป็นการพัฒนาที่ยังอยู่ในกรอบคิดแบบ Women In Development แต่ยังคงขาดประเด็นของการเสริมอำนาจ (Empowerment Approach) ในรูปแบบ Gender and Development ซึ่งเป็นการเสริมอำนาจให้กับผู้หญิง โดยสร้างความเข้มแข็งที่มาจากในตัวผู้หญิงทำให้ผู้หญิงเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองเป็นกระบวนการที่ปฏิบัติจากล่างสู่บน (Bottom-Up) กระบวนการสร้างจิตสำนึกและความสามารถให้ผู้หญิงนำไปสู่การปฏิบัติที่มีส่วนร่วมในการควบคุมและอำนาจการตัดสินใจเพื่อปรับเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

2.3 ในระดับครัวเรือน ได้ชี้ให้เห็นว่าการเสริมอำนาจให้แก่ผู้หญิงในระดับครัวเรือนผ่านการเข้าถึงกองทุนต่างๆ ได้สัมพันธ์อยู่กับการแบ่งงานกันทำตามเพศสภาวะ การเข้าถึงการควบคุมทรัพยากร และการตัดสินใจ โดยถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีส่วนในกระบวนการคิดและตัดสินใจ แต่สุดท้ายมักจะขึ้นอยู่กับมติของผู้ชายอยู่ดี เนื่องจากผู้ชายเป็นเจ้าของชื่อเอกสารใบที่ดิน (เจ้าบ้าน) ดังนั้นในช่วงหลังนโยบายจินตนาการใหม่เป็นต้นมา โดยเฉพาะหลังปี ค.ศ. 2000 สหพันธ์แม่หญิงลาวจึงได้พยายามส่งเสริมและรณรงค์ให้ผู้หญิงมีสิทธิในการออกชื่อในเอกสารใบที่ดิน หรือสามารถเป็นเจ้าบ้านให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมบทบาทหญิง-ชาย นั้นถือได้ว่ามีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมลาวเป็นอย่างมากภายหลังปี ค.ศ. 2005 เป็นต้นมา ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหญิง-ชาย สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยมีสาเหตุมาจากสภาพเศรษฐกิจ เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อแบบแผน ความสัมพันธ์ระหว่างหญิง-ชาย ซึ่งทำให้บทบาทหญิง-ชายในสังคมลาวมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ระยะเวลาในระบบ เศรษฐกิจการผลิตที่พึ่งพาธรรมชาติเป็นการผลิตกระแสหลักนั้น ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมกับผู้ชายในการผลิตเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่กลับมองข้ามบทบาทของเพศหญิง และถือว่าผู้หญิงเป็นผู้ช่วยทำงานให้กับผู้ชายเท่านั้น โดยถือว่าผู้ชายเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำครอบครัว แต่เมื่อเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจแบบธรรมชาติไปสู่การผลิต เพื่อเป็นสินค้าซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเข้าสู่การผลิตเพื่อเป็นสินค้าส่งออกในด้านต่างๆ ทั้งด้านกิจกรรม อุตสาหกรรม และกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จนบางครั้งถือว่าผู้หญิงกลับกลายเป็น กำลังที่สำคัญในการสร้างรายรับให้กับครอบครัวมากกว่าผู้ชาย จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงบทบาทผู้หญิงและผู้ชาย อาจกล่าวได้ว่าผู้หญิงมีบทบาทสำคัญร่วมกับผู้ชายในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองลาวมากขึ้น และมากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวควรส่งเสริมและยกระดับการทำงานของหน่วยสหพันธ์แม่หญิงลาวในระดับแขวงให้มีอำนาจในการเบิกจ่ายงบประมาณเร่งด่วนได้เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเร่งด่วน หรือ การส่งเสริมยกระดับผู้หญิงลาวในพื้นที่ต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 คณะสหพันธ์แม่หญิงลาวควรที่จะกระจายอำนาจการวางแผนบริหารงาน และการปฏิบัติงานให้กับ หน่วยสหพันธ์แม่หญิงลาวในระดับแขวงทั่วประเทศ เพื่อที่หน่วยสหพันธ์แม่หญิงลาวในระดับแขวงจะสามารถวางแผนการทำงานให้ตรงกับพื้นที่และแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา

1.3 ประชุมใหญ่ของแม่หญิงลาวในระดับแขวง ควรที่จะมีอำนาจสั่งการปฏิบัติไปยังพื้นที่ได้เลย โดยที่ไม่ต้องนำเอามติจากกองประชุมใหญ่ของแขวงมาพิจารณาในกองประชุมใหญ่ทั่วประเทศของคณะสหพันธ์แม่หญิงลาว ขึ้นศูนย์กลาง เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวในระดับรากฐานปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการส่งเสริมบทบาทผู้หญิง หรือการส่งเสริมบทบาทหญิง-ชาย ในภาคธุรกิจเอกชน ทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ในตัวเมืองใหญ่ๆ ภายในประเทศลาว ทั้งที่เป็นการลงทุนโดยคนลาวเอง และของชาวต่างชาติ หรือองค์กรอิสระที่ไม่ได้ถูกพรรคประชาชนปฏิวัติลาวหรือรัฐบาลลาวครอบงำ

2.2 ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมใหม่ของรัฐบาลลาวในยุคจินตนาการใหม่ผ่านเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

2.3 ศึกษาการปรับตัวของผู้หญิงชนเผ่าต่างๆ ตามนโยบายรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เอกสารอ้างอิง

- Chairat, N. (2008). *Gender and Migrant Women in Rural Laos in the New Economic Mechanism*. Chiangmai: Center for Women's Studies. (in Thai)
- Chaiyachak, M. (2016). *On the Path to the Revolution*. Vientiane: State printing house. (in Laos)
- Janthabanjoong, L. (2011). *Women's role in Household income by weaving for of Phukaokham village Keooudom district Vientiane province*. Thesis of the Degree of Master of Social Sciences Program in Social development. Vientiane: National University of Laos. (in Thai)
- Kittithornsakun, K. (2008). *Creating National awareness through The Lao Revolution music since after The World War 2nd time to present*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Regional Studies. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)
- Klangsiwat, M. (1993). *Mae Ying Laos: in Past and Present*. Vientiane: State printing house. (in Laos)
- Luangsombat, M. (2011). *Impact of Development Fund Project on Female-Male Relationship: A case study of Baan Na Khoon Nuea development Fund Lao People's Democratic Republic*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Women's studies. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)
- Mettarikanon, D. (2012). *Many Dimensions Laos History*. Bangkok: Ancient city. (in Thai)
- Panyawuttrakun, W. (2016). *"Mae" is a Mae who plays a Role in Women above The status of Women Lao society*. In Phiphat Krajachan (editor), *Women power, mae mae and lady god: truth and representation* (pp. 91-103). Bangkok: National Printing Office of Buddhism. (in Thai)
- Sribunhong, S. (2011). *Construction of Lao Women's identity by The Government of Lao People's Democratic Republic since 1975 to the present*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Women's studies. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)
- Tosi, L., Henri. (2009). *The Theories of Organization*. Florida: University of Florida.
- Tularak, U. (2007). *Women in Contemporary Lao Literature after National and Democratic Revolution in 1975*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Tai Studies. Mahasarakham: Mahasarakham University. (in Thai)

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในด้านเศรษฐกิจ: กรณีศึกษานักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา

สันธิย์ ผาสุข¹, พีรภัทร์ เกียรติภิญโญ², ตฤณนา โสรจจ³, อรุมา นาทสีทา^{4,*}

^{1,2,3,4}สำนักวิชาศึกษาทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา

Received: 3 April 2020

Revised: 23 September 2020

Accepted: 23 September 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ และ (3) ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ของนักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีจิตรลดา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีจิตรลดา จำนวน 219 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี มีทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมในระดับเห็นด้วย และมีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบางครั้งทุกประเด็น ในด้านการออม ด้านการลดรายจ่าย และด้านการเพิ่มรายได้ ตามลำดับ (2) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ พบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้/เดือน ภูมิฐานะ อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดาส่งผลต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการลดรายจ่าย รายได้/เดือนส่งผลต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการเพิ่มรายได้ และอาชีพของบิดา ค่าอาหารเฉลี่ยต่อวัน ค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือนและค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือนส่งผลต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้พบว่า รายได้/เดือน อาชีพของบิดา ค่าอาหารเฉลี่ยต่อวัน ค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือนที่แตกต่างกันของนักศึกษาส่งผลพฤติกรรมด้านการออมแตกต่างกัน และค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันของนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ ทักษะ พฤติกรรม

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: onuma.nat@cdti.ac.th

Knowledge, Attitude and Behavior in Applying Sufficiency Economy Philosophy to Economy: A Case Study of Chitralada Technology Institute Students

Santane Phasuk¹, Peerapat Kiatpinyo², Tritsana Sorat³, Onuma Natseeta^{4,*}

^{1,2,3,4}General Education, Chitralada Technology Institute

Received: 3 April 2020

Revised: 23 September 2020

Accepted: 23 September 2020

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the knowledge, attitude and behavior in applying the sufficiency economy philosophy to economy, (2) the relationship between knowledge, attitude and behavior in applying sufficiency economy philosophy to economy, and (3) the effects of personal factors on knowledge, attitude and behavior in applying the sufficiency economy philosophy to economy of Chitralada Technology Institute students. The research sample consisted of 219 students of Chitralada Technology Institute. The research instrument was a questionnaire. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, and correlation coefficient. Research findings revealed that (1) Most members of the research sample have knowledge of the sufficiency economy philosophy at the high level, have attitude towards the sufficiency economy philosophy at the agreeable level, and have behavior of applying the sufficiency economy philosophy at the “sometimes” frequency in all matters including saving, expense reduction, and revenue increase, respectively, (2) The study of the relationship between knowledge, attitude, and behavior in applying sufficiency economy philosophy to economy reveals that attitude is significantly correlated with saving behavior, and (3) The results from hypothesis testing reveal that monthly income, occupation of the father, and occupation of the mother significantly affect the behavior in applying the sufficiency economy philosophy in terms of the reduction of the expense; monthly income also significantly affects the behavior in terms of the increase of the income; and finally, occupation of the father, daily food expense, monthly accommodation expense, and monthly learning media expense significantly affect the behavior in terms of saving. Also, The different monthly incomes, occupations of the father, daily food expenses, and monthly learning media expenses of the students result in the difference of their saving behaviors; and different monthly accommodation expenses of the students also result in the difference of their attitudes towards the sufficiency economy philosophy. All differences are statistically significant.

Keywords: Sufficiency economy philosophy, Knowledge, Attitude, Behavior

* Corresponding Author; E-mail: onuma.nat@cdti.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร พระราชทานแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับประชาชนชาวไทยในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและหน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนเดินในทางสายกลาง พัฒนาตนทางด้านเศรษฐกิจโดยให้คำนึงถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกัน ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่พัฒนาต่อยอดมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และ 10 รวมทั้งฉบับที่ 11 ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศและการพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติภายใต้ 10 ยุทธศาสตร์ที่เน้นให้ประชาชนชาวไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016)

ในปัจจุบันการเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทำให้การดำเนินชีวิตของนักศึกษามีความแตกต่างจากเดิม กล่าวคือ นักศึกษามีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายค่าเทอม ค่าเช่าหอพัก ค่าเดินทางและค่าเอกสารในการเรียน เป็นต้น ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมาดังกล่าวส่งผลให้ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ ซึ่งจากการสำรวจของ Somasri (2013) พบว่า โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาจะมีค่าใช้จ่ายในเรื่องของการเดินทางมามหาวิทยาลัย ค่าเอกสารตำราเรียน ค่าหอพัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัวหลายรายการทำให้เงินไม่พอใช้ในบางเดือนถึงร้อยละ 35 นอกจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้ว นักศึกษาบางกลุ่มยังมีค่าใช้จ่ายในการสังสรรค์กับเพื่อนในกลุ่มอีกด้วย และนอกจากนี้ Chutiwisuit (2009) กล่าวเพิ่มเติมว่าในปัจจุบันการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษามีรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ รูปแบบที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ การบริโภคนิยมตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตกหรือบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยจนบางครั้ง เกิดการใช้จ่ายเกินตัว จนทำให้ขาดวินัยทางด้านการออมและการประหยัดมัธยัสถ์

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติและ ณ เวลานี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางให้นักศึกษาดำเนินชีวิตในด้านเศรษฐกิจ อันได้แก่ การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออมและความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้และมีคุณธรรม จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของนักศึกษาให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2559-2564) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ของนักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีจิตรลดา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ของนักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีจิตรลดา
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจของนักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีจิตรลดา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะทางในการดำเนินชีวิตให้กับประชาชนชาวไทยในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนเดินทางสายกลางพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์ โดยให้คำนึงถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016)

2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ Office of the National Economic and Social Development Board (2016) อธิบายถึงการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลในด้านเศรษฐกิจ ความพอเพียงระดับบุคคลมุ่งเน้นให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่นได้ในที่สุด ได้แก่ การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบและมีภูมิคุ้มกัน ประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด-ละ-เลิก อบายมุข รู้จักใช้และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชนและสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Bhiromrat (2010) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจของบุคคล ได้แก่ การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเฝ้าระวังเลือกสรร รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย รู้จักประหยัด ทำบัญชีรายรับและรายจ่าย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย ทำระบบออมเงิน นำของเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้ที่พอเพียงและหารายได้เพิ่มเพื่อใช้ในยามจำเป็น

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจ: กรณีศึกษานักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีจิตรลดา เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research)

เนื่องจากงานวิจัยต้องการดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและความแตกต่างของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจโดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา จำนวน 350 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดาจำนวน 219 คน โดยสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกเฉพาะนักศึกษาที่เคยลงเรียนรายวิชาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา ได้แก่ เพศ คณะ สาขา รายได้/เดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ภูมิสำเนา ค่าใช้จ่ายต่อวัน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามแบบถูก-ผิด (True-False) ตอนที่ 3 ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า Likert Scale 4 ระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และตอนที่ 4 พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ (3 หมายถึง ปฏิบัติประจำ 2 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง 1 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง 0 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ) สำหรับการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม (3) นำแบบสอบถามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเห็นชอบแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าความสอดคล้องกับวัตถุ ประสงค์ (Index of Item Objective Congruence (IOC)) และ (4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความชัดเจนของแบบสอบถามแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach

2. คุณภาพของเครื่องมือวิจัย แบบสอบถามในตอนที่ 2 ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามแบบถูก-ผิด (True-False) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ใช้สูตร KR-20 ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82 ในตอนที่ 3 ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า Likert Scale 4 ระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ มีลักษณะข้อความทางบวก 4 ข้อ และข้อความทางลบ 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.75 และในตอนที่ 4 พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ค่า (Rating Scale) 4 ระดับ 3=ปฏิบัติประจำ 2=ปฏิบัติบ่อยครั้ง 1=ปฏิบัติบางครั้ง 0=ไม่ปฏิบัติ จำนวน 60 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาแล้วเก็บกลับมาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในการเก็บแบบสอบถาม ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ 219 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในแบบสอบถามแบ่งออกเป็นแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา คือ เพศ คณะ สาขา รายได้/เดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ภูมิลำเนา ค่าใช้จ่ายต่อวัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน สำหรับเกณฑ์การแปลผลคะแนน ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน และสูงสุด 18 คะแนน จึงได้จัดกลุ่มคะแนนออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความกว้างอันตรภาคชั้น ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 7-10 หมายถึง มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 4-6 หมายถึง มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 0-3 หมายถึง มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์กำหนดค่าระดับคะแนนเฉลี่ย พิจารณาจากระดับทศนคติ โดยจัดช่วงคะแนน คือ 3.26-4.00 สำหรับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2.51-3.25 สำหรับ เห็นด้วย 1.76-2.50 สำหรับ ไม่เห็นด้วย 1.00-1.75 สำหรับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์กำหนดค่าระดับคะแนนเฉลี่ย พิจารณาจากระดับพฤติกรรม โดยจัดช่วงคะแนน คือ 2.28-3.00 สำหรับ ปฏิบัติเป็นประจำ 1.52-2.27 สำหรับ ปฏิบัติบ่อยครั้ง 0.76-1.51 สำหรับ ปฏิบัติบางครั้ง 0.0 -0.75 สำหรับ ไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากขนาดความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้มีหลายระดับ ในการตีความจึงต้องใช้คำบรรยายเพื่อสื่อความหมายให้ตรงกัน คำบรรยายค่าสหสัมพันธ์ (Descriptors) ดังกล่าวมีความหมายมากกว่า 1 เกณฑ์ การวิจัยครั้งนี้มีขนาดกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ของ Borg (Borg' Descriptors) คือ สูงกว่า 0.85 มีความสัมพันธ์สูงมาก 0.65-0.85 มีความสัมพันธ์สูง 0.35-0.64 มีความสัมพันธ์ปานกลาง 0.20-0.34 มีความสัมพันธ์ต่ำ และต่ำกว่า 0.20 มีความสัมพันธ์ต่ำมาก

ตอนที่ 6 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า Chi – Square test (χ^2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับ ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออมซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 7 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า One-way ANOVA เพื่อหาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล กับ ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออมซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 59.36 ศึกษา รายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในชีวิต ปีที่ 1 จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 99.54 ศึกษา คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 69.86 สาขาคอมพิวเตอร์ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.39 มีรายได้/เดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 47.48 ได้รับเงินจากการจากบุคคลอื่น จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 89.46 มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 2-5 คน จำนวน 198 คิดเป็นร้อยละ 90.4 มีภูมิลำเนา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 73.93 มีบิดาประกอบอาชีพที่มีเงินเดือนไม่แน่นอน จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 มารดาประกอบอาชีพที่มีเงินเดือนไม่แน่นอน จำนวน 132 คนคิดเป็น ร้อยละ 60.24 จ่ายค่าอาหารเฉลี่ยต่อวัน 40-100 บาท จำนวน 214 คนคิดเป็นร้อยละ 97.72 พักที่บ้านจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 78.99 ใช้จ่ายเพื่อสังสรรค์เฉลี่ยต่อเดือน 100-5,000 บาท จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 79.46 จ่ายค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือน 40-2,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 จ่ายค่ารถไป-กลับเพื่อมาเรียน ต่อวัน 30-200 บาท จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 28.67 จ่ายค่าเสื้อผ้าต่อเดือน 1-1,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 จ่ายค่าเครื่องสำอาง 1-500 บาท จำนวน 50 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.83 และจ่ายค่าน้ำมันรถ 1-500 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.13 สำหรับผลการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากตารางที่ 1 การศึกษาความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 81.73 และมีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 40 คิดเป็นร้อยละ 18.26 มีคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน และคะแนนสูงสุด 10 คะแนน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คะแนน	จำนวนคน	ร้อยละ	การแปลผล
คะแนน 7-10	179	81.73	ดี
คะแนน 4-6	40	18.26	ปานกลาง
คะแนน 0-3	0	0	ไม่ดี

หมายเหตุ คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 10 คะแนน

2. ทักษะต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากตารางที่ 2 การศึกษาทักษะต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีทักษะในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 2.50$) เมื่อศึกษาในแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมี 3 ประเด็น ได้แก่ ท่านรู้สึกภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.57$) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนคิดแบบมีเหตุผล คิดรอบด้านและไม่ประมาท ($\bar{X} = 3.50$) การดำรงชีวิต

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้สังคมเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.34$) และประเด็นที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มี 1 ประเด็น คือ บุคคลที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ถือว่าเป็นคนยุคเก่า ($\bar{X} = 1.44$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง								
ข้อ	รายการ	เศรษฐกิจพอเพียง				$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1.	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่จำเป็นต่อการนำมาปรับใช้ในการดำเนินของบุคคลที่มีฐานะร่ำรวย	12 (6.3)	20 (8.6)	103 (48.1)	84 (37.0)	1.84	.835	ไม่เห็นด้วย
2.	บุคคลที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ถือว่าเป็นคนยุคเก่า	0 (0.0)	11 (5.0)	72 (32.9)	134 (62.2)	1.44	.599	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องนามธรรมเข้าใจยาก ไม่เหมาะในการนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต	4 (1.9)	21 (10.1)	99 (45.1)	95 (42.9)	1.78	1.485	ไม่เห็นด้วย
4.	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนคิดแบบมีเหตุผล คิดรอบด้าน และไม่ประมาท	134 (60.4)	68 (31.0)	14 (7.1)	3 (1.5)	3.50	.711	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.	ท่านรู้สึกลำบากใจที่จะดำเนินชีวิตแบบสมถะและพอใจในสิ่งที่ตนมีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	27 (13.4)	38 (17.5)	96 (41.8)	58 (26.9)	2.17	.986	เห็นด้วย
6.	การให้คนลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	14 (6.7)	42 (19.8)	109 (49.3)	54 (24.3)	2.09	.846	ไม่เห็นด้วย
7.	ท่านรู้สึกภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	134 (61.6)	77 (34.7)	6 (3.0)	2 (0.8)	3.57	.611	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8.	การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้สังคมเข้มแข็ง	109 (48.1)	86 (40.3)	20 (10.1)	4 (1.5)	3.34	.778	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9.	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบังคับคนให้อยู่ในกรอบของคุณธรรมมากเกินไป	15 (7.5)	31 (13.8)	125 (56.7)	48 (22.0)	2.06	.816	ไม่เห็นด้วย
10.	ท่านมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้	65 (31.0)	135 (59.0)	18 (9.7)	1 (0.4)	3.20	.633	เห็นด้วย
รวม						2.50	0.83	เห็นด้วย

3. พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ

จากตารางที่ 3 การศึกษาพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจด้านการลดรายจ่ายในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิบัติบางครั้ง ($\bar{X} = 1.393$) ด้านการเพิ่มรายได้ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิบัติบางครั้ง ($\bar{X} = 1.34$) ด้านการออมในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิบัติบางครั้ง ($\bar{X} = 1.49$)

ตารางที่ 3 สรุปพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ในแต่ละด้าน

พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการลดรายจ่าย	1.39	0.973	ปฏิบัติบางครั้ง
ด้านการเพิ่มรายได้	1.34	0.920	ปฏิบัติบางครั้ง
ด้านการออม	1.49	0.940	ปฏิบัติบางครั้ง

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา

จากตารางที่ 5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ พบว่า ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการออม ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กัน จากการศึกษพบว่า ทักษะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.735$) และมีความสัมพันธ์ระดับสูง กล่าวคือ ถ้านักศึกษามีทักษะที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการลดรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 5 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ		
	ด้านการลดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการออม
ความรู้	-	-	-
ทักษะ	.005 (R=.735)	-	.048 (R=0.797)
รายได้/เดือน			
5,000 บาทหรือต่ำกว่า	.049* (R=.561)	.021* (R=.879)	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ		
	ด้านการลดรายจ่าย	ด้านการเพิ่มรายได้	ด้านการออม
ที่มาของรายได้			
ทำงานด้วยตนเอง	.047* (R=.350)	-	.033* (R=.440)
ภูมิฐานะ			
ต่างจังหวัด	.001** (R=.305)	-	-
อาชีพของบิดา			
มีเงินเดือนไม่แน่นอน	.001** (R=.086)	-	.001** (R=.039)
อาชีพของมารดา			
มีเงินเดือนไม่แน่นอน	.001** (R=.081)	-	-
ค่าอาหารเฉลี่ยต่อวัน			
40-500 บาท	-	-	.001** (R=.048)
ค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือน			
เช่าที่พักตั้งแต่ 200-5,000 บาท	.001** (R=.057)	-	-
ค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือน			
40-2,000 บาท	-	-	.001** (R=.255)

นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ คณะ สาขา รายได้/เดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ภูมิฐานะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการออม ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กัน จากการศึกษาพบว่ารายได้/เดือนและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจในการลดรายจ่ายของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.561$) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กล่าวคือ นักศึกษามีรายได้ต่ำจะมีพฤติกรรมลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน และรายได้/เดือนยังสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเพิ่มรายได้ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.879$) มีความสัมพันธ์ในระดับมาก กล่าวคือ นักศึกษามีรายได้ต่ำจะมีพฤติกรรมเพิ่มรายได้มากขึ้น ภูมิฐานะและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจในการลดรายจ่ายของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 ($r=.305$) เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กล่าวคือ นักศึกษาที่มีภูมิฐานะต่างกันจะมีพฤติกรรมในการลดรายจ่ายที่ต่างกัน อาชีพของบิดาและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจในการลดรายจ่ายของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี

จิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ($r=.086$) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก กล่าวคือ อาชีพของบิดาที่แตกต่างกันจะส่งผลให้พฤติกรรมการลดรายจ่ายของนักศึกษา และอาชีพของบิดายังสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 ($r=.039$) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กล่าวคือ อาชีพของบิดาที่แตกต่างกันจะส่งผลให้พฤติกรรมการออมของนักศึกษา อาชีพของมารดาและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจในด้านการลดรายจ่ายของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ($r=.081$) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก กล่าวคือ อาชีพของมารดาที่แตกต่างกันจะส่งผลให้พฤติกรรมการลดรายจ่ายของนักศึกษา ค่าอาหารเฉลี่ยต่อวันและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจในด้านการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ($r=.048$) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ค่าอาหารเฉลี่ยต่อวันที่แตกต่างกันจะส่งผลให้พฤติกรรมการลดรายจ่ายของนักศึกษา ค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือนและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจในด้านการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ($r=.057$) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันจะส่งผลให้พฤติกรรมการลดรายจ่ายของนักศึกษา ค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือนและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจในด้านการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ($r=.255$) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ กล่าวคือ ค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือนที่แตกต่างกันจะส่งผลให้พฤติกรรมการลดรายจ่ายของนักศึกษา

3. ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันทำให้ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการออม แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า รายได้/เดือนที่แตกต่างกันของนักศึกษาส่งผลพฤติกรรมด้านการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักศึกษามีรายได้สูงจะมีพฤติกรรมการออมมากกว่านักศึกษาที่มีรายได้/เดือน ต่ำ อาชีพของบิดาที่แตกต่างกันส่งผลพฤติกรรมด้านการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กล่าวคือนักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวจะส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการออมมากกว่านักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นๆ ค่าอาหารเฉลี่ยต่อวันที่แตกต่างกันส่งผลพฤติกรรมด้านการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 กล่าวคือ นักศึกษาที่ต้องจ่ายค่าอาหารต่อวันในจำนวนน้อยจะมีพฤติกรรมการออมมากกว่านักศึกษาที่ใช้จ่ายค่าอาหารเฉลี่ยต่อจำนวนมาก ค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันของนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 กล่าวคือ ค่าที่พักเฉลี่ยต่อเดือนจำนวนมากส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำมาประยุกต์ใช้ในการลดรายจ่ายของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา เช่นกันและค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 กล่าวคือนักศึกษาที่จ่ายค่าอุปกรณ์การเรียนต่อเดือนจำนวนมากส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการออมเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี สอดคล้อง Komenjumrus (2017) ที่ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีระดับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมในระดับดี ส่วนทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมพบว่านักศึกษามีทัศนคติในระดับเห็นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Tekhanmag (2013) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยามีเจตคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านการออมด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ในภาพรวมพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการปฏิบัติบางครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ Phuengpunum (2013) ที่ศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งพบว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังในบางครั้งหรือระดับปานกลาง

2. ทัศนคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Karunapen (2017) ที่พบว่าทัศนคติทางการเงินที่ดีส่งผลต่อพฤติกรรมการออมที่ดีของคน Gen Y ให้ดีไปด้วยเช่นกัน นอกจากนี้พบว่า ภูมิสำเนาส่งผลต่อพฤติกรรมการลดรายจ่ายของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Saravirot (2010) ที่พบว่า ปัจจัยทางสังคมด้านที่อยู่อาศัยสามารถพยากรณ์ได้ว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาในอนาคต และรายได้/เดือนต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลพฤติกรรมด้านการออมแตกต่างกัน สอดคล้องกับ Nongyai (2017) ที่พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการยืนยันทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจกับกลุ่มนักศึกษาในสถาบันฯ ในด้านการลดรายจ่ายการเพิ่มรายได้และการออม ซึ่งทฤษฎีสามารถทำให้การศึกษาค้นพบว่าพฤติกรรมด้านการลดรายจ่ายการเพิ่มรายได้และการออมของนักศึกษาเป็นอย่างไรเมื่อรู้ผลแล้วสถานศึกษาควรมีแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติและดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม

1.2 การศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านการลดรายจ่ายการเพิ่มรายได้และการออมยังพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการปฏิบัติบางครั้ง ดังนั้นสถานศึกษาและหน่วยงานควรตระหนักเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยจัดอบรมหรือจัดการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักเห็นความสำคัญการดำรงชีวิตภายใต้หลักปฏิบัติดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่สถาบันฯ เท่านั้นดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษากับกลุ่มนักศึกษาสถาบันอื่นๆ กลุ่มนักเรียน บุคลากรในสถาบันฯ และกลุ่มอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- Bhiromrat, K. (2010). *Lifestyle behaviors according to the sufficiency economy philosophy of students Rajabhat University in Bangkok*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. (in Thai)
- Chutiwisuit, P. (2009). *Measuring knowledge and applying sufficiency economy philosophy to Arrange teaching at the bachelor degree level Krirk University*. Bangkok: Krirk University. (in Thai)
- Karunapen, S. (2017). *Factors Affecting Savings Level and Savings Behaviour Gen Y*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Bangkok: Thammasart University. (in Thai)
- Komenjumrus, P. (2017). *The Relationship between Knowledge Level of Sufficiency Economy and Practice Level of Sufficiency Economy in Song Klong Sub District Community, Bangpakong District, Chachoengsao Province*. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Nongyai, N. (2017). *Saving Behaviour among people living in Pattaya city, Chonburi province*. Independent Study of the Degree of Master of Public Administration. Chonburi: Burapha University. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). *The National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. [Online]. Retrieved February 19, 2017, from: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2016/A/115/1.PDF>.
- Phuengpunum, S. (2013). *Sufficiency Economy Philosophy and Lifestyle: Case Study: Undergraduate Students College of Management and Management King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (in Thai)
- Saravirot, P. (2010). *Expenditure behaviors of students obtaining student loan fund at Prince of Songkla University, Hat Yai campus*. Thesis of the Degree of Master of Arts in Human and Social Development Program. Songkla: Prince of Songkla University. (in Thai)
- Somasri, P. (2013). *Study of life of undergraduate students Srinakharinwirot University*. Thesis of the Degree of Master of Higher Education. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Tekhanmag, K. (2013). *Factors Related to Life Styles by Sufficiency Economy Philosophy of Students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University*. Phranakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. (in Thai)

การเมืองของการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ: กรณีศึกษาการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ธนศักดิ์ สายจำปา*

สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Received: 16 March 2020

Revised: 21 October 2020

Accepted: 21 October 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และ (2) เพื่อศึกษาบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ที่มีต่อข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน โดยนำแนวคิดรัฐราชการ แนวคิดการกระจายอำนาจ แนวคิดการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ และแนวคิดเครือข่ายนโยบายมาเป็นกรอบในการศึกษา จากนั้นจึงนำข้อมูลมาสรุป ตีความ และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า (1) ข้อเสนอการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจากคณะกรรมการด้านการปกครองท้องถิ่นแต่ละชุดมีรายละเอียดของข้อเสนอแตกต่างกัน หากแต่มีข้อเสนอหลักในลักษณะเดียวกัน คือ ให้ดำเนินการควมรรมองค์การบริหารส่วนตำบลและยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศเป็นเทศบาล และ (2) บทบาทของภาคส่วนหรือตัวแสดงที่สนับสนุนการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้พยายามแสดงให้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นของการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่ภาคส่วนหรือตัวแสดงที่คัดค้านข้อเสนอการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเคลื่อนไหวทั้งในรูปแบบการจัดประชุมใหญ่ การยื่นหนังสือคัดค้านและข้อเรียกร้อง รวมถึงการเข้าพบบุคคลสำคัญของรัฐบาล การแสดงบทบาทของทั้งภาคส่วนหรือตัวแสดงทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านข้อเสนอการควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้เชิงอำนาจระหว่างรัฐราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กระนั้นข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายก็ยังคงไม่ได้ถูกนำมาปรับใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยแต่อย่างใด

คำสำคัญ: การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น คณะรักษาความสงบแห่งชาติ การควมรรมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: thanasak.sai@stou.ac.th

The Politics of Thai Local Government Reform during the period of the National Council for Peace and Order: Case Study of Local Government Organization Amalgamation

Thanasak Saijampa *

School of Political Science, Sukhothai Thammathirat Open University

Received: 16 March 2020

Revised: 21 October 2020

Accepted: 21 October 2020

Abstract

This research aims to study (1) the proposals for local government amalgamation reforms during the period of Thailand's National Council for Peace and Order (NCPO); and (2) the roles of all involved sectors responsive to the proposals for local government amalgamation reforms during the period of Thailand's NCPO. This research was a qualitative research using documentary research and interviews with 15 key informants. The study applied the concepts of bureaucratic policy, decentralization, local government amalgamation, interest groups, and policy networks to be the framework for study. After that, the data were summarized and interpreted in the process of content analysis. The results of the study showed that (1) while the details of proposals for local government reforms made by different groups of the Committee on Local Government under the rule of the NCPO differ in details, the main principles of the proposals are similar, i.e. to merge all subdistrict administration organizations nationwide and promote them to the status of municipalities; and (2) the sectors and actors who supported the proposals attempted to highlight reasons and necessity for the amalgamation of local government organizations with the argument that it would increase the efficiency of these bodies to provide public services to local populations; meanwhile, those who opposed the proposals mobilized and made demands in different ways such as large meetings, petitions and consultations with important members of the government. The role of both sides in supporting and opposing the proposals for the amalgamation of local government organizations reflected a power struggle between the bureaucratic state and local government bodies. However, any of the proposals put forward by the two sides still have not been implemented in local government in Thailand to this date.

Keyword: Local government reform, National Council for Peace and Order, Local government organization amalgamation

* Corresponding Author; E-mail: thanasak.sai@stou.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดทำ “รายงานผลการพิจารณาศึกษากระบวนการบริหารงาน ระบบบริหารงบประมาณ ระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น และระบบการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เสนอให้ปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการเปลี่ยนแปลงและควรรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรบริหารส่วนตำบลทุกแห่งให้เป็นเทศบาลและกำหนดสัดส่วนสมาชิกให้เหมาะสม การยุบรวมเทศบาลที่มีจำนวนประชากรไม่ถึงสองพันคนเข้ากับเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน และจัดตั้งท้องถิ่นอำเภอเป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น (The Standing Committee of Local Administration National Reform Council, n.d.)

นอกจากข้อเสนอในการปฏิรูปท้องถิ่นของคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว ยังมีข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งได้เสนอรายงานเรื่อง “แนวทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น (รอบ 2)” ต่อประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งในส่วนหนึ่งของรายงานได้เสนอให้มีการจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปภายในพื้นที่จังหวัดโดยแบ่งออกเป็น 2 ชั้น (Two-Tiers) ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และเทศบาล โดยเสนอให้ยกฐานะองค์กรบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเป็นเทศบาล (The Standing Committee of Local Administration National Reform Council, n.d.)

ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ที่เสนอให้ยกฐานะองค์กรบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเป็นเทศบาล โดยเสนอให้ควรรวมเทศบาลตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เดียวกัน องค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดเล็กด้วยกัน เทศบาลตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีขนาดเล็กแต่อยู่คนละตำบลกัน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กกว่า เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มพื้นที่และศักยภาพที่เหมาะสมกว่าเดิม

แนวคิดเรื่องการควรรวมท้องถิ่นถูกนำเสนออีกครั้งในรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “โครงสร้างและอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... และร่างประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ที่เสนอต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2559 โดยรายงานดังกล่าวได้เสนอให้มีการปฏิรูประบบโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป โดยกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างใหม่เป็น 2 รูปแบบ คือ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้เป็นหน่วยงานอำนวยการ สนับสนุน ประสานงาน เมื่อหน่วยงานของรัฐร้องขอ หรือการจัดทำภารกิจขนาดใหญ่ที่ไม่ซ้ำซ้อน (2) เทศบาล กำหนดให้มีการปรับปรุงเทศบาลและองค์การบริหาร

ส่วนตำบลให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ (The Committee of National Reform Steering on Local Administration, 2016) โดยรายงานดังกล่าวได้เสนอร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... และร่างประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาในรายงาน จึงก่อให้เกิดกระแสว่าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติจะมีการประกาศใช้กฎหมายทั้งสองฉบับที่มีการนำเสนอและส่งผลให้เกิดการควมรวมหรือยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามบทบัญญัติของกฎหมาย

งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาถึงฐานที่มาและข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นอกจากนั้นยังต้องการศึกษาว่าภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียกับการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท วิธีการ และกระบวนการในการต่อสู้ทางความคิดผ่านการจัดทำข้อเสนอและการวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงการต่อสู้ทางการเมืองผ่านวิธีการ กลไกในระบบรัฐสภา และการเคลื่อนไหวผ่านเครือข่ายและระบบอุปถัมภ์ เพื่อให้การปฏิรูปท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นไปตามข้อเสนอหรือความต้องการของกลุ่มตน

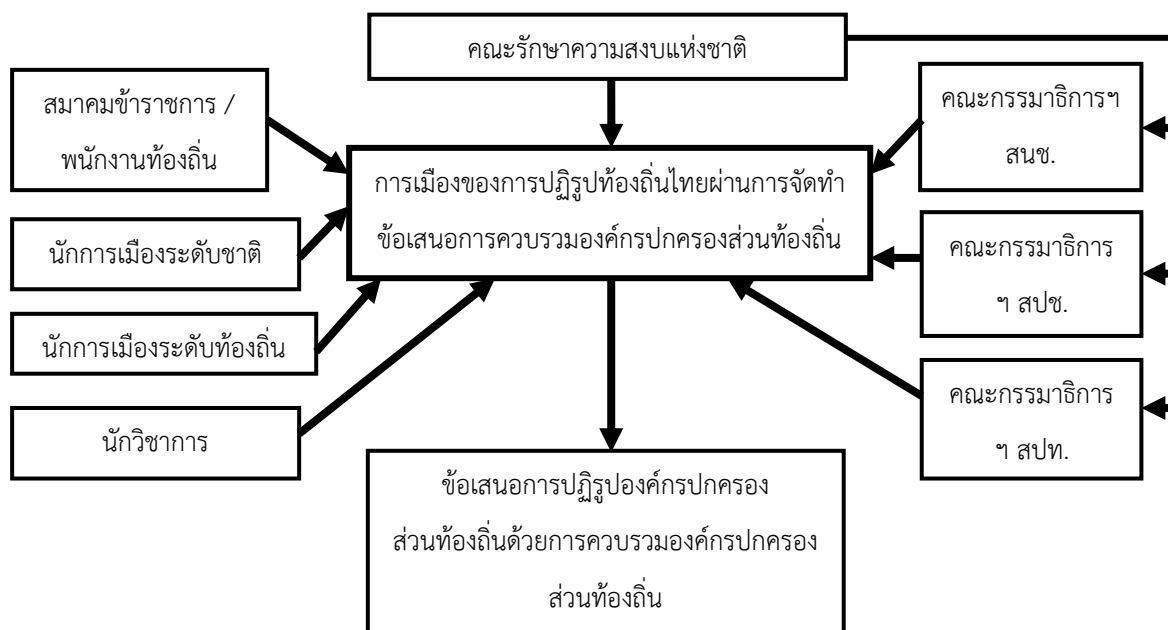
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาบทบาทของตัวแสดงต่างๆ ที่มีต่อข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ได้นำแนวคิดรัฐราชการมาใช้เป็นกรอบในศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นว่าภายหลังการรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้กลไกระบบราชการมาเป็นกลไกหลักในการบริหารประเทศ ที่สำคัญคือภายใต้สภาวะการดังกล่าวได้นำมาสู่การจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับเปลี่ยนและลดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่บริหารงานทับซ้อนกับราชการส่วนภูมิภาค

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการกระจายอำนาจและแนวคิดการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นฐานในการศึกษาข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อแสดงให้เห็นว่าข้อเสนอดังกล่าวสอดคล้องหรือย้อนแย้งกับแนวคิดการกระจายอำนาจและแนวคิดการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร โดยในส่วนของการศึกษาบทบาทของตัวแสดงหรือภาคส่วนต่างๆ ที่มีต่อข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และเครือข่ายนโยบายมาศึกษาบทบาทของภาคส่วนและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยมุ่งศึกษาบทบาทของบุคคล กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางการเมืองต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลจากการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยว่ามีส่วนร่วมในการผลักดัน ต่อรอง และต่อต้านด้วยวิธีการและรูปแบบใดบ้าง และผลจากการเคลื่อนไหวของตัวแสดงต่างๆ ได้ก่อให้เกิดผลต่อแนวทางการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยมากน้อยเพียงใด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลเอกสารและวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยกรรมการธิการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของสมาคมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 15 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) แบบมีโครงสร้างคำถามปลายเปิด ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.06 ถึง 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างคำถามปลายเปิด และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์มาสรุป ตีความ และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อเสนอการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ที่มีต่อข้อเสนอการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่า

1. ข้อเสนอการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจากคณะกรรมการการทั้ง 3 ชุดข้างต้น ล้วนแล้วแต่มีข้อเสนอให้มีการยุบ/ควมรวมการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น เนื่องด้วยคณะกรรมการการทั้ง 3 ชุดดังกล่าว มีข้อเสนอหลักในการปฏิรูประบบโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปในลักษณะเดียวกัน คือเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปจากเดิมซึ่งมี 3 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เหลือเพียง 2 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหลือเพียง 2 รูปแบบ ให้ดำเนินการควมรวมองค์การบริหารส่วนตำบลและยกฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ

หากแต่ข้อเสนอของคณะกรรมการการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภาปฏิรูปแห่งชาติ และข้อเสนอของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น ไม่ได้มีการจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่ข้อเสนอของคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอในส่วนของการ “ยุบหรือไม่ยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัด” หากแต่ก็เป็นเพียงข้อเสนอที่มีทางเลือกเท่านั้น

2. บทบาทของตัวแสดงหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (1) บทบาทของตัวแสดงที่เสนอและสนับสนุนข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) บทบาทของตัวแสดงที่คัดค้านข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (3) บทบาทของนักวิชาการที่มีต่อข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในส่วนของบทบาทของตัวแสดงที่เสนอและสนับสนุนข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าสมาคมพนักงานเทศบาลแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นตัวแสดงส่วนท้องถิ่นฝ่ายข้าราชการประจำมีท่าทีไปในทางเห็นด้วยกับข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่าการแสดงบทบาทในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่นายกสมาคมพนักงานเทศบาลแห่งประเทศไทย เป็นหนึ่งในสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ด้านการปกครองท้องถิ่น และอนุกรรมการการปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ อีกทั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศก็ได้มีข้อเสนอให้ควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกัน ดังนั้นสมาคมพนักงานเทศบาลแห่งประเทศไทยที่มีนายสรณะ เทพเนาว์ เป็นนายกสมาคมจึงได้แสดงบทบาทสนับสนุนข้อเสนอของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น

ในขณะที่นายพงศ์โพยม วาศภูติ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภาปฏิรูปแห่งชาติ ก็เป็นอีกตัวแสดงหนึ่งซึ่งได้ออกมาให้ความเห็นว่าการผลักดันแนวคิดการควมรวมองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาล เพราะปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีจำนวนมากและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณหรือบุคลากร จนไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ (Post today, 2017) เช่นเดียวกับนายศุภสันต์ หนูสวัสดิ์ อนุกรรมการการปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่มองว่าการควมรวมจะสามารถแก้ไขปัญหาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและมีปัญหาด้านงบประมาณ โดยได้

ยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นว่า “ถ้าเรามีบ้านหลังหนึ่งอาจจะใหญ่หน่อย แต่บางที่ถ้าจะต้องอะไรกินสักอย่างเราจะต้องใช้เตาเตาเดียว แต่ถ้ามี 2 บ้านใช้ 2 เตา ซึ่งค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้นเราต้องมาคิดว่าใช้วิธีการหรือเปล่า จะมองเห็นว่าเป็นการประหยัดโดยวัดจากขนาดที่เล็กลงค่าใช้จ่ายลดลง” (Noosawat, 2017)

การแสดงบทบาทของตัวแสดงที่สนับสนุนข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงการสร้างเครือข่ายนโยบายอย่างไม่เป็นทางการขึ้น เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายตนเอง การแสดงบทบาทของเครือข่ายตัวแสดงที่เสนอและสนับสนุนข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงดำเนินไปบนฐานคิดที่ต้องการให้ท้องถิ่นมีจำนวนที่น้อยลงเพื่อแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะ หากแต่ก็มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าการควมรวมอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองระดับท้องถิ่นกับการเมืองระดับชาติ อีกทั้งอาจจะส่งผลให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีความอ่อนแอและกลายเป็นผลเชิงบวกต่อการกลับมาสร้างฐานอำนาจของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในขณะที่บทบาทของตัวแสดงที่คัดค้านข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ภายหลังจากมีกระแสข่าวว่าจะมีการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นโดยการยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัด อันเป็นผลจากข้อเสนอของคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น สถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้มีความเคลื่อนไหวของสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทยที่มีการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 7-9 ตุลาคม พ.ศ. 2558 และจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการ “การกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น เพื่อการปฏิรูปประเทศ” ซึ่งในช่วงเย็นวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ภายหลังจากการประชุมใหญ่ดังกล่าว นายบุญเลิศ บุรณุปกรณ์ นายกองค์การบริหารจังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะประธานสมัชชาพันธมิตรการบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือ 17 จังหวัด ได้ประชุมหารือกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศกว่า 40 คน เพื่อเสนอปัญหาและนำเสนอข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลว่า “ให้ยกเลิกแนวคิดยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ เพราะยังมีความจำเป็นต่อกลไกพัฒนาท้องถิ่นและขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลได้” (Matichon, 2015A)

โดยข้อเรียกร้องดังกล่าวราวกับจะได้รับการขานรับอย่างรวดเร็วจากรัฐบาล ดังจะเห็นได้ว่าในวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ม.ล.ปนัดดา ดิศกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประธานเปิดสัมมนาวิชาการในงานประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2558 ของสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย ได้กล่าวว่า “ก่อนเดินทางมา พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ฝากความห่วงใยและส่งกำลังใจแก่ผู้ร่วมประชุม ยืนยันว่ารัฐบาลไม่มีนโยบายยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ แต่ขอให้ท้องถิ่นช่วยขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ” (Matichon, 2015B)

การแสดงบทบาทของสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นตัวแสดงส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมืองที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงต่อข้อเสนอการยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัด ด้วยการใช้เวทีประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2558 และเชิญตัวแสดงจากรัฐบาลมาร่วมการประชุม เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังของกลุ่มที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายนโยบายในรูปของสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องด้วยการประชุมดังกล่าวมีผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมากและมีผู้เข้าร่วมการประชุมกว่า 3,000 คน ดังนั้นการใช้เครือข่ายนโยบายในการแสดงบทบาทกดดันตัวแสดงภาครัฐจึงส่งผลให้ตัวแทนภาครัฐที่เข้าร่วมการประชุมแสดงท่าทีตอบรับข้อเรียกร้องให้ยกเลิกแนวคิดการยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การแสดงบทบาทของนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทยจึงแสดงให้เห็นถึงการที่ตัวแสดงส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมืองพยายามสร้างข้อเสนอเพื่อตอบโต้และแก้ทางข้อเสนอให้มีการยุบองค์การบริหารส่วนจังหวัด ด้วยการเสนอให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดแทนการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทย สะท้อนให้เห็นถึงการที่ตัวแสดงส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมืองซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการยุบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เสนอแนวคิดท้าทายต่อตัวแสดงส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อส่งสัญญาณถึงการเจรจาต่อรองแนวทางการปฏิรูปท้องถิ่นในลักษณะดังกล่าว

นอกจากนั้น สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ยังได้ร่วมกันรวบรวมรายชื่อประชาชนที่คัดค้านร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... และร่างประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ได้ 1 ล้านรายชื่อ ภายในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2560 เพื่อทำหนังสือคัดค้านยื่นให้กับคณะรัฐมนตรีอีกด้วย

นอกจากการรวมตัวกันของตัวแสดงส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างเครือข่ายนโยบายแล้วนั้น ยังมีการสร้างเครือข่ายนโยบายร่วมกันระหว่างตัวแสดงส่วนท้องถิ่นกับตัวแสดงส่วนท้องถิ่นด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย และสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ได้ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีว่าไม่เห็นด้วยกับการคว่ำรวบ เนื่องจากผลการศึกษาไม่ได้รับฟังความเห็นจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผลการคว่ำรวบในอนาคตจะมีผลกระทบกับสถานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบลและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (Matichon, 2016) การรวมตัวกันเพื่อแสดงบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยจึงเป็นไปในลักษณะของเครือข่ายนโยบายเฉพาะกิจ เนื่องจากการรวมตัวกันแสดงพลังต่อรองกับตัวแสดงภาครัฐในประเด็นเฉพาะด้าน

นอกจากความเคลื่อนไหวของตัวแสดงส่วนท้องถิ่นดังกล่าวแล้วนั้น ยังปรากฏความเคลื่อนไหวของตัวแสดงส่วนราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคผ่านการเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่อ้างอิงว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เชิญตัวแทนกระทรวงมหาดไทยเข้าร่วมประชุมหารือการปฏิรูปโครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการประชุมลับ โดยภายหลังจากการประชุมได้มีข้อเสนอ เช่น การปฏิรูปองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากเดิมมี 4 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและพัทยา) ให้คงเหลือเพียง 2 รูปแบบ คือ เทศบาล และรูปแบบพิเศษ จากข้อเสนอดังกล่าวทำให้ รศ.ดร. วีระศักดิ์ เครือเทพ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าโครงการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจของไทยระยะ 15 ปี ซึ่งเป็นตัวแสดงส่วนวิชาการได้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ว่า “พอจะทราบต้นลีกลูกบางของข้อเสนอที่พอสมควร จึงรู้สึกไม่ดีเท่าไร เพราะวัตถุประสงค์ที่ต้องการทำก็เพื่อรวมศูนย์อำนาจและทำให้รัฐบาลควบคุมท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น ตามข่าวระบุว่าไปคุยกับลับๆ ทั้งๆ ที่น่าจะรอให้มีสภาพปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เสียก่อน แล้วค่อยไปถกเถียงกันในนั้น ข้อเสนอที่ออกมาเองก็รู้ว่าได้รับการผลักดันมาจากข้าราชการมหาดไทยกับข้าราชการท้องถิ่นบางกลุ่ม มหาดไทยอยากลดจำนวนท้องถิ่นลงอยู่แล้ว และอยากให้การปรับโครงสร้างครั้งนี้ทำให้ข้าราชการส่วนภูมิภาคมีอำนาจเข้มแข็งขึ้น” (Special Report, 2014)

ในขณะที่นายแพทย์ประเวศ วะสี ก็แสดงทรรศนะว่า “การปฏิรูปท้องถิ่นไม่ควรเป็นเรื่องของสภาปฏิรูปแห่งชาติเท่านั้น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเหมือนฐานของประเทศต้องเข้าร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปด้วย” (Special Report, 2014)

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ภายหลังจากการมีข้อเสนอให้ควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากคณะกรรมการการชดต่างๆ จึงส่งผลให้หลายภาคส่วนหรือตัวแสดงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกรงว่าจะได้รับผลกระทบหากข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกนำไปเป็นกลไกในการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดังนั้น ตัวแสดงที่เสนอและสนับสนุนข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแสดงที่คัดค้านข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่น จึงได้แสดงบทบาททั้งการผลักดัน สนับสนุน และต่อต้านข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผล

1. เมื่อพิจารณาข้อเสนอการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติของคณะกรรมการ 3 ชุดดังกล่าว จะพบว่าข้อเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องด้วยการรวมท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและงบประมาณจำกัดเข้าด้วยกันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะมากขึ้น หากแต่เมื่อพิจารณาผ่านแนวคิดการกระจายอำนาจแล้วนั้น การใช้ข้อบังคับตามกฎหมายในเกณฑ์ออกเกณฑ์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องควมรวมกันอาจจะขัดกับหลักการกระจายอำนาจที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจในการกำหนดแนวทางในการบริหารพื้นที่ของตน ดังนั้น ข้อเสนอให้มีการควมรวมโดยผลของกฎหมายจึงก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์และการเคลื่อนไหวต่อต้านการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมาก เนื่องด้วยข้อเสนอดังกล่าวจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อตัวแสดงส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแสดงส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมือง จึงนำมาสู่กระแสต่อต้านด้วยการเคลื่อนไหวทั้งในฐานะกลุ่มผลประโยชน์และการสร้างเครือข่ายนโยบายเพื่อต่อต้านข้อเสนอการยุบ/ควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดรัฐราชการที่ข้าราชการมีอำนาจและบทบาทสำคัญในการบริหารและการกำหนดนโยบาย ดังจะเห็นได้ว่าภายหลังการเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กลไกในการบริหารประเทศ รวมถึงบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นล้วนแล้วแต่ประกอบไปด้วยข้าราชการทหารและข้าราชการพลเรือนจำนวนมาก จนกระทั่งได้ก่อให้เกิดรัฐราชการขึ้นอีกครั้งหนึ่งภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 และด้วยความเป็นรัฐราชการที่มีรากฐานทางความคิดแบบรวมศูนย์อำนาจมาตั้งแต่การก่อตั้งระบอบราชการสมัยใหม่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงส่งผลให้ระบอบราชการคุ้นชินกับการบริหารราชการหรือการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง

ดังนั้น เมื่อกลไกรัฐราชการได้กลายเป็นภาคส่วนหรือตัวแสดงสำคัญที่มีอำนาจในการจัดทำข้อเสนอด้านการปฏิรูปท้องถิ่น จึงได้เสนอให้มีการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยมองว่าปัญหาหนึ่งซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะก็คือ การมีงบประมาณไม่มากเพียงพอต่อการจัดทำบริการสาธารณะ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจะมีงบประมาณจำกัด แต่กระนั้น ภายใต้ข้อเสนอดังกล่าวกลับสามารถวิเคราะห์ได้ในอีกมุมหนึ่งว่า ข้อเสนอให้มีการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น

กลไกสำคัญในการลดจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยลงก็จะทำให้จำนวนของตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมีจำนวนลดน้อยลงตามไปด้วย ซึ่งอาจเป็นกลไกหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการลดอำนาจของการเมืองท้องถิ่นที่จะส่งผลต่อการลดอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองระดับชาติที่ใช้การเมืองท้องถิ่นเป็นฐานเสียงให้กับตนเองได้ในอีกทางหนึ่ง

2. เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ที่มีต่อข้อเสนอการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นด้วยการควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงทำให้เห็นว่ามิต้องภาคส่วนที่สนับสนุนและคัดค้านข้อเสนอดังกล่าว โดยภาคส่วนที่ผลักดันและสนับสนุนข้อเสนอส่วนใหญ่คือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในคณะกรรมการธิการข้าราชการส่วนกลาง และข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องด้วยมองว่าการควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความก้าวหน้าของบุคลากรในองค์กร หากแต่ภาคส่วนหรือตัวแสดงในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะได้รับผลกระทบเชิงลบทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ก็ได้แสดงบทบาทและปฏิกิริยาเพื่อสะท้อนให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นถึงความไม่พอใจและต่อต้านการควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามข้อเสนอของคณะกรรมการชุดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเสนอของคณะกรรมการด้านการปกครองท้องถิ่น สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้วยมองว่าการควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้แก้ไขปัญหาการปกครองท้องถิ่นที่ฐานราก เพราะเห็นว่าปัญหาที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เกิดมาจากการที่ราชการบริหารส่วนกลางหรือหน่วยราชการจำนวนมากไม่ยอมถ่ายโอนภารกิจหรือไม่กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้วางรากฐานการกระจายอำนาจไว้อย่างชัดเจน และได้มีการตรากฎหมายหลายฉบับเพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและหน่วยราชการต่างๆ ถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น ภาคส่วนหรือตัวแสดงส่วนท้องถิ่นจึงได้มีการรวมตัวมาอย่างยาวนาน กล่าวคือ มีการรวมตัวกันก่อนสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการต่อรองอำนาจกับราชการบริหารส่วนกลางที่พยายามเหนี่ยวรั้งการกระจายอำนาจมาอย่างต่อเนื่อง โดยตัวแสดงส่วนท้องถิ่นซึ่งได้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายนโยบายมาอย่างยาวนาน ในรูปของสมาคม สมาพันธ์ และองค์กรรูปแบบต่างๆ ได้ใช้กลไกดังกล่าวในการแสดงบทบาทกดดันตัวแสดงภาครัฐที่จัดทำข้อเสนอซึ่งส่งผลกระทบเชิงลบต่อส่วนท้องถิ่น ทั้งการแสดงบทบาทในฐานะปัจเจกบุคคลและกระทำในนามเครือข่ายนโยบาย

ลักษณะดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงการเมืองของการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทบาทของตัวแสดงและกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ดำเนินไปตามแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และแนวคิดเครือข่ายนโยบายโดยมีตัวแสดงหลายฝ่ายได้แสดงบทบาททั้งในนามของบุคคล กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางการเมืองต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลจากการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทย ด้วยการใช้วิธีการทั้งในส่วนของการมีส่วนร่วมในการผลักดัน ต่อรอง และต่อต้าน

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่ได้นำข้อเสนอของคณะกรรมการการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น สภาขับเคลื่อนการปฏิรูป มาปรับใช้

การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่อย่างใด และส่งผลให้ข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นถกเถียงอีกต่อไป

ดังนั้น ข้อเสนอให้มีการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเพียงข้อเสนอที่แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้เชิงอำนาจระหว่างรัฐราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะในสมัยที่ประเทศปกครองด้วยรัฐบาลประชาธิปไตยที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ข้อเสนอหนึ่งซึ่งมักมีการเสนอจากฝ่ายท้องถิ่นก็คือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ฉะนั้นเมื่อสภาวะการณ์เปลี่ยนผ่านมาเป็น การปกครองด้วยรัฐราชการจึงทำให้ข้อเสนอกลับกลายเป็นข้อเสนอให้ควมรวมหรือยุบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กระนั้นข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายก็ยังคงไม่ได้ถูกนำมาปรับใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยแต่อย่างใด

ข้อเสนอการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงกลายเป็นเพียงอีกฉากหนึ่งของการเมืองเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยควรพิจารณาแนวทางในการจัดทำข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยมาใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอให้มากขึ้น เนื่องด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านพื้นที่ จำนวนประชาชน งบประมาณ วัฒนธรรม เชื้อชาติ ฯลฯ ดังนั้นการจัดทำข้อเสนอให้มีการควมรวมท้องถิ่นภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกันจึงอาจนำมาซึ่งปัญหาในการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและเงื่อนไขในการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยนำไปใช้เป็นในการจัดทำข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยให้มีความสอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างหลากหลายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยวิชาการประจำปีงบประมาณ 2562 จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เอกสารอ้างอิง

Matichon. (2015A), *Discussion of the Provincial Administrative Organization: Cancellation to push forward the election of provincial governor*, p. 5. (in Thai)

_____. (2015B). *The Prime Minister said that he will not abolish provincial local government organization*, p. 3. (in Thai)

- Matichon. (2016). *Former committee of local government indicated that local government organization amalgamation should consider to rural society – culture*, p. 10. (in Thai)
- Noosawat, S. (2017). *Interview*. Subcommittee on Local Administration in general, the National Reform Steering Assembly, 9 May 2017.
- Post today. (2017). *Transformation of local organization to abolish the Subdistrict Administrative Organization*, p. B4. (in Thai)
- Special Report. (2014). *Journal of local leader*, 14 (165), 66-116. (in Thai)
- The Committee of National Reform Steering on Local Administration. (2016). *Report of structure and authority of local government organization in general, usage of law code of local government organization Bill B.E.....and draft law code of local government organization*. Bangkok: The Secretariat of the House of Representatives of Thailand acting as The Secretariat of the National Reform Steering Assembly.
- The Standing Committee of Local Administration National Reform Council. (n.d.). *Report of the way to reform a decentralize power and local government (second round)*. The Secretariat of the House of Representatives of Thailand acting as The Secretariat of the National Reform Steering Assembly.
- The Standing Committee of Local Administration, The National Legislative Assembly. (n.d.). *Report of results of a study in local administration system, budget administration system, local personnel administration system and local government organization management system*. Bangkok: Bureau of Printing, The Secretariat of the Senate.

การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล หรือกลุ่มเจ็นเอ็ม ในประเทศไทย ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พัฒนธีรา พันธธาร^{1,*}, กิรติ พลดอน²

^{1,2}สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต

Received: 16 March 2020

Revised: 14 January 2021

Accepted: 20 January 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่ต่างกัน 3 กลุ่มตามช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงอายุ 16-23 ปี 24-30 ปี และ 31-35 ปี และ (2) เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล จำนวน 508 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และค่าไคสแควร์ ผลการศึกษพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุต่างกันมีความชื่นชอบประเภทของการท่องเที่ยวแตกต่างกัน และ (2) กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุต่างกันมีการรับรู้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีการรับรู้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกันมีการรับรู้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการรับรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการสื่อสารแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และนำไปวางแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้

คำสำคัญ: การรับรู้ นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: patteera.p@rsu.ac.th

The Perceptions of Thai Millennial Generation Tourists on the Concept of Sustainable Tourism

Patteera Pantaratorn^{1,*}, Keerati Phondon²

^{1,2} Tourism and Hospitality Management Department, College of Tourism and Hospitality,
Rangsit University

Received: 16 March 2020

Revised: 14 January 2021

Accepted: 20 January 2021

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the travel behaviors of Thai millennial generation tourist group in Thailand, as divided into 3 sub-groups by age range: 16-23 years old, 24-30 years old, and 31-35 years old, and (2) to study the perceptions of Thai millennial generation tourist group in Thailand on the concept of sustainable tourism. The samples for this research were 508 purposively selected Thai millennial generation tourists. Data were analyzed with the use of the frequency, mean, standard deviation, t-test, F-test, and chi-square test. The study results showed that (1) the research samples in different age range groups differed significantly in their favorite tourism types; and (2) the sample group had the moderate level of perceptions on the concept of sustainable tourism; when personal data of the samples were considered, it was found that the samples in different age range groups differed significantly in their perceptions on the concept of sustainable tourism in the aspect of conservation and utilization of tourist resources for sustainability; the samples with different educational levels differed significantly in their perceptions on the concept of sustainable tourism in the aspect of gaining benefits from sustainable tourism; the samples with different domiciles differed significantly in their perceptions on the concept of sustainable tourism in the aspect of information provision and public relations concerning sustainable tourism; and the samples with different statuses differed significantly in their perceptions on the concept of sustainable tourism in the aspects of gaining benefits from sustainable tourism, and conservation and utilization of tourist resources for sustainability. The results from this research could be applied for planning on communication of the sustainable tourism concept and for planning on organizing tourism activities to respond to the behaviors of this tourist group.

Keywords: Perception, Millennial generation Thai tourist group, Sustainable tourism

* Corresponding Author; E-mail: patteera.p@rsu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการขยายตัวสูงและมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมาก ทำให้เกิดการสร้างงานและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศ (Nirantrakul, 2017) หากพิจารณาจากสถิติการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทยจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาพบว่า การเดินทางท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี 2555-2562 นั้น มีจำนวนคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศ 117.6 ล้านคน-ครั้งในปี 2555 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 227.80 ล้านคน-ครั้งในปี 2562 สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 5.89 แสนล้านบาทในปี 2555 เป็น 1.07 ล้านล้านบาทในปี 2561 ขยายตัวเพิ่มอัตราร้อยละ 10.8 ต่อปี (Tourism Marketing Academic Development Center, 2019) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากการบริหารจัดการในด้านการรองรับนักท่องเที่ยวไม่ดีพอก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา การบริหารจัดการการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดที่ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยควรพิจารณาอย่างยิ่ง ซึ่งความยั่งยืนนี้มี 3 มิติคือ มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านสังคม และมิติด้านเศรษฐกิจ (Special Areas Management Organization for Sustainable Tourism (DASTA), 2016)

ข้อมูลจากงานวิจัย กองวิจัยการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ระบุว่า กลุ่มมิลเลนเนียลเป็นตัวแทนของผู้บริโภคยุคใหม่ โดยนักการตลาดมักจะเลือกเอาคนกลุ่มนี้เป็นต้นแบบเพื่อกำหนดตำแหน่งของสินค้าเสมอ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษ และมีพฤติกรรมบริโภคที่ซับซ้อน มีอำนาจในการซื้อค่อนข้างสูง กลุ่มมิลเลนเนียลเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี 2523 ถึงปี 2543 มีอายุระหว่าง 14-34 ปี (Kendy, 2014) จากรายงานของ Millennial Week พบว่า คนกลุ่มมิลเลนเนียลมีจำนวนมากที่สุดถึงประมาณ 1,800 ล้านคน จากประชากรทั่วโลกที่มีจำนวนประมาณ 7,000 ล้านคน สำหรับประเทศไทยมีประชากรกลุ่มมิลเลนเนียลประมาณ 20 ล้านคน จากการสำรวจหัวข้อ “Trending with Next Gen Travelers” (Amadeus, 2013) พบว่ากลุ่มมิลเลนเนียลเป็นกลุ่มที่กำหนดอนาคตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งผลต่อการทำแผนธุรกิจที่นักการตลาดและนักสร้างแบรนด์ควรต้องให้ความสนใจกับผู้บริโภคกลุ่มนี้

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในช่วงอายุต่างๆ ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสื่อสารแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เพื่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1993) ได้กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ว่า ลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น “ได้รับการคาดหมายให้นำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมด ด้วยวิถีทางที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียะ ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งบูรณภาพทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบต่างๆ ที่เอื้อต่อชีวิต” เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สำหรับหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดย Polpipat (2002) ได้กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไว้ดังนี้ (1) การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (2) การลดของเสียและการบริโภคที่เกินความจำเป็น (3) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ (4) การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (5) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น (6) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (7) การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง (8) การฝึกอบรมบุคลากร (9) การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (10) การวิจัยและติดตามผล

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มมิลเลนเนียล วิธีการแบ่งช่วงอายุ ช่วงรุ่นของคนบนโลกใบนี้ตามหลักมาตรฐานสากล กลุ่มมิลเลนเนียล คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วงหลังปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป กลุ่มคนมิลเลนเนียล คือ กลุ่มคนที่ดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีปัจจุบันเป็นหลัก โดยจะมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 16-35 ปี คนกลุ่มนี้มีความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก ความอดทนต่อสิ่งต่างๆต่ำ และสิ่งสนใจมากที่สุดคือความเป็นสากลและเทคโนโลยี จะอาศัยโลกบนอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์ในการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่าง Department of International Trade Promotion in Tokyo (2019) ได้กล่าวถึงกลุ่มมิลเลนเนียล คือ กลุ่มคนที่เติบโต ในช่วงเปลี่ยนผ่านสหัสวรรษ (Millennium) เป็นกลุ่มคนที่เกิดในช่วงระหว่างต้นทศวรรษที่ 1980 ถึงต้นทศวรรษ 2000 การนิยามช่วงอายุของคนกลุ่มนี้ในแต่ละสถาบันอาจมีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดย Dimock (2019) จากสำนักวิจัย Pew Research Center ซึ่งเป็นหน่วยงานวิจัยสัญชาติอเมริกาให้นิยามกลุ่ม Millennial คือ ผู้ที่เกิดในช่วงระหว่างปี 1981 ถึง 1996

3. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ Cheychanya et al. (2000) ให้ความหมายว่า กระบวนการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวหรือตั้งใจ และมักเกิดตามประสบการณ์ การรับรู้ที่แตกต่างกันเกิดจากตัวกรอง (Filter) ดังนี้ แรงผลักดันหรือแรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม กรอบอ้างอิง สภาวะจิตใจและอารมณ์ และสภาพแวดล้อม Schiffman and Kanuk (2000) ให้ความหมายว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลแต่ละคนมีการเลือกการประมวลผลและการตีความเกี่ยวกับตัวกระตุ้นออกมาเพื่อให้ได้ความหมายและเนื้อหาจากการรับรู้ Robbings (2003) ให้ความหมายว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลตีความสิ่งที่ประสาทสัมผัสได้ เพื่อให้ความหมายให้กับสิ่งนั้นๆ การรับรู้เป็นผลมาจากการที่มนุษย์ใช้ประสาทสัมผัส (Sensory motor) ทั้ง 5 ชนิดคือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับรู้ และลักษณะของสิ่งเร้า ส่วน Noppaket (1997) ได้กล่าวว่าการรับรู้ของนักท่องเที่ยวมีปัจจัยสำคัญด้านจิตวิทยา (Psychological Factors) ที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยวที่จะส่งผลต่อการท่องเที่ยวครั้งนั้นๆ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความสนใจ ความคาดหวัง ความต้องการ และการเห็นคุณค่า กล่าวโดยสรุป การรับรู้ คือกระบวนการที่บุคคลตีความข้อมูลต่างๆ ที่ประสาทสัมผัสได้ ปัจจัยที่สำคัญต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยวมี 4 ด้าน คือ ความสนใจ ความคาดหวัง ความต้องการ และการเห็นคุณค่า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การรับรู้ของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า ลักษณะภูมิหลัง และประสบการณ์

4. งานวิจัยเกี่ยวข้อง

Kongpetkaow (2011) ศึกษาเรื่อง การรับรู้สื่อโฆษณา ความพึงพอใจในการส่งเสริมการขาย และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใช้บริการห้างเทสโก้โลตัสในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้สื่อโฆษณาและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ใช้บริการในห้างเทสโก้โลตัสในเขตกรุงเทพมหานคร

Jindasri and Pochare (2015) ศึกษาเรื่อง การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาแตกต่างกัน

Kemapatapan (2016) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อและการรับรู้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีน พบว่า ลักษณะประชากรด้านอายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนมีความคิดเห็นต่อการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประเทศไทยแตกต่างกัน

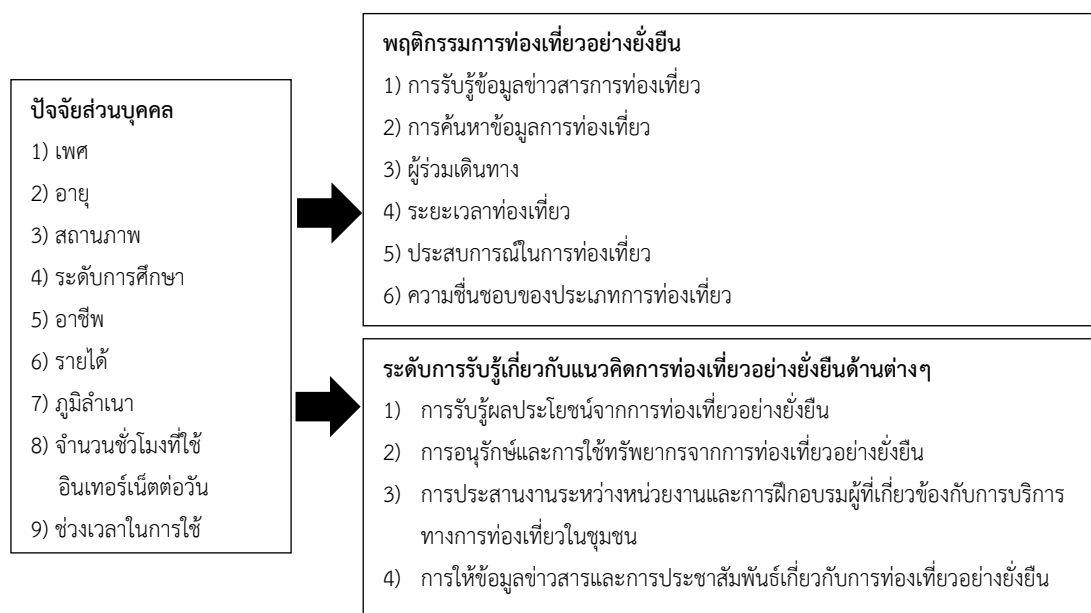
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่แตกต่างกัน 3 กลุ่มตามช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงอายุ 16-23 ปี 24-30 ปี และ 31-35 ปี
2. ศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทย 3 กลุ่มตามช่วงอายุมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านต่างๆ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร (Population) คือ คนไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีช่วงอายุ 16-35 ปี จำนวน 18,083,174 คน (Registration Statistics System, 2019) ตัวอย่าง (Sample) คือ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวรวมทั้งนักท่องเที่ยวไทยที่มีช่วงอายุ 16-35 ปี กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง Yamane (1976) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล มีการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (Try Out) จำนวน 30 ชุด ก่อนเก็บข้อมูลจริง และนำกลับมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งเรียกว่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ที่ค่าเท่ากับ 0.96 และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านด้วยวิธี IOC (Index of Item-Objective Congruence) ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยการส่งทางอีเมลและไลน์เพื่อให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสร้างคิวอาร์โค้ด (QR code) ให้นักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวสแกนเพื่อตอบแบบสอบถามด้วย โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2562 ถึง เดือนมกราคม 2563 ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ใช้การวัดข้อมูลประเภทมาตรนามบัญญัติ (Nominal Scale) และมาตราเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้การวัดข้อมูลประเภทมาตรนามบัญญัติ (Nominal Scale) และส่วนที่ 3 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลักษณะแบบสอบถามแบบใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale โดยใช้การวัดข้อมูลแบบอัตราภาคชั้น (Interval Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ One Sample t- test และ F-test (One Way Analysis of Variance; One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square test)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 508 ชุด ได้แบ่งการวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลดังนี้

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวไทย

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ช่วงอายุมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการเดินทางท่องเที่ยวไทยจากสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊กและไลน์ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.86 รองลงมา คือ รับรู้จากป้ายโฆษณา/รายการที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 24.14 และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากคำบอกต่อของเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 14.38 ตามลำดับ

พฤติกรรมการหาข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวจากสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊กและไลน์ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54.13 รองลงมา คือ หาข้อมูลจากเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 15.16 และหาข้อมูลจากคำบอกต่อของเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 5.31 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติ/คนรัก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.78 รองลงมา คือ เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 25.39 และเดินทางท่องเที่ยวคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 10.8

ตามลำดับ ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวครั้งละ 2-3 วันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.82 รองลงมาใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งละ 4-5 วัน คิดเป็นร้อยละ 28.15 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางน้ำมากที่สุด ร้อยละ 29.30 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทัศนศึกษาและศาสนา ร้อยละ 26.88 และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ร้อยละ 14.60 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากที่สุด ร้อยละ 14.17 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวแบบมีกิจกรรมหรือการผจญภัย ร้อยละ 12.4 และการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ร้อยละ 12.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ พฤติกรรมการท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการเดินทางท่องเที่ยวไทย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
นิตยสาร/วารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	133	11.39
หนังสือพิมพ์	20	1.71
เอกสาร แผ่นพับ โบรชัวร์หรือหนังสือ	94	8.05
คำบอกต่อของเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก	168	14.38
บริษัททัวร์	111	9.50
สำนักงาน/เจ้าหน้าที่ของ ททท.	0	0
ป้ายโฆษณา/รายการที่ออกอากาศทางโทรทัศน์	282	24.14
โฆษณา/รายการที่ออกอากาศทางวิทยุ	19	1.63
สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์	302	25.86
เว็บไซต์ของ ททท./งานท่องเที่ยว/เทศกาลท่องเที่ยวไทย	39	3.34
รวม	1,168	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. การหาข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยว		
นิตยสาร/วารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	24	4.72
หนังสือพิมพ์	17	3.35
เอกสาร แผ่นพับ โบรชัวร์หรือหนังสือ	13	2.56
คำบอกต่อของเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก	27	5.31
บริษัททัวร์	21	4.13
สำนักงาน/เจ้าหน้าที่ของ ททท.	6	1.18
โฆษณา/รายการที่ออกอากาศทางโทรทัศน์	23	4.53
โฆษณา/รายการที่ออกอากาศทางวิทยุ	25	4.92
สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์	275	54.13
เว็บไซต์ของ ททท./งานท่องเที่ยว/เทศกาลท่องเที่ยวไทย	77	15.16
รวม	508	100.00
3. ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวกับท่าน		
เดินทางคนเดียว	55	10.83
ครอบครัว/ญาติ/คนรัก	324	63.78
เพื่อน/คนรู้จัก	129	25.39
รวม	508	100.00
4. ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว		
1 วัน	47	9.25
2 – 3 วัน	278	54.72
4 – 5 วัน	143	28.15
5 วันขึ้นไป	40	7.87
รวม	508	100.00
5. ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	96	8.93
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	157	14.60
การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม	106	9.86
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	0.00	0.00
การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา	289	26.88
การท่องเที่ยวเชิงกีฬา	26	2.42
การท่องเที่ยวทางน้ำ	315	29.30
การท่องเที่ยวแบบมีกิจกรรมหรือการผจญภัย	34	3.16
การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism)	52	4.84
รวม	1,075	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
6. การท่องเที่ยวที่ท่านชื่นชอบมากที่สุด		
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	60	11.81
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	50	9.84
การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม	45	8.86
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	72	14.17
การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา	44	8.66
การท่องเที่ยวเชิงกีฬา	56	11.02
การท่องเที่ยวทางน้ำ	56	11.02
การท่องเที่ยวแบบมีกิจกรรมหรือการผจญภัย	63	12.40
การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism)	62	12.20
รวม	508	100.00

นอกจากนี้พบว่า กลุ่มอายุ 16-23 ปี ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากที่สุด ช่วงอายุ 24-30 ปี ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ส่วนช่วงอายุ 31-35 ปี ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงกีฬามากที่สุด

ตารางที่ 2 ความชื่นชอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล แยกตามกลุ่มอายุ

ช่วงอายุ	ระดับความคิดเห็น									รวม
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา	การท่องเที่ยวเชิงกีฬา	การท่องเที่ยวทางน้ำ	การท่องเที่ยวแบบมีกิจกรรมหรือการผจญภัย	การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	
16 – 23 ปี	35	29	26	49	24	32	33	37	37	302
24 – 30 ปี	19	14	6	14	13	9	18	17	15	125
31 – 35 ปี	6	7	13	9	7	15	5	9	10	81
รวม	60	50	45	72	44	56	56	63	62	508

Pearson Chi-Square 21.981 df 16 Sig .145

2. ระดับการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.1 ระดับการรับรู้ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวไทย
กลุ่มมิลเลนเนียลด้านต่างๆ

ระดับการรับรู้ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.82	0.75	ปานกลาง	2
2. ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.92	0.80	ปานกลาง	1
3. ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานและการฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางการท่องเที่ยวในชุมชน	3.50	0.76	ปานกลาง	4
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.61	0.86	ปานกลาง	3
รวม	3.71	0.65	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.65) แบ่งเป็นแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.75) การรับรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.80) การรับรู้เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานและการฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.76) การรับรู้ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.86)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test และ F-test (ANOVA) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามเพศ อาชีพ รายได้ จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test (ANOVA) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามอายุ มีการรับรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test (ANOVA) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามการศึกษา มีการรับรู้ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test (ANOVA) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามภูมิภาคนั้น มีการรับรู้ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test (ANOVA) การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามสถานภาพ มีการรับรู้ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการรับรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามอายุ ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจาก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)			F - Value	df.	Sig.
	16-23 ปี	24-30 ปี	31-35 ปี			
1. ในการเดินทางท่องเที่ยวท่านมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.84	3.82	4.07	4.927*	505	0.017
2. ชุมชนมีการอนุรักษ์และสนับสนุนการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.77	3.79	3.89	3.490*	505	0.021
3. ท่านลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสียเพื่อช่วยในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม	3.77	3.85	3.90	3.757*	505	0.019
4. ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและชุมชน	3.67	3.65	3.91	5.905*	505	0.011
5. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจะช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต	3.88	3.97	4.00	4.686*	505	0.018

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการรับรู้แตกต่างกันทุกข้อ โดยช่วงอายุ 31-35 ปีมีระดับการรับรู้มากที่สุด

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามการศึกษาสูงสุด ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จาก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)			F - Value	df.	Sig.
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี			
1. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น	3.60	3.93	4.00	4.221*	505	0.015
2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งธรรมชาติมีความเป็นอยู่สุขสบายมากขึ้น	3.63	3.84	3.71	5.070*	505	0.027
3. ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น	3.64	3.88	3.57	3.705*	505	0.025
4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนช่วยในการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	3.62	3.73	3.64	3.436*	505	0.047
5. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	3.68	4.02	3.57	7.679*	505	0.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการรับรู้แตกต่างกันทุกข้อ

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามภูมิสำเนา ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)						F-Value	df.	Sig.
	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออก			
1. ภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนที่การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	3.58	3.63	3.41	2.89	4.00	2.75	5.058*	502	0.049
2. การให้ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยวโดยมุ่งความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ	3.64	3.66	3.76	3.33	3.63	2.50	6.332*	502	0.039
3. นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเมื่อไปเยี่ยมชมเยือน	3.79	3.66	3.71	3.11	3.88	3.00	6.326*	502	0.031
4. มีการวิจัยและติดตามผลเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคต่างๆ	3.53	3.53	3.56	2.78	3.88	1.75	3.765*	502	0.002

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการรับรู้แตกต่างกันทุกข้อ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามสถานภาพ ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

	ค่าเฉลี่ย (X̄)				F - Value	df.	Sig.
	โสด	สมรส	หย่า/ แยกกัน อยู่	หม้าย			
1. ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน							
1.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น	3.92	4.05	3.09	3.27	8.382*	504	0.000
1.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งธรรมชาติมีความเป็นอยู่สุขสบายมากขึ้น	3.81	3.90	3.48	3.59	5.477*	504	0.007
1.3 ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น	3.85	3.95	3.22	3.23	6.603*	504	0.000
1.4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนช่วยในการรักษาสีงแวดล้อมทางธรรมชาติ	3.73	3.72	3.43	3.32	5.328*	504	0.004
1.5 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	3.94	4.13	3.35	3.68	4.264*	504	0.005
2. ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน							
2.1 ในการเดินทางท่องเที่ยวท่านมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	4.05	4.23	3.61	2.82	13.760*	504	0.000
2.2 ชุมชนมีการอนุรักษ์และสนับสนุนการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.89	3.98	3.39	3.32	4.540*	504	0.004
2.3 ท่านลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสียเพื่อช่วยในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม	3.95	3.93	3.78	2.86	8.438*	504	0.000
2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและชุมชน	3.87	4.08	3.57	3.00	8.692*	504	0.000
2.5 การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจะช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต	4.05	4.20	3.70	3.23	7.079*	504	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลในประเทศไทยที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการรับรู้แตกต่างกันทุกข้อ

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล ทั้ง 3 ช่วงอายุ ได้แก่ 16-23 ปี 24-30 ปี และ 31-35 ปี มีพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการเดินทางท่องเที่ยวไทย และพฤติกรรมการหาข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยวไทยจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก และไลน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Sweeney (2006) ได้กล่าวถึงลักษณะของคนกลุ่มมิลเลนเนียลว่าเป็นกลุ่มคนเกิดในยุคดิจิทัล และจะใช้เทคโนโลยีเสมือนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของชีวิตในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพราะคาดหวังในเรื่องความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย และอำนาจในการเข้าถึงบริการผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลทั้ง 3 ช่วงอายุ มีประสบการณ์การท่องเที่ยวทางน้ำมากที่สุด ในช่วงอายุ 16-23 ปี มีความชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากที่สุด ในช่วงอายุ 24-30 ปี ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ส่วนในช่วงอายุ 31-35 ปี ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงกีฬามากที่สุด สอดคล้องกับ Solomon (2012) ได้ศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต (Life style) ว่าเป็นตัวสะท้อนกิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และความคิดเห็น (Opinions) ของบุคคล การเลือกกิจกรรมต่างๆ จะสะท้อนค่านิยมของบุคคล ซึ่งบุคคลมักจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มโดยมีสิ่งที่ชอบเหมือนกัน ใช้เวลาทำกิจกรรมที่คล้ายกัน

3. การรับรู้ต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่านักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีเพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันจะมีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการรับรู้ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีการรับรู้ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Robbins (2003) ที่กล่าวว่า การรับรู้ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับรู้ และลักษณะของสิ่งเร้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jindasri and Pocharee (2016) ศึกษาเรื่อง การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ใช้วางแผนการสื่อสารแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 1.2 ใช้วางแผนจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาระบบการตัดสินใจซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียล

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต

เอกสารอ้างอิง

- Amadeous. (2013). *Trending with NextGen travelers [Press release]*. [Online]. Retrieved May 29, 2019, from: https://extranets.us.amadeus.com/whitepaper/nextgen/next_gen_travel_trends.pdf.
- Cheychanya, P. et al. (2000). *Communication Principles*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Chittangwattana, B. (2005). *Sustainable tourism development*. Bangkok: Tourism Center Thailand. (in Thai)
- Department of International Trade Promotion in Tokyo. (2019). *Millennials' consumer behavior in Tokyo*. [Online]. Retrieved September 10, 2019, from: https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/537991/537991.%20pdf&title=537991&cate=413&d=0
- Dimock, M. (2019). *Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins*. [Online]. Pew Research Center. Retrieved September 15, 2019, from: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>
- Jindasri, R. and Pocharee, L. (2016). Tourists' Psychological Factors Perception Affecting the Image of Pra That Phanom in Nakhonphanom Province. *WMS Journal of Management Walailak University*, 5(2), 77-97. (in Thai)
- Kemapatapan, S. (2016). *Media Expose and Thailand's Tourism Image Perception of Chinese tourists*. Independent Study of the Degree of Master of Art Program in Corporate Communication Management. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Kendy, W. F. (2014). Brain and Heart. *Shot Business*, August/September 2014, 37-39.
- Kongpetkaow, T. (2011). *Perception of Advertising Media, Sales Promotion Satisfaction and Consumer Behavior using the Tesco Lotus Department Store in Bangkok*. Thesis of the Degree of Master of Business Administration Program in Marketing. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Nirantrakul, Y. (2017). *Tourism: Super size ME*. *TATreviewmagazine*. [Online]. Retrieved October 30, 2019, from: https://tatreviewmagazine.files.wordpress.com/2017/07/tat_32017.pdf. (in Thai)
- Noppaket, R. (1997). *General Psychology: Perception*. Bangkok: Prakaipruek Publishing. (in Thai)
- Polpipat, U. (2002). Sustainable Tourism: Case study of ecotourism by community in Thailand. *TAT Tourism Journal*, 21(4), 38-48. (in Thai)

- Polpipat, U. (2002). Sustainable Tourism: Case study of ecotourism by community in Thailand. *TAT Tourism Journal*, 21(4), 38-48. (in Thai)
- Registration Statistics System. (2019). *Number of population separated by age (only for Thai citizens and Name is in the house registration)*. [Online]. Retrieved October 30, 2019, from: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php. (in Thai)
- Robbins, S. P. (2003). *Organizational behavior*. 10th ed. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
- Schiffman, L. G., and Kanuk, L. L. (2000). *Consumer Behavior 7th ed*. Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall.
- Solomon, M. R. (2012). *Consumer behavior ; buying, having, and being* 10th ed. Harlow , UK: Person Education.
- Special Areas Management Organization for Sustainable Tourism (DASTA). (2016). *Sustainable Community-Based Tourism Action Plan 2016 - 2020 Under Criteria for Thailand's Community Based Tourism Development*. [Online]. Retrieved October 30, 2019, from: <https://tis.dasta.or.th/dastaknowledge/criteria-for-thailands-community-based-tourism-development/>. (in Thai)
- Sweeney, R. (2006). *Millennial Behaviors & Demographics*. Newark. NJ: New Jersey Institute of technology.
- TAT Research Market Research Division. (2017). Understanding Y. *Tourism Review, TAT Review*, 3(3), 21-23. (in Thai)
- Tourism Marketing Academic Development Center. (2019). *Tourism and the role of the Thai economy*. [Online]. Retrieved September 10, 2019, from: <http://tatacademy.com/th/news/306>. (in Thai)
- United Nations. (1993). *Earth summit: Agenda 21: The United Nation Environment Program of action from Rio*. New York: Department of Public Information, United Nations.
- Witawat-olarn, S. (2007). *Gen Y. Hold firmly to work*. Bangkok: Nation Multimedia Group. (in Thai)
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis. 2nd ed*. New York: Harper and Row.

การเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตร ในประเทศไทยและต่างประเทศ

ธัญรัช จรุงฤทธิ์พงษ์^{1,*}, อภิรดา นามแสง², นวทัศน์ ก้องสมุทร³

¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน สถาบันการบินพลเรือน

²อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมการบิน กองวิชาวิศวกรรมการบิน สถาบันการบินพลเรือน

³อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมการบินและอวกาศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received: 7 April 2020

Revised: 10 January 2021

Accepted: 21 January 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยและต่างประเทศ ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาลักษณะ กฎหมาย และกฎระเบียบของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย รวมทั้งคู่มือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินของประเทศญี่ปุ่น ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของหลักเกณฑ์เกี่ยวข้องกับการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตร ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการขออนุญาตใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ต้องพิจารณาเรื่องของมาตรฐานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ระดับความสูงและพื้นที่ในการทำการบิน รูปแบบการทำการบิน ใบอนุญาตนักบิน การรับรองสารเคมี แผนฉุกเฉิน (2) ด้านการปฏิบัติการบิน ต้องพิจารณาเรื่องแนวทางการปฏิบัติทั้งก่อนทำการบิน และระหว่างทำการบิน อาทิ การแต่งกายของผู้บังคับควบคุมอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การตรวจสอบความพร้อมของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การตรวจสอบพื้นที่ทำการบิน สภาพอากาศ การใช้สารเคมี วิธีการฉีดพ่น ความเร็วและความสูงในการทำการบิน เป็นต้น (3) ด้านคุณสมบัติผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถของผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินภาคทฤษฎีและปฏิบัติ อาทิ ความรู้ด้านหลักเกณฑ์ ทักษะการควบคุม การใช้สารเคมี การป้องกันอันตราย การซ่อมบำรุง การแก้ไขเหตุการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

คำสำคัญ: หลักเกณฑ์ การขออนุญาต อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน อากาศยานไร้คนขับ โดรน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: tantawatc@gmail.com

A Comparison of Regulations for Agricultural Unmanned Aerial Vehicles in Thailand and Foreign Countries

Tantawat Charoonpatrapong^{1,*}, Apirada Namsang², Navatasn Kongsamutr³

¹Student, Master of Management Program in Aviation Management,
Civil Aviation Training Center

²Lecturer, Aeronautical Engineering Division, Civil Aviation Training Center

³Lecturer, Department of Aerospace Engineering, Faculty of Engineering, Kasetsart University

Received: 7 April 2020

Revised: 10 January 2021

Accepted: 21 January 2021

Abstract

The purpose of this research was to compare rules and regulations for agricultural unmanned aerial vehicles in Thailand and foreign countries. The research was conducted by studying the criteria, laws, rules and regulations of Japan, the United States of America, Australia and Thailand including the manual for technical operation on the permission for the use of unmanned aerial vehicles for aerial spraying of Japan. This study was a qualitative research. The data from the documents were analyzed with content analysis and comparative analysis. The results of the research revealed that there were 3 aspects of rules and regulations for agricultural unmanned aerial vehicles, which were (1) the application for permission to use agricultural unmanned aerial vehicle, which included the needs to consider the airworthiness of the aircraft, the flying altitude and the spraying area, the format of flying, the permission license for the pilot, the certification for the chemical, and the emergency plan; (2) the flight operation, which included the needs to consider operational guidelines both before and during the flight, such as the dress code of the pilot, the readiness inspection of the aircraft, the inspection of the flying area, the weather condition, the instruction on chemical spraying method, the flying speed and the flying altitude; and (3) the qualifications of the pilot, which included the pilot having passed the examination on both the appropriate theoretical and practical knowledges and skills to fly the unmanned aerial vehicle, such as the knowledge of the rules and regulations, the controlling skills, the use of the chemical, the safety skills, the aircraft maintenance, and the solving of emergency problems.

Keywords: Regulation, Permission, Unmanned aerial vehicle, Remotely piloted aircraft, Drone

* Corresponding Author; Email: tantawatc@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน หรืออากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle) หรือโดรน (Drone) ได้รับความนิยมนำมาใช้งานอย่างแพร่หลายทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย โดย Asvathitanon (2016) ศึกษาเรื่องกฎหมายของไทยที่มีต่ออากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน พบว่า จากในอดีต อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินได้ถูกนำมาใช้อยู่ในวงจำกัดในทางทหารเฉพาะในต่างประเทศ จนกระทั่งในปัจจุบันอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินนำมาใช้ในวัตถุประสงค์อื่นมากขึ้น เช่น การถ่ายภาพทางอากาศเพื่อเป็นงานอดิเรก การรายงานการจราจร การถ่ายทำหรือการแสดง การวิจัยและพัฒนาอากาศยาน การขนส่งสินค้าระยะใกล้ การขนส่งอุปกรณ์ทางการแพทย์ การสำรวจพื้นที่การก่อสร้าง การสำรวจพื้นที่และฉัดพ่นสารเคมีในการเกษตรกรรม ทำให้คาดการณ์ว่าอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะมีอัตราการใช้งานเติบโตอย่างรวดเร็ว

ข้อมูลสถิติการขึ้นทะเบียนผู้บังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินของ The Civil Aviation Authority of Thailand (2019) พบว่า มีจำนวนผู้ได้รับหนังสือการขึ้นทะเบียนผู้บังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยจำนวน 5 คน ในปี 2558 จำนวน 109 คน ในปี 2559 จำนวน 684 คน ในปี 2560 และจำนวน 5,467 คนในปี 2561 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 เท่าจากปี 2558 ถึงปี 2561 ซึ่งเป็นอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการถ่ายภาพเป็นส่วนมาก ในขณะที่อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรยังไม่มี การขึ้นทะเบียนการใช้งาน เนื่องจากเป็นอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินที่มีขนาดใหญ่ และมีสมรรถนะสูงสามารถทำการบินได้ในความสูงและระยะเวลาที่มากกว่าอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินโดยทั่วไป จึงจำเป็นต้องมีข้อพิจารณาเพิ่มเติมในการขออนุญาตใช้งาน อาทิ คู่มือการดำเนินงาน แผนฉุกเฉิน คู่มือความปลอดภัย คุณสมบัติของผู้บังคับอากาศยานที่ไม่มีนักบิน ซึ่ง Eiampan (2019) ศึกษาเรื่องการบริหารความผิดพลาดของมนุษย์ในการบิน พบว่า หากผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ไม่เพียงพออาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติการบินได้

ทั้งนี้ Tonsri (2013) ศึกษาเรื่องแรงงานกับการเปลี่ยนแปลงของภาคเกษตรไทย พบว่า ในปัจจุบันทัศนคติของแรงงานรุ่นใหม่เห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นงานหนัก และมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น จึงต้องมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาโดยการใช้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรซึ่งสามารถทำการสำรวจและฉัดพ่นสารเคมีในพื้นที่เกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปัจจุบัน พบว่าต้นทุนของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินมีแนวโน้มลดลง แต่ประสิทธิภาพสูงขึ้น อีกทั้งช่วยลดอันตรายจากสารเคมีที่มีต่อเกษตรกร และจากข้อมูลแนวโน้มการเติบโตของรายได้จากการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรทั่วโลกของ Grand View Research (2017) พบว่าในปี 2562 สามารถสร้างรายได้มากกว่า 600 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็น 4,000 ล้านเหรียญในปี 2567 หรือกว่า 6 เท่า ในอีก 5 ปี

ข้อมูลการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของ Prescient & Strategic Intelligence (2019) พบว่า ทวีปอเมริกาเหนือมีการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรมากที่สุดในโลกตั้งแต่ปี 2561 ในขณะที่ทวีปเอเชียแปซิฟิกมีการคาดการณ์ว่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตของการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรสูงที่สุดในโลก ประกอบกับข้อมูลของ Kumada (2018) พบว่า อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในประเทศญี่ปุ่นถูกนำไปใช้งานเพื่อการเกษตรเป็นอันดับที่หนึ่งในสัดส่วนร้อยละ 52 ของการใช้งานทั่วประเทศ และของ The Australian Trade and Investment Commission (2019) พบว่า มีจำนวนผู้ประกอบการที่ใช้ใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อ

การเกษตรมากกว่า 1,200 ราย และอยู่ในระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงแสดงให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย มีการเจริญเติบโตของการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรสูง และเหมาะสมในการนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยนี้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรมีแนวโน้มการใช้งานเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้งานอากาศยานดังกล่าว ได้แก่ สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ยังไม่ได้มีการกำหนดแนวทางการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ดังนั้น การเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของประเทศไทยร่วมกับของต่างประเทศซึ่งกำหนดขึ้นโดยสำนักงานบริหารการบินแห่งชาติแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (Federal Aviation Administration: FAA) สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Civil Aviation Bureau: JCAB) และสำนักงานความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งประเทศออสเตรเลีย (Civil Aviation Safety Authority: CASA) จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสร้างหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางสร้างหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย และคู่มือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินของประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research)

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างในการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Purposive Sampling) ได้แก่ หลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาต การปฏิบัติการบิน และผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Civil Aviation Bureau: JCAB) สำนักงานบริหารการบินแห่งชาติแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (Federal

Aviation Administration: FAA) และสำนักงานความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งประเทศออสเตรเลีย (Civil Aviation Safety Authority: CASA) และสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (Civil Aviation Authority of Thailand: CAAT) และคู่มือการดำเนินงานในการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของผู้ประกอบธุรกิจให้บริการอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งสิ้น 10 ฉบับ

เครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากหลักเกณฑ์กฎหมาย และกฎระเบียบของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย และคู่มือการดำเนินงานในการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของผู้ประกอบธุรกิจให้บริการอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาหลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย และคู่มือการดำเนินงานในการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรของผู้ประกอบธุรกิจให้บริการอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศญี่ปุ่น ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย การขออนุญาต การปฏิบัติการบิน และคุณสมบัติผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) และใช้ตารางสังเคราะห์เนื้อหา นำมาวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ กฎหมาย กฎระเบียบ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย ในประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) รายชื่อหลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (2) รายชื่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) การแบ่งประเภทอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน (4) วิธีการขออนุญาตใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน (5) วิธีการปฏิบัติการบิน และ (6) คุณสมบัติผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. รายชื่อหลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักเกณฑ์สำหรับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรเป็นการเฉพาะ โดยประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดวิธีการขออนุญาตใช้งาน การทดสอบความรู้ความสามารถในการออกใบอนุญาตนักบิน การปฏิบัติการบิน การควบคุมความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม การดูแลพืชผล และประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดในเรื่องของการปฏิบัติการบินและการทดสอบความรู้ความสามารถในการออกใบอนุญาตนักบิน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อหลักเกณฑ์ กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา
มี 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่ (1) Transport and Tourism Civil Aeronautics Act (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism, 2015) (2) Notification of the Food Safety and Consumer Affairs Bureau 27 Sho-An No. 4545 (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries, 2015) (3) Criteria on Certification of Operators of Commercial Unmanned Vehicles (Japan Agricultural Aviation Association, 2006)	มี 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่ (1) Small Unmanned Aircraft Regulations (FAR 107) (Federal Aviation Administration, 2016) (2) Unmanned Aircraft Systems Regulations & Policies 101 (Federal Aviation Administration, 2016) (3) FAA's Small UAS Rule (Part 137-Agricultural Aircraft Operations) (Federal Aviation Administration, 2016)
ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศไทย
มี 1 หลักเกณฑ์ ได้แก่ (1) Civil Aviation Safety Regulations Part 101 - Unmanned aircraft and rockets (The Civil Aviation Safety Authority, 2016)	มี 2 หลักเกณฑ์ ได้แก่ (1) ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์ การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 (Ministry of Transport, 2018) (2) ข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือนฉบับที่ 97 ว่าด้วยการอนุญาตประกอบกิจการการบินพลเรือนประเภท การขนส่งทางอากาศเพื่อการพาณิชย์และประเภทการทำงาน ทางอากาศ (The Civil Aviation Board, 2019)

2. รายชื่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีองค์กรที่ดูแลอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรเป็นการเฉพาะ ทั้งในเรื่องของการออกกฎหมาย การกำกับดูแล การขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาตนักบิน การปฏิบัติการบิน ความปลอดภัย ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทย มีเพียงองค์กรที่ดูแลอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นการทั่วไป ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา
มี 6 องค์กร ได้แก่ (1) กระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism: MLIT) ทำหน้าที่ออกกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน (2) สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (Japan Civil Aviation Bureau: JCAB) หน่วยงานด้านการบินพลเรือนของประเทศญี่ปุ่น	มี 1 องค์กร ได้แก่ สำนักงานบริหารการบินแห่งชาติ (Federal Aviation Administration: FAA) รับผิดชอบด้านการบินแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา อยู่ในสังกัดกระทรวงคมนาคม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศออสเตรเลีย
(3) สหกรณ์การบินเพื่อการเกษตรประเทศญี่ปุ่น (Japan Agricultural Aviation Association: JAAA) ทำหน้าที่กำหนดและวางแผนทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรขึ้นทะเบียนอากาศยาน และออกใบรับรองนักบิน	มี 1 องค์กร ได้แก่ สำนักงานความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งประเทศออสเตรเลีย (Civil Aviation Safety Authority: CASA) รับผิดชอบด้านการบินแห่งชาติของออสเตรเลีย
(4) กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และการประมง (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries: MAFF) ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติการบินอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตร	ประเทศไทย มี 1 องค์กร ได้แก่ สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (Civil Aviation Authority of Thailand: CAAT) ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน กำกับ ดูแลและตรวจสอบการดำเนินการด้านการบินพลเรือน
(5) คณะกรรมการกำกับดูแลประจำจังหวัดและท้องถิ่น ทำหน้าที่ดูแลควบคุมดูแลและส่งเสริมให้เกิดการใช้งานเฮลิคอปเตอร์ซึ่งไม่มีนักบินอย่างถูกต้อง	
(6) ฝ่ายดูแลและป้องกันพืช (Plant Protection Division, MAFF) ทำหน้าที่ในการให้แนวทางและคำแนะนำและส่งเสริมความปลอดภัยในการปฏิบัติการบิน	

3. การแบ่งประเภทอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน พบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียมีการแบ่งตามน้ำหนัก ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยมีการแบ่งตามน้ำหนักและวัตถุประสงค์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การแบ่งประเภทอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา
Transport and Tourism Civil Aeronautics Act (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism, 2015) แบ่งตามน้ำหนัก 2 ประเภท ได้แก่ (1) น้ำหนักน้อยกว่า 200 กรัม (2) น้ำหนักตั้งแต่ 200 กรัมขึ้นไป	Unmanned Aircraft Systems Regulations & Policies 101 (Federal Aviation Administration, 2016) แบ่งตามน้ำหนัก 2 ประเภท ได้แก่ (1) น้ำหนักน้อยกว่า 0.55 ปอนด์ หรือ 25 กิโลกรัม (2) น้ำหนักมากกว่า 0.55 ปอนด์ หรือ 25 กิโลกรัม และแบ่งตามวัตถุประสงค์ 2 ประเภท ได้แก่ (1) เพื่อการละเล่นและงานอดิเรก (Recreational Operations) เปรียบเสมือนเป็น Model Aircraft (2) เพื่อการพาณิชย์ (Nonrecreational/ Commercial Operations)
ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศไทย
Civil Aviation Safety Regulations Part 101 - Unmanned aircraft and rockets (The Civil Aviation Safety Authority, 2016) แบ่งตามน้ำหนัก 3 ประเภท ได้แก่ (1) น้ำหนักน้อยกว่า 2 กิโลกรัม (2) น้ำหนัก 2-25 กิโลกรัม (3) น้ำหนัก 25-150 กิโลกรัม	ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 (Ministry of Transport, 2018) แบ่งตามวัตถุประสงค์และน้ำหนัก 2 ประเภท ได้แก่

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศไทย
	(1) เพื่อวัตถุประสงค์ในการเล่นเป็นงานอดิเรก เพื่อความบันเทิง หรือ เพื่อการศึกษา แบ่งเป็นน้ำหนักไม่เกิน 2 กิโลกรัม และน้ำหนัก 2-25 กิโลกรัม (2) ประเภทที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น นอกจาก (1) โดยน้ำหนักไม่เกิน 25 กิโลกรัม เพื่อรายงาน เหตุการณ์หรือรายงานการจราจร เพื่อการถ่ายภาพ การถ่ายทำ หรือการแสดงในภาพยนตร์ หรือรายการโทรทัศน์ เพื่อการวิจัยและ และพัฒนาอากาศยาน เพื่อการอื่น ๆ

4. วิธีการขออนุญาตใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน พบว่า ประเทศญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสหรัฐอเมริกา มีการแบ่งตามน้ำหนัก ในขณะที่ประเทศไทยมีการแบ่งตามน้ำหนักและวัตถุประสงค์ โดยจะต้องยื่นขออนุญาตพร้อมเอกสารประกอบการพิจารณาต่อองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลของแต่ละประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิธีการขออนุญาตใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา
Transport and Tourism Civil Aeronautics Act (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism, 2015) แบ่งตามน้ำหนัก 2 ประเภท ได้แก่ (1) น้ำหนักน้อยกว่า 200 กรัม ไม่ต้องขออนุญาต ยกเว้น ทำการบินในพื้นที่จำกัดและพื้นที่ห้ามสำหรับการทำการบิน (Restricted and Prohibited Area) ได้แก่ เขตสนามบิน รวมถึงเขตประชิดสนามบิน (Approach Area) การทำการบินสูงเกินกว่า 150 เมตรจากระดับทะเล และเขตชุมชนที่มีผู้คนอาศัยหนาแน่น (2) น้ำหนักตั้งแต่ 200 กรัมขึ้นไป ต้องขออนุญาตจากกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว ผ่านทางเว็บไซต์ โดยระบุข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ได้แก่ ยี่ห้อ รุ่น เลขหมายเครื่องอากาศยาน น้ำหนักอากาศยาน จำนวนเครื่องยนต์ ทั้งนี้ อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรจะต้องขออนุญาตจากกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว พร้อมเอกสาร ได้แก่ หนังสือขึ้นทะเบียนใบรับรองอากาศยาน ใบรับรองความรู้ความสามารถในการทำการบิน ใบอนุญาตนักบิน การรับรองมาตรฐานการฝึกฝนสารเคมีจากหน่วยงานภาครัฐ	Unmanned Aircraft Systems Regulations & Policies 101 (Federal Aviation Administration, 2016) แบ่งตามน้ำหนัก 2 ประเภท ได้แก่ (1) น้ำหนักน้อยกว่า 0.55 ปอนด์ หรือ 25 กิโลกรัม ไม่ต้องขออนุญาต (2) น้ำหนักมากกว่า 0.55 ปอนด์ หรือ 25 กิโลกรัม ต้องขออนุญาตจากสำนักงานบริหารการบินแห่งชาติ ผ่านทางเว็บไซต์ โดยระบุข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ได้แก่ ยี่ห้อ รุ่น เลขหมายเครื่องอากาศยาน น้ำหนักอากาศยาน จำนวนเครื่องยนต์ ทั้งนี้ อากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรต้องขออนุญาตจากสำนักงานบริหารการบินแห่งชาติ พร้อมเอกสาร ได้แก่ ใบอนุญาตนักบินเพื่อการพาณิชย์ (Commercial Operator-Pilot) ใบสมควรเดินอากาศของอากาศยาน (Airworthy) และการทดสอบความรู้ความสามารถ (Knowledge and Skill Test) และได้รับการรับรองเป็นการเฉพาะสำหรับอากาศยานแบบนั้นๆ ทั้งนี้ อากาศยานจะต้องได้รับหนังสือรับรองความสมควรเดินอากาศ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศไทย
Civil Aviation Safety Regulations Part 101 - Unmanned aircraft and rockets (The Civil Aviation Safety Authority, 2016) แบ่งตามน้ำหนัก 2 ประเภท ได้แก่ (1) ขนาดเล็กพิเศษ (Micro RPA) ซึ่งมีน้ำหนักไม่เกิน 100 กรัม ที่มีจุดประสงค์ใช้เพื่อการละเล่นหรือการกีฬาเพื่อการถ่ายภาพ เพื่อการเกษตร เพื่อการติดต่อสื่อสาร และเพื่อการขนส่ง ซึ่งไม่มีค่าตอบแทน ผู้ทำการบินจะต้องผ่านการทดสอบแบบออนไลน์จาก CASA แต่ไม่ต้องขออนุญาต (2) ขนาดเล็กมาก ซึ่งมีน้ำหนักน้อยกว่า 2 กิโลกรัม เพื่อการรับจ้าง ไม่ต้องขออนุญาต แต่ต้องแจ้งสำนักงานความปลอดภัยการบินพลเรือนล่วงหน้าก่อนทำการบินอย่างน้อย 5 วันทำการ (3) อากาศยานนอกเหนือจาก (1) และ (2) ต้องขออนุญาตจากสำนักงานความปลอดภัยการบินพลเรือน ผ่านทางเว็บไซต์ โดยระบุข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ได้แก่ ยี่ห้อ รุ่น เลขหมาย เครื่องอากาศยาน น้ำหนักอากาศยาน จำนวนเครื่องยนต์ พร้อมเอกสารประกอบการพิจารณา ได้แก่ หนังสือเดินทาง สูจิบัตร บัตรประชาชน	ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 (Ministry of Transport, 2018) แบ่งตามน้ำหนักและวัตถุประสงค์ 4 ประเภท ได้แก่ (1) น้ำหนักไม่เกิน 2 กิโลกรัมที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เป็นงานอดิเรก ความบันเทิง การกีฬา ไม่ต้องขออนุญาต (2) น้ำหนักเกินกว่า 2 กิโลกรัม แต่ไม่เกิน 25 กิโลกรัม ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เป็นงานอดิเรก ความบันเทิง การกีฬา ต้องขออนุญาตจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ผ่านทางเว็บไซต์ https://uav.caat.or.th (3) น้ำหนักไม่เกิน 25 กิโลกรัม ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น คือ เพื่อรายงานเหตุการณ์ หรือรายงานการจราจร เพื่อการถ่ายภาพ การถ่ายทำ หรือการแสดงในภาพยนตร์ หรือรายการโทรทัศน์ เพื่อการวิจัยและพัฒนาอากาศยานและเพื่อการอื่น ต้องขออนุญาตจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ผ่านทางเว็บไซต์ โดยระบุข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ได้แก่ ยี่ห้อ รุ่น เลขหมาย เครื่องอากาศยาน น้ำหนัก อากาศยาน จำนวนเครื่องยนต์ พร้อมเอกสารประกอบการพิจารณา ได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประชาชน หนังสือรับรองตนเอง ประกันภัยบุคคลที่ 3 วงเงินไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท และภาพถ่ายอากาศยาน (4) น้ำหนักเกิน 25 กิโลกรัม จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเป็นการเพิ่มเติม

5. วิธีการปฏิบัติการบิน พบว่า ทุกประเทศมีการกำหนดเงื่อนไขการทำงานบินคล้ายคลึงกัน อาทิ การมองเห็นอากาศยาน ความสูงในการทำการบิน ขอบเขตพื้นที่ทำการบิน เป็นต้น สำหรับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตร ประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดเพิ่มเติมในเรื่องของการสำรวจพื้นที่ การขออนุญาตทำการบิน สารเคมีที่ได้รับอนุญาต วิธีปฏิบัติก่อนและระหว่างการทำการบิน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 วิธีการปฏิบัติการบิน

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา
Transport and Tourism Civil Aeronautics Act (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism, 2015) กำหนดกฎสำหรับการบินทั่วไป ได้แก่ (1) ทำการบินได้ระหว่างช่วงพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก (2) ควบคุมดูแลการทำการบินและพื้นที่โดยรอบ (3) สามารถมองเห็นอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินอยู่ตลอดเวลาการทำการบิน (4) ห้ามทำการบินสูงกว่า 150 เมตร (5) ทำการบินห่างจากสิ่งกีดขวางและผู้คนในระยะทางไม่ต่ำกว่า 30 เมตร (6) ไม่ทำการบินเหนือพื้นที่ที่มีการจัดงานซึ่งมีคนเข้าร่วมงานอย่างหนาแน่น (7) ไม่ชนวัตถุอันตรายซึ่งกำหนดโดยกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว (8) ไม่ทำการปล่อยสิ่งของระหว่างการทำการบิน Technical Guideline on Use of Unmanned Aerial Vehicles for Aerial Spraying (Japan Agricultural Aviation Association, 2019) กำหนดกฎสำหรับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตร ได้แก่ (1) มีการตรวจสอบความปลอดภัยก่อนปฏิบัติงาน ได้แก่ พื้นที่ทำการฉีดพ่นและตำแหน่งสิ่งกีดขวาง คุณสมบัติและผลกระทบของสารเคมี การประเมินทิศทางลมและความเร็วลม ซึ่งพบว่าการบินด้านล่างจะใช้แรงขับเคลื่อนน้อยกว่าประสิทธิภาพของเครื่องบินและอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การใช้คลื่นความถี่ไม่รบกวนผู้อื่น การตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องบินและอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การตรวจสอบอุปกรณ์สวมใส่การติดต่อสื่อสารกับคนให้สัญญาณ (2) มีการจัดทำประกันค่าใช้จ่ายความเสียหายต่ออากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน บุคคลและทรัพย์สินภายนอก และการบาดเจ็บต่อผู้ปฏิบัติงาน (3) มีการตรวจสอบพื้นที่ฉีดพ่นและป้ายสัญลักษณ์ในพื้นที่ โดยจะต้องจัดทำแผนขั้นตอนในการทำงานและการป้องกันที่เหมาะสม มีการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ที่เด่นชัดสะดุดตาเพื่อระวังระหว่างการทำการบิน การเลือกทางเดินของผู้บังคับและลานจอดอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินที่อยู่เหนือลมและไม่ขรุขระรวมทั้งมีจัดเตรียมแผนที่ย่อส่วน เพื่อให้เข้าใจสภาพของพื้นที่ทำการฉีดพ่น	Small Unmanned Aircraft Regulations (FAR 107) (Federal Aviation Administration, 2016) กำหนดกฎสำหรับการบินทั่วไป ได้แก่ (1) สามารถมองเห็นอากาศยานระหว่างทำการบิน (Visual Line-of-Sight) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบความปลอดภัย (Community-Based Safety Guidelines) (2) ห้ามทำการบินสูงกว่า 400 ฟุต หรือ 120 เมตร (3) ทำการบินระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก (4) ทำการบินด้วยความเร็วไม่เกิน 100 ไมล์ต่อชั่วโมง (5) ให้ทางอากาศยานด้านขวาก่อนเสมอ (6) ห้ามทำการบินเข้าใกล้อากาศยาน และสนามบิน (7) ห้ามทำการบินเหนือเขตชุมชน (8) ห้ามทำการบินขึ้นจากยานพาหนะที่มีการเคลื่อนที่ (9) ห้ามทำการบินใกล้เหตุการณ์ไม่ปกติ อาทิ ไฟไหม้ พายุ (10) ห้ามทำการบิน หากผู้ควบคุมอากาศยานดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้ยา (11) ผู้ควบคุมอากาศยานจะต้องปฏิบัติตาม FAA Airspace Restriction (12) หลีกเลี่ยงการทำการบินเข้าใกล้เขตสนามบินเขตทำการบินที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัย และเขตที่จำกัดการบินหรือหวงอากาศเฉพาะ
	ประเทศออสเตรเลีย
	Civil Aviation Safety Regulations Part 101 - Unmanned aircraft and rockets (The Civil Aviation Safety Authority, 2016) กำหนดกฎสำหรับการบินทั่วไป ได้แก่ (1) ห้ามทำการบินในเขตห้ามทำการบิน (Prohibited Area) และเขตจำกัดการบิน (Restricted Area) โดยไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานผู้ควบคุมพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง (2) การทำบินสูงกว่า 400 ฟุตเหนือพื้นดิน จะต้องอยู่ภายใต้เขตหวงอากาศควบคุม (Controlled Airspace) และได้รับอนุญาตจากสถานีควบคุมการจราจรทางอากาศ (3) การทำการบินจะต้องอยู่ในสายตาตลอดเวลา (Visual Line of Sight) ยกเว้นในกรณีที่ได้รับอนุญาต (4) ห้ามการทำการบินสูงกว่า 120 เมตร และภายในรัศมี 3 ไมล์ทะเลจากเขตสนามบิน ยกเว้นได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศออสเตรเลีย
(4) ควรหลีกเลี่ยงการฉีดพ่นในพื้นที่แคบ ได้แก่ สถานที่ที่ต้องการสุขลักษณะ (บ้าน โรงเรียน แหล่งน้ำ ฯลฯ) สถานที่เกี่ยวกับปศุสัตว์และประมง และพื้นที่ปลูกพืชอื่น (5) ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและการป้องกันอันตรายในบริเวณลานจอดขึ้นลงของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน โดยผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะต้องไม่เข้าใกล้ในขณะอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินกำลังทำงาน และมีให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าใกล้ การวางสารเคมีจะต้องไม่วางซ้อนสูงเกิน 0.5 เมตร ภาชนะที่ใช้ผสมสารเคมีจะต้องอยู่ห่างจากอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินไม่ต่ำกว่า 20 เมตร (6) ผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะต้องสวมใส่หมวกกันกระแทก แวนตาป้องกันฝุ่นและหน้ากาก สวมเสื้อแขนยาวที่มิดชิด สวมรองเท้าที่ใส่สบายและกันลื่น ห้ามสวมถุงมือที่จะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ตลอดจะระวังสิ่งแปลกปลอมที่อาจตกลงไปในสารเคมี (7) การจัดวางตำแหน่งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการฉีดพ่นประกอบด้วย ผู้บังคับอากาศยานซึ่งทำหน้าที่บังคับ อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน คนให้สัญญาณทำหน้าที่สื่อสารทางวิทยุเพื่อระบุความเร็ว ระดับความสูง ลักษณะการบิน และสิ่งกีดขวางของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน พนักงานผู้ช่วยซึ่งทำหน้าที่ขับรถเตรียมอุปกรณ์และสารเคมี ยานพาหนะ (8) การฉีดพ่นสารเคมี จะต้องทำการบินตั้งฉากกับทิศทางลม โดยเริ่มฉีดจากฝั่งที่อยู่ใต้ลมแล้วบินวนเข้าหาลมเสมอ (9) หลังการฉีดพ่นสารเคมี จะต้องดำเนินการกำจัดทิ้งภาชนะและมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบจัดเก็บสารเคมีในที่ปลอดภัย ล้างทำความสะอาดอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินและอุปกรณ์ฉีดพ่น โดยน้ำจากการล้างจะต้องกำจัดในที่ปลอดภัย ตลอดจนผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาด (10) ผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการฉีดพ่น ได้แก่ อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน เครื่องมือ ล้อสำหรับช่วยเคลื่อนย้าย เครื่องส่งสัญญาณ เชื้อเพลิง เครื่องวัดความเร็วลม เครื่องวัดความถี่ หมวกกันกระแทก สมุดบันทึกตรวจสอบอากาศยาน ถึงดับเพลิง แบตเตอรี่สำรอง คู่มือการใช้งาน กล่องปฐมพยาบาล วิทยุสื่อสาร ตำรา นาฬิกาจับเวลา กรวยยาง ชง ฯลฯ	(5) ห้ามปล่อยสิ่งของใด ๆ จากอากาศยานในลักษณะที่ทำให้เกิดอันตรายต่ออากาศยาน ผู้คน และทรัพย์สินอื่น (6) อากาศยานสามารถทำการบินได้ในสภาพอากาศที่มองเห็น (Visual Meteorological Condition) (7) ทำการบินได้ในช่วงเวลาหลังพระอาทิตย์ขึ้นและก่อนพระอาทิตย์ตกเท่านั้น (8) ห้ามทำการบินในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและบริเวณที่มีเหตุการณ์ฉุกเฉินโดยไม่ได้รับอนุญาต (9) ห้ามทำการบินในระยะ 30 เมตรเข้าใกล้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในการทำการบิน ยกเว้นในกรณีบุคคลยืนอยู่ด้านหลังอากาศยานขณะทำการบินขึ้น หรือในกรณีอากาศยานขนาดเล็กและขนาดกลางให้สามารถทำการบินในระยะไม่เกิน 15 เมตร

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศไทย
	ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาตและเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558 (Ministry of Transport, 2018) กำหนดกฎสำหรับการบินทั่วไป ได้แก่ (1) ห้ามทำการบินในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และรบกวนความสงบสุขของบุคคลอื่น (2) ห้ามทำการบินเข้าไปในบริเวณเขตห้าม เขตจำกัด และเขตอันตรายตามที่ประกาศใน เอกสารแถลงข่าวการบิน (3) แนวการบินขึ้นลงของอากาศยานจะต้องไม่มีสิ่งกีดขวาง (4) ผู้บังคับหรือปล่อยอากาศยานต้องสามารถมองเห็นอากาศยานได้ตลอดเวลาที่ทำการบินและห้ามทำการบังคับอากาศยานโดยอาศัยชุดกล้องบนอากาศยานหรืออุปกรณ์อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียง (5) ทำการบินในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก (6) ห้ามทำการบินเข้าใกล้หรือเข้าไปในเมฆ (7) ห้ามทำการบินภายในระยะ 9 กิโลเมตร จากสนามบินหรือที่ขึ้นลงชั่วคราวของอากาศยาน เว้นแต่ได้รับอนุญาต (8) ห้ามทำการบินโดยใช้ความสูงเกิน 90 เมตร (สามร้อยฟุต) เหนือพื้นดิน (9) ห้ามทำการบินเหนือเมือง หมู่บ้าน ชุมชน (10) ห้ามบังคับอากาศยานเข้าใกล้อากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน (11) ห้ามทำการบินละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น (12) ห้ามส่งหรือพาวัตถุอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (13) ห้ามทำการบินโดยมีระยะห่างในแนวราบกับบุคคล ยานพาหนะ สิ่งก่อสร้าง หรืออาคาร น้อยกว่า 30 เมตร (น้ำหนักต่ำกว่า 2 กิโลกรัม) หรือ 50 เมตร (น้ำหนัก 2-25 กิโลกรัม)

6. คุณสมบัติผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน พบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกามีข้อกำหนดสำหรับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรเป็นการเฉพาะ โดยกำหนดให้ผู้บังคับต้องมีอายุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้รับอนุญาตและรับรองความรู้ความสามารถจากหน่วยงานภาครัฐ ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ประเทศออสเตรเลียมีการกำหนดเฉพาะอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นการทั่วไปเท่านั้น ในขณะที่ประเทศไทยมีเพียงการกำหนดอายุและประวัติอาชญากรรม ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 คุณสมบัติผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา
Criteria on Certification of Operators of Commercial Unmanned Vehicles (Japan Agricultural Aviation Association, 2006) กำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ (1) มีอายุครบ 16 ปีบริบูรณ์ ณ วันยื่นขอใบอนุญาต (2) การมองเห็นและการได้ยินเป็นปกติ รวมทั้งระหว่างการใช้เครื่องช่วย (3) แสดงสำเนาใบขับขี่หรือเอกสารทางราชการ (4) ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาพปกติ ได้รับใบอนุญาตให้ทำการบินจากกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว (5) ได้รับการรับรองความรู้ความสามารถจากสหกรณ์การบินเพื่อการเกษตรประเทศญี่ปุ่น (6) มีอายุครบ 16 ปีบริบูรณ์ ณ วันยื่นขอใบอนุญาต (7) การมองเห็นและการได้ยินเป็นปกติ รวมทั้งระหว่างการใช้เครื่องช่วย (8) แสดงสำเนาใบขับขี่หรือเอกสารทางราชการ (9) ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาพปกติ (10) ได้รับใบอนุญาตให้ทำการบินจากกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว (11) ได้รับการรับรองความรู้ความสามารถจากสหกรณ์การบินเพื่อการเกษตรประเทศญี่ปุ่น การทดสอบความรู้ความสามารถ ประกอบด้วยภาคปฏิบัติ ได้แก่ (1) ทักษะในการทำการบินไปข้างหน้าและย้อนหลัง (Forward and Backward Flight Skill) (2) ทักษะการบินย้อนกลับ (Reverse Flight Skill) (3) ทักษะการบินในระดับความสูง (Height Flight Skill) 10-20 เมตรจากระดับพื้น (4) ทักษะในการบินผ่าน (Over Flight Skill) หมายถึง ทักษะในการทำการบินเพื่อวิจัยหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ป่าไม้ และประมง ในระดับความสูง 150 เมตรจากระดับพื้น Unmanned System (UMS) Training Manual (Siam Yamaha Motor Robotics Co. Ltd., 2019) กำหนดการทดสอบภาคทฤษฎี ได้แก่ (1) การอบรมเรื่องคุณสมบัติของนักบินความรับผิดชอบของนักบิน (2) ความรู้เรื่องหลักอากาศพลศาสตร์ (3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานและกฎข้อบังคับสำหรับการบิน (4) กลไกการบินของเฮลิคอปเตอร์ไร้คนขับเพื่อการเกษตร	Small Unmanned Aircraft Regulations (FAR 107) (Federal Aviation Administration, 2016) กำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ (1) ต้องมีใบอนุญาตนักบิน (Remote Pilot Airman Certification) (2) อายุไม่ต่ำกว่า 16 ปี (3) ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมและการกระทำความผิดจาก Transportation Security Administration (TSA Vetting) (4) สภาพจิตใจและร่างกายอยู่ในสภาวะที่สามารถทำการบินอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินได้อย่างปลอดภัย (5) ผ่านการทดสอบความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบิน (Initial Aeronautical Knowledge Exam) กับศูนย์ทดสอบความรู้ ได้แก่ หลักเกณฑ์และกฎระเบียบ สภาพอากาศ กระบวนการปฏิบัติในกรณีฉุกเฉิน FAA's Small UAS Rule (Part 137-Agricultural Aircraft Operations) (Federal Aviation Administration, 2016) กำหนดการทดสอบความรู้ความสามารถ ได้แก่ (1) ขั้นตอนการดำเนินงานและการสำรวจพื้นที่ก่อนเริ่มปฏิบัติการ (2) การปฏิบัติอย่างปลอดภัยในการใช้สารพิษ และการกำจัดภาชนะบรรจุหลังการใช้งาน (3) ผลกระทบของสารกำจัดวัชพืช สารเคมีเพื่อการเกษตร ที่ใช้งานในการปฏิบัติการ (4) อาการเบื้องต้นจากการได้รับสารพิษจากสารกำจัดวัชพืช และกระบวนการแก้ไขและป้องกันในเหตุการณ์ฉุกเฉิน หากเกิดอันตราย (5) สมรรถนะและขีดจำกัดในการปฏิบัติการของอากาศยาน (6) ขั้นตอนการปฏิบัติการที่มีความปลอดภัย
	ประเทศออสเตรเลีย Civil Aviation Safety Regulations Part 101 -Unmanned aircraft and rockets (The Civil Aviation Safety Authority, 2016) กำหนดให้มีอายุไม่ต่ำกว่า 16 ปี และมีการทดสอบความรู้ความสามารถ ได้แก่ (1) ทฤษฎีการบิน (2) ความรู้ด้านการบิน และสำเร็จการฝึกภาคปฏิบัติในการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินในแบบเครื่องที่จะทำการบิน รวมทั้งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการบินอย่างน้อย 5 ชั่วโมงตามข้อกำหนดมาตรฐาน

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศไทย
(5) การเคลื่อนที่ของเฮลิคอปเตอร์ไร้คนขับเพื่อการเกษตร	ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การขออนุญาต
(6) ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมโดยใช้คลื่นวิทยุ	และเงื่อนไขในการบังคับหรือปล่อยอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน
(7) วิธีการฉีดพ่นสารเคมีโดยใช้เฮลิคอปเตอร์ไร้คนขับเพื่อ	ประเภทอากาศยานที่ควบคุมการบินจากภายนอก พ.ศ. 2558
การเกษตร	(Ministry of Transport, 2018) กำหนดดังนี้
(8) การปฏิบัติตามมาตรฐานในการฉีดพ่นการตรวจสอบพื้นที่	(1) อายุขั้นต่ำตั้งแต่ 18-20 ปีบริบูรณ์ ขึ้นอยู่กับน้ำหนัก
ฉีดพ่น	และวัตถุประสงค์ของอากาศยาน
(9) การตรวจเช็คความปลอดภัยก่อนปฏิบัติงาน	(2) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของ
	ประเทศ
	(3) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดตาม
	กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากรอายุ
	ไม่ต่ำกว่า 16 ปี

อภิปรายผล

จากการวิจัยสรุปได้ว่าหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในต่างประเทศและประเทศไทยมีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Eiampan (2019) ซึ่งพบว่าความปลอดภัยทางการบินจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการบิน และวิวัฒนาการของความปลอดภัยการบิน แบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยทางเทคนิค โดยศึกษาเกี่ยวกับความล้มเหลวทางเทคโนโลยี 2) ปัจจัยมนุษย์ โดยศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของบุคคลจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน 3) ปัจจัยขององค์กรประกอบด้วย

1. ผู้ขอขึ้นทะเบียน หรือปัจจัยมนุษย์ พบว่า ประเทศไทย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดอายุขั้นต่ำ 16 ปีบริบูรณ์ ในขณะที่ประเทศไทยมีการกำหนดอายุขั้นต่ำ 18-20 ปีบริบูรณ์ เนื่องจากเป็นอายุที่มีความพร้อมในการเริ่มปฏิบัติงาน มีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์ซึ่งไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ การผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีแนวโน้มในการนำอากาศยานไปทำการบินไม่ถูกต้องตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้ขอขึ้นทะเบียนทั้งหมดจะต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถตามแนวทางที่แต่ละประเทศกำหนดไว้ ประกอบด้วยการฝึกภาคทฤษฎีซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายและข้อบังคับ ความเข้าใจเบื้องต้นของอากาศยาน การตรวจสอบอากาศยาน การบังคับควบคุม การฉีดพ่นสารเคมี เป็นต้น รวมทั้งการฝึกบินในเครื่องฝึกบินจำลอง และการฝึกภาคปฏิบัติในการทำการบินในรูปแบบต่างๆ ที่แตกต่างกัน

2. ข้อมูลอากาศยาน หรือปัจจัยทางเทคนิค พบว่า ทุกประเทศมีการกำหนดน้ำหนักสำหรับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเป็นการทั่วไปแต่ยังไม่มีกำหนดเป็นการเฉพาะสำหรับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตร อย่างไรก็ตามอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรเป็นอากาศยานที่มีน้ำหนักมากกว่า 25-200 กิโลกรัม รวมถึงข้อมูลปริมาณการบรรทุก ความสูงในการทำการบิน หมายเลขประจำตัวเครื่อง และสมรรถนะของอากาศยาน รวมทั้งอุปกรณ์ที่ติดตั้ง คู่มือการซ่อมบำรุงอากาศยาน การรับรองมาตรฐานของอากาศยานจากผู้ผลิต มาตรฐานด้านการปฏิบัติการบิน มาตรฐานด้านความสมควรเดินอากาศ และมาตรฐานด้านความปลอดภัยอื่น ตลอดจน แผนฉุกเฉิน ที่ระบุข้อมูลสำคัญ

ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาในกรณีฉุกเฉิน ได้แก่ การเกิดอุบัติเหตุในแบบต่างๆ ขั้นตอนการปฏิบัติ และผู้รับผิดชอบ เพื่อเป็นการยืนยันมาตรฐานความปลอดภัยของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในการทำการบิน

3. การปฏิบัติการบิน หรือปัจจัยมนุษย์ พบว่า ประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีการใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรอย่างแพร่หลาย ได้มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงาน ที่ระบุข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการทำการบิน ได้แก่ การตรวจสอบอุปกรณ์ให้มีความพร้อมตามรายการตรวจสอบอุปกรณ์ การตรวจสอบคลื่นความถี่ไม่ทับซ้อนผู้อื่น การติดต่อสื่อสารกับคนให้สัญญาณ การตรวจสอบอุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์ให้เป็นไปตามมาตรฐาน การสำรวจแปลงก่อนทำการบิน การจัดทำแผนการบินเพื่อทราบตำแหน่งทำการบินและสิ่งกีดขวาง การตรวจสอบสภาพทิศทางลมและความเร็วลม การใช้สารเคมีที่ได้รับอนุญาต ผู้บังคับจะต้องแต่งกายมิดชิดและมีความปลอดภัย ทั้งนี้การฉีดพ่นสารเคมีจะต้องมองเห็นอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินตลอดเวลาทำการบิน ไม่ยื่นอยู่ใต้ลม ทำการบินห่างจากสิ่งกีดขวางอย่างน้อย 50 เมตร ในระดับความสูงไม่เกิน 90 เมตร และทำการบังคับไม่เกิน 1 ชั่วโมง มีการสื่อสารให้สัญญาณกันตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการบิน ทั้งนี้หลังการฉีดพ่นสารเคมีสิ้นสุดลงจะต้องมีการสรุปผลการทำการบิน ล้างทำความสะอาดอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินและอุปกรณ์ฉีดพ่นสารเคมี และผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินจะต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาด ซึ่งแนวทางการปฏิบัติการบินดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติการบินเป็นไปอย่างปลอดภัย

จากข้อมูลการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการจัดทำแนวทางการสร้างหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทย ได้แก่ (1) การขออนุญาตใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ซึ่งครอบคลุมถึงการรับรองมาตรฐานของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การขึ้นทะเบียนอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน เอกสารเพื่อยื่นขออนุญาตจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การกำหนดระดับความสูง พื้นที่ในการทำการบิน และรูปแบบการทำการบิน การออกใบอนุญาตนักบิน การรับรองสารเคมีทั้งในเรื่องของประเภท ปริมาณและการฉีดพ่นแผนฉุกเฉิน เป็นต้น (2) การปฏิบัติการบิน ซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้งก่อนทำการบิน และระหว่างทำการบิน อาทิ การแต่งกายของผู้บังคับควบคุมอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การตรวจสอบความพร้อมของอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน การตรวจสอบพื้นที่ทำการบิน สภาพอากาศ การใช้สารเคมี วิธีการฉีดพ่นที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ความเร็วและความสูงในการทำการบิน เป็นต้น และ (3) คุณสมบัติผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ซึ่งครอบคลุมถึงการทดสอบความรู้ความสามารถของผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินที่ได้รับการรับรองโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล การฝึกอบรมทักษะการทำการบินทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ อาทิ ความรู้ด้านหลักเกณฑ์ ทักษะการควบคุม การใช้สารเคมี การป้องกันอันตรายระหว่างทำการบิน การซ่อมบำรุง การแก้ไขเหตุการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากผู้ใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรซึ่งเป็นผู้ใช้งานจริงมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนน้อยรายแต่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จึงสามารถหาข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการทำการบิน การป้องกันอันตราย และความรู้ความสามารถของผู้บังคับอากาศยานซึ่งไม่มีนักบิน ตลอดจนความสามารถในการสืบค้นข้อมูลเอกสารจากต่างประเทศซึ่งมีแนวโน้มในการปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนวทางการควบคุมดูแลมาตรฐานอากาศยานซึ่งไม่มี

มีนักบินและการซื้อขายอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินให้แก่ผู้ใช้งาน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Asvathitanon, S. (2016). *The Thai Legal concerning Unmanned Aerial Vehicles*. Thesis of the Degree of Master of Management Program in Aviation Management. Bangkok: Civil Aviation Training Center. (in Thai)
- Eiampan, T. (2019). Human Error Management in Aviation. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 19(2), 166-176. (in Thai)
- Federal Aviation Administration. (2016). *FAA's Small UAS Rule (Part 137-Agricultural Aircraft Operations)*. [Online]. Retrieved April 25, 2020, from: https://www.faa.gov/about/office_org/headquarters_offices/avs/offices/afx/afs/afs800/afs820/part137_oper.
- _____. (2016). *Small Unmanned Aircraft Regulations (FAR 107)*. [Online]. Retrieved April 25, 2020, from: https://www.faa.gov/news/fact_sheets/news_story.cfm?newsId=20516.
- Federal Aviation Administration. (2016) *Unmanned Aircraft Systems Regulations & Policies 101*. [Online]. Retrieved April 25, 2020, from: https://www.faa.gov/uas/recreational_fliers/where_can_i_fly/airspace_101.
- Grand View Research. (2017). *Agriculture Drone Market Analysis by Product*. [Online]. Retrieved April 20, 2020, from: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/agriculture-drones-market>.
- Japan Agricultural Aviation Association. (2006). *Criteria on Certification of Operators of Commercial Unmanned Vehicles*. Tokyo: Japan Agricultural Aviation Association.
- _____. (2019). *Technical Guideline on Use of Unmanned Aerial Vehicles for Aerial Spraying*. Tokyo: Japan Agricultural Aviation Association.
- Kumada, T. (2018). *Drone Regulation & Drone Industry Japan*. Tokyo: Japan UAS Industrial Development Association.
- Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries. (2015). *Notification of the Food Safety and Consumer Affairs Bureau 27 Sho-An No. 4545*. Tokyo: Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries.
- Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism. (2015). *Transport and Tourism Civil Aeronautics Act*. Tokyo: Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism.
- Ministry of Transport. (2018). *Announcement of the Ministry of Transport on Rules to Apply for Permission and Conditions to Control and Launch Unmanned Aircraft in the Category of Remotely Piloted Aircraft*. Bangkok: Ministry of Transport. (in Thai)

- Prescient & Strategic Intelligence. (2019). *Agricultural Drones Market Research Report*. [Online]. Retrieved April 25, 2020, from: <https://www.psmarketresearch.com/market-analysis/agricultural-drones-market>.
- Siam Yamaha Motor Robotics Co. Ltd. (2019). *Unmanned System (UMS) Training Manual*. Bangkok: Siam Yamaha Motor Robotics Co. Ltd. (in Thai)
- The Australian Trade and Investment Commission. (2019). *A World of Opportunities for Australia's Growing Drone Industry*. [Online]. Retrieved August 25, 2020, from: <https://www.austrade.gov.au/news/latest-from-austrade/2019-latest-from-austrade/a-world-of-opportunities-for-australias-growing-drone-industry>.
- The Civil Aviation Authority of Thailand. (2019). *Drone Registration Statistics*. Bangkok: The Civil Aviation Authority of Thailand. (in Thai)
- The Civil Aviation Board. (2019). *Regulation of The Civil Aviation Board No. 97 Re: Granting Licensing to Civil Aviation Business: Commercial Air Transport and Aerial Work*. Bangkok: The Royal Thai Government Gazette. (in Thai)
- The Civil Aviation Safety Authority. (2016). *Civil Aviation Safety Regulations Part 101 - Unmanned aircraft and rockets*. [Online]. Retrieved April 25, 2020, from: <https://www.casa.gov.au/standard-page/casr-part-101-unmanned-aircraft-and-rocket-operations>.
- Tonsri, K. (2013). *Labor and the Change of Thai Agriculture*. [Online]. Retrieved March 14, 2020, from: https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/NorthEastern/DocLib_Research/04-Labor%20with%20Agri%20Changing.pdf. (in Thai)

The Influence of Innovation Usage on Small and Medium Enterprises' Performance in Sanuk Provincial Group (Sakon Nakhon, Nakhon Phanom, Mukdahan)

Tanin Tirasawasdichai^{1,*}, Korakot Pookayaporn², Pattama Suriyakul Na Ayudhya³

^{1,3}Faculty of Liberal Arts and Management Science, Kasetsart University

²Special Branch, Royal Thai Police

Received: 18 April 2020

Revised: 11 January 2021

Accepted: 21 January 2021

Abstract

The aim of this research is to study the behaviors of innovation usage among the small and medium entrepreneurs or SMEs, including the influence of innovative behaviors on business competency. This research focuses on the entrepreneurs in Sanuk provincial group which consists of Sakon Nakhon, Nakhon Phanom and Mukdahan, using the members of YEC (Young Entrepreneurs Chamber of Commerce) as the population in this study. The questionnaire is a tool for data collection; there are totally 172 respondents from YEC in Sanuk provincial group. The statistics used for data analysis include descriptive statistics of percentage, mean, standard deviation; and inferential statistics of multiple regression analysis. Four explanatory variables in this research are the behavior of process innovation usage, marketing innovation usage, product and service innovation usage, administration innovation usage; while the dependent variable is business competency. The empirical results show that behavior of process and administration innovation usage are positively and significantly correlated with business competency; while behavior of marketing, and product and service innovation usage are not correlated.

Keywords: Behavior of innovation usage, Business competency, Small and medium enterprises

* Corresponding Author, E-mail: tanin.ti@ku.th

Introduction

Small and Medium Enterprises (SMEs) are considered as one of the most important parts of Thai economic system, and they are accounted for about 42 percent of Thai GDP. More than 80 percent of employments are in SMEs (Office of Small and Medium Enterprises Promotion, 2019). However, many small and medium enterprises have to face with the barriers that lead them to the stopping point, which is out of business. Moreover, on average, Thai SMEs can survive only 3-5 years in their life time (Posttoday, 2019). The solution that the government and authoritative sections try to support SMEs is creative economy policy, the adaptation and adjustment of using technology for business operation, which can help reducing cost, increasing efficiency and productivity. The creative economy policy is known as Thailand 4.0, which aims to create sustainability among Thai entrepreneurs via innovation, research and development.

Innovation is a big focus these days. Many successful business cases have their competency as innovation by using technology in the firms, which known as capital intensive in economics. However, Thai economy is labor intensive rather than capital intensive (Prachachat, 2019). So, a lot of firms still have to use human labor to drive an organization. Furthermore, when people talk about innovation or research and development in business, they will always think about high cost technology or those technologies that must be very expensive. For example, research and development must be a department in an organization that hires a team of experts with high wage, and then firms could stop thinking about adapting innovation into their organization if they have to face with high cost RandD investment and they will lose a chance to develop themselves. Besides, budget constraint and limitation to capital accession are the main barriers to Thai SMEs, which could make them, lose competitive advantage in market competition. Finally, many startup firms have to cease their operation because lacking of competitive advantage (Bank of Thailand, 2019). Still, business can create its own competency without using huge capital budget but effective by adaption innovation which actually is the development or adjustment itself to grasp novel and better strategies in operating business. In the end, we can see that innovation does not need to use a huge budget.

Accordingly, in order to understand the behavior of innovation usage among sustainable SMEs, this research study chooses the member of YEC (Young Entrepreneurs Chamber of Commerce) in Sanuk provincial group consisting of Sakonnakhon, Nakhonphanom and Mukdahan as population. The business being a member in YEC could be considered as sustainable because most of them are experienced entrepreneurs forwarding business operation to their heirs. These firms have been operated for many years, more than two or three generations of the family. Additionally, YEC, a business association gathered from members as SMEs in local area, it could be accounted for

business sector delegation to drive economy to better and feasible directions. SMEs in YEC are not only taking care of their firms operation but are also able to propose appropriate policies to public and government sector. Consequently, members of YEC are good cases for researching about SMEs. In other word, this research use members of YEC in Sanuk provincial group as population since YEC in Sanuk provincial group could be realized as cluster sampling for Thai SMEs.

Research Objectives

1. To study the behaviors of innovation usage among small and medium enterprises (SMEs) in Sanuk provincial group.
2. To study the influence of innovation usage in SMEs toward business competency in Sanuk provincial group.

Literature Review

Previously, size of business firm was very important, larger company is more ready to compete for markets and have more resources. Small company must face with disadvantage and was not able to compete in the dimension of company's resources. Yet, technology has been developed so fast, allowing business firm to adapt themselves to survive. Otherwise, they could face with bankruptcy or at least lost in market shares. Technological development brings many opportunities to business no matter what size it is. Consequently, adaption and adjustment become a main role to create business competency.

When we think about innovation usage among business organizations, some people may think of research and development department, which compose of many expert engineers or high-tech equipment with expensive cost. Nonetheless, in this era, innovation could be something very simple for the firms to adapt and adjust themselves to grasp business opportunity. Innovation usage can happen from dynamic business activity and development without spending any huge budget to create innovation for the firm.

Development of business activity can start from focusing on the product or strength of the companies. Mahmutaj (2014) studied the impact of innovation in the performance of SMEs in Kosovo with the aim to analyze the profile of entrepreneurship, and she found that SMEs have focused on the improvement of existing products as well as launching new product to the market. While, Kamariah et al. (2014) mentioned that although SMEs in product and service sector in Malaysia were not able to reach the competitive point from innovation usage in their firms, they are aware of the innovation and its relevance to organizational performance. So, we propose our first hypothesis (H1)

from these results as “The behavior of product and service innovation usage is positively related to business competency.”

The process of working system in the firm can also be improved. For example, Limkunnathammano et al. (2016) studied the effects of innovation usage to on multi-level marketing, and found that innovation in planning and innovation in training increases the effectiveness of team performance significantly. Moreover, business network and connection are also very important to create innovation in working system. According to the study of Haribin et al. (2016), having business network could help firm getting ready for external change by using internal resources of business. So, if the firm can connect external factors with internal resources, they will get a better performance. Similarly, the study of Bustinza et al. (2017) found that business partnership and external collaborative service development provide opportunity to downsize the firm and reduce operation cost that is redundant from excess process. Accordingly, we propose the second hypothesis (H2) as “The behavior of process innovation usage is positively related to business competency.”

Innovation usage not only increases performance in business that produces goods, but also in service business. Moreover, it plays an important role as a mediator in analysis. For example, the study about innovation usage in hotels and resorts industry conducted by Sukato and Lin (2014) found that marketing strategies of hotel business increase the competency via innovation usage within organization significantly. According to this result, we can propose the third hypothesis (H3) as “The behavior of marketing innovation usage is positively related to business competency.”

Innovation in an organization could be built not only from the executive level of the firm, but also from any other levels of workers. For example, the middle level of executive who has to convey vision from top manager plays important role to make the firm become innovative organization as reported by Suangsurattanakul (2016). Similarly, Miguel and Pedro (2012) studied about intellectual property and innovation system effects and found that Human resources are the valuable resources that bring growth and development to the firm as they are the mechanics transferring knowledge to the value of the firm. Corresponding to the study of Casalino et al. (2015), innovative human resource development such as remote training could support the competency in administration very well, so firms can train workers to get used to using automatic equipment better. We can see that administration can originate performance as well. Consequently, we can propose the forth hypothesis (H4) as “The behavior of administration innovation usage is positively related to business competency.”

Aforementioned studies focused mostly on innovation usage in the whole picture of the organization. Nevertheless, current study focuses on SMEs’ behaviors individually.

Research Hypotheses

Hypothesis 1 (H1): The behavior of product and service innovation usage is positively correlated to business competency.

Hypothesis 2 (H2): The behavior of process innovation usage is positively correlated to business competency.

Hypothesis 3 (H3): The behavior of marketing innovation usage is positively correlated to business competency.

Hypothesis 4 (H4): The behavior of administration innovation usage is positively correlated to business competency.

Research Framework

According to each hypothesis and variable proposed by the review of previous studies, the conceptual or research framework is shown below between independent variables and dependent variable.

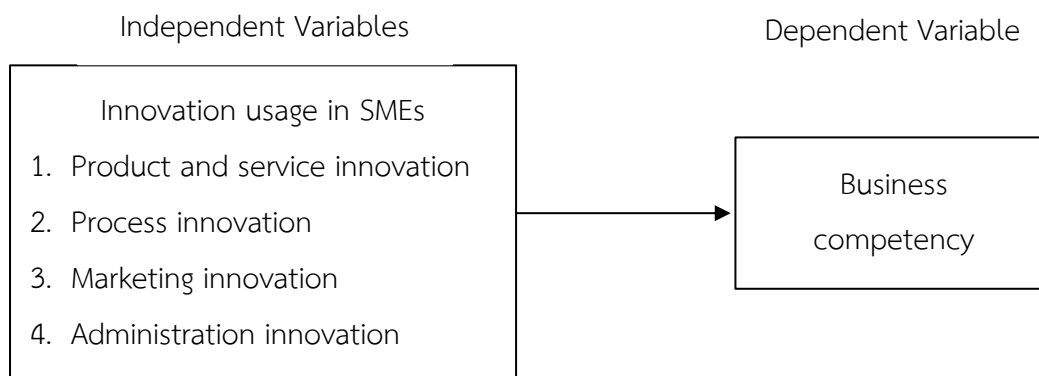

Figure 1: Research Framework

Operationalized Definition

1. Product and service innovation: The adaption or adjustment in product or service of the firm to satisfy customers and increase firm's income.

2. Process innovation: The adaption or adjustment in working system to decrease the cost and increase efficiency.

3. Marketing innovation: The adaption or adjustment in marketing strategies to stimulate income and new ways of marketing.

4. Administration innovation: The adaption or adjustment administrative positions to refresh and stimulate workers in the firm.

5. Business competency: The perceived satisfaction of business output by the owner.

Research Methodology

This research design uses quantitative method to find the behaviors of innovation usage among Thai SMEs. This research uses members of YEC in Sanuk provincial group as population. Since, the characters of member in YEC as a business association, each firm has prominent business competency along with sustainability in operation.

Population and Sample

As we have previously mentioned that population of this research study was members of YEC in Sanuk provincial group. At that time, there were 200 members. YEC, as a business association aiming to gather new generation of entrepreneurs, members of YEC do not only operate their firms for financial profits but they also care about the sustainability of the firm among society and locality. Thus, YEC is a good example or prototype of successful SMEs which is very worthy for others to study about. YEC also plays a crucial role in local development cooperation with public or government sector.

Research Instrument

Questionnaire was used as data collection tool, both in digital and paper formats. The questionnaire consists of 4 parts; (1) General data of respondents such as sex, age, education, working experience, numbers of employee, types of business and location. This part was used to calculate descriptive analysis. (2) The behavior of innovation usage divided into 4 variables. There are 4 questions regarding Product and service innovation, according to Mahmutaj (2014) mentioned that firm should pay attention to improvement of existing products as well as launching new product, the questions consist of; new product and service development, quality development activity, innovation in form of product and service and RandD activity, 3 questions regarding Process innovation, as Limkunnathammano et al. (2016) found that innovation in process training people, the questions consist of, the ratio of technology used, the ratio of software adapted to business system and the ratio of online channel adapted to business system, 5 questions regarding Marketing innovation as Sukato and Lin (2016) found that marketing strategies increase the competency via innovation usage, the questions consist of packaging development, creative promotion, creative form of advertisement, online channel adapted and consumers interactivity via social media, 5 questions regarding Administration innovation, Suangsurattanakul (2016) reported that administrative managers play key role to administration, the questions consist of, work rotation, support tool, brain storming incentive, business network knowledge sharing and work environment development. The questionnaire is 5-level Likert-Scale asking about the behavior of innovation usage from level 1 (rarely use) to level 5 (frequently use). (3) The competency of business has 5 questions consist of profit satisfaction, cost reduction, repetition of customers, new customers and satisfaction of workers.

The measurement is also 5-level Likert-Scale from level 1 (very low) to level 5 (very high). The last part of questionnaire is opinion or suggestion from respondents.

Data Collection

The questionnaires were sent to members via both Google doc. online questionnaires and hard-copy in the second-half of the year in 2017. However, in the case that some questionnaires contained error, mistakes, or missing some respondent accidentally, we removed outliers from total responding. We used Taro Yamane calculation formula with 95 percent confident level and allow only 0.05 relative error values. We were able to receive at least 134 workable questionnaires. After data collection process, we totally received 172 valid respondents which are higher than 134, the minimum number of 95 percent confident level according to Taro Yamane calculation. The reliability was test from those data with Cronbach's alpha; all variables are reliable with more than 0.90 value of Cronbach's alpha. Then, we moved to the next step, which is data analysis.

Data Analysis

The statistics that were used in this research study can be divided into 2 parts. First is descriptive statistics which are Mean, Percentage, Standard Deviation and Frequency. These are used to provide general information about total respondents. Next, inferential statistics, which is multiple regression analysis, were used and we tested hypotheses of this study to find the effect or influence from each independent variables or each behavior of innovation usage toward dependent variable, business competency. The regression model has shown below.

$$compet_i = \beta_0 + \beta_1 prodas_i + \beta_2 procinno_i + \beta_3 marinno_i + \beta_4 adminno_i + \varepsilon_i$$

Findings

In this part, we will show some descriptive statistics about overview respondents' information and behavior of innovation usage, following by inferential statistics to test hypotheses of this research study.

From total 172 respondents, there are 94 men (54.7 percent) and 78 women (45.3 percent), the age range is 24-39 years old since the age higher than 40 years old would be transferred to Chamber of commerce in the province. More than 90 percent of total have bachelor degree or higher. Experience of working is mostly ranged from 4 years to 6 years. Almost a half of all respondents have less than or equal to 10 employees. Groups of respondent are in Sakonnanakhon 79 persons (45.9 percent), Nakhonphanom 45 persons (26.2 percent) and Mukdahan 48 persons (27.9 percent). The type of business is shown in below table.

Table 1 Type of business categorized by SMEs measurement

Type of Business	Number	Percentage
Producing	23	13.4
Service	63	36.6
Retail	66	38.4
Wholesale	20	11.6
Total	172	100.0

We can see in Table 1 that the highest number of business among respondents is in retail group 66 firms (38.4 percent) following by service group 63 firms (36.6 percent), number 3 and number 4 are producing and wholesale 23 firms (13.4 percent) and 20 firms (11.6 percent), respectively.

Table 2 Behaviors of innovation usage of respondents

Innovative Behavior	$\bar{X}$	S.D.	Level of use
Product and service innovation	3.415	.718	High
Process innovation	3.410	.835	High
Marketing Innovation	3.381	.849	Medium
Administration innovation	3.516	.726	High

Data in table 2 shows the value of innovation usage among population in the study. As we mentioned earlier that the questionnaire is 5-level Likert-Scale, which means level 1 showing barely used in that behavior to level 5 frequently used in that behavior. Consequently, we can see the score or the value of each innovation usage in different level from table 2.

According to table 2, the highest value of innovative behavior is administration innovation usage, which has Mean as 3.516 and Standard Deviation at 0.726 ($\bar{X} = 3.516$, S.D. = 0.726), which is considered as high level of usage. Following by the second behavior usage, product and service usage is also in high level with Mean of 3.415 and Standard Deviation 0.718 ($\bar{X} = 3.415$, S.D. = 0.718). While the behavior of process innovation is also in high level, the score of use is the third, with Mean value of 3.410 and Standard Deviation 0.835 ($\bar{X} = 3.410$, S.D. = 0.835). The last behavior used in this research study is marketing innovation, showing Mean value of 3.381 and Standard Deviation 0.849 ($\bar{X} = 3.381$, S.D. = 0.849). The score for this behavior is considered as medium level of usage.

Consequently, the descriptive statistics in table 1 and table 2 show us the overview information about the population of this research study and the behavior of innovation usage among SMEs. Table 2 answers the objective number 1 of this research, as this research aims to study the

behavior of innovation usage among SMEs, which we have YEC member as our population. So, we conclude that the behaviors of innovation usage of these businesses are in high level for product and service innovation, high level for process innovation, medium level for marketing innovation and finally, high level in administration innovation usage. These behaviors are considered as business adaption and adjustment, which do not need to use huge capital budget at all. Corresponding to the definition of innovation from Christensen's disruptive innovation theory that sticking in the old ways and strategies could be the origin of failure, firm can invent or innovate new ways of operating, which can change and bring the firm to sustainability (Christensen, 1997).

Table 3 Correlation Analysis

Correlation	Factors				
	Business Competency	Marketing Innovation	Process Innovation	Product and Service Innovation	Administration Innovation
1. Business Competency	1.000				
2. Marketing Innovation	0.460*	1.000			
3. Process Innovation	0.597*	0.515*	1.000		
4. Product and Service Innovation	0.546*	0.684*	0.690*	1.000	
5. Administration Innovation	0.583*	0.615*	0.659*	0.738*	1.000

*Statistically significant at 0.05 level

Table 3 shows all correlation of each variable to each other. The correlation values are ranged from -1 to 1. The value of correlation coefficient shows size of relationship between variables while the positive or negative signal depicted direction of relationship. We can see that all correlations are positive, which means variables are positively related to others. The sizes of correlation are 0.46 as the lowest and 0.738 as the highest value. According to Dennis E. Hinkle (1998), most of the sizes of correlation are in middle level of correlation (0.5-0.7) while the lowest 0.46 is counted as low correlation. On the other hand, the highest value is 0.738, which is counted as high correlation, but it is excess middle level by only small point.

There is no correlation higher than 0.90, which could bring the analysis to collinearity problem. Also none of correlation is lower than 0.30, which is not appropriate for inferential statistics analysis. As a result, we can say that the variables of this research study have no collinearity problem and they are suitable to be used in regression analysis which is shown in the next table.

Table 4 Regression Analysis

Factors	Unstandardized		Standardized			
	Coefficients		Coefficients			
	b	Std. Error	β	F/t	R^2	Sig.
Overall Model				31.117	.413	.000*
Constant	1.579	.194		8.127		.000*
Product and Service Innovation	.055	.090	.063	.613		.540
Process Innovation	.251	.063	.338	3.970		.000*
Marketing Innovation	.058	.060	.080	.966		.336
Administration Innovation	.227	.080	.265	2.838		.005*

*Statistically significant at 0.01 level.

In order to assess the influence of innovation usage toward business competency, we used multiple regression analysis to investigate the relationship. In table 4 we have unstandardized coefficients and standardized coefficients, which have similar meaning but different in terms of measurement of data collection. As in this research, we use questionnaire with 5-level Likert-Scale, so the measurement of all variables are interval, which is indifferent measurement, and then we can use unstandardized coefficients to interpret the analysis.

According to table 4, we can write the regression equation of this study from result table by putting each coefficient into each variable. The regression equation will be as follow:

$$compet_i = 1.579 + 0.251procinno_i + 0.227adminno_i + \varepsilon_i$$

In table 4, we see the constant term with coefficient 1.579. This data means that business competency has constant term at 1.579 without any behavior of innovation usage and standard error is 0.194 ($\beta=1.579$, S.E. =0.194, Sig=0.000). Product and service innovation has coefficient 0.055, which is quite small, and standard error is 0.090. This variable is not statistically significant at 0.1 or 0.05 or 0.01 level, which are acceptable in analysis of significance ($\beta=0.055$, S.E. =0.090, Sig=0.540). Thus we conclude that this variable is not related to dependent variable. In other word, the product and service innovation usage is not related to business competency. Accordingly, we reject hypothesis 1 (H1).

The next variable is process innovation. In order to test hypothesis 2 (H2), beta coefficient is 0.251, meaning that if the firm has an increase in the level of process innovation by one more unit, the competency of the firm will also increase by 0.251 unit. The coefficient is positive value, so it is related to competency in the same direction. If the firm decrease process innovation, the competency will also decrease, and the standard error is 0.063 ($\beta=0.251$, S.E. =0.063, Sig=0.000). We

can see that the process innovation is statistically significant at 0.01 level, suggesting that process innovation is related business competency. Consequently, we do not reject hypothesis 2 (H2).

Marketing innovation usage has coefficient 0.058, and standard error 0.060. This variable is not statically significant at 0.1 or 0.05 or 0.01 level as well ($\beta=0.058$, S.E. =0.060, Sig=0.336). Although, the coefficient value will be positive; however, it is not significant. Consequently we can say that marketing innovation usage has no influence to business competency. In this case we also reject hypothesis 3 (H3).

The last independent variable in this study is administration innovation usage. The value of coefficient for this factor is also positive, and the beta coefficient is 0.227, meaning that it has positive relation or in the same direction with competency. Standard error is 0.080 and it is significant at 0.01 level ($\beta=0.227$, S.E. =0.080, Sig=0.005). This data suggests that administration innovation usage is positively related to business competency statistically significant at 0.01 level. If the firm increases administration usage in its operation, business competency will increase 0.227 according to the influence of administration innovation and vice versa. Therefore, the hypothesis 4 (H4) is not rejected.

Discussion

Based on our results, there are positive relationships between behaviors of innovation usage and business competency in two dimensions: behavior of process innovation usage and administration innovation usage. In contrast, the other two of behaviors, product and service innovation and marketing innovation, are not significantly related to business competency. The populations of this research study are members of YEC, who have experience in business operation, and the two highest proportion of business category are retails and services, which accounted for more than 75 percent of population. Most of retail and service businesses are franchises. For example, dealers, agents, distributors, concession franchises, which already have had main products and services directly from the company headquarter. Although, the benefits are professional system with strong business alliance and any other good benefits, the owner or dealer will have less flexibility in adapting to new ways of operating. For instance, if a firm is a dealer, it has to sell only the product or service per contract with the main company, and it is unable to adapt to new strategies or local markets because the main company will lose standard. However, if the idea of adapting or adjusting in product or service is good, it may also increase business competency like other innovative usages as well. For these types of business, innovation in product and service mostly come from research and development department of the headquarter location. So, SMEs will have less flexibility in innovating their product and service.

Similarly, marketing innovation usage is quite alike to product and service innovation, because for franchise businesses, they could not adapt their own promotion or marketing strategies without permission from the Headquarter. In order to let the brand image of business stay in the same pattern and standard, SMEs will have less chance to adjust marketing strategies. Sometimes, the promotion was launched in different ways of each dealer, which could bring the Headquarter to the situation of cannibalization, which leads to the competition under the same company. Even though, most of respondents are franchises which could lead us to data selection bias, but as mentioned in the first part that as members of business association, respondents do not only take care of their firms. Social activities, social responsibilities, public cooperating with government sector are required. Current study chooses YEC as population because being members of business association can be good samples for researching.

On the other hand, the process innovation and administration innovation usage is quite personal or distinct in each firm behavior; company can improve their working process or working system to reduce cost and increase productivity and efficiency. For example, the same business may have different process of work. The traditional business may want their workers to come to workplace physically even though some job positions may be able to work remotely and still yield productive results. Traditional firm may switch their operation to rely more on technological equipment like online meeting, which are more flexible, easily, and convenient. Consequently, the adjustment of working process innovation can increase business competency in any firm. Also, since the administration innovation can be flexible in any firm, administration in an organization can increase internal competency for workers and by workers. For example, organization culture that promotes collaboration, cooperation, or sharing within the organization can make employees happy. Worker might have wider working skills in different positions, or firm can get the new idea or solution from specific workers directly so that they can solve the problem more accurately. Therefore, these influential factors are applicable to any organization. The findings in this study corresponded to some previous studies. For instance, Ruenkawee and Kulonbutr (2016) found that Return of Asset (ROA) is positively affected by internal knowledge sharing in an organization corresponding to the study by Sirisak (2016) found that creativity affects innovative creation directly in a positive way and indirectly affects the operation output via innovative creation of the firm, which increases effectiveness in operation.

Conclusion

The empirical results were used to answer two objectives of this study. First, we know that SMEs, which some are operated by the members of business association like YEC, deal with the

innovation usage in their firm. We can see that behaviors of product and service innovation, process innovation, marketing innovation, and administration innovation are in high, high, medium, and high level of usage. This information tells us that paying attention to innovative usage is important. Moreover, innovation does not require high budget, but it can be considered as an adaption to improve the business. Self-improvement of business is the key of innovation.

Second, we can see that each dimension of innovation usage related to business competency. Process innovation and administration innovation are two dimensions that can be done in any firm. Despite, franchise businesses, which have limitations in some dimensions of self-adjustment, they can still apply other dimensions to develop their firms. We see positive influences from innovation usage toward business competency, from process innovation and administration innovation usage, while product and service innovation and marketing innovation usage are not statistically significant.

Recommendations

1. Recommendation for Utilization

The empirical results illustrated that innovation behaviors in business do not need to always be high cost technology, expert RandD team or spending huge budget to create competency from innovation. The key solution for innovation is self-development which should have and promote to all firms. Organizations must always find and develop working style to improve results and reduce cost and waste. Adaption and adjustment are important to be innovative and to create business competency. This research contributes to the mind set of SMEs owners, leaders or even workers to stay active in life-time learning which actually is the intrinsic of innovation and competency origin.

2. Recommendation for Future Research

Creating business competency would help SMEs to become stronger, and this can lead to better economic system as well. However, only competency alone might not always be a good criterion in doing business. For future study, we would like to incorporate the aspect of business sustainability into our research as well because we believe that sustainability will be one of the solutions for future business.

Acknowledgement

This research study got a financial support from Faculty of Liberal Arts and Management Science, Kasetsart University Chalermprakit Sakonnakhon Campus. Thank you all research mentors from Management program. We highly appreciated for their support.

References

- Bank of Thailand. (2019). *Unlock Thai SMEs Adapt to growth*. [Online]. Retrived April 12, 2020, from: https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/SMEs_paper.pdf. (in Thai)
- Bustinza, O. F., Gomes, E., Vendrell-Herrero, F. and Baines, T. (2017). Product–service innovation and performance: the role of collaborative partnerships and RandD intensity. *RandD Management*, 49(1), 33-45.
- Casalino, N., Cavallari, M., Marco, M. D., Ferrara, M., Gatti, M. and Rossignoli, C. (2015). Performance Management and Innovative Human Resource Training Through Flexible Production Systems Aimed at Enhancing the Competitiveness of SMEs. *The IUP Journal of Knowledge Management*, 13(4), 29-42.
- Christensen, C. M. (1997). *The innovator's dilemma: when new technologies cause great firms to fail*. Boston, Massachusetts, USA: Harvard Business School Press.
- Haribin, Y. and Auerjirapongpan, S. and Siangthai, S. (2016). The ability of network and innovation of Small and Medium Enterprises. *Executive Journal*, 36(2), 79-88. (in Thai)
- Hinkle D. E. (1998). *Applied Statistics for the Behavioral Sciences*. Boston, USA: Houghton Mifflin.
- Kamariah, I., Wan, Z., Khairiah, S., Aslan, S. and Chaudhry, A. (2014). Role of Innovation in SMEs Performance: A Case of Malaysian SMEs. *The Proceedings of the 2014 International Conference on Economics and Business Administration II (EBA '14)*, At Prague, Czech Republic, Volume: Mathematical Methods in Engineering and Economics, 145-149.
- Limkunnathammano, S., Mekdee, K., Siriyos, B., Boonyapong, W., Chanprasert, S. and Sirinya, K., et al. (2016). Training process innovation influence toward operation performance in Multi-Level Marketing. *Modern Management Journal*, 14(1), 143-152. (in Thai)
- Mahmutaj, L. R. (2014). *The impact of innovation in SME's performance*. Horizons / Horizonti, 12, 195-206.
- Miguel, G. L. and Pedro, D. (2012). Intellectual capital and system of innovation: What really matters at innovative SMEs. *Intangible Capital*, 8, 239-274.
- Office of Small and Medium Enterprises Promotion. (2019). *SME Speed Up*. [Online]. Retrieved April 14, 2020, from: https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20190909060638.pdf. (in Thai)
- Posttoday. (2019). *Dream of Thai SMEs Expand to Global Market*. [Online]. Retrieved April 14, 2020, from: <https://www.posttoday.com/life/healthy/578238>. (in Thai)
- Prachachat. (2019). *A Decade of Thai Industry*. [Online]. Retrieved April 8, 2020, from: <https://www.prachachat.net/columns/news-398579>. (in Thai)

- Ruenkawe, N. and Kultonbutr, C. (2016). The effects of innovation creation and concentration to learning toward performances of organization. *Suthiparithat Journal*, 30(94), 68-82. (in Thai)
- Sirisak P. (2016). The casual relation of change leadership creativity in organization innovation toward organization performance: Small and Medium Enterprises. *Academic Services Journal*, 27(3), 11-23. (in Thai)
- Suangsurattanakul, M. (2016). The effect of middle manager in organization development to be innovative organization: A case study of True corporation (PLC). *Veridian E-Journal Science and Technology*, 9(1), 283-297. (in Thai)
- Sukato, N. and Lin, T. C. (2014). University Branding and Rural Tourism through the Interactive Information Kiosk System. *The Proceedings of Asian Conference on Business and Public Policy*, 2014, Osaka, Japan, 243-254.

การปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน : ปัญหาและอุปสรรค แนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสม

ดนุวัศ สุวรรณวงศ์*

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Received: 1 April 2020

Revised: 29 January 2021

Accepted: 11 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวและศึกษาแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 ท่าน และจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้แทนหน่วยงาน จำนวน 83 ท่าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัว มี 6 ประเด็น ได้แก่ (1) โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) การใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากร (3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (5) มาตรฐานการศึกษาและความรู้ความเข้าใจของประชาชน (6) สถานการณ์ความไม่สงบในเชิงพื้นที่ ส่วนแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัว สรุปได้ 4 แนวทางเร่งด่วน ได้แก่ (1) จัดกิจกรรมทบทวนแผนยุทธศาสตร์หรือแผนดำเนินงาน (2) การตั้งคณะกรรมการพัฒนาความสามารถด้านทักษะทางภาษา (3) ปรับโครงสร้างหน่วยงานและเพิ่มบทบาทภารกิจ (4) กำหนดแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการ

คำสำคัญ : แนวทางเชิงปฏิบัติ การปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาคมอาเซียน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: danuvat.s@psu.ac.th

Adaptation of Local Governments in the Three Southern Border Provinces under ASEAN Community: Problems and Obstacles, Guidelines for Appropriate Practice

Danuvat Suwanvong*

Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences,
Prince of Songkla University

Received: 1 April 2020

Revised: 29 January 2021

Accepted: 11 March 2021

Abstract

This research aimed to study the problems and obstacles to adaptation and to study the appropriate practical guidelines for adaptation of the local administrative organizations in the three southern border provinces under the opening of the ASEAN Community. This research used the qualitative research method. Data were collected through in-depth interviews of 25 persons and a semi-formal meeting forum with 83 agency representatives. Key informant groups were academics and administrators of local administrative organizations in the area. The employed research instrument was an in-depth interview form. Data were analyzed by content analysis. The results of the study revealed that there were six problems and obstacles to necessary adjustment: (1) organizational structure of local administrative organizations; (2) English usage of the personnel; (3) knowledge and understanding about the context for joining the ASEAN Community; (4) knowledge and understanding about the established ASEAN Community; (5) educational standards and knowledge and understanding of the people; (6) the unrest condition in the area. As for the practical guidelines for adaptation, there were four urgent approaches to be summarized as follows: (1) organizing activities to review strategic plans or action plans; (2) setting up a committee for developing language proficiency; (3) adjusting the structure and increasing the mission and roles of the work agencies; and (4) setting up integrated action plans.

Keywords: Practical guidelines, Adaptation of local administrative organization, ASEAN Community

* Corresponding Author; E-mail: danuvat.s@psu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศทั่วโลกต่างมุ่งสู่การรวมตัวกันในทางเศรษฐกิจมากขึ้นนำไปสู่สังคมบริโภคนิยม เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจเพื่อสร้างพลังการพัฒนาและต่อรองทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็มีความพยายามรวมตัวกันของประเทศต่างๆ แต่ก็ค่อนข้างคลุมเครือเนื่องจากความแตกต่างในหลายมิติ เช่น เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่ออาเซียนพบว่าการรวมตัวของประเทศต่างๆ ในยุโรปที่กลายเป็นสหภาพยุโรป ได้ส่งผลให้ประเทศสมาชิกมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการทหารในระดับโลกอย่างมาก ประกอบกับเมื่ออาเซียนพบว่าภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกกำลังมีแนวโน้มรวมตัวกันเพื่อมุ่งสู่การช่วงชิงความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ ทำให้อาเซียนเริ่มแสวงหาแนวทางสร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังที่ได้เกิดขึ้นแล้วในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดยเป้าหมายสูงสุดคือการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 สำหรับประเทศไทยในฐานะเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งประชาคมอาเซียน ย่อมต้องเผชิญกับโอกาสพร้อมความท้าทายต่างๆ และยังส่งผลให้ทุกภาคส่วนของประเทศต้องปรับตัว โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Jareonsuk, 2012)

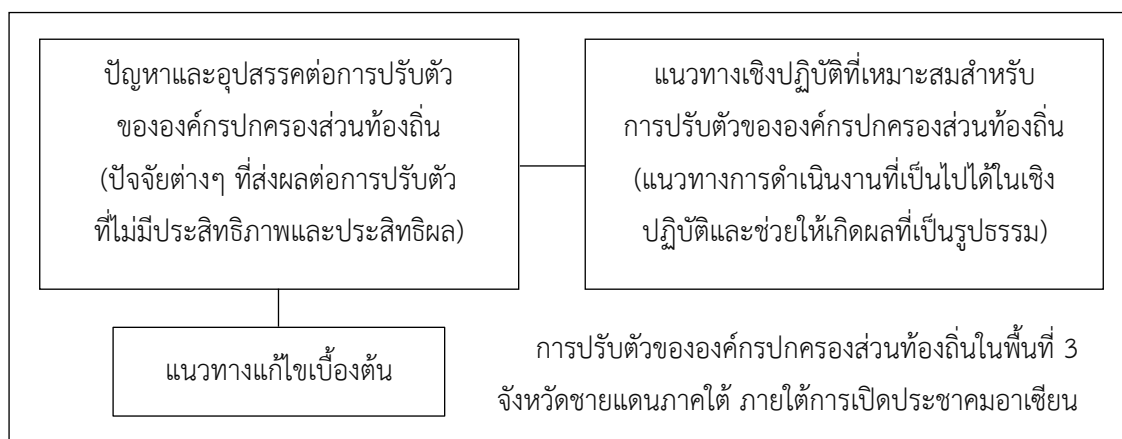
“ประชาคมอาเซียน” หรือ “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Association of Southeast Asia Nations – ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปริญญากรุงเทพหรือปริญญากาอาเซียน เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีประเทศร่วมก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ และต่อมามีประเทศเข้าเป็นสมาชิกเพิ่ม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา รวมสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ โดยประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ (1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ดังนั้น การก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จึงถือเป็นความท้าทายของประเทศไทยในการปรับตัวเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระดับพื้นที่และอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดที่จะต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Sutthiyong, 2014)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ได้ส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม แม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับหนึ่งบ้างแล้ว แต่ด้วยเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ประกอบกับหลายองค์กรยังดำเนินงานแบบปกติ จึงทำให้จำเป็นต้องใช้เวลาปรับตัวเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรองรับต่อการเปิดประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jareonsuk, 2012) ดังที่ได้มีการศึกษาวิจัยในกรณีดังกล่าวในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ เช่น Nuansri (2013) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ Mulngaamkul et al. (2013) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลาง เป็นต้น ฉะนั้น ด้วยความเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มี

สภาพแวดล้อมและบริบทแตกต่างจากพื้นที่อื่น ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นคนเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษายาวีเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน (Suwanvong and Chaijareonwattana, 2013) ซึ่งเป็นภาษาเดียวกันกับชาวมลายูทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของคนไทยในพื้นที่และโดยทั่วไป (Education Commission Secretariat of the House of Representatives, 2010) จึงถือเป็นประเด็นสำคัญในบริบทเชิงพื้นที่ที่ต้องมีการศึกษาภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน

ฉะนั้น ภายใต้บริบทที่แตกต่างเชิงพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อันเป็นข้อจำกัดต่อการปรับตัว และแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานอันจะส่งผลให้เกิดการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและเป็นสากลมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยภายใต้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปรับตัว ที่ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมแนวทางในการแก้ไขเบื้องต้น (2) แนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษาแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงประจักษ์ (Empirical Phenomenology Approach) (Photisita, 2007)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

(1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในส่วนการสัมภาษณ์ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 25 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และรัฐศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน ที่ถือเป็นบุคคลที่มีความรู้และสามารถให้ข้อมูลต่อประเด็นที่ศึกษาในเชิงวิชาการได้ และผู้บริหารระดับนโยบายของจังหวัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ จำนวน 20 ท่าน ที่ถือเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ขนาดของตัวอย่างของ Creswell (2014) ที่กำหนดว่าในการสัมภาษณ์ต้องมีผู้ให้ข้อมูลอยู่ที่ระหว่าง 5 ถึง 25 ท่าน

(2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในส่วนการจัดเวทีประชุมกึ่งทางการ (semi-formal) กับตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 83 ท่าน จาก 83 หน่วยงาน แบ่งเป็นเทศบาล จำนวน 30 หน่วยงาน และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 53 หน่วยงาน

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยนี้ ในส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดเวทีการประชุมกึ่งทางการ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีการกำหนดกรอบประเด็นเป็นแนวคำถามไว้ที่มุ่งตอบคำถาม 3 ประเด็นหลัก คือ (1) ปัญหาและอุปสรรค (2) แนวทางแก้ไขเบื้องต้น และ (3) เสนอแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสม โดยได้มีการนำส่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการวิจัย พร้อมปรับปรุงแก้ไขก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผ่านทางไปรษณีย์ จากนั้น ติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ที่ผู้ให้ข้อมูลได้แจ้งกลับตอบรับการให้ข้อมูล เพื่อนัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีการจดประเด็นพร้อมบันทึกเทประหว่างการสัมภาษณ์

ในส่วนการจัดเวทีการประชุมกึ่งทางการเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวและเสนอแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน กับตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 เวลา 10.00-15.00 น. ณ โรงแรมซีเอส ปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมให้ข้อมูลในการประชุมกึ่งทางการไป 180 หน่วยงาน และได้รับการตอบรับและมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 83 ท่าน จาก 83 หน่วยงาน แบ่งเป็นเทศบาล 30 หน่วยงาน และองค์การบริหารส่วนตำบล 53 หน่วยงาน ซึ่งผู้เข้าร่วมต่ำกว่าเป้าหมาย เนื่องด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากสถานที่จัดประชุมไม่สะดวกเดินทางร่วมประชุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงอุปนัย ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เก็บรวบรวมมาได้จากข้อมูลตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไป (Lyncharearn, 2012) ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่ผ่านการสัมภาษณ์และการจัดเวทีการประชุมถึงทางการเพื่อจัดทำเป็นข้อสรุปต่อประเด็นที่ศึกษา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานที่ตอบสนองต่อบทบาทในการเข้าสู่ประชาคมได้อย่างเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขเบื้องต้นในแต่ละประเด็น โดยสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน และแนวทางแก้ไขเบื้องต้น

ประเด็นปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไขเบื้องต้น
1. ด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
- ขาดหน่วยงานย่อยในลักษณะฝ่าย กอง กลุ่มงาน หรือผู้รับผิดชอบในบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้อง	- เพิ่มกลุ่มงานหรือมีผู้รับผิดชอบโดยตรงขึ้นมาเพื่อประสานและขับเคลื่อนงานด้านประชาคมอาเซียน
2. ด้านการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
- บุคลากรที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร	- ผู้บริหารมุ่งเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเรื่องทักษะภาษาอังกฤษให้มากขึ้นโดยวิธีการต่างๆ
3. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	
- ขาดข้อมูลเรื่องสภาพแวดล้อมเพื่อนำมากำหนดเป็นเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านต่างๆ	- จัดเวทีประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนดำเนินงาน
4. ด้านความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	
- บุคลากรทุกระดับส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	- จัดกิจกรรมอบรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับในหน่วยงาน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
5. ด้านมาตรฐานการศึกษาและความรู้ความเข้าใจของประชาชน	
- อัตราการได้รับการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ ค่อนข้างต่ำกว่ามาตรฐาน	- เน้นพัฒนามาตรฐานการศึกษาภายใต้ความร่วมมือกับสถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่ทั้งหมดในรูปแบบต่างๆ
6. ด้านสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในเชิงพื้นที่	
- ความยากลำบากทั้งในเชิงภารกิจงานประจำและภารกิจที่ต้องพัฒนาและปรับตัวภายใต้ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง	- เน้นปรับปรุงภายในองค์กร เช่น กระบวนการทำงาน การพัฒนาบุคลากร และสร้างความรู้แก่ประชาชน ผ่านการสอดแทรกด้วยวิธีการต่างๆ

จากตารางที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน และแนวทางแก้ไขเบื้องต้น อันเป็นข้อสรุปจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ โดยสามารถสรุปได้เป็น 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ประเด็นด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะปัญหาและอุปสรรค

โครงสร้างภายในหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีโครงสร้างและหน้าที่ที่กำหนดที่ไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ควรเพิ่มขึ้นในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โครงสร้างยังมีลักษณะทั่วไปเหมือนที่ผ่านมาโดยเน้นทำงานตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ทำให้ขาดหน่วยงานย่อยในลักษณะฝ่าย กอง กลุ่มงานหรือบุคลากรที่ขับเคลื่อนให้เกิดงานที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากเกือบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดความชัดเจนในการจัดองค์การโดยเฉพาะในเรื่องการปรับโครงสร้าง ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนให้แก่แต่ละฝ่ายงานและบุคลากรในฝ่ายงานต่างๆ ตามโครงสร้างองค์กรแบบเดิมที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นดำเนินงานตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด ทำให้ขาดการพัฒนาภารกิจที่ขับเคลื่อนการเป็นประชาคมอาเซียน”

แนวทางแก้ไขเบื้องต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับโครงสร้างองค์กรในลักษณะการเพิ่มกลุ่มงานขึ้นมาเพื่อประสานและขับเคลื่อนงานด้านประชาคมอาเซียนโดยเฉพาะ โดยเป็นแกนกลางให้กับทุกหน่วยงานย่อยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ หรืออาจมีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนให้แก่แต่ละฝ่ายงานและบุคลากรในฝ่ายงานต่างๆ ที่มีอยู่แล้วตามโครงสร้างเดิมเพื่อให้หน่วยงานย่อยต่างๆ เกิดการปรับและขับเคลื่อนงานตามภารกิจของตนที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากขึ้น

2. ประเด็นด้านการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะปัญหาและอุปสรรค

บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “เมื่อบุคลากรส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ก็ทำให้กลายเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดในการปรับตัวของบุคลากรและการขับเคลื่อนงานตามภารกิจต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากเมื่อเข้าสู่จุดเริ่มต้นของการเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักของทุกชาติในกลุ่มอาเซียนที่ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งเรื่องการศึกษา เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สิ่งเหล่านี้ทำให้ท้องถิ่นเกิดความเสียเปรียบ”

แนวทางแก้ไขเบื้องต้น

ผู้บริหารของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการพัฒนาในเรื่องของการพัฒนาบุคลากรที่มุ่งเน้นเรื่องของการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเรื่องภาษาอังกฤษให้มากขึ้นโดยวิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและปรับเปลี่ยนลักษณะการทำงานที่รองรับ

ความเป็นประชาคมอาเซียนมากขึ้น” เช่น การจัดอบรมทักษะภาษาอังกฤษในรูปแบบต่างๆ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษในที่ทำงาน การเขียนเอกสารราชการเป็นภาษาอังกฤษ การจัดทำป้ายและข้อมูลที่จำเป็นของฝ่ายงานเป็นภาษาอังกฤษ และมีการกำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานและการเลื่อนค่าจ้างที่มีเรื่องการพัฒนาภาษาอังกฤษมาเป็นเกณฑ์ประกอบการประเมินส่วนหนึ่งด้วยเพื่อให้เกิดการกระตุ้นในการพัฒนาตนเองของบุคลากร เป็นต้น

3. ประเด็นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ลักษณะปัญหาและอุปสรรค

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในเชิงพื้นที่ว่าในบริบทของความเป็นพื้นที่ชายแดนของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลกระทบอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ปรับภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถดำเนินการได้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานสอดคล้องการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเนื่องจากแต่ละพื้นที่ย่อมมีผลกระทบที่แตกต่างจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้การขาดความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันเกิดจากการขาดข้อมูลเรื่องสภาพแวดล้อมเพื่อนำมากำหนดเป็นเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนค่อนข้างกระทบกับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดน ฉะนั้น หากผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบสภาพแวดล้อมและสามารถพัฒนาได้ตรงจุดก็จะทำให้เกิดโอกาสที่ดีจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

แนวทางแก้ไขเบื้องต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในบริบทของความเป็นพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของสภาพแวดล้อม และนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในพื้นที่ ไปปรับใช้ในเชิงการพัฒนาการดำเนินงานหรือการให้บริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามภารกิจที่เกี่ยวข้องภายใต้ประเด็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยอาจมีหน่วยงานหลักในพื้นที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินงานเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในบริบทพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานและดำเนินงานเพื่อตั้งรับและปรับตัวกับประชาคมอาเซียน

4. ประเด็นด้านความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ลักษณะปัญหาและอุปสรรค

บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ทั้งผู้บริหารข้าราชการการเมือง ผู้บริหารข้าราชการประจำ และข้าราชการหรือพนักงานทุกระดับ ทุกหน่วยงาน ฝ่าย สำนัก กอง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่ถูกต้องอย่างแท้จริง เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวมนั้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงบวกและเชิงลบของการเป็นบริบทพื้นที่และลักษณะองค์กรที่แตกต่างกัน นำมาสู่โอกาสการพัฒนาที่แตกต่างกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ตอนหนึ่งว่า “ส่วนใหญ่บุคลากรทุกระดับในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังขาดการศึกษาข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทำให้ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความเข้าใจทั้งเชิงหลักการ องค์ประกอบ ความสำคัญ กฎระเบียบ

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ อันเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทำให้ไม่สามารถเห็นภาพการปรับตัวและพัฒนาภายใต้บริบทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่สามารถดำเนินการได้”

แนวทางแก้ไขเบื้องต้น

บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับ ต้องศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อให้มีความเข้าใจทั้งเชิงหลักการ ความสำคัญองค์ประกอบ กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ อันเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเห็นภาพการปรับตัวและการพัฒนาภายใต้บริบทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานและบุคลากรในแต่ละส่วนงานที่สามารถดำเนินการได้เพื่อร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานและการให้บริการสาธารณะที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูง ควรจะมีการจัดกิจกรรมอบรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานได้มีความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง”

5. ประเด็นด้านมาตรฐานการศึกษาและความรู้ความเข้าใจของประชาชน

ลักษณะปัญหาและอุปสรรค

มาตรฐานการศึกษาทั้งของหน่วยงานด้านการศึกษาและของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ค่อนข้างต่ำกว่ามาตรฐานเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ หรือภาคอื่นๆ ของประเทศไทย รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงอย่างประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ทำให้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในเชิงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการให้บริการสาธารณะและเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาด้วยเช่นกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “เมื่อพื้นที่มีปัญหาเรื่องมาตรฐานการศึกษาซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ทำให้การดำเนินงานที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนยากเช่นกัน โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษาของประชาชนในพื้นที่พบว่าได้รับการศึกษา โดยเฉลี่ยต่ำกว่าระดับภาคและระดับประเทศมีส่วนของประชาชนที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้มีสูงมาก อัตราการได้รับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับภาคและระดับประเทศค่อนข้างมาก ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาพื้นที่”

แนวทางแก้ไขเบื้องต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาให้แก่ประชาชนและชุมชน จึงต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาประชาชนและชุมชนในพื้นที่ให้สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเน้น การพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้เกิดขึ้นในพื้นที่ก่อนภายใต้ของเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้ความร่วมมือกับสถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่ทั้งหมดในรูปแบบต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน เช่น องค์กรความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ด้านทักษะและกระบวนการ การพัฒนาเจตคติ การพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษาในพื้นที่ เช่น ส่งเสริมให้มีการสอดแทรกการสอนภาษาอังกฤษมากขึ้น”

6. ประเด็นด้านสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในเชิงพื้นที่

ลักษณะปัญหาและอุปสรรค

การเกิดสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน รวมทั้งการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้มีความยากลำบากมากขึ้นทั้งในเชิงภารกิจงานประจำ และภารกิจที่ต้องพัฒนาและปรับตัวภายใต้ปัญหาเชิงพื้นที่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากสภาพปัญหาหลัก ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตอนหนึ่งว่า “ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกิดขึ้นจากปัญหาโครงสร้างเดิมและผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างมาก โดยภาพที่เห็นได้ชัดเจนนั่นคือในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสัดส่วนคนยากจนที่ค่อนข้างสูงจนทำให้เกิดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานไปประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง ปัญหาเหล่านี้ทำให้การปรับตัวหรือการพัฒนาการดำเนินงานและการให้บริการสาธารณะทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานเพื่อยกระดับสู่การเป็นประชาคมอาเซียนค่อนข้างยากลำบาก”

แนวทางแก้ไขเบื้องต้น

ปัญหาและอุปสรรคด้านนี้ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่ค่อนข้างควบคุมลำบาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรปรับตัวหรือปรับองค์กรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการมุ่งเน้นที่การปรับปรุงและพัฒนาภายในองค์กรก่อนทั้งระบบหรือกระบวนการทำงานและการพัฒนาบุคลากร โดยกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา โครงการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างบรรยากาศของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในส่วนของการปรับปรุงและพัฒนาภายนอกองค์กรผ่านการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบก็ควรมุ่งเน้นที่การสร้าง ความเข้าใจและความรู้ให้แก่ประชาชนในเบื้องต้นเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนผ่านการสอดแทรกด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ผ่านเวทีประชาคม การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการส่งเสริมการทำอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้เสริมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางเชิงปฏิบัติที่จะทำให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดการปรับตัวและพัฒนาการดำเนินงานหรือบริการสาธารณะที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แบบเร่งด่วนและสามารถดำเนินการได้ทันทีนั้น สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน

จากภาพที่ 2 แนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน อันเป็นข้อสรุปจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ โดยได้สรุปเป็น 4 แนวทางเชิงปฏิบัติแบบเร่งด่วนและสามารถดำเนินการได้ทันที ดังนี้

1. จัดกิจกรรมทบทวนแผนยุทธศาสตร์หรือแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดเวทีในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดบริการสาธารณะที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการระบุหรือกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรม ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งในเชิงของกระบวนการทำงานขององค์กร การพัฒนาบุคลากรในองค์กร และการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชน

2. ตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านทักษะทางภาษาของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังผ่านการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษ ทั้งในเรื่องของทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยการสร้างบรรยากาศในหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับเรื่องภาษาอังกฤษมากขึ้น มีกิจกรรมสนทนา กิจกรรมอบรมหรือเสริมทักษะภาษาอังกฤษ รวมถึงภาษาอาเซียนอื่นๆ ด้วย และเสนอให้หน่วยงานมีการกำหนดเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ตนเองด้านทักษะทางภาษาต่างๆ และการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนางานเชิงสร้างสรรค์ในการนำทักษะทางภาษามาปรับใช้ โดยให้เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย

3. ปรับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเพิ่มฝ่ายหรือกองวิเทศสัมพันธ์ หรือใช้วิธีการเพิ่มบทบาทภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนของหน่วยงานย่อยในองค์กรที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะก่อให้เกิดหน่วยงานย่อยหรือผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง ทำให้สามารถที่จะพัฒนาบทบาทและกำหนดภารกิจได้ชัดเจนขึ้น นำมาสู่การปรับตัวและรับมือกับการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้

4. การกำหนดแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกันของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน (ศอบต.) ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลการพัฒนาในภาพรวมเชิงพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อร่วมกันดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการพัฒนาการดำเนินงานหรือการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รองรับการเปิดประชาคมอาเซียนแบบบูรณาการ นำไปสู่การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานด้านอาเซียน

อภิปรายผล

1. ปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาจากการศึกษางานวิจัยอื่นๆ ในประเด็นใกล้เคียงกันพบว่ามีความแตกต่างในเชิงข้อค้นพบภายใต้บริบทของความเป็นพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะประเด็นที่ (2) ด้านการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (4) ด้านความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน และ (5) ด้านมาตรฐานการศึกษาและความรู้ความเข้าใจของประชาชน ที่กล่าวได้ว่าเป็นประเด็นปัญหาที่เป็นข้อค้นพบเชิงพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องปัญหาด้านการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รัฐบาลกลางพยายามแก้ไขปัญหายอยู่ เนื่องจากบุคลากรและผู้บริหารส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด และประเด็นที่ (6) ด้านสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในเชิงพื้นที่ที่ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน ส่วนในประเด็นที่ (1) ด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นประเด็นข้อค้นพบเชิงสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เป็นข้อค้นพบทั่วไปที่งานวิจัยอื่นๆ ในเรื่องใกล้เคียงกันค้นพบเหมือนกัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดเชิงเนื้อหาที่พบว่า มีความสอดคล้องกับ Nuansri (2013) ที่ได้เสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับนโยบายการก้าวสู่ประชาคมเขตเศรษฐกิจอาเซียนใน 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเศรษฐกิจ (2) ด้านสังคม (3) ด้านการศึกษา (4) ด้านวัฒนธรรม (5) ด้านสาธารณสุข (6) ด้านทัศนคติต่อประชาคมอาเซียนในเชิงบวก (7) ด้านการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับ Sutthiyong (2014) ที่ได้สรุปไว้ว่าปัญหาที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มี 4 ประการ ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างการกระจายอำนาจ (2) ด้านความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของภาครัฐและผู้ประกอบการ (3) ด้านความไม่เพียงพอของปัจจัยการผลิต (4) ด้านความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษและภาษาในอาเซียน

2. ประเด็นแนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาจากการศึกษา

งานวิจัยอื่นๆ ในประเด็นใกล้เคียงกันพบว่ามีความแตกต่างในเชิงข้อค้นพบภายใต้บริบทของความเป็นพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะแนวทางที่ (4) การกำหนดแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกันของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อร่วมกันดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการพัฒนาการดำเนินงานหรือการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รองรับการเปิดประชาคมอาเซียนแบบบูรณาการ นำไปสู่การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานด้านอาเซียน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ภายใต้ความพิเศษเชิงการบริหารพื้นที่ที่มีหน่วยงานพิเศษอย่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแกนกลางในการช่วยขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นได้ในเชิงปฏิบัติ ส่วนแนวทางที่ (1) จัดกิจกรรมทบทวนแผนยุทธศาสตร์หรือแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดเวทีในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการบริการสาธารณะที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการระบุหรือกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรม ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งในเชิงของกระบวนการทำงานขององค์กร การพัฒนาบุคลากรในองค์กร และการพัฒนาการจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชน (2) ตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านทักษะทางภาษาของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังผ่านการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษ ทั้งในเรื่องของทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยการสร้างบรรยากาศในหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับเรื่องภาษาอังกฤษมากขึ้น มีกิจกรรมสนทนา กิจกรรมอบรมหรือเสริมทักษะภาษาอังกฤษ รวมถึงภาษาอาเซียนอื่นๆ ด้วย และเสนอให้หน่วยงานมีการกำหนดเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะทางภาษาต่างๆ และการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนางานเชิงสร้างสรรค์ในการนำทักษะทางภาษามาปรับใช้ โดยให้เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย (3) ปรับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเพิ่มฝ่ายหรือกองวิเทศสัมพันธ์ หรือใช้วิธีการเพิ่มบทบาทภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนของหน่วยงานย่อยในองค์กรที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะทำให้เกิดหน่วยงานย่อยหรือผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง ทำให้สามารถที่จะพัฒนาบทบาทและกำหนดภารกิจได้ชัดเจนขึ้น นำมาสู่การปรับตัวและรับมือกับการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ ถือเป็นแนวทางเชิงปฏิบัติที่เป็นข้อค้นพบในลักษณะเชิงกลยุทธ์ทางการบริหารทั่วไปที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรที่งานวิจัยอื่นๆ ในเรื่องใกล้เคียงกันค้นพบเหมือนกัน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดก็พบว่ามีความสอดคล้องกับ Mulngaamkul et al. (2013) ที่พบว่าแนวทางการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาองค์กรสู่ประชาคมอาเซียนขององค์กรบริหารส่วนตำบล คือองค์กรควรวางแผนบริหารงานตามความเหมาะสมของพื้นที่ เน้นการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ การเพิ่มโครงสร้างหน่วยงานในองค์กรที่ดูแลเกี่ยวกับอาเซียนโดยเฉพาะให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และควรสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้กับคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการดำเนินงานและการปรับตัวขององค์กรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในเรื่อง

การกำหนดนโยบายการพัฒนาของผู้บริหาร การปรับบทบาทภารกิจตามโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมตามอำนาจหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้ การเร่งพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากร การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และรายละเอียดที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มุ่งสร้างความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง และส่งเสริมการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและความรู้ของประชาชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาพื้นที่

1.2 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอบต. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเข้ามามีบทบาทเป็นแกนกลางในการประสานงาน ส่งเสริม และสนับสนุน ในสิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งต้องอาศัยความร่วมมือกันหรือมีข้อติดขัดทั้งเชิงกระบวนการ โครงสร้าง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับตัวได้ยาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำผลการศึกษาที่เป็นแนวทางเชิงปฏิบัติที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง ไปทดลองหรือทดสอบดำเนินการจริงโดยใช้การวิจัยและพัฒนาด้วยผู้วิจัยเป็นตัวขับเคลื่อนในลักษณะการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

กิตติกรรมประกาศ

ขอพระคุณทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

เอกสารอ้างอิง

- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: A Qualitative, Quantitative, and Mixed Method Approaches*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Education Commission Secretariat of the House of Representatives. (2010). *A Summary Report of the Seminar on Educational Management to Solve Problems in the Three Southern Provinces*. Bangkok: Education Commission Work Group. (in Thai)
- Jareonsuk, J. (2012). *Local Governments and Adaptation to Support the Entry into the ASEAN Community*. Mahasarakham: Mahasarakham University. (in Thai)
- Lyncharearn, A. (2012). Qualitative Data Analysis Techniques. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 17(1), 17-29 (in Thai)
- Mulngaamkul, T. et al. (2013). Preparation for ASEAN Community and Subdistrict Administration Organization Development in the Central Region. *Eastern Asia University Journal*, 3(2), 71-82. (in Thai)
- Nuansri, W. (2013). The Preparation of Local Governments to Support the ASEAN Economic Community: A Case Study of Local Governments in Sadao District, Songkhla Province. *Southern Technology Journal*, 6(2), 27-34. (in Thai)

- Photisita, C. (2007). *Science and art of qualitative research*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Company Limited. (in Thai)
- Sutthiyong, P. (2014). *ASEAN Community and Adaptation of the Thai Local Government*. Bangkok: The Secretariat of the Senate. (in Thai)
- Suwanvong, D. and Chaijareonwattana, B. (2013). A New Paradigm for Administrative of Higher Education Institutions for the Three Southern Border Provinces: A Framework for Sustainable Development and the ASEAN Community. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 13(2), 58-71. (in Thai)

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

จรินทร์ สุทธนารักษ์^{1*}, ไชยา ยิ้มวิไล²

^{1,2}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Received: 28 August 2020

Revised: 18 January 2021

Accepted: 19 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับของผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ (2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ (3) ศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ และ (4) นำเสนอแนวทางส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงผสม ตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานสังกัดสำนักชั่งตวงวัด จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม ตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานสังกัดสำนักชั่งตวงวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า หลักการกระจายอำนาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยที่ด้านการประหยัดพลังงานของหน่วยงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ เชี่ยวชาญ ขาดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ ขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและขาดการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน ไม่มีการกระจายอำนาจ แนวทางในการส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ คือ เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ควรกระจายอำนาจถ่ายโอนภารกิจให้ภาคเอกชนเข้ามาปฏิบัติงานแทนเพื่อแบ่งเบาภาระงาน และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล ระดับของผลสัมฤทธิ์ สำนักชั่งตวงวัด

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: jarin_95@hotmail.com

Factors Affecting the Achievement of Applying Good Governance Principle in Management of the Bureau of Weights and Measures, Department of Internal Trade, Ministry of Commerce

Jarin Suttanarak^{1,*}, Chaiya Yimwilai²

^{1,2}Doctor of Philosophy Program in Public Administration,
Graduate College of Management, Sripatum University

Received: 28 August 2020

Revised: 18 January 2021

Accepted: 19 March 2021

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the level of achievement in applying good governance principle in administration, (2) to analyze the factors affecting the achievement of the application of good governance principle in administration, (3) to study problems and obstacles in applying good governance principle in administration, and (4) to propose the guidelines for promoting the application of good governance principle for achievement in administration of the Bureau of Weights and Measures, Department of Internal Trade, Ministry of Commerce. This research was a mixed-method research involving the quantitative and qualitative research methodologies. In the quantitative study, the research sample consisted of 200 personnel of work units under the Bureau of Weights and Measures. The employed research tool was a questionnaire. Data were analyzed using the percentage, mean, and standard deviation. In the qualitative study, the key research informants were 8 administrators of work units under the Bureau of Weights and Measures. The employed research tool was a structured interview form. Data were analyzed with content analysis. Research findings showed that the principle of decentralization had the highest influence on the achievement in applying good governance principle in administration. The achievement in applying good governance principle in administration was at the high level in all aspects, with the aspect of energy saving of the work units receiving the highest rating mean. The problems and obstacles in applying good governance in administration were the following: the lack of personnel with knowledge and expertise; the lack of new technology application in administration; the lack of public relations for operations; the lack of monitoring of progress in operations; and the lack of decentralization. The practical guidelines for promotion of the application of good governance principle in administration were the following: the clients should be allowed to participate in monitoring of progress and evaluation of the operations; the work units should be decentralized by transferring some functions to be undertaken by the private sector to lessen the workload; and the personnel should be developed to equip them with knowledge and expertise to enable them to work more efficiently.

Keywords: Good governance principle, Level of achievement, Bureau of Weights and Measures

* Corresponding Author; E-mail: jarin_95@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน มีหน้าที่ในการพัฒนา กำหนด และทดสอบมาตรฐานเครื่องชั่งตวงวัด ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบเกี่ยวกับการใช้เครื่องชั่งตวงวัดให้เป็นไปตามมาตรฐานนานาชาติ จัดทำ สอบเทียบ และเก็บรักษาแบบมาตราชั่งตวงวัด กำหนดหลักเกณฑ์และกำกับดูแลการประกอบธุรกิจผลิต นำเข้า ช่อม และขายเครื่องชั่งตวงวัด รวมทั้งการประกอบธุรกิจให้บริการชั่ง ตวง หรือวัด กำหนดหลักเกณฑ์ในการออก ใบอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจผลิตหรือซ่อมเครื่องชั่งตวงวัด สามารถตรวจสอบให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิต หรือซ่อม ตรวจให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัด จัดทะเบียนเครื่องหมายเฉพาะตัวของผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ซ่อมเครื่องชั่ง ตวงวัด สรรวจและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องชั่งตวงวัดในระหว่างการใช้งาน กำหนดวิธีการแสดงปริมาณสุทธิ และตรวจสอบความถูกต้องของปริมาณ การบรรจุของสินค้าหีบห่อของผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้จำหน่าย กำหนดวิธีการ ซื้อขายสินค้าชนิดใดต้องทำการซื้อขายโดยการชั่ง การตวง การวัด หรือการนับเป็นจำนวนหน่วย ดำเนินการตาม กฎหมาย กรณีที่มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องชั่งตวงวัดและสินค้าหีบห่อ ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ เครื่องชั่งตวงวัดที่ถูกต้อง และส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิของผู้บริโภค พัฒนาความรู้ ความสามารถ และ ทักษะของเจ้าหน้าที่ชั่งตวงวัดให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของเครื่องชั่งตวงวัดและความก้าวหน้าใน กระบวนการปฏิบัติงานด้านชั่งตวงวัดของนานาประเทศ ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการกำกับ ดูแลชั่งตวงวัด และสินค้าหีบห่อของประเทศต่าง ๆ หรือระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายชั่ง ตวงวัด และองค์กรชั่งตวงวัดอื่น ๆ จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับงานชั่งตวงวัด ซึ่งมีงานที่ต้องรับผิดชอบ การให้บริการประชาชนทั้งประเทศ แต่สำนักชั่งตวงวัดมีบุคลากรจำนวนทั้งสิ้น 380 คน มีการบริหารจัดการโดยมี บุคลากรในส่วนกลางจำนวน 93 คนและบุคลากรในส่วนภูมิภาคจำนวน 287 คน โดยจัดตั้งสำนักงานสาขาเขตต่างๆ จำนวน 32 สาขาเขตและยกระดับสำนักงานสาขาขึ้นเป็นศูนย์ชั่งตวงวัดภาคประจำภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้รวมจำนวน 4 ศูนย์ (Department of Internal Trade, Ministry of Commerce, 2015) ธรรมชาติของงานชั่งตวงวัดเป็นงานที่เชื่อมโยงภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยเน้นการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมี พื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง มีความชอบธรรมของกฎหมายมีเสถียรภาพมีโครงสร้างและกระบวนการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Pakdeejit, 2012)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมา ประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัดเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข ในการพัฒนาองค์กร ของสำนักชั่งตวงวัดให้มีสมรรถนะและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้บริการและดูแลประชาชนทุกภาคส่วน อย่าง เหมาะสมทั่วถึงและยั่งยืน สอดรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ไร้ขีดจำกัดทางโลกาภิวัตน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
4. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อทราบถึงระดับของผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ
3. ได้รับทราบปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
4. ได้แนวทางในการส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการที่เหมาะสมของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

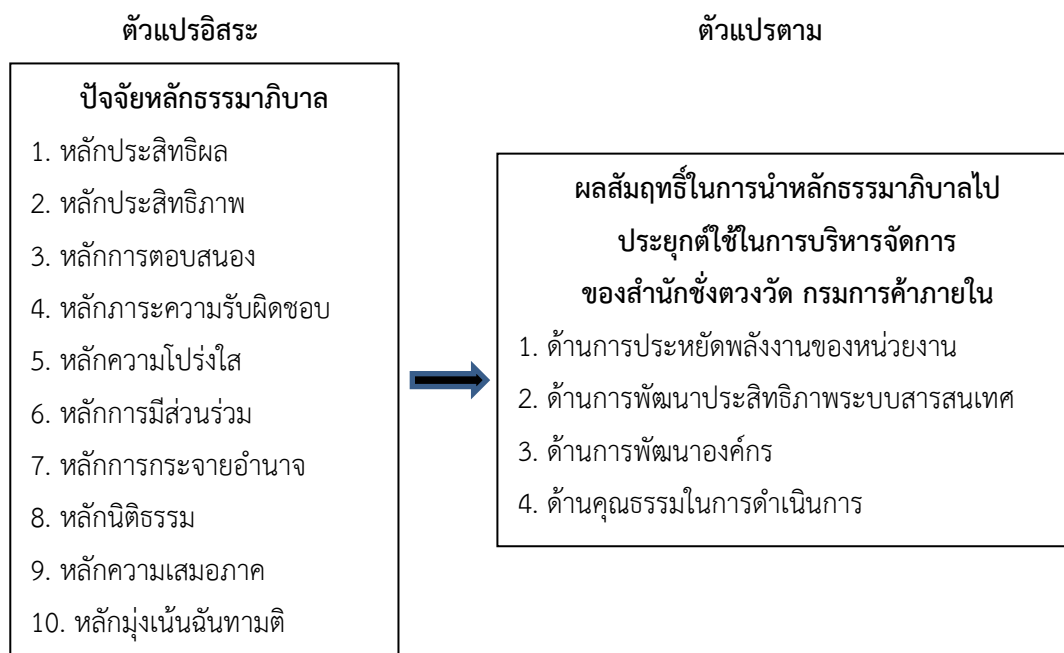
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้ (Boonmee, 1998) ธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชน และประชาชนซึ่งทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ (2) มีคุณธรรม (3) โปร่งใส และ (4) ตรวจสอบได้ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Suwanmongkol, 2015) คือ ธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติ โดยยึดหลักเหตุผลและความชอบธรรม กล่าวคือ ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ (Principles) และแนวทาง (Guidelines) สำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด ความหมายของธรรมาภิบาล (Uwanno, 1999) ในแบบสากลมีความหมายรวมถึงระบบ โครงสร้าง และกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศ เพื่อที่ภาคต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่า ธรรมาภิบาลสากลเน้นกฎเกณฑ์ (norm) ที่วางระบบโครงสร้าง กระบวนการ และความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ส่วนการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของเทศบาลในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1

(Phuangkamyad, 2015) สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบาย ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาการขาดความร่วมมือ ปัญหาการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานของเทศบาล เพื่อให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นั้นควรส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคลากรมีส่วนสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาประสิทธิผลการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (Sumranwanich, 2009) สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ (1) การบริหารตามหลักนิติธรรม ทำตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายให้อำนาจไว้ (2) หลักคุณธรรม ผู้นำยึดหลักความถูกต้อง ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม ยึดถือความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ สุจริต มาทำงานตรงต่อเวลา (3) หลักความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยให้ประชาชนเข้าร่วมและมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ (4) การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ (5) หลักความรับผิดชอบ ส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นในการบริการประชาชน ทำงานด้วยความรวดเร็ว และ (6) หลักความคุ้มค่า มีการใช้งบประมาณตามความจำเป็น และการจัดซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ อุปกรณ์ที่ใช้ในสำนักงานและการซ่อมแซมยานพาหนะและเครื่องมือ ประสิทธิภาพของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ (Duangchak, 2012) สรุปได้ คือ การกำหนดนโยบายธรรมาภิบาล การนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ และการประเมินผลกระทบนโยบายธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิผลของนโยบาย แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Anumanrachathon, 2006) สรุปประเด็นสำคัญดังนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความสามารถขององค์กรในการนำเอาทรัพยากรทางการบริหารในองค์กรให้สามารถปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งจะต้องมีการจัดหา ทรัพยากรวิธีการทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายประสบผลสำเร็จ โดยต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนสามารถดำเนินการได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อนำมาประกอบการออกแบบกรอบการศึกษา ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การศึกษา ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปรในการศึกษา คือ ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในองค์กร โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด แล้วพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยแบบพร้อมกัน (Convergent Parallel Design) (Creswell, 2013)

ประชากรและตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานสังกัดสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ปี 2562 จำนวนทั้งหมด 380 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี ผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 191 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 200 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก คือ ผู้บริหารของหน่วยงานสังกัดสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ชั่งตวงวัด 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานเครื่องชั่ง 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานเครื่องตวงและเครื่องวัด 1 คน และผู้อำนวยการส่วนต่างๆ 4 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

เครื่องมือวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์” ประกอบด้วย (1) ความคิดเห็นที่มีต่อหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และ (2) ผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของการวิจัย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ถึง 1.00 และตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .99

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ (1) ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ (2) ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ และ (3) แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยทำการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้ช่วยตรวจสอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลาที่กำหนดไว้ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ชั่งตวงวัด 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานเครื่องชั่ง 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานเครื่องตวงและเครื่องวัด 1 คน และผู้อำนวยการส่วนต่าง ๆ 4 คน และแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานสังกัดสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 200 คน โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้กับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติดังนี้

1.1 สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อการอธิบายถึงลักษณะของข้อมูลตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบสมการของปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

1.3 สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์และบันทึกเสียง แล้วทำการถอดเทปที่บันทึกเสียงและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความ การเปรียบเทียบข้อมูล การเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ

โดยการยึดแนวคิด ทฤษฎี เป็นกรอบ พร้อมหาคำอธิบายภายใต้กรอบความคิด หรือทฤษฎี เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ

ผลการวิจัย

1. ระดับของผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประหยัดพลังงานของหน่วยงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมในการดำเนินการ ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพพระบาราสรรสนเทศ และด้านการพัฒนาองค์กร ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ หลักการความรับผิดชอบ และหลักการตอบสนอง ส่วนหลักประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด ได้แก่ ปัจจัยหลักการกระจายอำนาจ ปัจจัยหลักประสิทธิภาพ ปัจจัยหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ปัจจัยหลักความเสมอภาค และปัจจัยหลักประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ โดยปัจจัยที่ส่งผลบวกต่อผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ ปัจจัยหลักการกระจายอำนาจ รองลงมา คือ ปัจจัยหลักประสิทธิภาพ และปัจจัยหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน เท่ากับ 0.875 โดยสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด ได้ร้อยละ 76.50

4. ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด ได้แก่ (1) ขาดการสร้างจิตสำนึกในการรักษาสีขาวและลดการประหยัดพลังงานอย่างจริงจัง (2) ขาดนโยบายด้านการลดการใช้พลังงานอย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง (3) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในตำแหน่งงานโดยตรง มาดูแลระบบงานชั่งตวงวัด ทำให้การทำงานที่ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ บุคลากรขาดความรู้ในการวางระบบงานให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานชั่งตวงวัด (4) ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยในการบริหารจัดการและการจัดทำ Big Data ของระบบงานชั่งตวงวัด เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ซึ่งเป็นงบประมาณที่ได้มาจากการจัดสรรจากรัฐบาล (5) ขาดแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการกำหนดทิศทางขององค์กรรวมทั้งการพัฒนาบุคลากร (6) สำนักชั่งตวงวัดพัฒนาได้ล่าช้า เนื่องจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านอื่นๆ เนื่องจากข้อจำกัดของภารกิจที่รับผิดชอบ (7) ผู้ได้บังคับบัญชาไม่กล้าเสนอความคิดเห็นหรือชี้แจงเนื่องจากกลัวผลกระทบที่จะตามมา (8) บุคลากรบางส่วนขาดคุณธรรม ขาดความเสียสละ ขาดระเบียบวินัยในการดำเนินงาน และ (9) ผู้รับบริการต้องการความรวดเร็วและสะดวกที่สุด โดยมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจ จึงเป็นช่องทางในการเสนอผลประโยชน์ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่แบบไร้คุณธรรมจรรยาบรรณ

5. แนวทางส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัดกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีดังนี้

5.1 ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญ ทักษะที่จำเป็นในตำแหน่งงาน โดยส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.2 ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณงานที่มีเป็นจำนวนมาก หรือมีการกระจายอำนาจโดยการถ่ายโอนภารกิจให้หน่วยงานอื่นหรือภาคเอกชนปฏิบัติงานแทน ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานซึ่งตรงวัด เพื่อลดปริมาณงานที่มีจำนวนมาก

5.3 บุคลากรในองค์กรควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการทำแผนกลยุทธ์ กำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในทุกภาคส่วนขององค์กรจะได้ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามแผนการดำเนินงาน

5.4 ควรนำเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ มีรูปแบบการทำงานออนไลน์ที่เข้าใจง่ายและประชาชนผู้ใช้บริการเข้าถึงได้ง่ายขึ้น รวมทั้งควรใช้ระบบออนไลน์ทำงานแบบอัตโนมัติแทนเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุดเพื่อลดการใช้ดุลยพินิจ เพื่อเพิ่มความโปร่งใส

5.5 ควรมีการจัดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้โดยจัดทำเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ต่าง ๆ จากการทำงาน แนวทางในการปฏิบัติงาน ปัญหา/อุปสรรคในการทำงาน ตลอดจนแนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ

5.6 ควรมีหน่วยสนับสนุนหรือผู้ดูแลระบบศูนย์ข้อมูลความรู้ออนไลน์ ซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือให้ข้อมูล แนวทางปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรที่ออกปฏิบัติงานแล้วต้องการความช่วยเหลือ

5.7 ควรมีนโยบายกำหนดจริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ปลุกจิตสำนึกและส่งเสริมพัฒนาในด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร ซึ่งต้องมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นประจำทุกวัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่โปร่งใสในการทำงาน และเกิดเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีขององค์กร

อภิปรายผล

1. สำนักซึ่งตรงวัดมีผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ด้านการประหยัดพลังงานของหน่วยงาน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพระบบสารสนเทศ ด้านการพัฒนาองค์กร และด้านคุณธรรมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก แสดงถึงการให้การยอมรับและเห็นด้วยของบุคลากรในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร โดยด้านการประหยัดพลังงานของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สืบเนื่องมาจากหน่วยงานของสำนักซึ่งตรงวัด มีคณะกรรมการดำเนินการวางแผน มอบหมายหน้าที่ บทบาทให้บุคลากร โดยให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมทั้งร่วมในการรณรงค์และร่วมปฏิบัติในการลดพลังงาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรช่วยกันประหยัดพลังงาน มีการบำรุงรักษาอุปกรณ์สำนักงานและเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ทำงานเป็นประจำ รวมถึงมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประหยัดพลังงาน และมีการประเมินผลการประหยัดพลังงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการมีลักษณะสอดคล้องกับกระบวนการบริหารที่ Sanrattana (1999) ได้กล่าวถึงว่า กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 4 ประการ คือ (1) การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น (2) การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน (3) การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ (4) การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์กร

ได้ประพุดิ ปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง

2. การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของสำนักชั่งตวงวัดสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Navarat (2012) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารงานมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้องเป็นไปในแนวเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้สำหรับงานนั้นๆ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลต่อการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ ตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด กรมการค้าภายใน ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักประสิทธิภาพ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเสมอภาค และหลักประสิทธิภาพ โดยหลักการกระจายอำนาจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการมากที่สุด ทั้งนี้เพราะหลักการกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจการดำเนินการให้แก่บุคลากร มุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ โดยสำนักชั่งตวงวัดมีการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด

3. แนวทางส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มเติม ความรู้ ความชำนาญ ทักษะที่จำเป็นในตำแหน่งงาน ซึ่งเป็นแนวทางสอดคล้องกับ Office of the Permanent Secretary Ministry of Commerce (2017) ที่ให้ความสำคัญการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรว่า บุคลากรเป็นกลไกการขับเคลื่อนภาครัฐที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ในการเกิดเป็น “Smart People” ที่ต้องมีความรู้ ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ โดยเริ่มที่สำคัญ คือ “เปลี่ยนแปลง (Change)” เพื่อ “การประสานการทำงานร่วมกัน (Collaboration)” สร้างสรรค์คุณค่าร่วมกัน ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ซื่อตรง โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และมีคุณธรรม (Corruption free) เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละระดับตำแหน่ง และตอบสนองต่อการกิจที่ได้รับ ควรมีการกระจายอำนาจโดยการถ่ายโอนภารกิจให้หน่วยงานอื่นหรือภาคเอกชนปฏิบัติงานแทน เพื่อลดปริมาณงานให้สอดคล้องกับจำนวนบุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรของหน่วยงานชั่งตวงวัดสามารถให้บริการกับประชาชน/ผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Navarat (2012) ได้กล่าวถึงผลดีของการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ว่าทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการให้บริการ ทั้งนี้ Phuangkamyad (2015) ได้กล่าวถึงการให้หลักการกระจายอำนาจอาจจะไม่สัมฤทธิ์ผล หากส่วนกลางมีการถ่ายโอนมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานใดๆ ปฏิบัติ แต่ไม่มีงบประมาณหรือบุคลากรมาให้ จะเป็น การไปเพิ่มปริมาณงานให้มากขึ้น จึงไม่เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ควรนำเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการให้เหมาะสม ควรมีรูปแบบการทำงานที่ประชาชนผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ง่ายใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับ Suwanmongkol (2015) ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยี มาให้บริการธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นช่องทางในการให้บริการที่สอดคล้องกับ

ความต้องการของผู้ใช้บริการในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องการบริการที่รวดเร็ว สะดวก ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้พัฒนางานซึ่งตรงวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกและรวดเร็วให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อหรือรับบริการ

1.3 ควรมีการกระจายอำนาจถ่ายโอนภารกิจให้หน่วยงานอื่นหรือภาคเอกชนเข้ามาปฏิบัติงานแทน โดยเปลี่ยนจากหน่วยงานที่มีหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน (Inspector) มาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล (Regulator) เพื่อแบ่งเบาภาระงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักชั่งตวงวัด

1.4 ควรผลักดันให้สำนักชั่งตวงวัด เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอิสระในการบริหารจัดการงานงบประมาณ และทรัพยากรบุคคล เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการของสำนักชั่งตวงวัด อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหา ประเมินผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาระดับความสามารถของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายของสำนักชั่งตวงวัดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ

เอกสารอ้างอิง

Anumanrachathon, M. (2006). Public Policy: Concept Process and Analysis. 2nd ed. Chiang Mai: Khanuengniji Press. (in Thai)

Boonmee, T. (1998). Good Governance in Thai Society. Bangkok: Saitarn Press. (in Thai)

Creswell, J. W. (2013). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage.

Department of Internal Trade. (2015). Annual Report 2015. Nonthaburi: Department of Internal Trade, Ministry of Commerce. (in Thai)

Duangchak, S. (2012). The Effectiveness of Good Governance Management Policy in the Rajabhat Universities. Thesis of the Degree of Doctor of Public Administration. Pathum thani: Valaya Alongkorn Rajabhat University In the royal patronage. (in Thai)

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Education and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

- Navarat, W. (2019). Good Governance. [Online]. Retrieved May 10, 2020, from:
<https://www.gotoknow.org/posts/417635>. (in Thai)
- Pakdeejit, R. (2012). Good Governance, Public and Private Management. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Phuangkamyad, C. (2015). Policy Implementation in Accordance with Good Governance Principles of Municipalities in Lower Central Provinces 1. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy in Public Administration. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Sanrattana, W. (1999). Concepts, Theories and Issues for Educational Administration. Bangkok: Thiphayawisut. (in Thai)
- Sumranwanich, C. (2009). The Effectiveness of Administration by Good Governance of the Administrators in Sri-Racha District, Chonburi Province. Thesis of the Degree of Master of Public Administration Program. Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Suwanmongkol, P. (2015). Public Administration and Good Governance. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (in Thai)
- Uwanno, B. (1999). Good Governance in Thai Society. Bangkok: Winyuchon Press. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Commerce. (2017). Human Resource Management Strategy Plan of the Ministry of Commerce 2018 - 2021. [Online]. Retrieved July 21, 2020, from: <http://www.pcni.moc.go.th> (in Thai)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เกดิษฐ์ จันทร์ขจร¹, ณัฐ สติธิกร^{2,*}

^{1,2}กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

Received: 11 March 2020

Revised: 9 April 2021

Accepted: 20 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ (3) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รูปแบบการเรียนรู้ และเพศ ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ VARK Learning Styles ที่พัฒนาจากแนวคิดของ Fleming (2012) และ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีรูปแบบการเรียนรู้เพียงรูปแบบเดียวคิดเป็นร้อยละ 49.72 มีรูปแบบการเรียนรู้สองรูปแบบ คิดเป็นร้อยละ 38.79 มีรูปแบบการเรียนรู้สามรูปแบบคิดเป็นร้อยละ 9.77 และมีรูปแบบการเรียนรู้ทั้งสี่รูปแบบคิดเป็นร้อยละ 1.72 (2) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ($\chi^2 = 1.773, p = .389$) และ (3) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์กับรูปแบบการเรียนรู้ และเพศของนักเรียน ($F = .524, p = .675$)

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK พัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: nat_ohh@hotmail.com

The Relationship between the Learning Styles and Mathematics Growth Scores for the seventh Grade Students of Patumwan Demonstration School Srinakharinwirot University

Keidit Chankhachon¹, Nat Sittikorn^{2,*}

^{1,2}Mathematics Department, Patumwan Demonstration School,
Srinakharinwirot University

Received: 11 March 2020

Revised: 9 April 2021

Accepted: 20 April 2021

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the learning styles of the 7th grade students, (2) to investigate the relationship between the learning styles and the levels of mathematics achievement scores, and (3) to analyze the interaction between the learning styles, gender, and mathematics growth scores. The population comprised 348 seventh grade students of Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University in the academic year 2018, obtained by purposive selection technique. The employed research tools were (1) a VARK learning styles questionnaire, developed based on the concept of Fleming (2012); and (2) a mathematics learning achievement test. Data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics including chi-square test and two-way repeated measure ANOVA. The research findings were as follows: (1) the number of seventh grade students of Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University who had the single modal learning style preference was 49.71%; the number of those who had the bi-modal learning style was 38.79%; the number of those who had the tri-modal learning style preference was 9.77%; and the number of those who had all four modal learning styles was 1.72%; (2) there was no relationship between the learning styles and the levels of mathematics achievement scores ($\chi^2 = 1.773$, $p = .389$); and (3) there was no interaction between the learning styles, gender, and mathematics growth scores of the 7th grade students ($F = .524$, $p = .675$).

Keywords: VARK learning style, Mathematics growth score

* Corresponding Author; E-mail: nat_ohh@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์จึงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Ministry of Education, 2008) จากโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2012 และ 2015 พบว่าในปี 2015 เด็กไทยมีคะแนนต่ำกว่าปี 2012 โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD มากกว่าหนึ่งระดับ (IPST, 2018) นอกจากนี้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ในการปีการศึกษา 2558 อยู่ที่ 32.40 คะแนน และในการปีการศึกษา 2559 อยู่ที่ 29.31 คะแนน พบว่ามีคะแนนต่ำลง และคะแนนเฉลี่ยมีค่าต่ำกว่า 50 เปอร์เซนต์ของคะแนนเต็ม (NIETS, 2017)

การวัดพัฒนาการ (Growth Scores) แบบดั้งเดิมเป็นการวัดความเปลี่ยนแปลง (Change Scores) หรือการวัดคะแนนเพิ่ม (Gain Scores) หรือคะแนนผลต่าง (Difference Scores) ซึ่งวัดการเปลี่ยนแปลงได้จากผลต่างของคะแนนดิบจากการวัดครั้งหลังกับการวัดครั้งแรกนับเป็นวิธีที่ง่ายสะดวกเพราะมีการวัดเพียงสองครั้ง แต่ไม่มีการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด ส่วนวิธีการวัดพัฒนาการแนวใหม่เป็นการวัดมากกว่าสองครั้ง มีลักษณะการวิเคราะห์คะแนนจริงร่วมกับคะแนนที่สังเกตได้ มีการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด วิธีการวัดแนวใหม่สามารถใช้ได้กับรูปแบบพัฒนาการที่เป็นแบบเส้นตรงและไม่ใช่เส้นตรงได้ (Wiratchai, 1999) การวัดพัฒนาการของนักเรียนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องที่ครูสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและสิ้นสุดการเรียน ผลที่ได้จากการวัดพัฒนาการของนักเรียนจะช่วยให้ครูทราบถึงความสามารถของนักเรียนที่เกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่งคือการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราพัฒนาการ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่าง (Rogosa and Saner, 1995) ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าปัจจัยใดมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

จากที่กล่าวมาองค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาอีกด้วย (Anastasi, 1982) ได้แก่ องค์ประกอบด้านตัวนักเรียน ด้านครอบครัว และด้านโรงเรียน (Bloom, 1976; Intaraprasert, 2010) ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนา องค์ประกอบทั้งสามด้านไปพร้อมๆ กันก็จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านตัวนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (ONEC, 2013) ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนนั้นมีทั้งความแตกต่างทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ผู้เรียนแต่ละคนจึงมีลักษณะ หรือวิธีการในการปฏิบัติที่ตนเองคิดว่าดีที่สุดในความคิด การประมวลผลและจัดการกับสารสนเทศ และการแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เรียกว่ารูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) (Pritchard, 2009) ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม ลักษณะนิสัยทางพันธุกรรม อิทธิพลทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (Dunn, 1983; Felder and Brent, 2005) ดังนั้น การค้นหาความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคน การให้ความสำคัญกับวิธีการเรียน และวิธีการ

เข้าถึงความรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียนจึงมีความสำคัญมากกว่าการให้ความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในระดับกลุ่มหรือห้องเรียน โดยถือว่านักเรียนแต่ละคนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนได้ด้วยวิธีการที่ตนเองถนัด

นักวิจัยด้านการศึกษาในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนอย่างต่อเนื่อง มีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนของนักเรียนมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและนักเรียนสามารถที่จะจดจำเนื้อหาที่เรียนรู้ได้นานขึ้น เมื่อวิธีสอน สื่อการสอนและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนของนักเรียน (Davis, 1991; Jonassen and Grabowski, 1993; Caldwell and Ginthier, 1996; Dunn, Dunn, and Price, 1996) แนวคิดเกี่ยวกับการนำรูปแบบการเรียนไปใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเริ่มมีการศึกษากันอย่างมากในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน (Rundle, 2006) เป็นการนำรูปแบบการเรียนมาศึกษาความเกี่ยวข้องกันกับตัวแปรด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ดังเช่นงานวิจัยของ Naimie et al. (2010) ที่ได้ศึกษาผลของรูปแบบการสอนและรูปแบบการเรียนที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานวิจัยของ Penge, Tekavčič, and Dimovski (2008) ที่ได้ศึกษาผลของการเรียนในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการใช้สื่อการสอนมีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนของนักเรียน การศึกษาของ Tanyarattanasrisakul (2014) และ Intachai (2013) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ แรงจูงใจ พฤติกรรมการเรียน และสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้อยู่กับพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอนรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำผลการวิจัยไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รูปแบบการเรียนรู้ และเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
2. มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รูปแบบการเรียนรู้ และเพศของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

Fleming (2001) ได้จำแนกบุคคลโดยพิจารณาลักษณะของประสาทสัมผัสที่รับข้อมูลการเรียนรู้ โดยแบ่งความถนัดในรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยภาพ และสัญลักษณ์ (Visual: V) (2) รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยเสียง (Aural: A) (3) รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยอักษร (Read/Write: R) และ (4) รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยการปฏิบัติ (Kinesthetic: K) และแบ่งกลุ่มบุคคลจากลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้ 3 ประเภท คือ ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้เพียงหนึ่งรูปแบบ (single preferences) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้สองรูปแบบ (bi-modal preferences) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้สามรูปแบบ (tri-modal preferences) และผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ครบทั้งสี่รูปแบบ (all four modes)

Jayanama (2017) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเบื้องต้น ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำนวน 425 คน พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยภาพ สัญลักษณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษต่ำ และรูปแบบการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษสูง และในงานวิจัยอื่นๆ เช่น ผลการศึกษาของ Ikehukwu (2017) พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไนจีเรียสามารถทำนายคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาของ Adnan et al. (2013) พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยการปฏิบัติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีศักยภาพสูงของประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาของ Shahrill et al. (2013) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศบรูไนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยเสียง มากกว่านักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลาง และต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการศึกษาของ Jahanbakhsh (2012) พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยภาพ และสัญลักษณ์ และรูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยการปฏิบัติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศอิหร่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์

ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ที่ศึกษาในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 348 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับคือ (1) แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

1. แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK ตามแนวคิดของ Fleming (2001) เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบจำนวน 16 ข้อ ข้อละ 4 ตัวเลือก โดยให้ผู้ตอบเลือกตัวเลือกที่ตรงกับพฤติกรรมการปฏิบัติของตนเองมากที่สุด แบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงข้อคำถามจาก VARK Questionnaire version 8.01 (Fleming and Bonwell, 2018) เพื่อให้สอดคล้องกับวัย และชีวิตประจำวันของตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่นคำนวณหาจากสัมประสิทธิ์ความคงที่ (Coefficient of Stability) ระหว่างการตอบแบบสอบถามสองครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันในการวิจัย (Test-retest Method) ของตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ แล้วนำไปหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ได้เท่ากับ 0.80 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มากกว่า 0.50 ซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 คน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์จำนวน 3 ฉบับ แต่ละฉบับเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเติมคำตอบ ฉบับละ 15 คะแนน ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องจำนวนตรรกยะและสมบัติของจำนวนตรรกยะจำนวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.39 - 0.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.52 - 0.78 และค่าความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวจำนวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.33 - 0.68 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.46 - 0.64 และค่าความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการประยุกต์ใช้สมบัติของจำนวนตรรกยะเพื่อใช้แก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวจำนวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.32 - 0.65 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.56 - 0.70 และค่าความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และแบบทดสอบทั้งสามฉบับทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.67 ซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์จำนวน 3 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแบบการเรียนรู้ของตัวอย่างโดยให้ตอบแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK ครั้งที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 (เดือนกรกฎาคม 2561)

2. ผู้วิจัยติดต่อผู้สอนเพื่อขอรวบรวมข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานของตัวอย่างจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ การสอบเก็บคะแนนครั้งที่ 1 เดือนสิงหาคม 2561 ครั้งที่ 2 เดือนพฤศจิกายน 2561 และครั้งที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์ 2562 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์

3. นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทั้งสามครั้งมาหาผลรวมเพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ เพื่อใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยกำหนดเกณฑ์การจัดระดับ ดังนี้

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ช่วงคะแนนรวม

กลุ่มสูง

32.506 - 44.505

กลุ่มปานกลาง

20.506 - 32.505

กลุ่มต่ำ

8.505 - 20.505

4. ดำเนินการวัดรูปแบบการเรียนรู้ครั้งที่ 2 โดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ฉบับเดียวกับที่ใช้ในการวัดครั้งที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 (เดือนมีนาคม 2562) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวัดทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบเพื่อระบุความถนัดในการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้การแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานทั้ง 3 ครั้ง

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ด้วยสถิติ Chi-Square test of independence

4. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์กับรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม และเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two-way ANOVA repeated)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามเพศ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ และร้อยละของรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้*	จำนวนนักเรียน (คน)					
	หญิง	ร้อยละ	ชาย	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
รูปแบบ V	20	5.75	12	3.45	32	9.20
รูปแบบ A	3	0.86	11	3.16	14	4.02
รูปแบบ R	4	1.15	3	0.86	7	2.01
รูปแบบ K	61	17.53	59	16.95	120	34.48
รวมที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้หนึ่งรูปแบบ	88	25.29	85	24.43	173	49.71
รูปแบบ VA	6	1.72	5	1.44	11	3.16
รูปแบบ VR	7	2.01	8	2.30	15	4.31
รูปแบบ VK	26	7.47	27	7.76	53	15.23
รูปแบบ AR	8	2.30	2	0.57	10	2.87
รูปแบบ AK	18	5.17	10	2.87	28	8.05

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รูปแบบการเรียนรู้*	จำนวนนักเรียน (คน)					
	หญิง	ร้อยละ	ชาย	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
รูปแบบ RK	13	3.74	5	1.44	18	5.17
รวมที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้สองรูปแบบ	78	22.41	57	16.38	135	38.79
รูปแบบ VAR	2	0.57	0	0	2	0.57
รูปแบบ VAK	6	1.72	10	2.87	16	4.60
รูปแบบ VRK	3	0.86	6	1.72	9	2.59
รูปแบบ ARK	2	0.57	5	1.44	7	2.01
รูปแบบ VARK	4	1.15	2	0.57	6	1.72
รวมที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้มากกว่าสองรูปแบบ	17	4.89	23	6.61	40	11.49
รวมจำนวนนักเรียน	183	52.59	165	47.41	348	100

* V = สื่อด้วยภาพและสัญลักษณ์, A = สื่อด้วยเสียง, R = สื่อด้วยอักษร, K = สื่อด้วยการปฏิบัติ

จากตารางที่ 1 ผลจากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนใช้รูปแบบการเรียนรู้เพียงรูปแบบเดียวสูงที่สุด (49.72%) รองลงมาสองรูปแบบ (38.79%) และมากกว่าสองรูปแบบ (11.49%) ตามลำดับ นักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้เพียงรูปแบบเดียวจะใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อด้วยการปฏิบัติ (K) สูงที่สุดรองลงมาคือสื่อด้วยภาพ และสัญลักษณ์ (V) สื่อด้วยเสียง (A) และสื่อด้วยอักษร (R) ตามลำดับ ในแต่ละรูปแบบพบว่าจำนวนนักเรียนหญิงใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ V, R และ K สูงกว่าจำนวนนักเรียนชาย ยกเว้นรูปแบบการเรียนรู้แบบ R นักเรียนชายมีจำนวนมากกว่า จำนวนนักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้สองรูปแบบ ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ VK สูงที่สุด รองลงมาคือ ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ AK, RK, VR, VA และ AR ตามลำดับ ในแต่ละรูปแบบพบว่าจำนวนนักเรียนหญิงใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ AK, RK, VA และ AR มากกว่าจำนวนนักเรียนชาย ยกเว้นรูปแบบการเรียนรู้แบบ VK และ VR นักเรียนชายมีจำนวนมากกว่า จำนวนนักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้มากกว่าสองรูปแบบ พบว่า ใช้รูปแบบ VAK มากที่สุด รองลงมาคือใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ VRK, ARK และ VARK ตามลำดับ ในแต่ละรูปแบบพบว่าจำนวนนักเรียนชายที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ VAK, VRK และ ARK มากกว่านักเรียนหญิง ยกเว้นรูปแบบการเรียนรู้แบบ VAR และ VARK มีจำนวนนักเรียนหญิงใช้มากกว่า

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

	χ^2	df	p
รูปแบบการเรียนรู้ระดับผลการเรียน	1.773	4	.389

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าไม่พบความสัมพันธ์กันระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ($\chi^2=1.773$, $df=4$, $p=.389$)

ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับความแตกต่างระหว่างเพศ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับความแตกต่างระหว่างเพศ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

แหล่งความแปร	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	Partial Eta Squared
พัฒนาการของคะแนน	192.719	2	96.360	37.754	.000*	.702
พัฒนาการของคะแนน*เพศ	.662	2	.331	.208	.813	.013
พัฒนาการของคะแนน*รูปแบบการเรียนรู้	7.757	4	1.939	.982	.424	.058
พัฒนาการของคะแนน*เพศ*รูปแบบการเรียนรู้	7.368	3.124	2.359	.524	.675	.032

P < .05

จากตารางที่ 3 พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสามครั้งอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F=37.754$, $p=.000$) และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ($F = .982$, $p = .424$) และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับความแตกต่างระหว่างเพศ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ($F = .524$, $p = .675$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัยในสองประเด็น คือ (1) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ (2) ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับความแตกต่างระหว่างเพศ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จากผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Munir et al. (2018) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนรู้และผลการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า ไม่พบความสัมพันธ์กันระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และผลการเรียน จากผลการศึกษาข้างต้นอาจมีสาเหตุมาจากรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ได้ส่งผลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ส่งผลร่วมกับตัวแปรอื่นๆ เช่น รูปแบบการสอนของครู ซึ่งข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Naimie et al. (2010) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษกับการจัดกลุ่มของนักศึกษาที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอาซัด ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่อาจารย์เพียงคนเดียวที่มีรูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาทุกรูปแบบส่งผลให้นักศึกษาในกลุ่มดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ กลุ่มที่มีอาจารย์เพียงคนเดียวที่มี

รูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาเพียง 3 รูปแบบ หรือสอดคล้องเพียง 2 รูปแบบ หรือสอดคล้องเพียงรูปแบบเดียว และกลุ่มที่รูปแบบการสอนของอาจารย์และรูปแบบการเรียนรู้ไม่สอดคล้องเลย

2. จากผลการศึกษาไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง พัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับความแตกต่างระหว่างเพศ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nuzhat et al. (2013) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างระหว่างเพศของนักศึกษาแพทย์ในประเทศซาอุดีอาระเบียที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน (VARK) กับผลการเรียน พบว่าความแตกต่างระหว่างเพศและรูปแบบการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียน ผลการวิจัยของ Seifert (2016) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ รูปแบบการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ รูปแบบการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ผลการศึกษาข้างต้นมีความขัดแย้งกับผลการศึกษาของหลายๆ ท่านเช่น Jayanama (2017), Ikechukwu (2017), Adnan et al. (2013) Shahrill et al. (2013) หรือ Jahanbakhsh (2012) ที่ผู้วิจัยค้นคว้ามาเพื่อเป็นกรอบแนวคิดข้างต้น อาจจะมีเหตุผลเนื่องมาจากการจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Fleming (2012) เป็นการแบ่งกลุ่มโดยใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นทางกายภาพอาจจะทำให้ไม่มีความเหมาะสมกับรายวิชาที่ต้องใช้ทักษะกระบวนการคิด เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดังนั้น ควรจะศึกษารูปแบบการคิด (cognitive styles) ควบคู่ไปกับรูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK หรือใช้เกณฑ์อื่นๆ ในการแบ่งรูปแบบการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับครูผู้สอน

1.1.1 ครูควรศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัยแนวคิดการแบ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของวิชาที่สอน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

1.1.2 ครูควรใช้รูปแบบการสอนควบคู่กับกลวิธีการสอนที่เน้นทักษะการคิดในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ให้สัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้ และระดับความสามารถของนักเรียน จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความสนใจ สามารถแสดงศักยภาพของตนเองออกมา ซึ่งจะช่วยให้ครูพบจุดเด่น และจุดด้อย เพื่อที่จะเข้าไปช่วยเหลือ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.2 ระดับผู้บริหาร

1.2.1 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดความชัดเจน

1.2.2 ผู้บริหารควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ตามรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

1.2.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้รูปแบบการสอน และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแก่ครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกวิชา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาอื่น ๆ หรือเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ทั้งสี่รูปแบบ (VARK) เข้าไว้ด้วยกัน

2.2 ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับรูปแบบการเรียนรู้ทั้งสี่แบบ

เอกสารอ้างอิง

- Anastasi, A. (1982). *Psychological Testing* 5th ed. New York: Macmillan.
- Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York: McGraw-Hill.
- Caldwell, G. P., and Ginther, D. W. (1996). Differences in Learning Styles of Low Socioeconomic Status for Low and High. *Education*, 117(1), 141-147.
- Davis, K. J. (1991). Educational implications of field dependence. In S. Wapner, and J. Demick, *Field dependence-independence: cognitive style across the life span* (pp. 146-176). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dunn, R. (1983). Learning Style and its Relation to Exceptionality at Both Ends of the Spectrum. *Exceptional Children*, 49(6), 496-506.
- Dunn, R. S., Dunn, K. J., and Price, G. E. (1996). *Productivity Environmental Preference Survey*. Lawrence: Price Systems.
- Felder, R. M., and Brent, R. (2005). Understanding Student Differences. *Journal of Engineering Education*, 94(1), 57-72.
- Fleming, N. D. (2001). *Teaching and Learning Styles VARK Strategies*. [Online]. Retrieved March 20, 2018, from: <http://vark-learn.com>.
- Fleming, N. D. (2012). *Teaching and Learning Styles VARK Strategies*. Lyttelton: by the Author.
- Fleming, N. D., and Bonwell, C. C. (2018). *VARK a guide to learning preferences*. Retrieved March 20, 2018, from The VARK Questionnaire: <http://vark-learn.com/>
- Ikechukwu, O. K. (2017). Learning Styles as Predictors of Students' Academic Achievement in Rivers State. *International Journal of Novel Research in Education and Learning*, 4(6), 60-67.
- Intachai, A. (2013). *Factors Related to Mathematics Learning Achievement of Engineers Students at Rajamangala University of Technology Lanna Chiangmai*. Chiang Mai: RMUTL. (in Thai)
- Intaraprasert, P. (2010). *Factors Affecting Learning Achievement of Matthayomsuksa 6 student in Satrieprasertsin School under The Office of Trat Educational Service Area*. Chonburi: Burapha University. (in Thai)

- IPST. (2018). *PISA 2015 Results Science Reading and Mathematics: Excellence and Equity in Education*. Bangkok: IPST. (in Thai)
- Jahanbakhsh, R. (2012). Learning styles and academic achievement: a case study of Iranian high school girls' students. *Social and Behavioral Sciences*, 51, 1030-1034.
- Jayanama, B. (2017). Relationship between learning styles and academic achievement of low and high proficiency students in Foundation English of Srinakharinwirot. *Scholar: Human Sciences*, 9(2), 18-30.
- Jonassen, D. H., and Grabowski, B. L. (1993). *Handbook of Individual Differences, Learning, and Instruction*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Adnan, M., Abdullah, M.F.N.L., Ahmad, C.N.C, Puteh, M., Zawawi, Y.Z. and Maat, S.T. (2013). Learning Style and Mathematics Achievement among. *World Applied Sciences High Performance School Students*, 28(3), 392-399.
- Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum*. Bangkok, Thailand: Basic Education Commission. (in Thai)
- Munir, N., Ahmad, N., and Hussain, S. (2018, July-Sept). Relationship of learning styles and academic performance of secondary school. *Rawal Medical Journal*, 43(3), 421-424.
- Naimie, Z., Siraj, S., Chua , Y., Shagholi, R., and Abuzaid, R. A. (2010). Do you think your match is made in heaven? Teaching styles/learning styles match and mismatch revisited. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 349-353.
- NIETS. (2017). *Ordinary National Educational Test 2012-2015 Results*. [Online]. Retrieved August 23, 2017, from The National Institute of Educational Testing Service (Public Organization): <http://www.niets.or.th> (in Thai)
- Nuzhat, A., Salem, R. O., Hamdan, N. A., and Ashour, N. (2013). Gender differences in learning styles and academic performance of medical students in Saudi Arabia. *Medical Teacher*, 35(S1), 78-82.
- ONEC. (2013). *National Education Act B.E.2542 (1999) and Amendments (Third National Education Act B.E.2553 (2010))* . Bangkok: The Books Publishing. (in Thai)
- Penge, S., Tekavčič, M., and Dimovski, V. (2008). Meta-Analysis and Empirical Research of Learning Style Theories In Higher Education: The Case of Slovenia. *Journal of College Teaching and Learning*, 5(11), 1-22.
- Pritchard, A. (2009). *Ways of Learning* 2 ed. New York: Routledge.
- Rogosa, D., and Saner, H. (1995). Longitudinal Data Analysis Examples with Random Coefficient Models. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 20(2), 149-170.
- Rundle, S. M. (2006). *An introduction to Building Excellence Survey*. Danbury: Performance Concepts International.

- Seifert, H. E. (2016). *Gender Differences, Learning Styles, and Participation in Higher Mathematics*. College of Education. Minneapolis: Walden University.
- Shahrill, M., Mahalle, S., Matzin, R., Sheikh Hamid, M., and Mundia, L. (2013). A Comparison of Learning Styles and Study Strategies used by Low and High Math Achieving Brunei Secondary School Students: Implications for Teaching. *International Education Studies*, 6(10), 39-46.
- Tanyarattanasrisakul, M. (2014). *The effect of learning provision by SSCSE Model on problem solving skills and mathematics achievement application of statistics for Mathayomsuksa 6 students*. Bangkok: Silpakorn University. (in Thai)
- Wiratchai, N. (1999). *LISREL: Statistical Methods used in Research*. 3th ed.. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing. (in Thai)

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ศักดิ์ศรี สืบสิงห์*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Received: 11 March 2020

Revised: 7 April 2021

Accepted: 20 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (2) แบบทดสอบ และ (3) แบบประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพ 88.50/85.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 (2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ภายหลังการฝึกอบรมโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (3) ครูระดับประถมศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40

คำสำคัญ : ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนา แบบฝึกทักษะ

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: sci.sak@gmail.com

The Science Process Skills Development for Primary School Teachers in Roi Et Province

Saksri Suebsing*

Faculty of Education Roi Et Rajabhat University

Received: 11 March 2020

Revised: 7 April 2021

Accepted: 20 April 2021

Abstract

The three objectives of this research were (1) to study the efficiency of development of science process skills for primary school teachers in Roi Et province using the 80/80 efficiency criterion; (2) to compare the results of development of science process skills for primary school teachers in Roi Et province; and (3) to study the satisfaction of the teachers with learning management using the science process skills training package for primary school students in Roi Et province. The research sample consisted of 100 primary school teachers in Roi Et province. The research instruments were (1) a science process skills training package, (2) a science process skills test; and (3) a satisfaction evaluation form. The results were as follows: (1) the science process skills training package for primary school teachers in Roi Et province was efficient at 88.50/85.17, which was higher than the set 80/80 efficiency criterion; (2) after receiving the training with the use of the science process skills training package, the primary school teachers in Roi Et province had their post-training science process skills mean score significantly higher than their pre-training counterpart mean score at the .05 significance level; and (3) the primary school teachers in Roi Et province had overall satisfaction with learning management using the science process skills training package at the highest level, with the satisfaction rating mean of 4.57, and standard deviation of 0.40.

Keywords: Science process skill, Development, Training package

* Corresponding Author; E-mail: sci.sak@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) ซึ่งการเรียนการสอนเน้นการสอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาให้คนยุคใหม่ มีความรู้ด้านภาษาที่จะสื่อสารได้ในระดับสากล มีความรอบรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องจัดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 4 มาตรา 22 และมาตรา 23 ที่กล่าวเน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสรุปได้ว่าให้จัดการศึกษาเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่ง (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2014) กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ว่า เป็นทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการศึกษาวិทยาศาสตร์ เพราะการศึกษาวิทยาศาสตร์ต้องศึกษาค้นคว้า ทดลองเพื่อหาข้อมูลความจริง แก้ปัญหา และพิสูจน์กฎเกณฑ์บางอย่าง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ต้องมุ่งพัฒนาการสร้างความรู้ความเข้าใจวิทยาศาสตร์ผ่านการสืบเสาะหาความรู้ ตลอดจนพัฒนาความคิดของนักเรียนด้วยการปฏิบัติกิจกรรม ที่มีกลวิธีกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นหัวใจหลักที่สามารถพัฒนาความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งครูต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาและผู้เรียนควบคู่กันไปเพื่อให้ผู้เรียนรู้ทั้งกระบวนการ และองค์ความรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด”

วิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตกับทุกคนในชีวิตประจำวัน และการงานอาชีพต่างๆ ตลอดจน เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต และการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์จึงช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาชีวิต ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่สามารถตรวจสอบได้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวความคิดหลักพื้นฐานวิทยาศาสตร์ (Ministry of Education, 2008) จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการนำกิจกรรมการทดลอง เทคโนโลยี สื่อต่างๆ มาประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เข้าใจยากหรือเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม อีกทั้งเรื่องที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจ ในธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ การได้มาซึ่งองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ ดีและเข้าใจได้ลึกซึ้ง (Chanprasert, 2014) ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ โอกาส แก่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีและภาคทดลองให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติการทดลองจริง โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลักสูตร แกนกลางกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้กำหนดไว้ใน สาระที่ 8 ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นบูรณาการและจิตวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้ และ แก้ปัญหา (Ministry of Education, 2008) ซึ่งประกอบด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นพื้นฐาน 8 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การจำแนกประเภท การวัด การคำนวณ การหา ความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปส และสเปกกับเวลา การจัดกระทำและสื่อความหมาย ข้อมูล การลง ความคิดเห็น พยากรณ์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง หรือขั้นบูรณาการ 5 ทักษะ ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ การกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร การทดลอง และ

การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (Laohapaiboon, 1999; Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2014; Rodraengkha, 1999) เมื่อผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างคล่องแคล่วและชำนาญแล้ว จะช่วยหล่อหลอมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเองและต่อวิทยาศาสตร์ตามมา (Nuangchalerm, 2015)

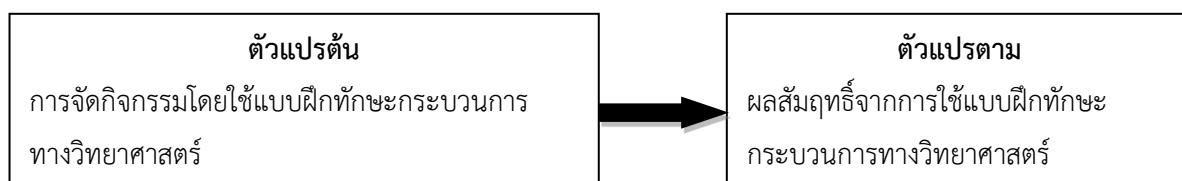
ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพของครูทางด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้กำหนดไว้ในสาระที่ 8 ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและจิตวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้ และแก้ปัญหา (Ministry of Education, 2008) ซึ่งประกอบด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นพื้นฐาน 8 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การจำแนกประเภท การวัด การคำนวณ การหา ความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปส และสเปกกับเวลา การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็น การพยากรณ์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงหรือขั้นบูรณาการ 5 ทักษะ ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ การกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร การทดลอง และ การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนและหลัง การใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8,398 คน

ตัวอย่าง คือ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 100 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 13 ชุด (2) แบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรมจากการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด และ (3) แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย (1) ศึกษาเอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ทดสอบก่อนเรียน ขั้นตอนที่ 2 แบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาจากสื่อ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแบบฝึกจากสถานการณ์และใบงาน ขั้นตอนที่ 4 อภิปรายผลและสรุป ขั้นตอนที่ 5 ทดสอบหลังเรียน (3) นำคู่มือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางเนื้อหา รูปแบบการจัดกิจกรรม และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องยิ่งขึ้น และ (4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งจากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Congruency) ได้ค่าความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1.00 และปรับปรุงตามคำแนะนำ เก็บไว้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

2. แบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ประกอบด้วย (1) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (2) สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย (3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา (IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และ (4) นำไปทดสอบกับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 30 คน นำไปทดลองใช้ ปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.70 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.33 - 0.61 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

3. แบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบประเมินประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย (1) ศักยภาพการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจและจุดมุ่งหมายของการวิจัย และ (2) ร่างคำถาม และนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Congruency) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และปรับปรุงตามคำแนะนำ เก็บไว้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะเวลาในการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีการดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างวันที่ 3 มิถุนายน 2562 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ใช้เวลาในการทดลอง 13 ครั้ง 13 ชั่วโมง โดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึก

2. ทดสอบก่อนอบรม (Pre - test) โดยทำการทดสอบก่อนการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน ข้อสอบจำนวน 65 ข้อ เวลา 1.30 ชั่วโมง แล้วตรวจบันทึกคะแนนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการเรียนตามแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น จำนวน 13 ครั้ง สำหรับครูระดับประถมศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โดยในแต่ละครั้งจะมีแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรมของครูระดับประถมศึกษา แล้วตรวจให้คะแนนบันทึกไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. เมื่อทำการอบรมครบทั้ง 13 ครั้งแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ทำการทดสอบก่อนอบรมมาทดสอบภายหลังการใช้แบบฝึก (Post - test) และตรวจให้คะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการนำผลการทำแบบทดสอบเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจ ที่ได้จากครูผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (Srisa-Ard, 2010) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 หมายถึงความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01-1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที่แบบ Dependent t-test โดยการเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของครูก่อนอบรมและหลังอบรม

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และร้อยละของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แต่ละชุด

แบบฝึกทักษะที่	คะแนนก่อนฝึก			คะแนนหลังฝึก		
	$\bar{X}$ (10 คะแนน)	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	$\bar{X}$ (10 คะแนน)	S.D.	คิดเป็นร้อยละ
1	5.79	1.36	57.90	8.64	0.68	86.40
2	5.80	0.43	58.00	9.02	0.97	90.20
3	5.71	0.43	57.10	9.35	0.87	93.50
4	4.51	0.65	45.10	8.58	0.49	85.80
5	5.46	0.72	54.60	9.52	0.81	95.20
6	5.65	0.50	56.50	8.96	0.77	89.60
7	4.69	0.90	46.90	9.06	0.65	90.60
8	4.56	0.72	45.60	8.47	0.62	84.70
9	4.68	0.76	46.80	8.76	0.62	87.60
10	4.55	0.75	45.50	8.52	0.62	85.20
11	4.50	0.75	45.00	8.70	0.56	87.00
12	4.44	0.57	44.40	8.75	0.57	87.50
13	4.62	0.83	46.20	8.70	0.59	87.00
เฉลี่ยรวม	4.99	0.72	49.90	8.85	0.68	88.50

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนการทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนฝึกอบรมได้คะแนนรวมเฉลี่ย 4.99 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 คิดเป็นร้อยละ 49.90 หลังฝึกอบรมได้คะแนนรวมเฉลี่ย 8.85 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 คิดเป็นร้อยละ 88.50

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

รายการ	จำนวนครู (คน)	คะแนน เต็มเฉลี่ย	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
คะแนนจากแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่ละครั้ง (E_1)	100	10	8.85	0.68	88.50
การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (E_2)	100	65	55.36	3.94	85.17

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 88.50/85.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

แบบประเมิน	จำนวนครู (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนฝึกอบรม	100	30.30	5.25	36.287*
หลังฝึกอบรม	100	55.36	3.94	

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนอบรมและหลังอบรมโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมโดยใช้แบบฝึกทักษะ

3. ครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวม

ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การแบ่งเวลามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.60	0.37	มากที่สุด
2. ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4.55	0.40	มากที่สุด
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ	4.50	0.42	มากที่สุด
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.48	0.45	มาก
5. มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียน	4.62	0.32	มากที่สุด
รวม	4.57	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 รองลงมา คือ การแบ่งเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 และใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพ 88.50/85.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 หมายความว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้จากคะแนนเฉลี่ยของครูจากการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมและการทดสอบย่อยประจำเนื้อหาแต่ละแบบฝึก คิดเป็นร้อยละ 88.50 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ ซึ่งได้จากคะแนนเฉลี่ยของครูจากการทำแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 85.17 แสดงว่า แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับครูระดับประถมศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tantijarukon, 2017) พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 81.00/86.08 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับ (Srimuangpong, 2017) พบว่า แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง ระบบอวัยวะในร่างกาย มีประสิทธิภาพ 82.19/84.25 สอดคล้องกับ (Wanpathao, 2017) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 13.92 คิดเป็นร้อยละ 69.58 มีนักเรียนที่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70 จำนวน 8 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 4 คน วงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่ได้พัฒนาปรับปรุงจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 แล้ว นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.92 คิดเป็นร้อยละ 79.17 นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 100 สอดคล้องกับ (Kongsiang, 2015) พบว่า ผลการวัดความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์เสริมการเรียนรู้ มีความรู้พื้นฐานหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.21 และ (Simmarun, 2016) พบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมที่มุ่งพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ความสามารถในการวิเคราะห์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน โดยเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมการทดลองที่อาศัยเนื้อหาและสื่อที่ใกล้ตัวนักเรียน การจัดการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมจะบูรณาการการประเมินตามสภาพจริงเข้ากับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรเรียนรู้ 5 ขั้น เกิดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและมีบทบาทสำคัญในการประเมินผลเพื่อพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย ขั้นตอนประเมินตนเองและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ขั้นวางแผน ปฏิบัติตามแผนและตรวจสอบ ขั้น วิเคราะห์ สังเคราะห์และต่อยอดประสบการณ์ขั้นนำเสนอ อภิปราย ชักถาม ขั้นสรุปและประเมินตนเอง และขั้นสร้างชิ้นงาน

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ภายหลังการฝึกอบรมโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากครูที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีกระบวนการเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รู้จักกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม อีกทั้ง

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสำหรับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยเน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tantijarukon, 2017) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ (Srimuangpong, 2017) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง ระบบอวัยวะในร่างกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ (Simmarun, 2016) พบว่า พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นบูรณาการ ความสามารถในการวิเคราะห์ และจิตวิทยาศาสตร์ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโปรแกรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Saengpromsri, 2015) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง และเจตคติต่อวิชาเคมีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบปกติและนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง และเจตคติต่อวิชาเคมีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (Kongsiang, 2015) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ครูระดับประถมศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาพบว่า มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การแบ่งเวลา มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ (Srimuangpong, 2017) พบว่า ความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง ระบบอวัยวะในร่างกาย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (Anchamnan, 2014) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในระดับมาก มากกว่าร้อยละ 80 สอดคล้องกับ (Nopuan, 2014) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้เรื่องทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (Kongsiang, 2015) พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเรื่องอุปกรณ์การทดลองและวิทยาการมากที่สุด

จากผลการวิจัย การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นที่ยืนยันได้ว่า การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับครูและนักเรียนได้เป็นอย่างดี ครูสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยควรมีการศึกษาวិธีการนำชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ โดยครูจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงขั้นตอนการใช้โดยละเอียด และดำเนินการใช้ตามคำชี้แจง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้กับกลุ่มอื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2.2 ควรมีการเฉพาะเจาะจงในเนื้อหาวิชาที่ต้องการเน้นให้เกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหานั้นมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Anchannan, K. (2014). *The Development of Exercise Skills Training in Science Process Learning unit 4: Substances in daily life Science Learning Grade 6*. Khon Kaen: Ban Khok Sahakorn Thepparaksa School. (in Thai)
- Chanprasert, S. (2014). "Stem Education and Learning Management in the 21st Century". *Journal of the Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST.)*, 42 (186), 3-5. (in Thai)
- Ministry of Education. (2008). *Indicators and core content of science core content According to the Core Curriculum for Basic Education 2008*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Kongsiang, T. (2015). *Development of the Science Process Skill by using Science Experiment Activities as Learning Supplement: Case study Pramotewittaya Ramintra School*. Thesis of the Degree of Master of Education Program. Pathum Thani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2014). *Knowledge management Science group Basic Education Course*. Bangkok: Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (in Thai)
- Laohapaiboon, P. (1999). *Science teaching (Revised version)*. Bangkok: Thai Wattana Panich. (in Thai)
- Nuangchaler, P. (2015). *Learning Science in the 21st Century*. Maha Sarakham: Aphichat Printing. (in Thai)
- Nopuan, R. (2014). *Creating a Learning Activity Package on Science Process Skills For grade 4 students*. Thesis of the Degree of Master of Education Program in Curriculum and Teaching. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University. (in Thai)

- Rodraengkha, W. (1999). *The development of teacher teaching by science process skills activities*. Bangkok: Institute for Academic Quality Development. (in Thai)
- Simmarun, N. (2016). *Development of Integrated Science Process Skills Development Program Analytical ability and the mental science of students Mathayomsuksa 4 by integrating actual assessment: Integrated research*. Thesis of the Degree of Doctor of Philosophy Program in Research and Educational Evaluation. Maha Sarakham: Maha Sarakham University. (in Thai)
- Srisa-ard, B. (2010). *Introduction of Research*. 9th ed. Bangkok: Suwiriyasart. (in Thai)
- Srimuangpong, P. (2017). *A Development of a Model for Basic Science Process Skill Training Entitled "Human Internal Organ Systems", Science Learning Strand Group, for Grade 6 Students*. Thesis of the Degree of Master of Education Program in Curriculum and Teaching. Lop Buri: Thepsatri Rajabhat University.
- Saengpromsri, P. (2015). *Comparisons of learning achievement, integrated science process skills, and attitude towards chemistry learning for Matthayomsueksa 5 students between STEM education and conventional methods*. Thesis of the Degree of Master of Science Program. Maha Sarakham: Maha Sarakham University. (in Thai)
- Tantijarukon, S. (2017). *Development of learning activity packages for basic science process skills on life and environment for Grade 6 students*. Thesis of the Degree of Master of Education Program. Pathum Thani: Valai Alongkorn Rajabhat University under royal patronage. (in Thai)
- Wanpathao, R. (2017). *The Development of Learning Achievement and Integrated Science Process Skills for Mattayomsuksa 2 Students through STEM education*. Thesis of the Degree of Master of Education Program in Curriculum and Teaching.. Maha Sarakham: Mahasarakham University. (in Thai)

การคัดเลือกโฆษณาเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤต

ธนสิน ชูตินธรานนท์*

ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Received: 8 June 2020

Revised: 11 January 2021

Accepted: 29 March 2021

บทคัดย่อ

การคัดเลือกโฆษณาเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤตเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรในการเตรียมความพร้อมเผชิญหน้ากับภาวะวิกฤต กระบวนการคัดเลือกควรดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยพิจารณาถึงองค์ประกอบสองส่วนเป็นเกณฑ์ ได้แก่ คุณลักษณะพื้นฐาน และความสามารถในการสื่อสาร วิธีการคัดเลือกนอกจากแบบวัดความสามารถในการสื่อสาร อาจใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมุติ ร่วมด้วย ผู้บริหารด้านการสื่อสาร และด้านทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวาทวิทยาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อช่วยให้สามารถคัดเลือกโฆษณาที่เป็น “สื่อบุคคล” ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : การสื่อสารในภาวะวิกฤต โฆษณา วาทนิเทศ สื่อบุคคล

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: thanasin.c@chula.ac.th

Spokesperson Selection for Crisis Communication

Thanasin Chutintaranond*

Department of Speech Communication and Performing Arts,
Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University

Received: 8 June 2020

Revised: 11 January 2021

Accepted: 29 March 2021

Abstract

The selection of spokespersons for communication in crisis situations is a very necessary process for the organization in order to prepare its readiness for confrontation with crisis situations. The selection process should be undertaken systematically with consideration of two components, namely, basic qualifications and communication competence as selection criteria. Organizations may use a communication competence measurement form along with in-depth interview, simulation, and role play as selection methods. Communication administrators and human resource administrators of the organization should provide an opportunity for speech communication experts to be members of the selection committee in order to help in the selection of the right “personal media” to become the right spokesperson for communication in crisis situations.

Keywords: Communication, Crisis, Spokesperson, Speech communication, Personal media

* Corresponding Author; E-mail: thanasin.c@chula.ac.th

บทนำ

ความสมดุล ความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้าเป็นสิ่งที่องค์กรทุกระดับล้วนปรารถนา อย่างไรก็ตามท่ามกลางโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม หลายครั้งที่ปัญหาเหล่านั้นลุกลามกระทั่งเป็น “ภาวะวิกฤต (crisis)” กระบวนทัศน์ของคนทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่า “ภาวะวิกฤต” ย่อมชวนให้คำนึงถึงความรุนแรง ความสูญเสีย ตลอดจนผลกระทบในเชิงลบที่มีต่อองค์กร อาทิ นิยามของ Coombs (2015) ที่ระบุว่า ภาวะวิกฤตคือการหยุดลงของระบบใดระบบหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และผลกระทบต่อส่วนรวม เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณานิยามของนักวิชาการชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวางแล้วกลับพบว่าภาวะวิกฤตมิได้นำไปสู่ผลลัพธ์อันเลวร้ายเสมอไป

Fink (2013) ระบุว่า ภาวะวิกฤตเป็นสถานการณ์ที่สับสนโกลาหลและมีพลวัต ประกอบด้วยสัดส่วนความอันตรายและโอกาสอย่างเท่าเทียม ทั้งยังเป็นจุดเปลี่ยนของการพัฒนาหรือมหันตภัย นิยามข้างต้นสอดคล้องกับ Ulmer, Sellnow and Seeger (2015) ความว่า ภาวะวิกฤตคือช่วงเวลาอันตรายหรือจุดเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากวัฏจักรสามัญเป็นหน้าประวัติศาสตร์ที่บันทึกเรื่องราวอันเฉพาะ ประกอบด้วยความไม่คาดฝัน จุดอ่อน และมีช่วงระยะเวลาการโต้ตอบที่สั้น อย่างไรก็ตามภาวะวิกฤตก็สร้างโอกาสทำให้องค์กร หรือสังคมแข็งแกร่งยิ่งขึ้นกว่าเมื่อครั้งก่อนเผชิญวิกฤตการณ์

ภาวะวิกฤตสามารถจำแนกโดยใช้เกณฑ์ที่หลากหลาย เช่น Ulmer, Sellnow and Seeger (2015) จำแนกภาวะวิกฤตเป็น 2 กลุ่มโดยใช้เจตนาของมนุษย์เป็นเกณฑ์ กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นภาวะวิกฤตที่เกิดจากความตั้งใจของมนุษย์ (intentional crisis) และกลุ่มที่ 2 เป็นภาวะวิกฤตที่มิได้เกิดจากความตั้งใจของมนุษย์ ในขณะที่ Coombs (2015) จำแนกภาวะวิกฤตเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ความรับผิดชอบขององค์กร กล่าวคือ ระดับที่ 1 ภาวะวิกฤตที่องค์กรตกเป็นเหยื่อ หมายถึง องค์กรมิได้เป็นต้นเหตุของภาวะวิกฤต ดังนั้นความรับผิดชอบขององค์กรจึงอยู่ในขั้นน้อย ระดับที่ 2 ภาวะวิกฤตที่เกิดจากความไม่ได้ตั้งใจขององค์กร หมายถึง องค์กรเป็นต้นเหตุของภาวะวิกฤตแต่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เจตนา ดังนั้นความรับผิดชอบขององค์กรจึงอยู่ในระดับปานกลาง และระดับที่ 3 ภาวะวิกฤตที่ป้องกันได้ หมายถึง เป็นภาวะวิกฤตที่อยู่ในวิสัยที่องค์กรป้องกันได้ ดังนั้น ความรับผิดชอบขององค์กรจึงอยู่ในขั้นสูง เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากการแบ่งประเภทข้างต้นแล้วผู้เขียนยังเห็นว่าอาจจำแนกภาวะวิกฤตตามแหล่งกำเนิดได้ กล่าวคือ ประเภทแรกภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ เช่น การก่อการร้าย การก่อวินาศกรรม ความรุนแรงในสถานที่ทำงาน เป็นต้น ประเภทที่สองภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด เป็นต้น และประเภทสุดท้ายภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นจากเครื่องยนต์กลไก เช่น การขัดข้องของเครื่องจักรกลในกระบวนการผลิต ไฟฟ้าลัดวงจร เป็นต้น

กล่าวได้ว่าภาวะวิกฤตเป็นสถานการณ์ที่กระทบต่อความสมดุลขององค์กร อาจนำไปสู่ผลลัพธ์อันเลวร้ายที่ทำให้องค์กรเผชิญกับความยากลำบาก หรืออาจเป็นโอกาสในการทบทวนและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เมื่อเกิดภาวะวิกฤตขึ้น การสื่อสารในภาวะวิกฤตนับเป็นหัวใจสำคัญขององค์กรเพื่อพลิกวิกฤตเป็นโอกาส และบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการคัดเลือกผู้ทำหน้าที่สื่อสารในภาวะวิกฤตจึงเป็นเรื่องที่องค์กรพึงให้ความสำคัญและเอาใจใส่โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม

การสื่อสารในภาวะวิกฤตกับสื่อบุคคล

การสื่อสารในภาวะวิกฤต (crisis communication) นับเป็นพื้นที่ที่ต่อรองการรับรู้ระหว่างองค์กรและสาธารณชน จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดภาวะวิกฤตขึ้น องค์กรจะมีระยะเวลาจำกัดเพื่อโต้ตอบต่อเสียงสะท้อนที่ดังขึ้นจากมวลชน Fearn-Banks (2001) กล่าวว่า การสื่อสารในภาวะวิกฤต คือบทสนทนาระหว่างองค์กรต่อสังคม ในขณะที่ Frandsen and Johansen (2017) กล่าวว่า การสื่อสารในภาวะวิกฤต คือการจัดการกับเสียงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย (multivocality) จากนิยามข้างต้นจะเห็นว่าสิ่งที่องค์กรต้องเผชิญประกอบไปด้วย “ความจริง (reality)” กับ “การรับรู้ (perception)” ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อนจากความจริงอันเนื่องจากการผลิตซ้ำของสื่อที่มักหยิบยกนำเรื่องราวดังกล่าวมาเสนอซ้ำแล้วซ้ำเล่า ผสมกับการตีความให้ความเห็นอันหลากหลายจากบุคคลซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องแต่สื่อพยายามเสาะหาสืบค้นข้อมูล

Fink (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสงครามการต่อสู้ระหว่างความจริงและการรับรู้ พบว่าการรับรู้จะเป็นฝ่ายชนะเสมอ และการรับรู้ต่อภาวะวิกฤตย่อมส่งผลกระทบต่อความหายนะหรือโอกาสขององค์กร ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารในภาวะวิกฤตจึงเป็นการจัดการ “การรับรู้” ต่อสถานการณ์แก่ผู้รับสาร เป็นการประกอบสร้างความคิดสาธารณะต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งในบางครั้งอาจมิใช่การรายงานความจริงอย่างถ่องแท้แก่ผู้รับสารเสมอไป นิยามข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าแท้จริงแล้วการสื่อสารในภาวะวิกฤตเป็นกระบวนการจัดการในภาวะวิกฤต (crisis management) แต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากการสื่อสารในภาวะวิกฤตเป็นการบริหารจัดการ “การรับรู้” ของผู้รับสาร ในขณะที่การจัดการในภาวะวิกฤต เป็นการบริหารจัดการ “ความจริง” ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน และ

เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้จะพบว่าการสื่อสารในภาวะวิกฤตจะต้องอาศัยสื่อประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “สื่อบุคคล (personal media)” ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าการสื่อสารในภาวะวิกฤต คือ การใช้สื่อบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจัดการสถานะความแตกต่างและแตกต่างจากการรับรู้ของสาธารณชนต่อสถานการณ์ไม่พึงประสงค์อย่างมีเอกภาพ และถูกต้องชัดเจนเป็นระบบภายใต้เงื่อนไขระยะเวลาที่จำกัด

เมื่อเกิดภาวะวิกฤตสาธารณชนย่อมคาดหวัง “เสียง (voice)” ที่เกิดขึ้นจากองค์กร และผู้ที่ถ่ายทอดเสียงนั้นคือ “สื่อบุคคล” Kaewtep et al. (2006) ระบุว่า ในฐานะที่เป็นสื่อชนิดหนึ่ง สื่อบุคคลย่อมมีคุณลักษณะร่วมกับสื่อประเภทอื่นๆ เช่น ตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เป็นสิ่งที่แบกรับเนื้อหาและความหมาย ฯลฯ อย่างไรก็ตามเนื่องจากสื่อบุคคลเป็นสื่อที่เป็นมนุษย์ ดังนั้นสื่อบุคคลจึงมีคุณลักษณะบางอย่างเฉพาะตัว Phakdiburut (2009) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของสื่อบุคคลที่ทำให้แตกต่างจากสื่อประเภทกล่าวคือ สื่อบุคคลมีประสิทธิภาพในการชักจูงใจให้บุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความมุ่งหวัง รวมทั้งช่วยจัดการเลือกเปิดรับ (selective exposure) ของผู้รับสารให้น้อยลง สรุปได้ว่าการส่งสารของสื่อบุคคลซึ่งเป็นไปในลักษณะของการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face-to-face communication) ไม่สามารถขีดเส้นแบ่งระหว่างวัจนภาษา (verbal language) และอวัจนภาษา (nonverbal language) ขณะสื่อสารออกจากกันได้ชัดเจน

Sermthong (2016) ได้ระบุประโยชน์ของสื่อบุคคลที่มีความโดดเด่นกว่าสื่อประเภทอื่นควมว่า การใช้สื่อบุคคลก่อให้เกิดผลดี คือ สื่อบุคคลสามารถนำสารที่ต้องการเผยแพร่จากสื่อไปสู่ผู้รับสารได้โดยตรง ในขณะเดียวกันยังสามารถสังเกตผู้รับสาร มีการปรับยืดหยุ่นการนำเสนอสารให้เหมาะกับผู้รับสารเป็นรายๆ ได้อีกด้วย ที่มากไปกว่านั้นสื่อบุคคลยังสามารถประเมินประสิทธิภาพการสื่อสารได้ในทันที เมื่อเกิดภาวะวิกฤตองค์กรมักจัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนเพื่อสื่อสารข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการการรับรู้ของประชาชน Vivatananukul (2013) ระบุว่า

การจัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนโดยทั่วไปเป็นการแถลงข่าวที่ได้วางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า และบุคคลผู้แถลงข่าวคือผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมการสัมภาษณ์ต่างๆ ที่จะมีขึ้น บุคคลผู้ทำหน้าที่จัดการความถูกต้องและความแม่นยำของสารในการแถลงข่าวจากองค์กรสู่สาธารณชนในภาวะวิกฤตนั้นเรียกว่า “โฆษก (spokesperson)”

โฆษก: ทัพหน้าขององค์กรในภาวะวิกฤต

ภาวะวิกฤตสามารถสร้างโอกาสหรือหายนะแก่องค์กรในอัตราส่วนที่เท่ากันดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญนอกจากทีมงานเบื้องหลังด้านกลยุทธ์ คือโฆษกผู้เป็นทีมงานเบื้องหน้า ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นโฆษกนี้ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญ และควรเป็นตำแหน่งประจำที่ทุกองค์กรควรกำหนดไว้ในโครงสร้างองค์กร หรือแต่งตั้งอย่างเป็นรูปธรรม มิใช่กำหนดให้ใครก็ได้ทำหน้าที่เป็นโฆษกในภาวะวิกฤตหนึ่งๆ

จำนวนของโฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตนั้นไม่มีข้อสรุปที่ตายตัว Devlin (2007) ได้กล่าวถึงจำนวนของโฆษกสรุปความได้ว่า การสื่อสารในภาวะวิกฤตโดยปกติควรใช้โฆษกเพียงคนเดียวในการสื่อสาร เพื่อป้องกันความสับสนของสารที่สื่อออกไปยังสาธารณชน และเพื่อป้องกันการขาดเอกภาพของสารจากการสื่อสารในกรณีมีโฆษกหลายคน อันนำไปสู่การบานปลายของวิกฤต ในขณะที่ Coombs (2015) นำเสนอทัศนะไว้สรุปได้ว่า องค์กรควรมีโฆษกมากกว่าหนึ่งคน แต่ทุกคนต้องสามารถสื่อสารเป็น “เสียงเดียวกัน” ขององค์กร ทั้งนี้ไม่สามารถมีใครคนหนึ่งคนใดในองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญในทุกๆ เรื่อง ดังนั้นการสื่อสารในภาวะวิกฤตผ่านสื่อ จึงควรมีโฆษกที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการตอบแต่ละคำถามซึ่งจำต้องอาศัยความรู้เฉพาะศาสตร์อันแตกต่างกัน

ผู้เขียนเห็นด้วยกับข้อเสนอในการมีจำนวนโฆษกในองค์กรมากกว่า 1 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรขนาดใหญ่ เนื่องจากการมีโฆษกที่มีความเชี่ยวชาญเพียงคนเดียวนั้นอาจไม่พร้อมปฏิบัติงานในภาวะวิกฤตได้ทันทั่วทั้ง อย่างไรก็ตามหลักการสำคัญในกรณีที่มีโฆษกหลายคน ได้แก่ หลักการ “เสียงเดียวกัน (one voice)” กล่าวคือการสร้างเอกภาพทางการสื่อสาร โฆษกทุกคนต้องนำเสนอสารที่แม่นยำ และสอดคล้องไม่ขัดแย้งกัน ดังนั้นการแบ่งปันข้อมูลพื้นฐานอันเกี่ยวเนื่องกับวิกฤตการณ์อย่างเท่าเทียม ประกอบกับการพัฒนาทักษะของโฆษกให้มีความรู้และมาตรฐานสูงในระดับเดียวกันจึงเป็นเรื่องสำคัญ กล่าวได้ว่าโฆษกนับเป็นตำแหน่งที่พึงมีในองค์กร และต้องพร้อมปฏิบัติงานอยู่เสมอ

หน้าที่หลักของโฆษกผู้เปรียบเสมือนทัพหน้าขององค์กรในภาวะวิกฤตคือการสื่อสารให้บรรลุเป้าหมาย 5 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อให้ข้อมูลข้อเท็จจริงสำหรับการสร้าง “การรับรู้” แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร (2) เพื่อยุติความขัดแย้ง ความแตกตื่น ข่าวลือ และข่าวลวง (3) เพื่อรักษาชื่อเสียง เกียรติภูมิ การยอมรับขององค์กรในระดับชาติ และ/หรือนานาชาติ (4) เพื่อเปิดโอกาสในการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (5) เพื่อต่อรองดูแลอำนาจกับสื่อมวลชน มีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อให้ข้อมูลข้อเท็จจริงสำหรับการสร้าง “การรับรู้” แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในการสื่อสารของโฆษกไม่จำเป็นต้องสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทุกประการข้างต้นในการสื่อสารเพียงครั้งเดียว แต่สามารถดำเนินการกำหนดเป้าหมายอันสัมพันธ์กับสถานการณ์และความต้องการขององค์กรได้ เมื่อเกิดภาวะวิกฤตขึ้นก่อนที่โฆษกจะสื่อสารเพื่อสร้างการ “การรับรู้” ตามความประสงค์ขององค์กรนั้น ควรพิจารณาจำแนกและระบุกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อวิกฤตการณ์นั้นให้ครบถ้วนเสียก่อน เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มอาจมีข้อมูลที่ต้องการรับรู้แตกต่างกัน รวมทั้งอาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นั้นๆ ไม่เท่ากัน ดังนั้นการสื่อสารแต่ละครั้งของ

โฆษกจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ผู้รับสาร เพื่อสร้างความชัดเจนว่ากำลังสื่อสารกับกลุ่มใด พร้อมทั้งต้องออกแบบสารอย่างเหมาะสมทั้งขอบเขตเนื้อหาและการเลือกใช้ภาษาเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนั้นๆ เกิด “การรับรู้” อันเป็นประโยชน์แก่องค์กร และลดทอนความวิตกกังวลต่อภาวะวิกฤตดังกล่าว

2. เพื่อยุติความขัดแย้ง ความแตกตื่น ข่าวลือ และข่าวลวง เมื่อเกิดภาวะวิกฤต ความหวาดกลัวถึงความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ย่อมนำไปสู่ความแตกตื่น และความวิตกกังวลภายในจิตใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอันเป็นปกติวิสัยของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤตที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ หรือมีผลกระทบกับผู้คนในวงกว้าง ย่อมนำไปสู่ความขัดแย้งในหลายระดับ นอกจากนี้ในภาวะวิกฤตซึ่งเต็มไปด้วยความคลุมเครือย่อมนำมาสู่การสร้างข่าวลือในหมู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่คาดเดาไปต่าง ๆ นา ๆ ตามประสบการณ์ ทัศนคติ และอคติของตน อีกทั้งอาจเป็นจังหวะที่มีผู้ฉกฉวยโอกาสสร้างข่าวลวงให้เกิดขึ้นซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความหายนะรุนแรงมากยิ่งขึ้น ภายใต้ “สภาวะสุญญากาศของข้อมูล (information vacuum)” โฆษกควรใช้จังหวะอันสั้นของสภาวะนี้ชี้แจงให้ข้อมูลเพื่อสร้างการรับรู้ และยุติการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้โฆษกในฐานะตัวแทนขององค์กรนับเป็นแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือสูงสุดในการภาวะวิกฤต

3. เพื่อรักษาชื่อเสียง เกียรติภูมิ การยอมรับขององค์กรในระดับชาติ และ/หรือนานาชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อองค์กรเผชิญกับภาวะวิกฤตย่อมสัมพันธ์กับชื่อเสียง เกียรติภูมิ และการยอมรับขององค์กรทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติในกรณีที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศ หรือสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยทั่วไปเมื่อเกิดภาวะวิกฤตผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมักสนใจเรื่องความเสียหาย และสาเหตุของวิกฤตการณ์นั้นๆ การที่โฆษกตอบสนองต่อภาวะวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว ให้ข้อมูลชัดเจน และถูกต้อง ล้วนสะท้อนถึงระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กร ตลอดจนความเชื่อมั่นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีต่อองค์กร ทั้งนี้สิ่งที่โฆษกพึงระวัง คือ ความผิดพลาดของข้อมูลในการสื่อสาร และจะยิ่งบั่นทอนความไว้วางใจที่ประชาคมมีต่อโฆษกและองค์กร อย่างไรก็ตามในกรณีที่สาเหตุของภาวะวิกฤตเกิดขึ้นจากความผิดพลาดขององค์กรทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา รวมถึงในกรณีที่ผลกระทบเลวร้ายถึงขั้นมีการสูญเสียชีวิต โฆษกที่สื่อสารอย่างรับผิดชอบจะยิ่งมีความสำคัญต่อการรักษาชื่อเสียง และเกียรติภูมิขององค์กร

4. เพื่อเปิดโอกาสในการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในภาวะวิกฤตผู้มีส่วนได้ส่วนเสียย่อมต้องการสื่อสารโดยตรงกับผู้อำนาจตัดสินใจขององค์กรซึ่งอาจทำให้สถานการณ์บานปลายและเกิดวิาทะ โฆษกซึ่งวางตัวเป็นกลางจะเป็นตัวกลางที่ดีในการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหามาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตอบข้อซักถามต่างๆ การรับฟังเสียงสะท้อนอย่างจริงจังและปราศจากอคติของโฆษกจะเกิดประโยชน์ยิ่งต่อการแสวงหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร นอกจากนี้โฆษกยังมีส่วนสำคัญในการประวิงเวลาให้ผู้บริหารของหน่วยงานสามารถพิจารณาข้อมูลต่างๆ ได้ถี่ถ้วนและรอบคอบมากยิ่งขึ้นก่อนสื่อสารออกไปยังสาธารณชน การรับฟังเสียงสะท้อนของโฆษกในการสื่อสารแบบเผชิญหน้า โฆษกจะสามารถใช้ลักษณะเฉพาะของสื่อบุคคลเพื่อแสดงความเห็นอกเห็นใจ ปลอดภัย ให้กำลังใจ เตือนสติ ฯลฯ ต่อปฏิกิริยาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างทันท่วงทีซึ่งจะช่วยลดทอนความตึงเครียด และสร้างบรรยากาศการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย

5. เพื่อต่อรองคูลอำนาจกับสื่อมวลชน การทำหน้าที่โฆษกซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงกับการเผชิญหน้ากับสื่อมวลชนได้ และสื่อมวลชนก็ย่อมมีคำถามมากมายที่ต้องการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลเกิดความกระจ่างสำหรับการนำไปถ่ายทอดต่อสาธารณชน Vivatananukul (2013) ระบุว่า ในการพบปะระหว่างผู้สื่อข่าวและผู้ให้สัมภาษณ์นั้นมักจะมีดุลอำนาจแตกต่างกัน บางครั้งผู้สื่อข่าวก็มีอำนาจเหนือสถานการณ์การแถลงข่าว และบางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีอำนาจในการควบคุมการแถลงข่าว จึงเป็นจุดต่อรองระหว่างบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย ดังนั้น

การต่อรองดูแลอำนาจอย่างเหมาะสมของโฆษกส่งผลต่อชุดข้อมูลที่จะได้รับการนำเสนอแก่สาธารณชนซึ่งอาจได้รับการผลิตซ้ำโดยสื่อมวลชน ดังนั้นโฆษกที่มีความเชี่ยวชาญต้องสามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของคำตอบที่เหมาะสมในแต่ละคำถามจากสื่อมวลชน เพื่อถ่วงดุลอำนาจและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการตีความที่คลาดเคลื่อน และบิดเบือนข้อมูล ดังนั้นหากโฆษกทำให้สื่อมวลชนเชื่อมั่นในตัวผู้ส่งสาร รวมทั้งเชื่อถือข้อมูลที่นำเสนอได้จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการสร้างการรับรู้ที่พึงประสงค์อันเป็นหัวใจของการสื่อสารภาวะวิกฤตขององค์กร

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าโฆษกนั้นเป็นตำแหน่งที่สำคัญ และต้องได้รับการฝึกฝนทักษะปฏิบัติให้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการสื่อสาร เนื่องจากโฆษกเป็นปัจจัยสำคัญต่อโอกาสหรือหายนะขององค์กรในภาวะวิกฤต แม้ว่าปัจจุบันความตื่นตัวเรื่องโฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตจะปรากฏเด่นชัดมากขึ้น ทว่ากลับขาดองค์ความรู้ทางวิชาการ และขาดหลักสูตรพัฒนาทักษะปฏิบัติของโฆษกอย่างเป็นรูปธรรม ดังที่ Coombs (2015) ระบุว่า “การสื่อสารภาวะวิกฤตอาจมีตำรา หรือหนังสือว่าด้วยหลักปฏิบัติที่ควรกระทำ และไม่ควรรกระทำสำหรับโฆษกในการสื่อสาร แต่เรื่องสำคัญที่ขาดไปคือวิธีการคัดเลือกและฝึกฝนโฆษกอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้หลายองค์กรยังล้มเหลวในการคัดเลือกบุคคลผู้มาทำหน้าที่เป็นโฆษกในภาวะวิกฤตขององค์กรด้วย”

แนวทางการคัดเลือกโฆษกเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤต

Fink (2013) และ Coombs (2015) ได้ระบุภาระหน้าที่หลักของโฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตไว้ 4 ประการสอดคล้องกัน ได้แก่ การปรากฏตัวต่อสื่อมวลชนอย่างน่าประทับใจ การตอบคำถามอย่างมีประสิทธิภาพ การนำเสนอข้อมูลอย่างถูกต้องชัดเจน และการจัดการกับคำถามที่ไม่ต้องการตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้นการคัดเลือกโฆษกจึงควรพิจารณาคุณสมบัติที่จะช่วยส่งเสริมให้สามารถดำเนินภาระหน้าที่ตามที่ระบุไว้ข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การคัดเลือกควรจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ คุณลักษณะพื้นฐาน และความสามารถในการสื่อสาร มีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะพื้นฐาน

คุณลักษณะพื้นฐาน หมายถึง เพศสภาพ อายุ การศึกษา และอุปนิสัย คุณลักษณะเหล่านี้เป็นข้อพึงพิจารณาขั้นต้นสำหรับการคัดเลือกโฆษกเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤตขององค์กร มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เพศสภาพ (gender) ปัจจุบันความเสมอภาคระหว่างเพศสภาพได้รับการให้ความสำคัญ และมีได้เป็นอุปสรรคในการกำหนดขอบเขตการประกอบอาชีพของมนุษย์มากขึ้นในอดีต การคัดเลือกผู้ทำหน้าที่โฆษกในภาวะวิกฤตจึงมีควรจำกัดเพศสภาพใดเพศสภาพหนึ่งเท่านั้น แต่ควรเปิดกว้างให้เพศสภาพต่างๆ ได้มีโอกาสทำหน้าที่ดังกล่าว อีกทั้งความแตกต่างทางเพศสภาพก็มีได้เป็นปัจจัยลดทอนความน่าเชื่อถือของการเป็นโฆษก ดังที่ Thaweeyonnaramitr (1995) ระบุว่า ความเห็นในเรื่องเพศที่จะมาทำหน้าที่โฆษกหรือรองโฆษก ทศณะจากประชาชนและสื่อมวลชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เพศชายหรือเพศหญิงก็ได้ที่จะมาทำหน้าที่นี้ถ้าหากมีความรู้ความสามารถ เพราะการเป็นโฆษกหรือรองโฆษกไม่จำกัดเพศ ข้อความข้างต้นสอดคล้องกับภาวะวิกฤตในปัจจุบัน กล่าวคือ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ได้แต่งตั้ง นายแพทย์ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน และแพทย์หญิงพรรณประภา ยงค์ตระกูล เป็นโฆษก และรองโฆษก ศบค.มท. ตามลำดับ เพื่อสื่อสารกับประชาชนประจำวัน ผู้เขียนเห็นว่ากลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) มีข้ออุปสรรคต่อการทำหน้าที่โฆษกในภาวะวิกฤตหากมีความรู้ความสามารถและแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ เนื่องจาก

ในปัจจุบันการยอมรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยเปิดกว้างมากขึ้น ดังที่มีตัวอย่างจากงานวิจัยของ Fongkaew (2017) ซึ่งศึกษาการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศของสื่อมวลชนไทยพบว่า โดยส่วนใหญ่ได้รับการนำเสนอโดยใช้ภาษาที่เป็นกลาง เนื้อหาเป็นเรื่องราวและประเด็นทางบวก ทั้งยังมีการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ และไม่มองว่ากลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศแตกต่างจากประชาชนทั่วไป งานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนทัศนคติการยอมรับความเท่าเทียมที่มีต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่ออย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการเป็นโฆษกในภาวะวิกฤตจึงสมควรใช้เกณฑ์ด้านเพศสภาพจำกัดโอกาสของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือกแต่อย่างใด ทั้งนี้ในกรณีที่ต้องคัดกรองโฆษกมากกว่าหนึ่งคนควรคัดเลือกให้มีโฆษกที่มีเพศสภาพหลากหลายไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะเพศสภาพเดียว

1.2 อายุ จากการสำรวจเอกสารทางวิชาการต่างๆ พบว่าไม่ปรากฏงานที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุของโฆษกกับการสื่อสารในภาวะวิกฤตโดยตรง Weibel, Wissmath and Groner (2008) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ประกาศข่าวกับความน่าเชื่อถือจากประชาชนได้รายงานผลการศึกษาว່ายอายุของผู้ประกาศข่าวไม่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประชาชนแต่อย่างใด ผู้เขียนเห็นด้วยกับข้อความข้างต้นเนื่องจากการสื่อสารในภาวะวิกฤตส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับการรายงานข้อเท็จจริงซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ประกาศข่าวเช่นเดียวกัน ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของโฆษกย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผล กล่าวคือ การสร้างโอกาสจากภาวะวิกฤต ดังนั้นบุคคลวัยทำงานไม่ว่าจะมีอายุเท่าใดหากมีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกฝนอย่างเชี่ยวชาญก็สามารถทำหน้าที่โฆษกในภาวะวิกฤตได้ ทั้งนี้อายุของโฆษกในองค์กรอาจมีหลากหลายไม่จำกัดเฉพาะผู้อาวุโสเพียงเท่านั้น แต่ควรเปิดโอกาสให้วัยอื่นๆ ในองค์กรได้มีโอกาสเรียนรู้และทำหน้าที่เช่นเดียวกัน

1.3 การศึกษา การศึกษาสำหรับโฆษกในภาวะวิกฤตจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาขั้นปริญญาบัณฑิตซึ่งเป็นพื้นฐานที่องค์กรส่วนใหญ่กำหนดไว้ และเป็นบรรทัดฐานทางสังคมในสังคมไทย อย่างไรก็ตามโฆษกควรเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สามารถอธิบายรายละเอียดภาวะวิกฤตด้วยหลักการทางวิชาการในศาสตร์สาขานั้นๆ อย่างถูกต้องและเข้าใจง่าย พื้นฐานการศึกษาของโฆษกไม่สามารถปิดบังได้ท่ามกลางยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่เพียงปลายนิ้วสัมผัสบนแท็บเล็ต แต่มีได้หมายความว่าหากองค์กรไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นๆ จะไม่สามารถมีโฆษกได้เพียงแต่ต้องเตรียมความพร้อมอย่างรัดกุมและรอบคอบมากขึ้น อย่างไรก็ตามโฆษกที่มีพื้นฐานการศึกษาตรงสาขายังสร้างความน่าเชื่อถือในการสื่อสาร นอกจากนี้ Coombs (2015) ได้กล่าวถึงการศึกษาอีกส่วนหนึ่งที่โฆษกพึงมีความรู้ กล่าวคือ โฆษกควรมีความรู้ด้านสื่อ (media) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโต้ตอบ หรือตอบสนองต่อคำถามจากสื่อผ่านเว็บไซต์และอวัจนภาษา

1.4 อุปนิสัย อุปนิสัยสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำหน้าที่โฆษกในภาวะวิกฤต ในเบื้องต้นผู้เขียนได้นำเสนอภาระหน้าที่หลักของโฆษกทั้ง 4 ประการแล้ว ดังนั้นอุปนิสัยที่จะกล่าวในที่นี้จะเป็นอุปนิสัยพื้นฐานเพื่อช่วยในการคัดเลือกโฆษกประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาจากตำราต่างๆ กล่าวคือ Fink (2013) Coombs (2015) และ Sheehan and Quinn-Allan (2015) สรุปได้ดังนี้ (1) กล้าหาญในการสื่อสารกับคนหมู่มาก (2) สามารถอดทนต่อความกดดันสูง (3) สุภาพทั้งการใช้วาจาและท่าทาง (4) ไม่ชอบต่อความยาวสาวความยืด (5) ให้เกียรติผู้อื่นและมีจริยธรรม (6) สามารถจับประเด็นรวดเร็วมีความคิดรวบยอดฉับไว (7) รักความสะอาดทั้งร่างกายและเครื่องแต่งกาย และ (8) มีความจงรักภักดีต่อองค์กร

2. ความสามารถในการสื่อสาร

การสื่อสารในภาวะวิกฤตโทษกต้องสื่อสารด้วยภาษามาตรฐาน หรือภาษาราชการของประเทศนั้นๆ ซึ่งโทษกควรมีความสามารถในการใช้ภาษามาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นพื้นฐาน ทว่าความสามารถในการสื่อสารของบทความนี้มีได้หมายความว่าเฉพาะเรื่องการใช้ภาษามาตรฐานเท่านั้น แต่มีขอบเขตนิยามตามที่ Sriussadaporn (2015) ระบุว่า ความสามารถในการสื่อสารเป็นลักษณะ “บุคลิกภาพการสื่อสาร (communication personality)” ที่บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจกฎ กติกา มารยาท และบรรทัดฐานในการสื่อสารของมนุษย์ในสังคม อีกทั้งเป็นลักษณะเฉพาะบุคคลที่บ่งบอกถึงความชำนาญในการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ระดับความสามารถในการสื่อสารของบุคคลแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาความสามารถในการสื่อสารสำหรับโทษกเพื่อให้บรรลุภาระหน้าที่หลักในภาวะวิกฤตตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้เขียนจึงขอเสนอหลักเกณฑ์ด้านต่าง ๆ ในการคัดเลือกดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 คุณภาพเสียง มนุษย์ใช้เสียงเพื่อสื่อสารภาษาซึ่งบรรจุความหมายอันหลากหลาย เช่นเดียวกับโทษกที่จำต้องใช้เสียงเพื่อสื่อสารกับสาธารณชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤต ดังนั้นคุณภาพเสียงของโทษกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นปราการด่านแรกที่จะเชื้อเชิญและชักชวนให้ผู้รับสารรับฟังเนื้อความที่กำลังจะนำเสนอ การสื่อสารของโทษกในภาวะวิกฤตเป็นการพูดในที่ชุมชน ซึ่งมักเต็มไปด้วยสื่อมวลชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นการสื่อสารของโทษกจึงต้องมีลักษณะการใช้เสียงที่แตกต่างจากการสื่อสารในระดับอื่นๆ Sriussadaporn (2015) ระบุว่า การพูดในที่ชุมชนนั้นเสียงที่มีคุณภาพ คือ เสียงที่ไม่แหบแห้ง แฝวเบา หรือพูดเหมือนคนไม่มีแรง ควรหนักแน่น แสดงความมั่นใจในตนเอง ไม่แหลม เล็กขึ้นสมอง หรือเสียงต่ำในลำคอ ไม่พูดเร็ว ลื่นรัว จนฟังไม่ทันหรือจับความไม่ได้ หรือซ่ายานคางฟังแล้วเหนื่อย โทนเสียงไม่ราบเรียบ (monotone) จนน่าเบื่อ ไม่ติดขัด ตะกุกตะกัก อ้าอึ้งเต็มไปด้วยคำแทรก สอดคล้องกับ Sompai boon (2020) ที่ระบุว่า มาตรฐานของเสียงที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ เสียงดังฟังชัดหรือเสียงดังฟังพอดี (audibility) เสียงชวนฟัง (vocal pleasantness) เสียงลื่นไหล (fluency) และเสียงยืดหยุ่นปรับได้ตามบริบท (flexible)

ดังนั้น การคัดเลือกโทษกในภาวะวิกฤตจึงควรพิจารณาคุณภาพเสียงด้วย โดยควรหลีกเลี่ยงลักษณะของเสียงและการพูดที่ไม่มีคุณภาพในการสื่อสาร ดังที่ Sompai boon (2020) ระบุว่าต่อไปนี้เป็นเสียงล่อย เสียงเบา แหบพร่า พูดไม่มีจังหวะจะโคน พูดรัว พูดยานคาง พูดเสียงขึ้นจมูก และพูดเสียงแหบ อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่าเพื่อให้ได้โทษกที่มีคุณภาพเสียงที่ดี กระบวนการคัดเลือกควรกำหนดให้มีการทดสอบคุณภาพเสียงและทักษะการพูด เช่น การอ่านออกเสียงข้อความขนาดสั้นและบทความขนาดยาว การพูดโดยฉับพลัน (impromptu speech) จากหัวข้อที่กำหนด การตอบคำถามภายในระยะเวลาที่กำหนด การทดสอบการเล่าเรื่อง (storytelling) ฯลฯ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านวาทวิทยาเป็นผู้ประเมินผลการทดสอบ อีกทั้งเมื่อคัดเลือกโทษกที่มีคุณภาพเสียงดีได้แล้ว ก็ควรมีการฝึกฝนอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการใช้เสียงนั้นเป็นทักษะปฏิบัติที่พัฒนาได้ ดังที่ Sompai boon (2020) กล่าวว่า การออกเสียงที่ถูกต่อนั้นจะเริ่มตั้งแต่กระบวนการหายใจ การวางท่าของศีรษะ (posture) การเปล่งเสียง การกล่อมเสียง การแปรเสียงออกมาเป็นคำพูด ซึ่งบุคคลที่สามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องก็จะช่วยเสริมบุคลิกภาพและสามารถพัฒนาเสียงพูดของตนเองไปใช้กับกิจกรรมที่ใช้เสียงอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

2.2 พฤติกรรมการใช้สายตา พฤติกรรมการใช้สายตา (eye behaviour) เป็นอวัจนภาษารูปแบบหนึ่งที่ผู้ส่งสารใช้อยู่ระยะตั้งแต่คิ้วลงมาถึงใต้ขอบตาล่างเพื่อสื่อสารอารมณ์ ความต้องการ ความรู้สึก และความคิดของตน ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพการสื่อสาร การเคลื่อนไหวของคิ้วและสายตาอาจเกิดได้ทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่

รู้ตัว และเกิดได้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ Vivatananukul (2016) ระบุว่าโดยปกติดวงตามีหน้าที่หลัก 6 ประการ ได้แก่ (1) บอกระดับความสนใจ ความตั้งใจ (2) มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติและการโน้มน้าวใจ (3) ควบคุมปฏิสัมพันธ์ (4) สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึก (5) แสดงถึงอำนาจและสถานภาพของความสัมพันธ์ และ (6) มีบทบาทสำคัญในการจัดการกับความประทับใจ

การเคลื่อนไหวของสายตาให้ความหมายได้หลากหลายสัมพันธ์กับบริบทและวัฒนธรรม เช่น การสบตาอาจหมายถึงการให้ความสำคัญกับคู่สนทนา ในขณะที่การจ้องตาอาจเป็นการไม่มีการยทในกรณีที่ได้สื่อสารกับผู้ใหญ่ ตำแหน่งการมองย่อมก่อให้เกิดความหมายแตกต่างกันเช่นเดียวกัน อาทิ การมองต่ำอาจหมายถึงสำนึกผิดหรือเหยียดหยัน เป็นต้น โฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการใช้สายตาที่เหมาะสมเพื่อควบคุมสถานการณ์ รวมทั้งเพื่อสื่อสารโน้มน้าวให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ตามความประสงค์ของโฆษก ดังนั้นพฤติกรรมการใช้สายตาของโฆษกที่เป็นพื้นฐาน เช่น ตำแหน่งการยืนของโฆษกควรให้สายตาสามารถสื่อสารกับกล้องถ่ายทอดสดของสื่อมวลชนในระดับระนาบไม่แฉงน หรือไม่ก้ม และเวลาสื่อสารควรสบตากับกล้องถ่ายทอดสดหรือผู้รับสารในพื้นที่นั้นๆ ทั้งนี้ในการฝึกฝนโฆษกควรฝึกฝนพฤติกรรมการใช้สายตาให้สื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยโฆษกควรที่จะเปลี่ยนตำแหน่งของสายตาเมื่อสื่อสารสิ้นสุดประโยคหนึ่งๆ ไม่ควรเปลี่ยนตำแหน่งของสายตาระหว่างประโยค มิเช่นนั้นจะทำให้ความสำคัญของประโยคนั้นๆ ถูกลดทอนลงในความรู้สึกของผู้รับสาร

การคัดเลือกโฆษกที่มีพฤติกรรมการใช้สายตาเหมาะสมสามารถพิจารณาได้จากปฏิกิริยาของโฆษกเมื่อเผชิญกับสถานการณ์สมมติต่าง ๆ โดยลักษณะพฤติกรรมการใช้สายตาที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การขมวดคิ้วขณะคิดคำตอบ การถลึงตาเมื่อเจอกับคำถามที่ทำให้อารมณ์เสีย การเบิกตาโพลงเมื่อเจอกับคำถามที่ไม่พึงประสงค์ การหลบตาเมื่อตอบคำถามที่ไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้าหรือเจอกับคำถามที่ซับซ้อน การกระพริบตาถี่เกินความจำเป็น การมองด้วยหางตาเพื่อดูถูกหรือเหยียดหยามผู้อื่น ทั้งนี้ Pirantaowad (2006) ระบุไว้ว่า ใบหน้าซึ่งหมายถึงพฤติกรรมการใช้สายตาของผู้ส่งสารมีอิทธิพลสูงมากกว่าน้ำเสียงและคำพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์ที่ใบหน้าท่าทางของผู้ส่งสารขัดแย้งกับคำพูดของผู้ส่งสาร ดังนั้นผู้เขียนจึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมการใช้สายตาเป็นเรื่องสำคัญและเป็นปัจจัยหลักสำหรับโฆษกที่จะช่วยให้การโน้มน้าวใจในภาวะวิกฤตประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2.3 การเคลื่อนไหวร่างกาย ขณะที่มนุษย์สื่อสารมักเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆ ของร่างกายตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้าประกอบการสื่อสารอยู่เสมอ การเคลื่อนไหวอวัยวะเหล่านั้นล้วนมีอิทธิพลต่อความสนใจของผู้รับสาร และหากผู้ส่งสารสามารถเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจสารได้ถูกต้องและลึกซึ้งยิ่งขึ้น Sasithorn (1972) กล่าวถึงประโยชน์ของการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการพูดต่อชุมชนไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) ช่วยให้ผู้พูดปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ง่ายขึ้น (2) ช่วยเรียกร้องและรักษาความสนใจและความตั้งใจที่จะฟังของผู้รับสารไว้ได้ (3) ช่วยสื่อความหมายให้กระจ่างแจ้งขึ้น และ (4) ช่วยเน้นสาระสำคัญ จะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการพูดยังประโยชน์ทั้งต่อผู้ส่งสารและผู้รับสาร

Sriussadaporn (2015) และ Vivatananukul (2016) สรุปการเคลื่อนไหวร่างกายออกเป็น 2 ประเภท สอดคล้องกันกล่าวคือ (1) ลักษณะท่าทาง (Posture) หมายถึง การจัดวางส่วนต่างๆ ของร่างกายและท่าทาง และ (2) การแสดงอากัปกิริยา (Gesture) หมายถึง การเคลื่อนไหวเฉพาะมือและแขนเท่านั้น เมื่อโฆษกปรากฏตัวต่อสื่อมวลชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤต การเคลื่อนไหวร่างกายนับเป็นสิ่งแรกที่สังเกตเห็นได้ง่าย ซึ่งการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือของโฆษก

สำหรับลักษณะท่าทางของโฆษกที่เหมาะสมควรยืนอย่างมั่นคงโดยมีระยะห่างของเท้าทั้งสองข้างขนานกับหัวไหล่ ทั้งน้ำหนักลงบนเท้าทั้งสองข้างอย่างสมดุล ลำคอตั้งตรง กดไหล่ทั้งสองข้างลงเล็กน้อย ไม่ห่อไหล่ ยึดคอตัวตรง และในกรณีที่มีพุงควรแขม่วพุงและขมิบก้นควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ตำแหน่งของไหล่แต่ละข้างต้องขนานตรงกับหัวไหล่ เพื่อป้องกันไม่ให้คอเอียงไปข้างหน้า ส่วนการแสดงอากัปกริยา สิ่งสำคัญอันดับแรกคือโฆษกควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ เนื่องจากอากัปกริยาที่แสดงออกนั้นควรมีความแข็งแรงไม่ปวดเปื่อย ซึ่งความแข็งแรงจะเกิดขึ้นได้นั้นย่อมสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อส่วนนั้นๆ นอกจากนี้ Winans (1978) จำแนกการแสดงอากัปกริยาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ทักษะกิริยา (locative gesture) หมายถึง อากัปกริยาที่นำสายตาผู้รับสารไปสู่ตำแหน่ง หรือพื้นที่ที่ผู้ส่งสารต้องการนำเสนอให้เป็นที่น่าสนใจ เช่น การชี้นิ้วไปยังตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง การผายมือไปทางซ้ายและทางขวา การชี้ตำแหน่งบนภาพที่ฉาย ฯลฯ (2) จินตกริยา (picturing gesture) หมายถึง อากัปกริยาที่ส่งเสริมจินตภาพ หรือจินตนาการของผู้รับสาร เช่น การยืดมือขึ้นสูงเมื่อพูดถึงอาคารที่สูงที่สุดของประเทศไทย การแสดงลักษณะรูปร่างเรขาคณิตของสิ่งของที่ไม่อยู่ในพื้นที่นั้น การแสดงลักษณะเล็กจิ๋วของไวรัส ฯลฯ

การคัดเลือกโฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตเมื่อพิจารณาในมิติของการเคลื่อนไหวร่างกายควรระลึกละเอียดว่าการเคลื่อนไหวร่างกายทำงานคู่กับถ้อยคำเสมอ ดังนั้นควรพิจารณาผู้ที่เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นธรรมชาติ หมายถึงผู้ที่การเคลื่อนไหวและจิตใจเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่เสแสร้งแสดงออกจนเกินพอดี (over-acting) และสามารถใช้ในการเคลื่อนไหวขยายความหมายของถ้อยคำให้ชัดเจนมากขึ้น (exaggerate) กระบวนการคัดเลือกอาจกำหนดโจทย์ให้โฆษกกล่าวแถลงการณ์ หรือกล่าวถ้อยวาจาในสถานการณ์ภาวะวิกฤตจำลอง แล้วสังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายตั้งแต่การยืน การเดิน ตลอดจนอากัปกริยาต่างๆ ประกอบการพูด ทั้งนี้หลักเกณฑ์ที่พึงพิจารณา เช่น เมื่อกล่าวถึงความรู้สึกไม่จำเป็นต้องชี้ไปที่หัวใจ หรือเมื่อกล่าวถึงความคิดก็ไม่จำเป็นต้องชี้ไปที่สมองทุกครั้ง ไม่ควรชี้นิ้วไปยังคู่สนทนา เมื่อกล่าวถึงการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งดีและสิ่งไม่ดีของมนุษย์ก็ไม่ควรชี้ไปที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือชี้ไปที่กลุ่มคนทางซ้ายและทางขวาสลับกัน เมื่อนำเสนอรูปร่างหรือภาพของสิ่งใดไม่ควรลดทอนคุณค่าหรือมูลค่าให้สิ่งนั้นด้อยกว่าความเป็นจริง ตำแหน่งของการใช้มือและแขนไม่ควรสูงกว่าศีรษะและไม่ต่ำกว่าสะดือ เมื่อกล่าวถึงจำนวนนับอาจใช้ท่าทางแสดงตัวเลขประกอบแต่ต้องสามารถควบคุมกล้ามเนื้อที่แสดงออกได้ไม่อ่อนแอหรือสั่นไปมา ฯลฯ ทั้งนี้สรุปได้ว่าการเคลื่อนไหวร่างกายที่มีประสิทธิภาพควรเป็นธรรมชาติ และควรได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 บุคลิกภาพภายนอก Sriussadaporn (2015) นิยามบุคลิกภาพภายนอก (physical appearance) หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ รับรู้ด้วยการมองเห็นจากภายนอก เช่น ทรงผม เสื้อผ้า เครื่องประกอบการแต่งกาย ฯลฯ แม้ว่าองค์ประกอบเหล่านี้เป็นองค์ประกอบเชิงวัตถุนิยมแต่มีความสำคัญและมีผลต่อการสื่อสารภาพลักษณ์ของบุคคล ซึ่งสามารถส่งความรู้สึกประทับใจแก่ผู้รับสารได้ โดย Vivatananukul (2016) ได้จำแนกการแต่งกายและการประดับประดาร่างกายออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะ 2) เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม และ 3) การประดับและตกแต่งบนร่างกาย ผู้เขียนเห็นว่าบุคลิกภาพภายนอกมิเพียงสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ส่งสารเท่านั้น หากแต่ยังบ่งบอกถึงรสนิยม การอบรมขัดเกลาทางวัฒนธรรม ตลอดจนลักษณะนิสัยส่วนบุคคลด้วย

ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะที่เหมาะสมสำหรับโฆษก ในกรณีของผู้ชายควรตัดผมให้เรียบร้อยไม่ให้ผมยาวถึงระดับไหล่ อาจตัดผมทรงรองทรงสูง หรือทรงต่ำก็ได้ และควรเปิดหน้าผากไม่ให้ผมยาวลงมาปิดหน้าผาก ประการสำคัญต้องจัดแต่งทรงผมด้วยอุปกรณ์แต่งผมทุกครั้ง เนื่องจากจะสะท้อนความเอาใจใส่ของโฆษก และแสดงให้เห็นถึงความต้องการ ตลอดจนความพร้อมของการเตรียมตัวในการเผชิญหน้ากับสื่อมวลชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในกรณีของผู้หญิงหากผมยาวควรรวบให้เรียบร้อยไม่ปล่อยผมรุงรัง เนื่องจากการปล่อยผมอาจปิดบังใบหน้าเป็นอุปสรรคของอวัจนสาร ไม่ควรใส่เครื่องประดับศีรษะที่ระยิบระยับ และหากต้องการติดก๊ิบเพื่อเก็บผมให้เรียบร้อยควรใช้ก๊ิบสีดำเพื่อคุณภาพ และความกลมกลืนในกรณีผู้ส่งสารผมสีดำหรือสีน้ำตาลเข้ม

เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มสำหรับโฆษกชายควรสวมเสื้อเชิ้ตสีสุภาพอาจผูกเนคไทด์หรือไม่ก็ได้ และใส่สูทสากลนิยมอาจเป็นสีน้ำเงินกรมท่าหรือสีเทาเพื่อช่วยบรรเทาอารมณ์ผู้รับสารในภาวะวิกฤต ทั้งนี้กรณีไม่มีผู้สูญเสียชีวิตควรหลีกเลี่ยงสีดำ งดทำควรเป็นสีเดียวกับชุดสูทสากลนิยมและต้องมีความยาวเพียงพอให้เมื่อนั่งแล้วปกปิดบริเวณผิวหนังทั้งหมด รองเท้าหนังควรขัดเงาให้เรียบร้อย สำหรับโฆษกหญิงควรสวมเสื้อสีสุภาพที่มีความเป็นทางการ หากใส่สูทสากลนิยมอาจใส่คู่กับกางเกงหรือกระโปรงก็ได้ สำหรับสีเสื้อผ้าควรเป็นสีสุภาพหลีกเลี่ยงสีฉูดฉาด และควรงดเว้นสีดำยกเว้นเมื่อมีผู้สูญเสียชีวิต ในกรณีที่ใส่กระโปรงไม่ควรสั้นเหนือเข่าโดยควรใส่ถุงน่องให้เรียบร้อย และควรใส่รองเท้าหุ้มส้นที่ไม่เปิดหัวอาจเป็นสีดำหรือสีครีมขึ้นอยู่กับสีชุดที่เลือกใส่ ทั้งนี้ทั้งโฆษกชายและโฆษกหญิงไม่ควรมีสีสันทเกินกว่า 3 สีบนเสื้อผ้าอาภรณ์และเครื่องประดับ

การประดับตกแต่งบนร่างกายทั้งโฆษกชายและโฆษกหญิงควรให้ความสำคัญกับเอกภาพและสอดคล้องกับสีของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ในกรณีของโฆษกชายสีของสายนาฬิกา เข็มขัด และรองเท้าควรเป็นสีเดียวกันหรือสีโทนเดียวกัน ส่วนในกรณีของโฆษกหญิงสีของต่างหู ลิปสติก สร้อยคอ กำไล และรองเท้าควรเป็นสีเดียวกันหรือสีโทนเดียวกัน ทั้งนี้โฆษกหญิงเมื่อปรากฏตัวควรหลีกเลี่ยงกระเป๋าทู และผ้าพันคอ อย่างไรก็ตามเครื่องประดับเป็นสีเงินสามารถเข้าชุดได้กับโทนสีดำและสีน้ำเงิน ส่วนเครื่องประดับสีทองสามารถเข้าชุดได้กับชุดโทนสีน้ำตาลและสีครีม ทั้งนี้อาจติดขัดกับลักษณะขององค์กรขนาดพอเหมาะเพื่อป้องกันการเป็นผู้แทนขององค์กรนั้น

โฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตควรแต่งกายให้พร้อมและเรียบร้อยก่อนปรากฏตัวต่อสาธารณชน เมื่อคัดเลือกโฆษกกรรมการคัดเลือกควรกำหนดโจทย์ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกได้มีเวลาจัดเตรียมการแต่งกายและการประดับประดาร่างกายให้เหมาะสมตามความคิดของตนเพื่อนำเสนอแก่คณะกรรมการคัดเลือก ซึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาได้ตามองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนข้างต้นพร้อมทั้งสอบถามเหตุผลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกนำเสนอในลักษณะนั้นๆ ทั้งนี้การแต่งกายที่ดีไม่มีมาตรฐานวัดตายตัว และไม่จำเป็นต้องอาศัยเครื่องแต่งกายราคาแพงเพียงเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องของความเหมาะสมลงตัว และมีเอกภาพตามบริบทสังคมวัฒนธรรมและองค์กร ดังนั้นคนที่มีรูปร่างผอมบาง หรืออ้วนท้วมก็ล้วนสามารถแต่งกายให้ดูดีมีบุคลิกภาพและงดงามได้ทั้งสิ้น

การประเมินระดับความสามารถในการสื่อสาร

ปัจจุบันการประเมินระดับความสามารถในการสื่อสารยังคงมีความกำกวมในมิติของการจำแนกระดับต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม การคัดเลือกโฆษกในการสื่อสารภาวะวิกฤตคงไม่สามารถใช้เกณฑ์เพียงผิวเผินสำหรับการตัดสินว่าผู้ใดมีความสามารถหรือไม่มีความสามารถในการสื่อสาร หรือหากมีความสามารถในการสื่อสารจะจัดอยู่ในระดับใด ทั้งนี้ Sriussadaporn-Chareonngam (2000) ได้ศึกษาเรื่องระดับความสามารถในการสื่อสารโดยจำแนกไว้ 4 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับ pre-competent หมายถึง ระดับที่บุคคลอยู่ในสถานะระหว่างการเรียนรู้ พัฒนากลยุทธ์ และทักษะที่จำเป็นในการสื่อสาร (2) ระดับ threshold หมายถึง ระดับที่บุคคลอยู่ในสถานะที่มีทักษะปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการสื่อสาร แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการบรรลุเป้าหมาย (3) ระดับ proficient หมายถึง ระดับที่บุคคลอยู่ใน

สถานะมีความรู้ด้านการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ และมีทักษะปฏิบัติขั้นเชี่ยวชาญในการสื่อสาร โดยสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพท่ามกลางสถานการณ์การสื่อสารต่าง ๆ (4) ระดับ over-competent หมายถึง ระดับที่บุคคลอยู่ในสถานะเคยชินกับรูปแบบหรือวิธีการสื่อสารที่ปฏิบัติอยู่อย่างต่อเนื่อง ไม่คิดไตร่ตรอง (mindless communication) ว่ารูปแบบหรือวิธีการสื่อสารที่ใช้ อาจต้องปรับเปลี่ยนไปตามเวลาหรือสถานการณ์ ซึ่งความสามารถระดับนี้นับเป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ใหม่ด้านทักษะปฏิบัติการสื่อสาร

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ผู้เขียนนำเสนอในบทความชิ้นนี้เป็นหลักเกณฑ์ความรู้และทักษะปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการสื่อสารซึ่งสอดคล้องกับระดับที่ 2 ดังนั้นในการคัดเลือกโฆษกควรเลือกบุคคลผู้มีพื้นฐานบ้างแล้วและนำมาฝึกฝนพัฒนาต่อสู่ระดับที่ 3 เพื่อให้โฆษกในภาวะวิกฤตขององค์กรมีความเชี่ยวชาญพร้อมปฏิบัติงานได้ทุกเมื่อ และพร้อมเผชิญหน้ากับสื่อมวลชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤตนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งนี้องค์กรควรพัฒนาแบบวัดความสามารถในการสื่อสารขึ้นสำหรับใช้คัดเลือกโฆษกในภาวะวิกฤตโดยใช้หลักเกณฑ์ตามที่นำเสนอไว้ในบทความนี้เป็นพื้นฐาน และอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก สถานการณ์จำลอง การสมมุติบทบาท ฯลฯ ประกอบการคัดเลือกนอกเหนือจากเครื่องมือแบบวัดด้วย

สรุป

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการคัดเลือกโฆษกในภาวะวิกฤตซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรควรเตรียมความพร้อมและจัดกระทำล่วงหน้าในระยะก่อนเกิดภาวะวิกฤต (pre-crisis) ทั้งยังเป็นความรับผิดชอบโดยตรงร่วมกันของผู้บริหารด้านการสื่อสาร และด้านทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร การพิจารณาคัดเลือกโฆษกในภาวะวิกฤตควรพิจารณา 2 มิติควบคู่กัน ได้แก่ คุณลักษณะพื้นฐาน และความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้ควรมีแบบวัดประเมินการคัดเลือกที่มีมาตรฐาน และควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวาทวิทยาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อให้ได้ “สื่อบุคคล” ที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อองค์กรคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมเป็นโฆษกในภาวะวิกฤตเรียบร้อยแล้ว ควรดำเนินการฝึกฝนพัฒนาศักยภาพเป็นประจำเพื่อปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย และสร้างเสริมประสบการณ์ให้พร้อมต่อการทำงาน ซึ่งในอนาคตนักวิชาการ และนักวิชาชีพด้านการสื่อสารควรระดมสมองศึกษาและนำเสนอแนวทางการฝึกฝนโฆษกในภาวะวิกฤตที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาและทำวิจัยเพิ่มเติมว่าด้วยแนวทางการคัดเลือกโฆษกในภาวะวิกฤตสำหรับองค์กรภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน ตลอดจนควรมีการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการสื่อสารที่มีมาตรฐานเพื่อให้องค์กรต่างๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไปในอนาคต ทั้งนี้หากมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งในประเด็นปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของโฆษกจะช่วยการวางโครงสร้างของทีมงานมีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Coombs, W.T. (2015). *Ongoing Crisis Communication: Planning, Managing, and Responding*. 4th ed. California: Sage.
- Devlin, E.S. (2007). *Crisis Management Planning and Execution*. Florida: Auerbach.
- Fearn-Banks, K. (2001). *Crisis Communication: A Casebook Approach*. 2nd ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Fink, S. (2013). *Crisis Communication: The Definitive Guide to Managing the Message*. New York: McGraw-Hill.
- Fongkaew, K. et al. (2017). *Media for Change: Working with Media on Sexuality, Gender Identity, Expression and Sexual Characteristics in Thailand*. Chonburi: Burapa University. (in Thai)
- Frandsen, F. and Johansen, W. (2017). *Organizational Crisis Communication*. London: Sage.
- Kaewtep, K. et.al. (2006). *Below the Educational Sky: Personal Media and Communication Connections, The Research Overview*. Bangkok: Thailand Research Fund. (in Thai)
- Phakdiburut, W. (2009). *The Art of Using Language for Communication*. Bangkok: Triple Education. (in Thai)
- Pirantaowad, O. (2006). *Persuasive Communication*. 4th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Sasithorn, N. (1972). *Principle of Public Speaking*. 2nd ed. Chiang Mai: Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University. (in Thai)
- Sermthong, A. (2016). Personal Media and Ways to Develop Professional Presentations. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 16(1), 119-127. (in Thai)
- Sheehan, M. and Quinn-Allan, D. (2015). *Crisis Communication in a Digital World*. Melbourne: Cambridge University Press.
- Sompai boon, S. (2020). *Vocal Training and Oral Interpretation Textbook (2804341)*. Bangkok: Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Sriussadaporn-Chareonngam, N. (2000). Communication Competence: Organizational Ecology Concept. *Journal of Communication Arts*, 18(4), 1-49. (in Thai)
- Sriussadaporn, R. (2015). *Personality and Communication Competence: From Childhood to Working Age*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Thaweeyonnaramitr, M. (1995). *A Portrayal of Public Spokeswomen' Images through Printed Media*. Thesis of the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Ulmer, R.R., Sellnow, T.L. and Seeger, M.W. (2015). *Effective Crisis Communication: Moving from Crisis to Opportunity*. 3rd ed. California: Sage.

- Vivatananukul, M. (2013). *Interview Principles for Management, Mass Communication and Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Vivatananukul, M. (2016). *Intercultural Communication*. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Weibel, D, Wissmath, B. and Groner, R. (2008). How Gender and Age affect Newscasters' Credibility – An Investigation in Switzerland. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 52(3), 466-484.
- Winans, J. (1978). *Speech Making*. New York: Century Company.

คำแนะนำในการเตรียมและการส่งต้นฉบับ

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการ วารสารศรีปทุมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มีความยินดีที่จะรับบทความจากทุกท่าน เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและส่งต้นฉบับ ดังนี้

ประเภทของบทความ

- บทความวิจัย (Research Article)** หมายถึง งานเขียนที่นำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
- บทความวิชาการ (Academic Article)** หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่หรือแนวคิดใหม่ กล่าวถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ มีการใช้แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ประกอบการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ และให้ข้อเสนอแนะ
- บทความปริทัศน์ (Review Article)** หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป
- บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)** หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพ ของหนังสือ บทความ หรือผลงานสิ่งประดิษฐ์ โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจที่เหมาะสม

องค์ประกอบของบทความ

- บทความวิจัย (Research Article)**
บทความวิจัย ประกอบด้วยชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ โดยมีข้อมูลเรียงตามลำดับ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมล ของผู้เขียนสำหรับติดต่อ ในส่วนบทคัดย่อต้องระบุถึงแบบแผนของการวิจัย วัตถุประสงค์ ประชากรและตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ความยาวไม่เกิน 250 คำ ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ ในส่วนเนื้อหาของบทความ ให้เริ่มต้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
- บทความวิชาการ (Academic Article)**
บทความวิชาการ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้นิพนธ์ สำหรับติดต่อ ในส่วนบทคัดย่อ ต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ สาระสำคัญ สรุป และข้อเสนอแนะ โดยเนื้อหาในบทคัดย่อความยาวไม่เกิน 250 คำ ในกรณีที่ต้นฉบับ

เป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ ในส่วนเนื้อหาของบทความ ให้เริ่มต้นจากบทนำ ที่แสดงเหตุผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ ในส่วนของเนื้อหาสาระ จะเป็นการอธิบายหรือวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจเอกสารหรืองานวิจัยเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่างๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยผู้เขียนสามารถแสดงทัศนะทางวิชาการของตนเองไว้อย่างชัดเจน ด้วย ส่วนสุดท้ายจะเป็นส่วนสรุปและข้อเสนอแนะ มีการเขียนเอกสารอ้างอิงที่ครบถ้วนสมบูรณ์

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

บทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้เขียน สำหรับติดต่อ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอ ในส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่นำเสนอ ก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น และต้องมีบทสรุปเรื่องที่เสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวสำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่านในสาขาอื่นสามารถเข้าใจได้

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัด (ภาควิชา คณะ สถาบัน) และอีเมลของผู้เขียน สำหรับติดต่อ ชื่อเรื่องของบทวิจารณ์หนังสือควรเรียกร้องความสนใจของผู้อ่านและสื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อด้วยการให้ประเด็น ขวนคิด ขวนสงสัย เป็นต้น ในส่วนบทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับหนังสือที่จะวิจารณ์ ในส่วนเนื้อหา เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียด ในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุป เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวน ประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่านบทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของหนังสือที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อหนังสือเรื่องนั้นได้

การเตรียมต้นฉบับ

1. ขนาดของบทความ: ควรจัดพิมพ์บทความด้วย Microsoft Word บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า แบบแนวตั้ง (Portrait) รูปแบบตัวอักษร (Font) ให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร (Font size) เท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นจนจบบทความที่ด้านบนขวาของกระดาษ (ยกเว้นหน้าแรก) ความยาวของบทความไม่ควรเกิน 15 หน้า สำหรับการตั้งค่าหน้ากระดาษ (Page setup) และส่วนระยะขอบ (Margins) กำหนดดังนี้

ด้านบน (Top)	2.54 ซม.	ด้านล่าง (Bottom)	2.54 ซม.
ด้านซ้าย (Left)	2.54 ซม.	ด้านขวา (Right)	2.54 ซม.
หัวกระดาษ (Header)	1.25 ซม.	ท้ายกระดาษ (Footer)	1.25 ซม.

2. ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน และสังกัด (Title, Author's name, Author's affiliation): ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษจัดกึ่งกลาง ให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนา ส่วนชื่อ-นามสกุลผู้เขียน และสังกัด ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ชื่อผู้เขียนให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวหนา และไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อ เช่น นาย นาง นางสาว ดร. ผศ. รศ. ศ. เป็นต้น ส่วนสังกัดให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวหนา ให้ระบุสาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบัน หรือหน่วยงานที่สังกัด พร้อมอีเมลในการติดต่อ ทั้งนี้ กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุด้วยว่าใคร คือ ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

3. บทคัดย่อ (Abstract): หัวข้อบทคัดย่อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนา และขีดซ้าย ส่วนเนื้อความในบทคัดย่อและคำสำคัญให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา หากเป็นบทความภาษาไทยให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นบทความภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ (หรืออาจมีบทคัดย่อภาษาไทยด้วยหรือไม่ก็ได้) ทั้งนี้ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมกันไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ A4 ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ มีความยาวประมาณ 250 คำ จะต้องพิมพ์คำสำคัญในบทคัดย่อภาษาไทย และพิมพ์ Keywords ในบทคัดย่อภาษาอังกฤษของบทความเรื่องนั้นด้วย จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4. เนื้อหา (Content): หัวข้อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 18 ตัวหนาและขีดซ้าย ส่วนเนื้อความในแต่ละหัวข้อให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดของตัวอักษร 16 ตัวธรรมดา

5. รูปภาพและตารางประกอบ: ควรมีภาพที่ชัดเจน ถ้าเป็นรูปถ่ายควรมีภาพถ่ายจริงแนบมาด้วย หากเป็นภาพที่คัดลอกมาจากแหล่งอื่นควรเขียนแหล่งอ้างอิงนั้นด้วยตามหลักวิชาการ กรณีรูปภาพให้ใช้คำว่า “ภาพที่” กรณีตารางให้ใช้คำว่า “ตารางที่”

6. เอกสารอ้างอิง (References): การเขียนอ้างอิงให้ใช้ระบบ APA โดยมีเงื่อนไขดังนี้

6.1 เอกสารที่นำมาอ้างอิงต้องมีไม่เกิน 20 รายการ และไม่ควรมีอายุเกิน 10 ปี ยกเว้นแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกิดขึ้นก่อน 10 ปีและในปัจจุบันยังมีการนำมาใช้ โอนโลมให้นำมาใช้อ้างอิงได้

6.2 ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และเรียงตามลำดับตัวอักษร

6.3 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบนามปี [นามสกุล, ปี หรือ นามสกุล (ปี)] และอ้างอิงโดยใช้นามสกุลภาษาอังกฤษเท่านั้น เช่น Yurarach (2017) หรือ (Yurarach, 2017) เป็นต้น ทั้งนี้ หากมีผู้เขียน 2 คน ให้ใส่นามสกุลทั้งสองคน เช่น Yurarach and Yoothanom (2017) หรือ (Yurarach and Yoothanom, 2017) หากมีผู้แต่งมากกว่า 2 คน ให้ใส่นามสกุลของผู้แต่งคนแรก และตามด้วย “et al.” เช่น Yurarach et al. (2017) หรือ (Yurarach et al., 2017) เป็นต้น

6.4 เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด โดยมีแนวทางดังนี้

(1) ต้องแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยยังคงเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเดิมไว้ด้วย เขียนจัดเรียงคู่กัน โดยให้เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อนและตามด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเติมคำว่า “(in Thai)” ต่อท้ายเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษที่แปลจากภาษาไทย

(2) การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิง กรณีเอกสารอ้างอิงที่แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษให้เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาอังกฤษ และรายการเอกสารอ้างอิงทุกรายการ หากมีผู้เขียนไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ชื่อให้ครบทุกคน แต่หากมีมากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อทั้ง 6 คน หลังจากคนที่ 6 ให้ตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”

ตัวอย่างการแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ (เมือง): สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

Chantavanich, S. (2014). *Qualitative Research Methods*. 22nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

สุภางค์ จันทวานิช. (2557). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่างที่ 2 วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Siriprakob, P. (2010). Autonomous Public Organization and Its Autonomy: A Preliminary Finding. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 10(2), 63-77. (in Thai)

ปกรณ ศิริประกอบ. (2553). องค์การมหาชนกับความเป็นอิสระ: ข้อค้นพบเบื้องต้น. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(2), 63-77.

ตัวอย่างที่ 3 เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก: URL.

Wikipedia free encyclopedia. (2018). *Globalization*. [Online]. Retrieved May 23, 2018, from: <http://th.wikipedia.org/wiki/Globalization>. (in Thai)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). *โลกาภิวัตน์* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2561, จาก: <http://th.wikipedia.org/wiki/Globalization>.

ตัวอย่างที่ 4 รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (ชื่อเอกสาร), วัน เดือน ปี สถานที่จัด, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Sorntanong, M. (2018). Guidelines for Tourism Management by Identity and Community in the Cultural Tourism of Elephant's Village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya Province. *The Proceedings of the 13th National and International Sripatum University Conference (SPUCON2018)*, 20 December 2018 at Sripatum University (Bangkhen Campus), 2112-2122. (in Thai)

มานะศิลป์ ศรีทงศ์. (2561). “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 13 ประจำปี 2561, วันที่ 20 ธันวาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2112-2122.

ตัวอย่างที่ 5 วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์, ชื่อมหาวิทยาลัย.

Boonlom, P. (2017). *A Survey of the Attitudes of Local Residents toward Phase 1 of the Proposed Special Economic Zone Development Plan for Klong Yai District, Trat Province*. Independent Study of the Degree of Master of Public Administration Program in Local Government. Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)

ปกรณ บัญล้อม. (2560). *การขานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด*. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

7. บทความทุกเรื่องที่จะส่งให้กองบรรณาธิการพิจารณา ต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเผยแพร่ของวารสารอื่นๆ

8. การส่งต้นฉบับบทความ (Submission)

8.1 ส่งต้นฉบับบทความ (Manuscript) ที่จัดเตรียมตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับและตามรูปแบบการอ้างอิงที่วารสารกำหนด (นามสกุล .docx และ .pdf) และส่งผ่านระบบ ThaiJo โดยให้ผู้เขียนเข้าไปลงทะเบียนและทำตามขั้นตอนของระบบ โดยสามารถเข้าไปดำเนินการได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/spurhs>

8.2 กรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าดำเนินการใดๆ แต่กรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ควรส่งผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทความ ผู้เขียนจะต้องจ่ายค่าดำเนินการ (Operation fee) ในอัตรา 4,000 บาท ต่อ 1 บทความ โดยใช้วิธีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารและส่งสลิปเงินโอนมาที่กองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผ่านช่องทางอีเมล research@spu.ac.th หรือทางไปรษณีย์

(1) ชื่อบัญชีธนาคาร

ธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยศรีปทุม

ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

เลขที่บัญชี 006-8-07686-8

(2) กองบรรณาธิการ วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่อยู่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

เลขที่ 2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2579-1111 ต่อ 1331, 1252, 1155 โทรสาร ต่อ 2187

นโยบายและเงื่อนไขในการพิจารณาบทความ (Editorial Policy)

1. บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานที่อยู่ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งตามวัตถุประสงค์ของวารสาร ได้แก่ (1) บริหารธุรกิจ (2) ศิลปศาสตร์ (3) นิเทศศาสตร์ (4) นิติศาสตร์ (5) รัฐศาสตร์ และ (6) ศึกษาศาสตร์

2. บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่วารสารใดมาก่อนและต้องไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

3. บทความที่ส่งมาจะได้รับการประเมินคุณภาพเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการก่อน โดยจะพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยการพิจารณาแยกเป็น 2 กรณี คือ

3.1 ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ บรรณาธิการจะแจ้งปฏิเสธการรับตีพิมพ์บทความ (Reject) พร้อมเหตุผล ข้อเสนอแนะ หรือข้อสังเกตสั้น ๆ ให้ผู้ส่งบทความได้รับทราบ **ทั้งนี้ ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าดำเนินการใด ๆ**

3.2 ในกรณีที่บทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ **ผู้เขียนจะต้องจ่ายค่าดำเนินการ (Operation fee) ในอัตรา 4,000 บาท ต่อ 1 บทความ** และบรรณาธิการจะส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) ในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนลงตีพิมพ์ โดยผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมินบทความ (Double-blind peer review) **ทั้งนี้ การจ่ายเงินค่าดำเนินการ ให้จ่ายผ่านระบบการโอนเข้าบัญชีธนาคารเท่านั้น**

4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลับกรองบทความเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะพิจารณาว่าบทความนั้น ๆ ควรได้ลงตีพิมพ์ (Accept) หรือควรส่งคืนให้ผู้เขียนแก้ไขเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง (Major/Minor Revision) หรือควรแจ้งปฏิเสธการลงตีพิมพ์ (Reject)

5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร **และจะไม่คืนเงิน ไม่ว่าในกรณีใดๆ**

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณานำลงวารสารศรีปทุมปริทัศน์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่ง.....อาจารย์ประจำสาขาวิชา/ภาควิชา.....

คณะ.....มหาวิทยาลัย.....

ขอส่ง () บทความวิจัย () บทความวิชาการ

() บทความหนังสือ () บทความปริทัศน์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keywords (ภาษาอังกฤษ)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวกหมู่ที่.....ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารศรีปทุมปริทัศน์

ลงนาม

(.....)

NATIONAL AND
INTERNATIONAL
SRIPATUM
UNIVERSITY
CONFERENCE
2021

วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

SRIPATUM REVIEW OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

บทความวิจัย

- 07 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
: ปิยะนุช สันตุภกร์, สักรินทร์ อยู่พ่อง, อัศวรัตน์ พูลกระจำ
- 24 การพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นของเกาหลีใต้
: อาภากร ศิณี ณมณี
- 37 การศึกษาความไม่เปลี่ยนแปลงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน และความภักดีต่อองค์กรของกลุ่มพนักงานโรงแรมในประเทศไทย
: อภิรัตน์ เนติรุ่งเชษฐา, วิษณุวัฒน์ รัตนวิบูลย์สม, เทริทเกียรติ ศรีเสริมโภค
- 51 นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว
: ณัฐชัย อำทอง, วศิน ปันณาวุธตระกูล
- 64 ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจ
: กรณิศกานักศึกษาศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัล
: สันติชัย พาสุน, พิรภัทร์ เกียรติภักโณ, ฤทธิญา ไสร์จัจ, อรุณา นาสีทา
- 77 การเมืองของการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยสมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
: กรณิศกานักศึกษาระบบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
: ธนศักดิ์ สายจำปา
- 89 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มมิลเลนเนียลหรือกลุ่มจีนเอ็ม ในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
: พัฒนธีรา พันธธาร, กิรติ พลุดอน
- 105 การเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การใช้งานอากาศยานซึ่งไม่มีนักบินเพื่อการเกษตรในประเทศไทยและต่างประเทศ
: ธนิษฐา จรุงกิจพงษ์, อภิรดา นามแสง, นวรัตน์ ก้องสมุท
- 122 The Influence of Innovation Usage on Small and Medium Enterprises' Performance in Sanuk Provincial Group (Sakonkakhon, Nakhonphanom, Mukdahan)
: Tanin Tirasawasdichai, Korakot Pookayaporn, Pattama Suriyakul Na Ayudhya
- 137 การปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การเปิดประชาคมอาเซียน
: ปัทมาและอุบลสรุค แนวทางเชิงปฏิบัติที่เหมาะสม
: ณัฐวิศ สุวรรณวงศ์
- 152 ปัจจัยที่มีผลต่อพลวัตในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของสำนักสิ่งแวดล้อม กรมการกายภาพใน กรุงเทพมหานคร
: จรินทร์ สุทธิภรณ์, ไชยา ยืนวิไล
- 164 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับพัฒนาการของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
: เกติษฐ์ จันทร์ขจร, ณัฐ สิกธิกร
- 177 การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด
: ศักดิ์ศรี สืบสิงห์

บทความวิชาการ

- 189 การคัดเลือกโฆษณาเพื่อสื่อสารในภาวะวิกฤต
: ธนสิน ชุตินธรรานนท์

ISSN 1513-7287

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/spurhs>

NATIONAL AND
INTERNATIONAL
SRIPATUM
UNIVERSITY
CONFERENCE
2021